TANÁRI KEREKASZTAL

ÍGY TANÍTOM…

INNOVATÍV MÓDSZERTANI MEGOLDÁSOK

A FIATALOK TÁRSADALMI SZEREPEKRE VALÓ FELKÉSZÍTÉSÉBEN

II. KÖTET

BARANKOVICS ISTVÁN ALAPÍTVÁNY
2015

Kiadja: a Barankovics István Alapítvány
1078 Budapest, István u. 44.

Felelős kiadó: a kuratórium elnöke

Szerkesztő: Kiss Mária Rita

Borítóterv, tördelés, korrektúra: Menus Zsófia

ISBN 978-963-89921-5-4

Ez a kötet a creative commons 2.5 Magyarország Licence feltételeinek megfelelően használható!

INNOVATÍV MÓDSZERTANI MEGOLDÁSOK

A FIATALOK TÁRSADALMI SZEREPEKRE VALÓ FELKÉSZÍTÉSÉBEN

II. KÖTET

BARANKOVICS ISTVÁN ALAPÍTVÁNY - 2015

TARTALOMJEGYZÉK

KISS MÁRIA RITA: ELŐSZÓ 7

ETIKAI – EMBER- ÉS TÁRSADALOM-ISMERETI TARTALMAK KÖZVETÍTÉSE AZ ÁLTALÁNOS- ÉS KÖZÉPISKOLÁKBAN 10

NAGY KATALIN: MESÉK SZÁRNYÁN… 12

ERKÖLCSI ÉRTÉKEK A PALÓC NÉPMESÉK TÜKRÉBEN 12

KÁNTOR PÉTER: MORÁLIS KÉRDÉSEK A XX. SZÁZAD VILÁGIRODALMÁBAN 47

HÉRING MÓNIKA: ÉRTÉKES VAGY! 75

SÖLÉTORMOS OTTÓ: KÖRNYEZETVÉDELEM AZ INFORMATIKA ESZKÖZEIVEL 91

A KÖZÖSSÉGI MUNKA ELMÉLETE ÉS GYAKORLATA 106

BARACS NÓRA: VELED EGYÜTT! 108

A SZOLIDARITÁS ÉRTÉKEINEK TUDATOSÍTÁSA KÖZÉPISKOLÁSOKBAN A RÉSZTVEVŐ ÁLLAMPOLGÁRI MAGATARTÁS FEJLESZTÉSE ÉRDEKÉBEN 108

KÁRPÁTI KLADIVA KRISZTINA: SEGÍTS, HOGY BOLDOG LÉGY! 139

KÖZÖSSÉGI SZOLGÁLAT A KÖZÉPISKOLÁKBAN 139

VÁLTOZATOK A HOLOKAUSZT OKTATÁSRA 152

BAGLYOS NATÁLIA: A ZSIDÓSÁG RÉGEN ÉS MA 154

CSÉPLEŐ CECÍLIA: EMBERNEK LENNI AZ EMBERTELENSÉGBEN 175

HOLOKAUSZT OKTATÁS A KÖZÉPISKOLÁBAN 175

PÁLL MAGDUS: MIT ÉS HOGYAN TANÍTOK A HOLOKAUSZTRÓL? 239

A FIATALOK FELKÉSZÍTÉSE AZ INTERKULTURÁLIS TALÁLKOZÁSRA 252

MARTIN JÁNOSNÉ: MÁS KULTÚRÁK TISZTELETÉRE NEVELÉS 254

COMENIUS PROJEKT – ISKOLAI EGYÜTTMŰKÖDÉSEK 254

TOLNA TÍMEA: NÉMET KULTÚRA PROJEKTNAP 280

KURÁZSI MAMÁTÓL DR. CALIGARI-IG 280

MÓDSZEREK ÉS BEVÁLT MEGOLDÁSOK 309

DEMKÓNÉ SINKOVICZ ANDREA: PROBLÉMAMEGOLDÁS VITAMÓDSZERREL 311

PERJÉSINÉ KIS RITA: RADNÓTI LAIBIRINTUSA 332

CSÁNYI JUDIT: TANULÁSMÓDSZERTANI ESZKÖZÖK ALKALMAZÁSA A GYAKORLATBAN 357

KÖTETÜNK SZERZŐI 384

NAGY KATALIN 385

KÁNTOR PÉTER 386

HÉRING MÓNIKA 387

SÖLÉTORMOS OTTÓ 388

BARACS NÓRA 389

KÁRPÁTI-KLADIVA KRISZTINA 390

BAGLYOS NATÁLIA 391

CSÉPLEŐ CECÍLIA 392

PÁLL MAGDUS 393

MARTIN JÁNOSNÉ 394

DEMKÓNÉ SINKOVICZ ANDREA 395

PERJÉSINÉ KIS RITA 396

CSÁNYI JUDIT 397

KISS MÁRIA RITA: ELŐSZÓ

KISS MÁRIA RITA: ELŐSZÓ

Talán szükségtelen feltennünk a kérdést, felelős-e az iskola azért, hogy a padsoraiból kikerülő diákok kiegyensúlyozott és sikeres felnőttek legyenek, megtalálják helyüket a világban, aktív és boldog tagokként vegyenek részt szűkebb és tágabb közösségeik céljainak elérésében. A rendszerváltás óta nem volt olyan Nemzeti Alaptantervünk, amely az iskolákkal szemben ezeket az elvárásokat ne fogalmazta volna meg. Amennyiben azonban a közoktatás tényleges gyakorlatát és a felnőtt szerepekre nevelés feltételrendszerét (nem utolsó sorban magának a tanárképzésnek a lehetőségeit) szemléljük – azt gondolom – van még bőven hová fejlődnünk e téren.

A Barankovics István Alapítvány Tanári Kerekasztala azoknak a pedagógusoknak a találkozási pontja, akik tanítványaik jövőjéért érzett felelősségüket az oktatás napi gyakorlatában tettekkel is igazolják. Fóruma mindazoknak, akik a modern iskola küldetését a közismereti tudástartalmak átadásán túl a fiatalok felnőtt szerepekre való felkészítésében is látják.

A Tanári Kerekasztal évek óta működtetett projektjei, az ***„Online Demokrácia Activity”*** és az *„Így tanítom*” pályázatok, valamint a hozzájuk kapcsolódó konferenciák és kötetek példaértékű pedagógusi teljesítményekre épülnek. A közoktatásban dolgozó kollégáink nélkül mi, a Tanári Kerekasztal stábjának tagjai sem lehetnénk büszkék eredményeinkre.

Ennek a tevékenységnek az eredményeként született meg ez év januárjában a korábbi legjobb alkotásokat reprezentáló ***„Így tanítom…” kötetünk***, amely az alapítvány előző két tanári pályázatára beérkezett legjobb munkákat mutatja be.

Idén az ***„Így tanítom 3.0” pályázati felhívásunkra*** újabb 30 pályamunka érkezett az általános és középiskolákban dolgozó pedagógusoktól. A mezőny minden szempontból a sokszínűséget tükrözte. A vidéki és fővárosi oktatási intézményekben dolgozó szerzők nemcsak változatos és módszertani szempontból nagyon különböző stílusú oktatási programokkal pályáztak, de azok a tanulási környezetek is nagyon eltérőek voltak, amelyek a pályamunkák megszületését inspirálták. Egy többségében halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek osztályközösségében végzett munka értelemszerűen teljesen más módszereket és hozzáállást igényel, mint a tehetséggondozó és ráadásul komplett digitális felszereltséggel támogatott nevelői tevékenység. A pályázati kiírás lehetőséget biztosított a szaktárgyak keretébe integrált oktatási koncepciók bemutatására is. Az erkölcstan órákon megvalósított társadalomismereti jellegű nevelési célok mellett, így számos további szaktanár is beküldte pályamunkáját. Kitűnő megoldásokat kaptunk például arra, hogy miként lehet a nyelv- és irodalomoktatás keretein belül, vagy például egy számítástechnikai projekt keretében támogatni a fiatalok társadalmi szerepekre való felkészítését, de találkozhattunk a természettudományokhoz kapcsolódó megoldásokkal is.

Ezek a példák azt bizonyítják számunkra, hogy – amennyiben a pedagógus felvállalja a szaktárgy oktatása mellett a feladatot és tudatos pedagógiai stratégiát dolgoz ki ennek megvalósítására – igenis lehetséges az iskola ismeretátadó funkciója mellett erősíteni az oktatás társadalmi szerepekre felkészítő, egyben sok tanuló esetében hátránykompenzáló szerepét.

Tematika szempontból is színes anyaggal találkozhattunk, a kiírásban meghirdetett szinte minden témakörben érkeztek be pályázatok. Néhány tartalmi csomópont ennek ellenére mégis plasztikussá vált és ez jelezte a pedagógiai gyakorlat preferenciáit. Az etikai jellegű és az iskolai közösségi szolgálathoz kapcsolódó témák logikusan következtek a hatályos NAT által teremtett feltételekből. Örvendetesnek találtuk, hogy – köszönhetően a gyarapodó számú módszertani segédanyagoknak és tanártovábbképzéseknek – egyre több pedagógus vállalkozik a holokauszt oktatás területén is innovációra. E téren három, közel azonos koncepción alapuló munkát is kaptunk. Úgy látjuk, komoly szakmai tanulságokkal járhat összehasonlításuk, ezért mindhárom szerzőt felkértük a kötetben való publikálásra.

Jelen válogatásban ízelítőt kaphatunk a tanulók intraperszonális, önismereti és interperszonális intelligenciájának fejlesztését célzó módszertani megoldásokból is. Azt gondoljuk ez a témaválasztás sem tekinthető véletlennek, kollégáink hatékonyan reflektálnak az e téren ténylegesen tapasztalható egyéni szocializációs problémákra. Jelenelvű és hatékony válasszal találkozhatunk a vitakultúra fejlesztését célzó tématervben is, amelynek szükségességét napjaink eldurvult közéleti kommunikációjának ellensúlyozására nem kell bizonyítanunk. Hasonlóképp szomorú aktualitása van az interkulturális találkozások témakörének.

Bár a pályázat kiírásakor a migráció témája inkább az unió fejlettebb országaiban volt meghatározó kérdés, az év második felében a mi régiónkban is minden korábbinál elementárisabb erővel megtapasztalhattuk a globalizáció e következményét, és megérthettük, hogy a kultúrák találkozása nem vezet el automatikusan a kölcsönös megértéshez. Külön örömünkre szolgál tehát, hogy az interkulturális nevelés területéről is beemelhettünk két kitűnő példát kötetünkbe. Természetesen ebben a második kötetben is több egyedi és sikeres műfaji kísérlettel színesedett a mezőny. Ezek sorából kiemeljük azt a pályamunkát, amely szerzőjének a különböző tanórákon (*történelem, magyar, osztályfőnöki*) és tanórán kívül (projektek, közéleti- és civil aktivitás) kifejtett tevékenységét rendezi egységes szemléletű pedagógiai koncepcióba. Hasonlóan izgalmas és a pedagógusok számára jól hasznosítható a tanulás tanítását célzó tanulástechnikai gyűjtemény. A pályamunka szerzője témaválasztásával alkotó módon közelített a változó társadalmi környezethez, amikor a tudásalapú társadalomban megkövetelt élethosszig tartó tanulás kompetenciáinak fejlesztését emelte dolgozatának fókuszába.

Meggyőződésünk, hogy az iskolai nevelés a társadalmi gyakorlat által felvetett új problémák mellett nem mehet el reflexió nélkül. A modern demokráciák világszerte kényszerülnek szembesülni a társadalmi kohézió gyengülésével, a leszakadó, vagy integrálódni különböző okok miatt képtelen csoportok létéből eredő problémákkal.

A fiatalok felkészítése ezek kezelésére – egy olyan országban, ahol nemzetközi viszonylatban is kiugróan gyenge a társadalmi tőke, az emberek egymásba vetett bizalma – a társadalom jövőbeni békéjére nézve hosszú távon elengedhetetlennek látszik. Hasonlóan hangsúlyosabb pedagógiai beavatkozást igénylő helyzetet jelez az a tény is, hogy az értékrend kutatások eredményei szerint a fiataloknak csak mintegy 30%-a azonosul a demokratikus politikai berendezkedés alapjait jelentő értékekkel és vélekedik úgy, hogy a demokrácia minden más politikai rendszernél jobb. A Magyar Ifjúság 2012 reprezentatív kutatás eredményei szerint a többiek nem tudnak, nem akarnak véleményt nyilvánítani, vagy épp közömbösek a politikai berendezkedés vonatkozásában, pár százalékuk pedig bizonyos esetekben a diktatúrát is el tudja fogadni. A Barankovics István Alapítvány Tanári Kerekasztalának egyik kiemelt törekvése, hogy a felnövekvő generációk minél alaposabban megismerjék a diktatúrák természetét, kellő mélységű információk birtokában és megfontoltan legyenek képesek kialakítani saját állampolgári értékrendszerük elemeit.

Erre szeretnénk ösztönözni a Tanári Kerekasztal munkájába eddig bekapcsolódott és a munkánk iránt érdeklődő pedagógusokat. Iskolai tevékenységünk során, bármennyire is nehéz olykor, szembe kell néznünk annak a társadalmi környezetnek a kihívásaival, amelynek része az iskola, és ahol felnőttként boldogulniuk kell diákjainknak, – ahogy egyik szerzőnk pályamunkájában fogalmazott – a „*ránk bízottaknak*”.

Nem véletlenül vélte úgy Comenius, hogy „*az iskola valódi célja szerint nem lehet más, mint az emberiség műhelye s az élet előjátéka, s itt mindennel foglalkozni kell, ami az embert emberré teszi.*” Megvalósításához folyamatos szakmai megújulásra van mindannyiunknak szüksége. A Barankovics István Alapítvány Tanári Kerekasztalának tevékenysége – így ez a kötet is – reményeink szerint inspirációt ad mindehhez.

Budapest, 2015. november 28.

KISS MÁRIA RITA
szerkesztő

ÍGY TANÍTOM…

ETIKAI – EMBER- ÉS TÁRSADALOM-ISMERETI TARTALMAK KÖZVETÍTÉSE AZ ÁLTALÁNOS- ÉS KÖZÉPISKOLÁKBAN

NAGY KATALIN: MESÉK SZÁRNYÁN…

NAGY KATALIN: MESÉK SZÁRNYÁN…

ERKÖLCSI ÉRTÉKEK A PALÓC NÉPMESÉK TÜKRÉBEN

REZÜMÉ

Pályamunkámban három palóc népmese (*A bölcs öregember, Lusta Jankó, A híres zsivány)* feldolgozását mutatom be. Mindegyik mese középpontjában egy-egy olyan alapvető erkölcsi érték, társadalmi probléma vagy konfliktushelyzet áll, amely meghatározó szerepet tölthet be a mindennapjainkban, így aztán a mesék kész megoldási javaslatokkal szolgálhatnak a saját életünkre vonatkozóan is.

CÉLCSOPORT

7-8. osztályos tanulók, de 9. és 10. évfolyamos diákok körében is feldolgozható mindegyik történet.

FEJLESZTENDŐ KOMPETENCIÁK

A tanórák során a következő kulcskompetenciák fejlesztésére került sor: Az anyanyelvi kommunikáció fejlesztését szolgálták a szövegértési és szövegalkotási feladatok, valamint a drámajátékok során az önkifejezést segítő gyakorlatok. A kognitív képességek álltak a középpontban az összehasonlításra, elemzésre irányuló kérdéseknél, például amikor két szereplő élethelyzetét kellett összevetni. A szociális kompetenciára nagy hangsúly helyeződött mindegyik tanórán, hiszen a diákok a meséket kooperatív csoportmunkában dolgozták fel, így mindvégig folyamatosan együttműködve segítették egymás munkáját. A narratív kompetencia is állandó szereplője volt a mesék feldolgozásának, hiszen a csoportoknak minden egyes feladat végén be kellett számolni a megoldásokról. A drámajátékok során a tanulók számot adhattak kreativitásukról is, ezzel együtt empátiájuk, érzelmi kompetenciájuk is fejlődött.

I. BEVEZETŐ

NAT kompatibilitás

A téma és feldolgozása illeszkedik a NAT által meghatározott tartalmi elemekhez: A népmesék megoldási mintákkal szolgáltatnak konkrét problémahelyzetek, életszerű problémák kezeléséhez, ezenkívül a történetek feldolgozása lehetőséget nyújt a döntésképesség, valamint a kreativitás fejlesztésére. A bemutatott mesékben az erkölcsi kérdések, a női, férfi szerepek egyaránt előtérbe kerülnek, de betekintést nyerhetünk általuk a palóc nép életébe, kultúrájába is. A történetek különböző módszerekkel való feldolgozása az anyanyelvi kompetencia sokrétű fejlesztésére irányul, illetve a mondanivaló mélyítése céljából a digitális technika is szerepet kap.

Témakör

Az emberi méltóság, a személyiségi és emberi jogok tiszteletére, az erkölcsi értékekre nevelés

Téma

Erkölcsi értékek a palóc népmesék tükrében (az idősek bölcsessége; a hazugság ára; az előítéletek leküzdése, kitartás céljaink elérése érdekében)

A téma relevanciájának indoklása

A népmesék fejlesztő ereje már egészen kicsi gyerekeknél megmutatkozik, a későbbiek során pedig szemmel látható nyomot hagy a gyermekek személyiségfejlődésében. Az a gyerek, akinek kiskorától kezdve sokat mesélnek, sokkal színesebben éli meg a világot, a fantáziája, a képzelete kitárul, és ez nem csak a beszédében mutatkozik meg, hanem a társas kapcsolatainak alakulásában is. Ugyanakkor nagyon fontos, hogy a mesékkel való találkozás ne szakadjon meg az általános iskola alsó tagozatában, hanem a felső tagozatban, sőt a középiskolában is találkozzanak a diákok nekik szóló népmesékkel, hiszen a mesék nagy előnye, hogy észrevétlenül is tanítanak, olyan tudást közvetítenek, amely a mindennapi életünk során útmutató lehet számunkra bizonyos élethelyzetekben, illetve egy – egy problémás helyzet megoldása során. A mesék központi szerepet töltenek be abban is, hogy a közösségi életben egy fiatal könnyebben megtalálja a helyét, hiszen azáltal, hogy beleképzeli magát egy - egy meseszereplő helyébe, érzelemvilága gazdagodik, érzelmi intelligenciája fejlődik. A mesehőssel való azonosulás során olyan belső átalakuláson megy keresztül, amelynek nagy szerepe van az önmegvalósítás folyamatában. „ A főhősök átváltozásai azt közvetítik a számára: ahhoz, hogy bizonyos helyzeteket, életfeladatokat megoldjunk, külsőleg – belsőleg át kell alakulnunk, de úgy, hogy közben mégis azonosak maradjunk önmagunkkal” (Kádár 2012: 141-142). A népmesék az értékrendünket is meghatározzák. A mesék pozitív szemlélete segít abban, hogy a mindennapi életünkben is felfedezzük a csodát, higgyünk önmagunkban, és tudjunk örülni az apró dolgoknak is.

Hetedik és nyolcadik osztályban a csodás történések, természetfölötti képességekkel bíró mesehősök helyett a valósághoz közel álló események, a hozzánk hasonló emberi tulajdonságokkal rendelkező meseszereplők lehetnek érdekesek a gyerekek számára. Az általam kiválasztott népmesék főként olyan történetek, amelyek valamilyen erkölcsi problémát vagy döntési helyzetet állítanak a középpontba: Mi az, ami értéket jelent az életünkben? Mi befolyásolja a döntéseinket bizonyos helyzetekben? Milyen morális korlátok szabnak határt a cselekedeteinknek? Milyen szerepe van az életünkben az előítéleteknek? Mi alapján ítéljük meg a körülöttünk élő embereket? A meséket Nagy Zoltán *Az elvarázsolt királyfi* című palóc népmesegyűjteményéből választottam. Ezek a mesék a fenti kérdések megválaszolása mellett kiválóan alkalmasak arra is, hogy megismerhessük a palóc nép gondolkodásmódját, szokásait, nyelvhasználatát is. A mesék olyan élethelyzeteket mutatnak be, amelyeket a mindennapi életünk során mi is gyakran átélünk. Ezekből a történetekből teljesen hiányoznak a csodás elemek, a varázslat helyett az emberi tulajdonságoké lesz a főszerep: a főhős a bölcs döntés, a megfontoltság, a furfang, a lelkiismeret, a belső meglátás segítségével győzi le ellenfelét vagy éppen önmagát. A népmesék feldolgozása során a mélyebb rétegek feltárása érdekében elsősorban drámajátékokat választottam, éppen ezért akár osztályfőnöki órán is elő lehet venni őket egy – egy erkölcsi probléma megbeszélésére, de egy színjátszó szakkör, illetve egy drámaóra keretén belül is hatékonyan felhasználhatók nem csak 7-8. osztályban, hanem a 9. vagy 10. évfolyamos diákok körében is.

Nevelési célok meghatározása és indoklása

A kiválasztott három népmese különböző nevelési célokat jelöl meg: *A bölcs öregember* c. történet az idősebb, jelentős élettapasztalattal rendelkező emberek tiszteletét állítja a középpontba. Sokan lenézően kezelik az idős embereket, a mese azt hangsúlyozza, hogy ahelyett, hogy semmibe vennénk őket, vegyük észre azt a bölcsességet, amivel rendelkeznek, és fogadjuk el azt a tudást, amit átadnak nekünk. A *Lusta Jankó* c. népmese lelki tükröt tart elénk, azt az életigazságot támasztja alá, hogy sok minden elől elmenekülhetünk, de a lelkiismeretünk elől soha. *A híres zsivány* az előítéletek kezelésére, illetve a vágyak megvalósítására hívja fel a figyelmet. A mai világban az emberek sokszor nem elég kitartóak a céljaik elérése érdekében, a mese arra tanít, hogy türelemmel és elszántsággal elérhetjük azt, amire igazán vágyunk.

Alkalmazott oktatási módszerek és választásuk indoklása

A népmesék feldolgozásakor a kritikai gondolkodás, a drámapedagógia és a kooperatív csoportmunka által felkínált technikákat, módszereket alkalmaztam, számomra a tanítás – tanulás folyamatában ezek bizonyulnak a leghatékonyabb módszereknek.

A kritikai gondolkodás a konstruktív pedagógia tanulásfelfogására építve a ráhangolódás – jelentésteremtés - reflektálás modelljére épül, amely lehetővé teszi, hogy a tanulók az új ismereteket a már meglévő tudásukhoz, élményeikhez kapcsolják, ezáltal lehetővé válik, hogy mély és tartós tudásra tegyenek szert. A mesékkel való foglalkozás során a ráhangolódás fázisában fontosnak tartom, hogy a

személyes élmények és tapasztalatok előhívásával megalapozzuk az új mese értelmi és érzelmi befogadását. A jelentésteremtés fázisában a tanulók személyes kapcsolatba kerülnek a mesével, miközben kérdéseket tesznek fel, válaszokat keresnek, eszmecserét folytatnak. A reflektálás pedig arra ad lehetőséget, hogy az új ismeretek, meglátások, érzelmek a személyes tudás részévé váljanak, és más helyzetben is felidézhetők legyenek. A modell során alkalmazott tanulási technikák (pl.: történetpiramis, jóslás, Venn–diagram, ötletbörze, pókhálóábra stb.) folyamatos használata érdekeltté teszi a diákokat a tanulásban, és hosszú távon képessé válnak arra is, hogy különböző tanulási helyzeteket önállóan oldjanak meg.

A mesékkel való találkozás élményszerűségét, a bennük rejlő tartalmak megélését a drámajátékok (pl.: levél, kiscsoportos jelenetek, belső hangok stb.) alkalmazása fokozza. A drámajátékok által gazdagodik a gyerekek ön – és emberismerete, de a dráma fejleszti a kreativitást, az önálló gondolkodás képességét is, közösségépítő, ellensúlyozza a passzivitást, segíti a különböző nemek közötti természetes kapcsolat kialakulását, és még sorolhatnánk tovább az előnyeit. Gabnai Katalin szerint „az iskolás gyermeket képi, szimbolikus gondolkodásmódja, intenzív átélőképessége testvéri közelségben tartja a drámajátékokkal, s ez teszi fogékonnyá a színházi előadások iránt is. Éppen ezért lehet nagy hatása a dráma speciális eszközrendszerének, melynek lényege a cselekvő ember megjelenítése a cselekvő ember által” (Gabnai 2011: 11).

A gyerekek a mesékhez kapcsolódó feladatokat a kooperatív tanulásszervezés keretén belül csoportokban oldották meg. Ahogy a mesében is összefognak a mesehősök egy-egy probléma vagy hiányhelyzet megszüntetése során, ugyanúgy a kooperatív tanulásszervezés alapja is az együttműködésen alapuló összedolgozás. A kooperatív munka alapjául azok a heterogén mikrocsoportok (2-6 főig) szolgálnak, amelyben az egyéni és a közösségi munka egyszerre nyilvánul meg. Ezek a csoportok teszik lehetővé, hogy az egymástól eltérő képességekkel és kulturális háttérrel rendelkező tanulók eredményesen tudjanak együtt dolgozni. A mikrocsoport az együttműködés lényegét jelenti, mert ha a kooperáció működik a kisebb csoportokban, akkor számíthatunk rá, hogy működni fog az osztályközösségen belül, sőt a későbbiek során bármilyen más társadalmi körben (pl. munkahelyen) is. A kooperatív munka egyik alapköve az építő egymásrautaltság, vagyis az, hogy a csoport tagjai érezzék, mindenkinek a munkájára szükség van a feladat megoldásához. A csoporton belül mindenkinek külön feladatköre is van (pl. bátorító, eszközfelelős, nyomolvasó stb.), éppen ezért a közös munka során az egyéni felelősségvállalás is megvalósul. A tanulási módokat azonban itt is személyre szabottan kell megtervezni, mert csak így fog hatékonyan működni az az együtt tanulás, amely nem csupán az ismereteket gyarapítja, hanem a gyerekek egymás közötti kapcsolatát is mélyíti (Arató – Varga: 2011).

Tanári és tanulói reflexiók:

A mesék feldolgozása diáknak és tanárnak egyaránt élményt jelentett. A feladatok segítségével nagyon sok párhuzamot fedeztünk fel a mesék világa és a mindennapi életünk között. A gyerekek leginkább azokat a feladatokat élvezték, ahol a fantáziájukat és a kreativitásukat csillogtathatták meg, így aztán a drámajátékok aratták a legtöbb babért. A mesékkel való foglalkozásnak a legnagyobb pozitívuma, hogy miközben észrevétlenül tanítanak, élvezzük is a velük való foglalkozást. Ebből is látszik, hogy olyan eszköz van a kezünkben, amely rejtett módon képes építeni a személyiségünket azáltal, hogy segít eligazodni a belső és a minket körülvevő külső világban is.

II. ÓRAVÁZLATOK

1. Óravázlat

Tanítási óra: magyar irodalom vagy osztályfőnöki **Évfolyam:** 7. osztály	**Készítette:** Nagy Katalin
Témakör: Palóc népmesék /Bölcsesség, mértéktartás/	**Az óra anyaga:** A bölcs öregember
Az előző óra: A juhász, a paraszt meg a halász c. palóc népmese	**Következő óra:** Lusta Jankó
Az óra típusa: új ismeret feldolgozása /2 tanóra/	**Módszerek:** kooperatív csoportmunka, drámajátékok, frontális osztálymunka
Nagy gondolat: Hogyan segítheti az életben való boldogulásunkat az a bölcsesség és élettapasztalat, amelyet az idősebb generáció hagyott ránk?	
Taneszközök: a mese szövege	**Szemléltető eszközök:** csomagolópapír, íróeszközök

Célok: szociális kompetenciák fejlesztése, az idősek tisztelete és megbecsülése, az értékek felismerése az életünkben				
Felhasznált ismeretek	**Fejlesztendő készség-képesség**	**Rendszerező képesség**	**Ok – okozati összefüggések feltárása**	**Tantárgyi koncentráció**
a témához kapcsolódó irodalmi szövegek, saját élettapasztalatok	gondolkodás, képzelet, együttműködés, empátia, kommunikáció	az átadott élettapasztalatok beépítése a saját életünkbe, döntési helyzetek	fiatalabb és idősebb generáció kapcsolata, megpróbáltató helyzetek leküzdése, házastársi viszony	drámapedagógia, nyelvtan

Idő /perc/	Tevékenység	Módszer, tartalom, instrukciók	Kapcsolódási pontok	Szemléltetés	Reflexiók, tapasztalatok
8	**<u>Ráhangolódás</u>** A téma hangulati, tartalmi előkészítése	***Megkezdet mondat befejezése*** Bölcs ember az, aki …… Példa a befejezésre:… *aki megfontoltan hozza meg a döntéseit.* A csoporton belül mindenki saját elgondolása szerint befejezi a megkezdett mondatot, majd ***tollak középen*** technikával a tanár kiválaszt minden csoportból egy-egy tanulót, aki az egész osztállyal is megosztja a gondolatait.			
4 5 15	**<u>Jelentésteremtés</u>** **Csoportonkénti feladatok**	***1. A mesével való megismerkedés hangos olvasással.*** ***2. Rövid reflexiók meghallgatása névlánccal.*** **3.** ***Levélírás*** A szegény legény három évig szolgált a császár hadseregében, közben nagy nehézségek árán, de azért sikerült egy-két levelet eljuttatni a feleségéhez, és az asszony válaszlevelei is, igaz, hogy hosszú idő elteltével, de megérkeztek hozzá. Írjatok levelet a következő helyzetekben:	 A levélírást a levél tartalmi és formai jellemzőinek felelevenítése előzi meg.	A mese szövege: Mesék Melléklet	

15 11		*1. csoport:* A seregben eltöltött egy év után a legény levele az asszonyhoz. *2. csoport:* Az otthon egyedül töltött egy év után az asszony levele a férjhez. *3 csoport:* A csatában meggyötört két év után a legény levele a feleségéhez. *4. csoport:* Két év kínkeserves várakozás után a feleség levele a férjéhez. ***Ellenőrzés:*** A levelek megírása után a csoportok felolvassák egymásnak az elkészült irományokat, amelyekhez bárki hozzáfűzheti véleményét, meglátását. ***4. Vegyes feladatok*** ***A) Venn –diagram*** segítségével gyűjtsétek össze, hogy milyen fizikai és lelki erőpróbákat kellett kiállnia a szegény legénynek és a feleségének az egymástól való hosszú távollét alatt? ***B) Kiscsoportos jelenet*** A feleség beszélgetése két barátnőjével a férj távozása után három évvel. ***C) Kiscsoportos jelenet*** A férj beszélgetése két katonatársával három év letöltött szolgálati idő után.	megfigyelés, véleménynyilvánítás összehasonlítás	Megoldás: Melléklet / 1.	A megírt levelekben erőteljes hangot kaptak a távkapcsolat nehézségei. A kiscsoportos jeleneteknél fontos, hogy a csoport tagjai közösen beszéljék meg a bemutatásra szánt jelenetet, amelyet aztán három társuk előad.

16 16	**<u>Reflektálás</u>**	***D) Tanács – élethelyzet – tanulság*** Az öregember három tanácsa mely helyzetekben volt a legény segítségére, illetve a három tanács milyen fontos tanulságot fogalmaz meg a mindennapi ember számára? A feladat megoldásához készítsetek táblázatot! ***A feladatok ellenőrzése*** ***Mindennapi élethelyzetek /jelenetek/*** A mindennapi életünkből jelenítsünk meg olyan szituációkat, amelyekben az öregember által adott jó tanács egyike érvényesül. Minden csoport kap egy jó tanácsot (mivel négy csoport van, két csoport ugyanazt a tanácsot kapja), amely köré a jelenetet építi, majd a csoportok bemutatják az egyes szituációkat. Egy – egy jelenet eljátszása után rövid megbeszélés következik. /Középiskolában a mese bevezetője vagy kiindulópontja lehet Szabó Magda *Pilátus* c. regényének/	rendszerezés	Megoldás: Melléklet / 2.	A bemutatott szituációk hűen tükrözték a család és az iskolai társas kapcsolatok helyzetét. ***hf.: Értékfelhő*** Készítsetek értékfelhőt, amely tartalmazza azt az öt, számotokra legfontosabb értéket, amelyre leginkább szükség van az életben való boldoguláshoz. Melléklet / 3.

Melléklet:

1. Venn –diagram

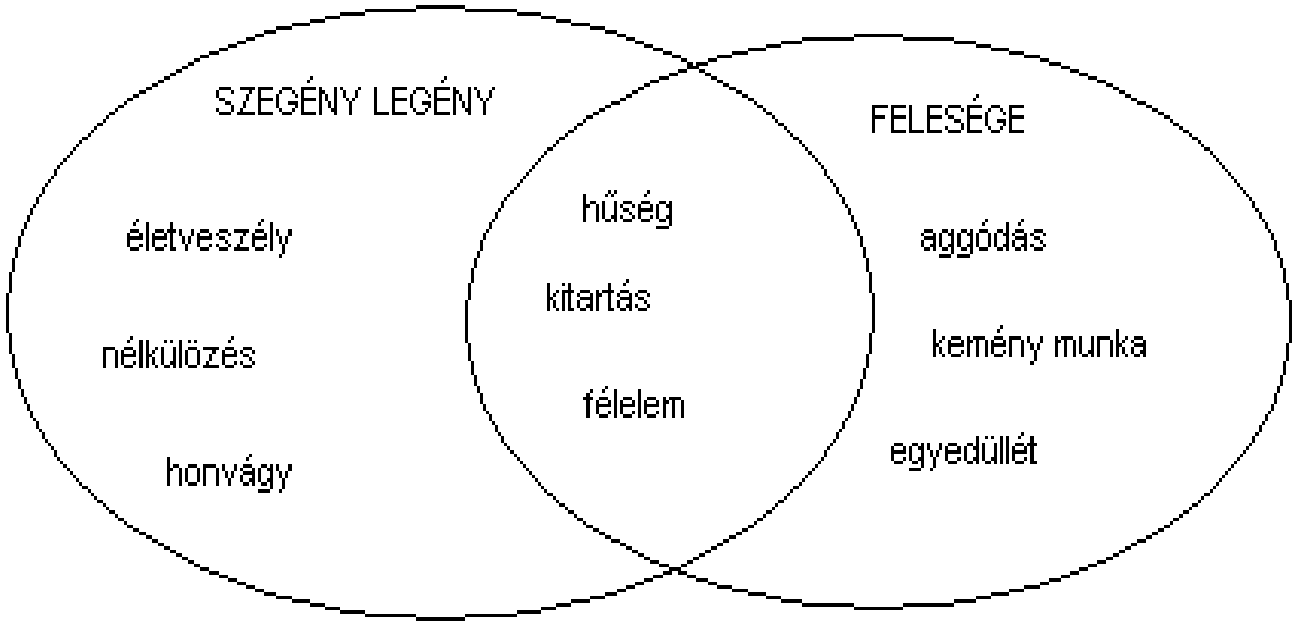

2. Táblázat

az öregember tanácsa	*élethelyzet, amikor a legény hasznára vált a tanács*	*tanulság a számunkra*
„…kinek mi szép, szép az annak”	Amikor a loncsos fülű szamárral meg a szép lánnyal találkozik, akkor nem csúfolja ki, nem bántja őket.	Ne ítélkezzünk előre meggondolatlanul!
„…amid van, soha el ne tagadd!”	Megmenekül a rablók támadásától.	Az igazság kiment a bajból.
„… az esti haragot hagyd reggelre!”	Nem vádolja meg haragtól vezérelve a feleségét azzal, hogy megcsalja.	Ne legyünk forrófejűek! Ne hirtelen felindulásból cselekedjünk!

3. Értékfelhő

2. Óravázlat

Tanítási óra: magyar irodalom vagy színjátszó szakkör **Évfolyam:** 7. évfolyam	**Készítette:** Nagy Katalin
Témakör: Palóc népmesék /A hazugság ára/	**Az óra anyaga:** Lusta Jankó
Az előző óra: A bölcs öregember	**Következő óra:** A híres zsivány
Az óra típusa: új ismeretet feldolgozó óra / 2 tanóra/	**Módszerek:** kooperatív csoportmunka, drámapedagógia, kritikai gondolkodás, frontális osztálymunka
Nagy gondolat: Lelkiismeret tudja legjobban, mit ember titkon cselekszik.	
Taneszközök: a mese szövege	**Szemléltető eszközök:** szókártyák, szék, kalap

Célok: szociális kompetenciák fejlesztése, a lopás elítélése, a tisztesség szerepe az ember életében				
Felhasznált ismeretek	**Fejlesztendő készség-képesség**	**Rendszerező képesség**	**Ok – okozati összefüggések feltárása**	**Tantárgyi koncentráció**
szólások, közmondások, irodalmi szöveg	anyanyelvi, gondolkodási, szociális képességek, képzelet fejlesztése	Mindenkinek megvan a szabadsága ahhoz, hogy saját maga dönthessen a sorsáról.	A lelkiismeret elől nem lehet menekülni, a bűn maga után vonja a bűnhődést.	nyelvtan, drámapedagógia

Idő /perc/	Tevékenység	Módszer, tartalom, instrukciók	Kapcsolódási pontok	Szemléltetés	Reflexiók, tapasztalatok
	Ráhangolódás				
8	A téma tartalmi és hangulati előkészítése.	A meséhez kapcsolódó közmondások bemutatása némajátékkal. A közmondásokat a gyerekek párban mutogatják el, a többieknek az a feladata, hogy megfejtsék, hogy melyik közmondásra gondoltak. *Lustaság az ördög párnája.* *A lelkiismeret ezer tanú.* *A rossz lelkiismeret súlyos teher.* *Kinek rossz a lelkiismerete, lidérccel álmodik.* *Lelkiismeret tudja legjobban, mit ember titkon cselekszik.*	nyelvtan: frazeológia kifejezések	A kitalált közmondások szókártyákon felkerülnek a táblára.	
4	**Jelentésteremtés**	**1. *Jóslás* /1. rész/** A mese első kilenc sorának tanári felolvasása után mindenki egyénileg leírja, hogy szerinte mi lesz a mese folytatása, ezt rövid csoportmegbeszélés követi, majd néhány tanulói véleményt hangosan is meghallgatunk névlánccal.		A mese szövege: Melléklet	
4		**2. *Jóslás* /2. rész/** A mese 2. részének elolvasása után ismét jóslás következik az első jóslás menete szerint, majd a tanári narráció után a csoportok különböző feladatot kapnak. ***Tanári narráció***: Az özvegyasszonyon kívül az első lopások után Jankót többen is le akarják beszélni a tolvajlásról. Hogyan zajlik mindez?			

16 4	**Kiscsoportos jelenetek**	***Csoportonként az alábbi jeleneteket kell bemutatni:*** A) Jankó és legjobb barátja, Jenő beszélgetése a falu kocsmájában. B) Jankó és a falu plébánosának beszélgetése a gyóntatószékben. C) Jankó és Julis (Jankó neki udvarol) beszélgetése az esti holdfénynél. A csoportok közösen készülnek a jelenetre, amelyeket aztán két társuk ad elő. A jelenetek bemutatása után röviden megbeszéljük a látottakat. ***4. A 3. rész hangos felolvasása után rövid frontális megbeszélés:*** Mi történt? Valóban beszélnek a lopott tárgyak? /*Nem, a lopott tárgyak hangjai Jankó lelkiismeretét szólaltatják meg/* ***Tanári narráció***: Jankót a lelkiismerete már régóta nem hagyja nyugodni. Miután elaludt, éjszaka folyamatosan rémálmok gyötörték. Jelenítsetek meg Jankó álomképei közül néhányat, mégpedig úgy, hogy mindegyik álom „főszereplője” egy-egy lopott dolog legyen. Az álomképekhez társítsátok különböző hangeffekteket. Mindegyik csoport húz egy eltulajdonított tárgyat / élőlényt, majd e köré építi a jelenetet.			A kiscsoportos jelentek során rendkívül meggyőző érvek hangoztak le.

15 15	**Jankó álmai**	→ ***talicska*** /a talicskanyikorgás hangja: „Úgyis csak elcsípnek! Úgyis csak elcsípnek”/ → ***süldő*** /visítása: „Erre víiísz! Erre víiísz!/ → ***óra*** /ketyegése: „Lop –tak! Lop – tak!”/ → ***tyúk*** /kiabálás: „Kotkodács, te loptál! Kotkodács, te loptál!/ → ***liba*** / gágogása: „Gí- gá – gá, te loptál! Gí – gá –gá, te loptál!/ Az álomképek bemutatását rövid megbeszélés követi. ***5. Bírósági tárgyalás*** Jankó végül úgy érzi, hogy nem tud ekkora lelki teherrel élni, így aztán feladja magát a bíróságon. A faluba egy új bírót hívnak, ugyanis a helyi bíró a megkárosítottak közé tartozott, így aztán nem ítélkezhetett egy olyan ügyben, amelyben saját maga is érdekelt. A tárgyalást a bíró szerepében a tanár nyitja meg, a csoport egyik fele a vádat, a másik fele a védelmet képviseli. Mindkét fél két csoportban érveket gyűjt Jankó ellen, illetve mellett, majd a megrendezett tárgyaláson a bíró vezetésével a felek ütköztetik érveiket.		Melléklet / Álomképek	***Példák*** ***Vád:*** *rengeteg embert megkárosított; Etelka néninek az egyetlen tyúkját lopta el stb.* **Védelem:** *Szegény Jankó hamar árvaságra jutott, a szülei nem ösztönözték arra, hogy kitanuljon valami mesterséget stb.*

5 14 5	 **Az ítélet megszületése** **<u>Reflektálás</u>**	***6. Belső hangok*** A vád és a védelem meghallgatása után a bíró az utolsó szó jogán Jankót szólítja. A terem közepére egy szék kerül, aki úgy gondolja, hogy Jankó nevében megszólalna, az a szék mögé áll, és kihangosítja a gondolatait. ***Tanár***: Miután Jankót is meghallgattuk, megkérem a tisztelt esküdtszéket, hogy vonuljunk vissza, és hozzuk meg az ítéletet! /Az osztály ülve egy kört alkot, és átalakul esküdtekké./ Az esküdtek közösen döntenek Jankó büntetéséről (a büntetést illetően az ötletek felkerülnek a táblára, és amelyikre a legtöbben szavaznak, azt a büntetést kapja Jankó.) A bíró (tanár) kihirdeti az ítéletet, miután az osztály átalakult a döntést meghallgató közönséggé. **Belső hangok**: Az ítélet megszületése után három évvel Jankó ül a kertben a diófa alatt. Vajon hogyan gondol vissza a történtekre? A gyerekek körben ülnek, közben kézről kézre jár egy kalap, aki Jankó nevében szeretne nyilatkozni, az a fejére teszi, és kimondja Jankó gondolatait.		szék kalap	 Pl. *Dolgozza le az ellopott érték árát, száműzzék a faluból, több hónapos szabadságvesztés stb.* Pl.: *Igaz a mondás: A rest kétszer fárad. Kamatostul ledolgoztam mindenkinek a kárát, most már ideje lesz valami tisztességes munka után nézni!*

Melléklet:

Álomképek

3. Óravázlat

Tanítási óra: magyar irodalom **Évfolyam:** 7. osztály	**Készítette:** Nagy Katalin
Témakör: Palóc népmesék /A kitartás szerepe/	**Az óra anyaga:** A híres zsivány
Az előző óra: Lusta Jankó	**Következő óra:** A három hattyú
Az óra típusa: új ismeret feldolgozása	**Munkaformák, módszerek:** kooperatív csoportmunka, drámajáték, kritikai gondolkodás módszerei, frontális osztálymunka
Nagy gondolat: Hogyan lehet felülkerekedni a környezet által támasztott negatív előítéleteken? Miképp lehetünk kitartóan céltudatosak?	
Taneszközök: a mese szövege	**Szemléltető eszközök:** csomagolópapír, kép a cigányságról

Célok: szociális kompetenciák fejlesztése, az előítéletek leküzdése, a másik ember elfogadása, elővigyázatosság, a rátermettség bizonyítása				
Felhasznált ismeretek	**Fejlesztendő készség-képesség**	**Rendszerező képesség**	**Ok – okozati összefüggések feltárása**	**Tantárgyi koncentráció**
a témával kapcsolatos irodalmi szövegek, saját tapasztalatok	szóbeli és írásbeli kifejezőképesség, együttműködés, empátia, gondolkodás	az előítéletek okai, döntési helyzetek	a különböző kultúrához és társadalmi osztályhoz tartozó emberek kapcsolata	drámapedagógia

Idő /perc/	Tevékenység	Módszer, tartalom, instrukciók	Kapcsolódási pontok	Szemléltetés, bemutatás	Reflexiók, tapasztalatok
5	**<u>Ráhangolódás</u>**	***Fürtábra:*** A szó hallatán mi jut eszetekbe a cigányságról?	asszociációs játék	Megoldás: Melléklet / 1.	
	<u>Jelentésteremtés</u>				
5		***1. A mesével való megismerkedés néma olvasással.***		A mese szövege:	
2		***2. Rövid reflektálás:*** Az óra elején összegyűjtött szavak közül melyeket tudnátok kapcsolni a most megismert történethez? Van-e olyan szó, amellyel a mese kapcsán kiegészítenétek a fürtábrát?	felismerés, összehasonlítás	Mesék melléklet	
12	***Csoportmunka***	***3. Feladatok***			
		A) Történetpiramis készítése Mutassátok be a történetet úgy, hogy legyen az 1. sor a főszereplő neve, 2. két szó jellemzése, 3. három szó a helyszínre, 4. négy szó a problémáról, 5. öt szó az egyik eseményről, 6. hat szó egy másikról 7. hét szó egy harmadikról, 8. nyolc szó a megoldásról	lényegkiemelés	Megoldás: Melléklet / 2.	

		B) A cigánylegény „arcai” Készítsetek ***állóképeket*** arról, hogy hányfajta szerepben jelent meg a mese folyamán a cigánylegény! Az állóképeken tűnjön fel az is, hogy milyen segítő eszközöket használt fel célja elérése érdekében! Az állóképek kulcsszavai: *öreg koldus – pálinka* *király – halott katona* *pap – ürge, rák* ***C) Az emberi gyengeség mint eszköz*** Terve megvalósítása során kivel került kapcsolatba a cigány? Kinek milyen emberi gyengeségét használta ki annak érdekében, hogy saját malmára hajtsa a vizet? Pl.: *őrök – a pálinka szeretete (mohóság)* *király – hiszékenysége, forrófejűsége* *királyné – óvatlansága* *pap – naivsága, nagyravágyása* ***D) A király „álarca” mögé búvva*** Beszéljétek meg, majd egy jelképes királyi maszk mögé búvva mondjátok el, hogy mit gondolhatott a király a cigánylegényről - mikor elé állt, hogy vállalkozik a feladatra	nem verbális eszközök központi szerepe		

14 7	**<u>Reflektálás</u>**	- miután az első próbát teljesítette - miután a második próbát teljesítette - miután a papot is ellopta az oltár elől! ***Ellenőrzés:*** A csoportok bemutatják az elkészült feladatokat, illetve jeleneteket, majd mindegyik feladatismertetés és bemutató után rövid megbeszélés következik, amikor mindenki elmondhatja meglátásait, véleményét. ***A cigánylegény „válaszút" előtt*** ***Tanár***: Miután a cigánylegény kiállta a próbát, és elnyerte a királylány kezét, gondolkodóba esett. Kiderült ugyanis, hogy a próbákat eredetileg nem a királylányért küzdötte végig, hanem azért, hogy falubeli kedvesének, Marisnak – aki pipogya fráternek nevezte őt – bebizonyítsa rátermettségét. Most azonban, hogy találkozott a királylánnyal, nagyon megtetszett neki, ugyanakkor Marist sem tudja elfelejteni. Mit tegyen hát? Az osztályt két részre osztjuk aszerint, hogy ki kit választana (Marist vagy a királylányt), ha a legény helyében lenne. A két csoportnak egy –egy ***állóképben*** a cigánylegény esküvőjét kell megjeleníteni az éppen aktuális menyasszonnyal és a násznéppel. ***Pohárköszöntő (belső hangok)*** Hogyan érezheti magát, és mit gondolhat a saját esküvőjén a cigány? Mindkét csoport kap egy-egy poharat, és aki szívesen			A megszólalások jól tükrözték a király cigányról alkotott véleményének pozitív változását. Pl.: *Nehéz volt, de megérte! Emelem poharam Mariskámra, aki elindított az úton!*

		megszólalna a cigány nevében, az emelje fel a poharat, és mondja el a gondolatait! hf.: Képek gyűjtése a cigány kultúráról, illetve tehetséges cigányokról. /A képek kiindulópontjai lehetnek egy soron következő osztályfőnöki órán a cigányság helyzetéről való beszélgetésnek./		Melléklet / 3.	

Melléklet:

1. Fürtábra

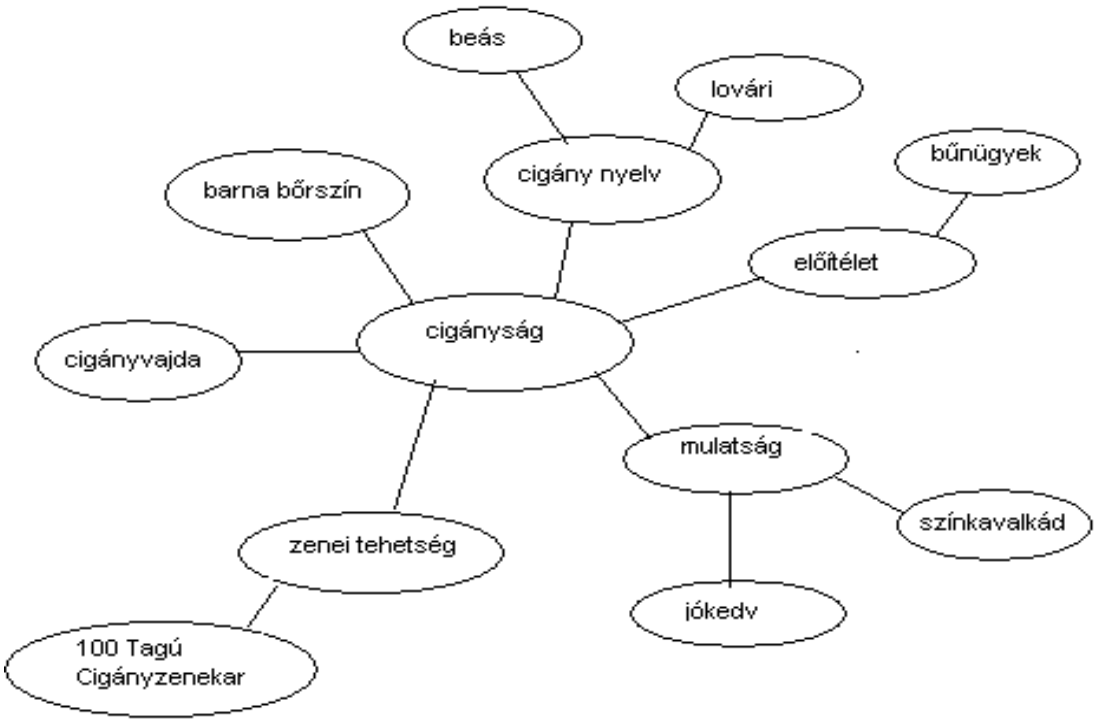

2. Történetpiramis

1. cigánylegény

2. elszánt, furfangos

3. palota, istálló, templom

4. küzdelem a királylány kezéért

5. koldus, pálinka, részeg őrök, hátasló

6. halott katona, temetés, karikagyűrű, királyi ágy

7. rák, ürge, harangozó, ,,kányiszter máter'', zsák, pap

8. A cigány a legkülönb legény az egész országban.

4. Galéria /képek a cigány kultúráról/

Forrás: www.altisk–vemend.sulinet.hu

Forrás: www.kulturinfo.hu

Forrás: www.ezerdely.hu

Forrás: www.musorcentrum.hu

ZÁRÓ GONDOLATOK

„És boldogan éltek, amíg meg nem haltak…” – a legtöbb népmese így ér véget, helyreáll a vágyott egyensúly, mindenki megkapja méltó jutalmát vagy éppen büntetését. Mi pedig, akik a mesét olvassuk, szintén gazdagabbak lettünk: a mesehősökkel együtt végigjártuk a próbákat, részt vehettünk egy időutazáson, és talán nem is vettük észre, de ittunk az „élet vizéből”. Minden mese valahol rólunk, a mi saját életünkről is szól, az elénk háruló akadályok leküzdésére a megoldás ott van a mesékben, csak észre kell vennünk őket, hiszen az ***„Üveghegy vára mindenki előtt nyitva áll, csak szeretet és tiszta szív kell hozzá”*** (Lázár 2000: 9.)

III. MESE MELLÉKLETEK:

Első mese: ***A bölcs öregember***

Élt egyszer egy szegény legény. Alig múlt el a lagzija, elvitték katonának. Három évig szolgálta a császárt, de szabadságra egyetlenegyszer sem engedték haza. Búsult is eleget. Azt sem tudta, él-e, hal-e az ő kedves, szép felesége. Telt-múlt az idő, majd három év múltával azt mondták neki, hogy mehet, letelt a szolgálat. Ment nagy boldogan hazafelé. Gyalogolt rengeteget a végtelen országúton, nagyon elfáradt. Jól esteledett is már, hát úgy gondolta, szállást kér. Meglátott egy kis házat a falu szélén, bent égett a petróleumlámpa. Bekopogtatott.

- Adjon Isten jó estét!

- Adjon Isten, vitéz úr, magának is!

- Gazduram, nagyon messziről jövök, és nagyon messzire visz az utam, adjanak szállást éjszakára, mert rám esteledett. Meg a csizma is feltörte a lábamat.

- Jól van, vitéz úr, kerüljön beljebb! Törölj neki asszony helyet, kínáld meg szalonnával, kenyérrel, vereshagymával!

- Elfogadom a szíves kínálást, mert bizony éhes is vagyok.

Ahogy eszegettek, beszélgettek erről - arról. Egyszer csak észrevette, hogy egy öregember ül a sámlin a kályha mellett, de meg sem szólal. Rácsodálkozott a katona.

- Gazduram, az öreg talán néma, hogy meg se mukkan?

- Hej, vitéz úr, vitéz úr, dehogy néma! Ő csak pénzért szól, egy aranyért mond egy mondatot.

- Hű, még ilyet sem hallottam, hogy valaki csak aranyért beszéljen!

Kotorászott a zsebében, megtalált egy aranyat. Odanyomta az öreg markába.

- No, öreg, itt az arany, mondjon érte valamit!

- Hát, édes fiam, kinek mi szép, szép az annak.

- Hm, hm, igaz lehet ez a bölcs mondás.

Nyúlkált a zsebébe, megint kivett egyet.

- No, öreg, mondjon ezért is valamit!

- Édes fiam, amid van, soha el ne tagadd!

,, Hm - gondolta a katona -, szép, szép a mondás, de egy aranyamba került."

Eltöprengett rajta. ,, Mindegy, odaadom az utolsót is. Aranyam még lehet, de hátha ilyen bölcs emberrel már soha nem találkozom." Azt is a markába nyomta az öregnek.

- No, öregem, mondjon még valamit az utolsó aranyamért!

- Édes fiam, az esti haragot hagyd reggelre!

- No, öregem, ez is bölcs mondás. Ha volna még aranyam, adnék én többet is.

- Édes fiam, elég ez a három mondás neked egy életre.

Azzal lefeküdtek. Reggel folytatta a fiatalember az útját, iparkodott, hogy mielőbb hazaérjen, megláthassa a feleségét, akit három éve otthagyott. Egyszer hogy, hogy nem, egy szép virágos réten keresztül vezetett az útja. Hát mit lát a rét közepén? Egy loncsos fülű, nagy szamarat meg egy szép lányt. Az a szép lány ott simogatta, ölelgette, csókolgatta a szamarat. Bosszankodott erősen.

- Hogy ölelhet ez a szép lány ilyen csúf állatot? Megüssem, megriasszam őket? Ej, nem teszem!

Eszébe jutott, mit mondott az öreg: kinek mi szép, szép az annak. Menne tovább, a szamár meg utána, de nyomban királyfinak változott.

- *Hallod-e, katona, nagyon rendes ember vagy. Nem bántottál, mint a többi utas. Ők bizony ütöttek, csúfoltak bennünket. Itt egy zacskó arany, legyen a tiéd, mert én elvarázsolt királyfi voltam, a te jóságod szabadított fel. A szegény fiatalember annyira elcsodálkozott, hogy meg sem köszönte az aranyakat, ment tovább. Egy nagy, rengeteg erdőn keresztül vitt az útja. Már jól sötétedett, mikor rablók kerültek az útjába. Azt mondják:*
- *Mit viszel, katona? Mi van a tarisznyádban?*
- *Arany.*
- *Hahaha! - kacagtak, dőltek erre, dőltek arra, hogy egy szegény bakának honnan lenne aranya. Elengedték. Örült a katona, mert eszébe jutott az öregember második mondása: amid van, el ne tagadd. Nagyon örült, hogy hallgatott a tanácsra, nem hallgatta el az aranyat. Mire hazaért, besötétedett. Égett a lámpa a házában, ő meg bekukucskált az ablakon. Hát mit látott, a feleségét, ahogy egy takaros fiatalembert ölelgetett, csókolgatott. Ráadásul az ő régi jó puskáját nekiadja.*
- *Hű, a lelkére kötöttem, hogy őrizze meg a puskámat, senkinek a világért oda ne adja... Mit csináljak? Belőjek?*

Dühöngött magában, ette a méreg, de hopp, eszébe jutott az öregember harmadik tanácsa: az esti haragot hagyd reggelre. No, ezzel lecsillapodott. A fiú meg bentről kihussant az ajtón, szaladt a puskával. Bement a katona, a felesége mindjárt a nyakába borult.

- *Drága, édes uram, csakhogy megjöttél!*

Csókolta jobbról, csókolta balról, de a katonának mégsem lett jókedve.

- *Nagyon fáradt vagyok, hagyjál pihenni, nagyon fáradt vagyok.*
- *Jól van, feküdj le! De eszel-e?*
- *Nem, csak pihenni akarok.*

Még az evéstől is elment a kedve, ahogy a fiatalembert látta. Korán reggel kelt, mert nem tudta lehunyni a szemét, nem tudott aludni.

Odaszólt a feleségének:

- *Édes feleségem, megvan-e még a puskám?*
- *Jaj, édes uram, este adtam oda az öcsémnek, hogy rejtse el, dugja el, nehogy valaki itt találja nálam.*

No, akkor ölelte a feleségét, és eszébe jutott az öregember harmadik mondása:

Az esti haragot hagyd reggelre. Talán még ma is csókolja, ha bele nem fáradt.

Második mese*: Lusta Jankó*

Élt hetedhét országon túl egy igen-igen lusta fiú. Míg az édesapja meg az édesanyja nevelte, volt neki mit enni-inni, de mikor teljesen árva maradt, bizony sokat koplalt. Dolgozni meg sehogy nem akaródzott neki, csak a kapufélfát támasztotta. A szomszédjában lakott egy özvegyasszony, az nem hagyta békén:
- Hallod-e, Jankó, ez így nem lesz jó, fogjál csak munkához!
- Nem fogok én, majd ád az Isten.
- Ád az Isten? Hiszen, amit ád, el is veszi.
Elmegy az özvegy, Jankó meg támasztja tovább a kapufélfát. Egyszer csak huss! - egy csapat vadliba beszállott az udvarába. Nagyon megörült Jankó, szaladt a szomszédasszonyához.
- Jöjjön csak, jöjjön, csak adott az Isten!
- Mit, te Jankó?
- Jöjjön, nem tudom én, mit.
Megy az özvegyasszony, csodálkozásában összecsapja a kezét.
- Jankó, hiszen ezek vadlibák!
A vadlibák a csattanásra megijedtek, huss! - egyszerre elrepültek.
- No, látod-e, látod-e, Jankó, hogy amit adott az Isten, könnyen el is vette. Láss csak munkához!
- Nem dolgozom én.
- Nem? Akkor mit csinálsz?
- Majd lopok.
- Lopsz?
- Lopok.
- De hiszen elcsípnek, tömlöcbe vetnek.
- Csak nem talán?
- De János, majd a lopott jószág rád kiabálja, hogy te loptad.
- Nem bánom, nem dolgozom, lopok.
Nem lehetett vele zöld ágra vergődni, elment az özvegy. János még aznap este lopott egy csirkét. Hazavitte a hóna alatt, bedugta az ólba. Másnap lopott egy libát. Hozta a hóna alatt a sötétben. A liba meglapult, egy hangot ki nem adott.
- No, egy sem kiabálja rám, hogy loptam. Nem is igaz az özvegyasszony beszéde, asszonybeszéd pipafüst. No, ezentúl mindennap lopok valamit.

Egy gazdag bíró lakott a falujukban, annak a hambitjára ki volt téve egy takaros falióra. János azon settenkedett, hogy csenhesse el. Mikor aztán leoltották a petróleumlámpát, odahúzódott, leakasztotta. Uzsgyi, át a kerten keresztül, elmenekült vele. Vitte haza nagy örömmel.
- No, ez sem kiabálja rám, hogy loptam. Ha így van, nagyobb értéket lopok legközelebb. Vannak a bírónak jó húsos disznai, azokból hozok. Másnap este fogott egy zsákot meg a szomszédasszony talicskáját. Tolta a talicskát a kertek alján végig. Odasettenkedett az ólakhoz. Jó süldők voltak ott, ahogy nézegette őket.
- No, ez jó lesz!

Gyorsan tolta hazafelé a talicskát a kerék meg száraz volt, régen lehetett kenve, nyikorgott erősen. János meg folyton azon gondolkozott, hogy rákiabálja a lopott holmi a bűnét. Hát úgy vette ki a nyikorgásból, mintha ezt mondaná:
- Úgyis csak elcsípnek! Úgyis csak elcsípnek!
Nagyon megijedt. Félredobta a talicskát, a zsákot meg a süldővel a vállára dobta. A süldő feléledt a zsákban, elkezdett visítani:
- Erre viiísz! Ére viiísz!
- Hű, ezt nem lehet továbbvinni!
Eldobta a süldőt, szaladt haza eszeveszetten. Bújt a szekrény hátához, ahová az órát tette. Ott lapult a csendben, a nagy óra meg, ahogy hozzáért, elkezdett ketyegni:
- Lop-tak, lop-tak!
- Gyerünk innen, mert ez is rám kiabálja a lopást!
Fel a tyúkólra. De a tyúk is:
- Kotkodács, te loptál! Kotkodács, te loptál!
- Hű, ez is rám kiáltotta!
Bebújt a libaólba. A liba megijedt, csatarászott, gágogott:
- Gi-gá-gá, Te loptál! Gi-gá-gá, te loptál!
Még jobban megijedt, hogy minden rákiabálta a bűnét.
„Jobb lesz, János, lusta János, ha világgá mégy!" - gondolta.
Futott, futott az erdőnek, ahogy a lába bírta. A tetőn megállott, hát még a melle is azt pihegte, hogy:
- Fuss, tolvaj, fuss tolvaj!
Még most is fut, ha bírja szusszal.

Harmadik mese: *A híres zsivány*

Hetedhét országon is túl, a jéghegyeken is túl élt egy nagyon gazdag király. Egyetlen lánya már javában eladókorban volt, szerette volna a király férjhez adni, szeretett volna örököst szerezni, mert terhire volt az uralkodás. Nem akármilyen férjet akartak szerezni persze, hanem ügyeset, fürgét, akinek helyin van az eszi.
Kidobolták mindenütt az országban, hogy jöhetnek a királyi udvarba a legények, bárók, hercegek, grófok, nagykalapú tótok, és az lesz a királylány férji, aki három próbát kiáll, de egy se tudta kiállni a próbákot.
A királykisasszony már azt hitte, nem lesz férji, mikor egy jóvágású cigánylegény jelentkezett a palotában.

- *Adjon Isten jó napot, felséges királyom, eljöttem szerencsét próbálni.*
- *Látom, hogy cigány vagy, de ha már eljöttél, és kiállod a három próbát, tiéd lesz a lányom.*
- *Állok elibe mind a háromnak, felséges királyom.*
- *Nono, csak ne olyan gyorsan, mert azt is tudnod kell, hogyha nem teljesíted a próbákot, leüttetem a fejed.*
- *Mi az első kívánsága, felség?*
- *Lopd el a kedvenc hátaslovam még máma éjjel az istállóból!*

A cigánylegénynek még tellett a napjából, elgyalogolt a legközelebbi faluba, vásárolt magának két üveg jóféle pálinkát. Az egyik üveget simán hagyta, a másikot megtöltötte altatóporval.
Sötétedéskor visszatért a királyi udvar kapujához koldusruhában, tarisznyával a vállán, botval a keziben. Görbén járt, mintha ki tudja milyen öreg, beteg lett volna. Reszketős hangon szólította meg az őrököt:

- *Édes fiaim, adjatok szállást éjszakára, megalszok én akarhol!*
- *Nem lehet, bácsikám, a felséges király megtiltotta, hogy bárkit is beengedjünk máma a kapun.*
- *Nem is mennék én beljebb, az őrszobán is meghúznám magam egy sarokban, hajnalban meg mennék tovább.*
- *No, jól van, az őrszobára bejöhet.*

Letelepedett a cigány a sarokban, előszedte az elemózsiát. Vacsora előtt húzott egyet a pálinkásüvegből. Hű, az öröknek nagyon megtetszett a pálinka illata.

- *Ej, öregem, de jó pálinkája lehet, megkínálhatna minket belőle!*
- *Szívesen adnék, de tudom, hogy az őröknek nem szabad inni egy nyeletet se. Voltam én is katona, ott sebesültem meg, ott ment tönkre mindenem.*

Addig-addig, hogy mégis megkóstolták a pálinkát az őrök, de abból az üvegből kortyintottak, amelyikben az altató volt. Mikor aztán elaludtak, a cigány összekapta magát, beljebb ment, egyenesen az istállóig.

- *Engedjenek be, vitéz urak, mer megvesz az Isten hidegi!*
- *Nem lehet bácsikám, ez a parancs!*
- *Öreg koldus vagyok, nem árthatok én semmit magoknak, elfeküdnék a jászol alatt is.*

Addig rimánkodott, hogy megesett rajta a katonák szíve.

- *Rendben van, öregem, húzódjon a jászol alá, ott lehet reggelig.*

Hű, mit látott az istállóban: a király kedvenc lovát heten is őrizték! Egyik a hátán ült, egy a kötőféket fogta, egy a farkát, négy meg a négy lábát.

No, a cigány ugyanolyan módon, mint az őrszobán, kipakolta az elemózsiáját. Húzott a pálinkából egy-két nyeletet. Szétáradt az illata, megcsapta az őrök orrát. Megérizte mind, hogy jóízű pálinka lehet, jószagú pálinkája van az öregnek. Csurgott a nyáluk érte.

- *Ej, öregem, adhatna abból a pálinkából egy keveset!*
- *Adnék szívesen, de ilyenkor nem szabad inni! Hogyha az őr iszik, akkor már baj van!*
- *Nem baj, öregem, mégis kínáljon meg bennünköt!*

Sorra adogatta a cigány az altatós üveget, ivott belőle mindegyik egy pár nyeletet. Nem is kellett abból több. Kezdtek aztán széthullani. Akik a négy lábát fogták, négy oldalra dőltek. Aki a kötőféket fogta, behullott a jászolba. Aki a hátán ült, legurult az alomra. Aki a farkát fogta, hanyatt esett. Erre várt a cigány, fogta a kötőféket, kivezette a lovat a királyi udvarból. Virradatkor jelentkezett a királynál.

- *Felséges királyom, teljesítettem a parancsát!*

A királynak nem esett valami jól, hogy éppen egy cigánylegény tudta teljesíteni egy kívánságát.

- *Jól van, fiam, de most következik a nehezebb feladat. Lopd el a feleségem ujjáról a karikagyűrőt az éjjel!*

A cigány nem hagyta el a palotát, járkálgatott erre-arra. Egy temetést látott, katonát temettek az udvarban. No, erre építette a tervit. Alkonyatkor kiásta a katonát, ruhát cserélt vele. Odatámasztotta cigányruhában a halott katonát a király ablaka alá. Megzörrentette aztán az ablakot. A király kiugrott az ágyból, beledurrantott a halott katonába.

- *Meghaltál, cigány, megszabdultam tőled!*

Aztán odaszólt a feleséginek:

- *Asszony, kimegyek, szólok a szolgáimnak, hogy temessék el, most már úgyse kell különösebben őrködnöm.*

Addig a cigány levetette magáról a felső ruháját, aztán besurrant a királynéhoz. Azt suttogta a sötétben:

- *Megvan-e még a gyűrőd?*
- *Hogyne volna.*
- *Add ide nekem, jobb helyi lesz nálam! Eltemettük, de hátha az ördög nem alszik!*

A királynék gyanútlanul átadta a gyűrőjit. A cigány meg egyet gondolt:

- *Kimegyek, szétnézek még egy kicsit, csendes-e a palota környéki.*

No, evvel el is búcsúzott az udvartól reggelig.

Bejött a király, odahúzódott a feleségi mellé.

- *Megvan még a gyűrőd?*
- *Most adtam oda ebben a percben.*
- *Dehogy adtad!*
- *Ne beszélj, most kérted el tőlem!*
- *Ejnye, ejnye, ez a betyár cigány valahogy bejutott hozzánk, csak ő lehetett!*

Úgy is volt, reggel jelentkezett a cigány a királynál.

- *Felséges királyom, elhoztam a gyűrőt.*

- *Jól van, cigány, most már csak a harmadik próba van hátra. Lopd el az öreg papomot az oltár elől, mert különben a fejed üttetem!*

Hej, a cigánynak nagy szöget ütöttek a fejibe! Járt-kelt a palota környékin az erdőkön-mezőkön, és csak gondolkodott.

Először egy rákot látott meg a folyóban. Addig sodromlott, hogy megfogta, betette a zsákjába. Az erdő szélin meg egy ürgét pillantott meg, ahogy éppen a lyukba szalad, azt meg kiöntötte. Jött az este. Mitévő legyen? A király templomának a környékin járkált, várta a harangozót. Míg a harangozó a harangot húzta, ügyesen behúzódott egy sarokba, a templomban maradt. Alig várta, hogy a harangozó elmenjen, és ő munkához láthasson. A rákot a harangkötélre tette, az ürgét meg a harmóniumra. Ő meg papi ruhába öltözött, meggyújtotta az összes gyertyák és végül az oltár elibe állt.

A ráknak nem te3tszett a harangkötél, rángatta, hogy megszólalt a harang. A harmónium meg szólt, mert az ürge ott ugrosott rajta.

Meghallotta ezt a harangozó, szaladt ijedten a paphoz:

- *Tisztelendő úr, jöjjön gyorsan, miséznek a templomban!*

Magára kapta a pap gyorsan a ruháját, és siettek együtt, benyitottak a templomba. Mindent kivilágítva tanáltak, a harang szólt, a harmóniumon játszott valaki, az oltár előtt meg egy pap misézett.

- *Kányiszter máter, aki a mennyországba akar jönni, jöjjön velem!*

A harangozó megrángatta a tisztelendő kabátját:

- *Tisztelendő úr, én elmegyek vele.*
- *Dehogy mégy, várjunk még vele, hogy mennél!*

A cigány az oltár előtt megint rázendített:

- *Kányiszter máter, aki a mennyországba akar jönni, jöjjön velem, bújjon a zsákba!*

A harangozó mindenhogy menni akart, de a pap ráförmedt:

- *Én vagyok az idősebb, én vagyok a pap, nekem illő a mennyországba menni, te még ráérsz, fiam!*

Még egyszer mondta a cigány:

- *Kányiszter máter, aki a mennyországba akar jönni, jöjjön velem, bújjon a zsákba!*

Fogta a cigány a zsákot, a papocska meg szépen belebújt. Utána már kevés dolga akadt. Leoldotta a rákot a harangkötélről, elvette az ürgét a harmóniumról, eloltotta a gyertyákot, és a hátára vette a zsákot a papval, aztán kiballagott a királyi udvarból.

Virradatkor jelentkezett a királynál.

- *Felséges királyom, elloptam a papot.*
- *Hej, fiam, nem hittem volna, hogy cigány lesz az utódom, de ha már így van, hadd legyen! Mind a három próbát kiálltad, te vagy a legkülönb legény az országban.*

Hamar lagzit laktak, Hencidától Bonchidáig folyt a sárga lé, olyan lakodalom volt ott, hogy még a meztelen cigánygyerekek is libacombokval szaladgáltak.

Karancskeszi, 1978.

IV. FELHASZNÁLT SZAKIRODALOM:

1. Arató Ferenc – Varga Aranka (2008): *Együtt – tanulók kézikönyve (Bevezetés a kooperatív tanulásszervezés rejtelmeibe)*. Educatio Társadalmi Szolgáltató Közhasznú Társaság, Budapest.
2. Gabnai Katalin (2011): *Drámajátékok.* Helikon Kiadó, Budapest.
3. Kádár Annamária (2012): *Mesepszichológia*. Kulcslyuk Kiadó, Budapest.
4. Kucserka Zsófia (2011): *Az irodalomtanári mesterség gyakorlata és módszertana*. Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar, Pécs.
5. Lázár Ervin (2000): *Eredeti üzenet*. Molnár Nyomda és Kiadó Kft., Pécs.
6. Nagy Zoltán (1994): *Az elvarázsolt királyfi (Palóc népmesék)*. Balassi Bálint Könyvtár, Salgótarján
7. Pethőné Nagy Csilla (2005): *Módszertani kézikönyv*. Korona Kiadó, Budapest.

KÁNTOR PÉTER: MORÁLIS KÉRDÉSEK A XX. SZÁZAD VILÁGIRODALMÁBAN

KÁNTOR PÉTER: MORÁLIS KÉRDÉSEK A XX. SZÁZAD VILÁGIRODALMÁBAN

REZÜMÉ

Az óravázlat példát mutat rá, hogy hogyan lehet életszerűvé, megfoghatóvá, aktuálissá tenni a diákok számára erkölcsi, etikai problémákat irodalmi alkotások elemzésével. Az összefoglaló jellegű duplaóra a 20. század világirodalmi művein keresztül vizsgál morális kérdéseket.

CÉLCSOPORT

12. osztályos diákok

KOMPETENCIÁK ÉS INDOKLÁSUK

A kulcskompetenciák közül kiemelhető az anyanyelvi kommunikáció, a szociális és állampolgári kompetencia, illetve az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség. Az érzelmi intelligencia fejlesztése is kiemelt, véleményem szerint ez csak akkor valósítható meg, ha a diákok nem érzik a távolságot a saját életük és az elemzendő, emocionális jellegű kérdés között.

IDŐKERET

Két tanítási óra, lehetőség szerint „duplaóra”

I. BEVEZETŐ

Témakör: Világirodalom

Téma: Morális kérdések a XX. század világirodalmában

Időkeret: két tanítási óra, lehetőség szerint „duplaóra”

A téma relevanciájának indoklása

Az értékrend kialakítása együtt jár a felnőtté válással. A mai „fiatal felnőttek” számára kiemelten fontos, hogy megfelelő válaszokat tudjanak adni a nap nap után eléjük álló erkölcsi-etikai jellegű kérdésekre.

A 12. évfolyamban találkoznak a diákok a 20. század világirodalmával, mely a történelmi háttérből adódóan is hangsúlyozottan foglalkozott morális problémákkal, döntésekkel. A 17-18 éves korosztály már képes megítélni és gondolatgazdagon értékelni az erkölcsi dilemmákat. Az irodalmi művek értelmezése által a saját környezetükben is fellelhető, fontos élethelyzetekre, kérdésekre felelhetnek.

Az irodalom képes arra, hogy olyan döntéshelyzetek elé állítsa a diákokat egy-egy karakter sorsán vagy egy-egy – akár fiktív, akár valós – szituáción keresztül, hogy szükségszerűen véleményt kelljen alkotniuk. Ezáltal az erkölcsi problémákat nem csupán elméleti, „filozófiai” szinten élik meg, hanem életszerűnek érzik.

NAT kompatibilitás

A Nemzeti Alaptanterv fontosnak tartja a helyes ítélőképesség, az erkölcsi, az esztétikai és a történeti érzék fejlesztését. Emellett hangsúlyozza, hogy hiteles kérdések és válaszok megfogalmazásával érhető el az érzelmi-gondolati felismerés.

A 12. évfolyamban a világirodalmi témakörben több szerző is ajánlott elemzésre. Mivel óratervem a magyar nyelv és irodalmat emelt szinten, magasabb óraszámban tanulók számára készült, ezért elsősorban az emelt szintű magyar nyelv és irodalom érettségire készülők számára javasolt, hiszen a magasabb óraszámnak köszönhetően és az emelt szintű érettségi követelményeihez igazodva több világirodalmi alkotás elemzésére van lehetőség ezekben a csoportokban. A feladattípusok azonban más világirodalmi alkotásokra is alkalmazhatók, illetve azok száma csökkenthető.

Nevelési célok meghatározása és indoklása

A nevelési célok közül kiemelendő a társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok hátterének megértése, a morális gondolkodás és ítéletalkotás az elemzések során, valamint az emberi méltóság, a személyiségi- és emberi jogok tiszteletére, az erkölcsi értékekre nevelés, az „érzékenyítés". A nevelési célok indoklása: a digitális világ fiataljai számára látszólag kevésbé fontos a morális értelemben vett ítéletalkotás, hiszen az interneten és a technikai eszközök által sok mindent „készen kapnak", nem sarkallja őket ez a közeg a gondolkodásra. Azonban a felnőttkor megköveteli majd tőlük az erkölcsi ítélethozatalt (is), így a társadalmi szerepekre, annak morális vonatkozásaira való felkészítés elengedhetetlenül fontos a fiatalok számára. Erre az irodalmat, ezen belül az aktuális témát, a XX. század világirodalmát kiváló „illusztrációnak" és „tükörnek" tartom, hiszen nem direkt módon kérdez és késztet értelmezésre, így nem veszi el a saját válaszadás élményét a diáktól, ezáltal mélyebben, maradandóbban rögzülnek a tárgyi ismeret elemei mellett az érzelmi, erkölcsi, etikai reflexiók is.

Ismeretek és fejlesztendő kompetenciák

Ismeretek: a tanuló megismeri a 20. századi irodalom néhány meghatározó tendenciáját, erkölcsi kulcsgondolatokat, ismer néhány jellemző, jelentős 20. századi epikus és drámai művet, részletet. A kulcskompetenciák közül kiemelhető az anyanyelvi kommunikáció, a szociális és állampolgári kompetencia és az esztétikai - művészeti tudatosság és kifejezőképesség.

Alkalmazott oktatási módszerek és indoklásuk

Az óra összefoglaló jellegű, ismereteket rendszerez. Ez esetben kiválóan alkalmazható a csoportmunka, így a diákok a felvetülő kérdésekre és feladatokra közösen, egymás gondolatait, véleményét meghallgatva és kiegészítve, ezeket összegezve tudnak választ adni.

A digitális tábla alkalmazását és a képi illusztrációt azért gondolom fontosnak, mert ez a korosztály szinte teljes mértékben vizuális gondolkodású, a televízió és a számítógépek képi világához szokott „szem" megköveteli a képiséget. Még a „szóismétlés" jellegű képek esetén is az a tapasztalatom, hogy jobban rögzül az információ, vagy érthetőbb a feladat az illusztrálással. Ezért jelen feladatsornál szinte minden lépés mellé tettem képi elemet.

Az a meglátásom, hogy a diákok nem érzik „testidegennek" a kérdéseket, ha a saját életükhöz, az általuk megismert világhoz igazítjuk azokat. Ezért alkalmazom többször az irodalmi művek esetén az aktualizálást, illetve a feladatok kiválasztásánál, kitalálásánál lehetőség szerint a számukra ismerős közegeket. Így a közösségi oldalak, a televíziós műsorok, a talk show-k világának megidézése egyszerre meghökkentő és élményszerű számukra, de mindenképpen maradandó emlék, és az elvárt célokat megvalósító lehetőség. Az élményszerűség semmiképpen nem megy a munka rovására, nem öncélú, nem a szórakozás és szórakoztatás az elsődleges cél, hanem mindig a felismerés és megértés érdekében történik a feladatok kiválasztása.

Jelen esetben a három meghatározó feladatnál:

1) a facebook-jegyzet és az ahhoz kötődő kommentálások egyszerre tartalmaznak valamiféle „bölcsességet”, értékítéletet, értékrendbeli hovatartozást és a további szereplők „kommentjei” által ezekhez köthető érzelmi és értékrendi viszonyulásokat,

2) a talk-show, a „Tónika-show” (neve szándékosan asszociáltat a fiatalok által is ismert talk show-ra, a név eltorzítása a humor forrása is lehet, más szempontból az attól való eltérést is jelzi) a kérdések és a cím, a téma által a erkölcsi problémákra fókuszál, ám az irodalmi szereplők „beültetése” ilyen közegbe szokatlan, és mind az eljátszó diák, mind pedig a „nézők” számára emlékezetes élmény, de emellett kiaknázza a művek (szereplők) erkölcsi dilemmáinak átgondolását,

3) az aktualizálás, a jelenbe való elhelyezés: az egyik legfontosabb cél lehet, hogy a diák ne azt érezze az irodalmi művek elemzése kapcsán, hogy valamiféle régi, „poros” kérdésről és problémáról szól az adott alkotás, hanem mindig kösse a jelenhez, saját korához, akár az életéhez. Ez a közelhozás adhatja meg azt a felismerést, miszerint nem „fekete-fehér”, avítt dolgokról beszélgetünk, hanem az ő mindennapjaiban, életében is jelen levő problémákat vizsgálunk. Az aktualizálás azt a célt is elérheti, hogy az egyes döntések során irodalmi mintákat is kövessen a diák akár a jelenlegi, akár későbbi életében. Ezért fontos, hogy az erkölcsi-etikai hangsúlyokat a megfelelő helyre tegyük az értelmezések során. Fontos az is, hogy ne érezze a diák, hogy a tanár didaktikusan kimondja ezeket a bölcsességeket, hanem saját maga jöjjön rá ezekre a feladatok, kérdések által. Az aktualizálás ezt a célt szolgálja.

Tanítási óra: Irodalom **Évfolyam: 12.**	**Készítette: Kántor Péter** **Tatabányai Árpád Gimnázium**
Témakör: Világirodalom	**Az óra anyaga: Morális kérdések a XX. század világirodalmában**
Az előző óra: Szolzsenyicin írói munkássága	**Következő óra: Témazáró fogalmazás**
Az óra típusa: Összefoglalás, rendszerezés	**Módszer (ek): csoportmunka**
<u>Nagy gondolat:</u> A XX. század világirodalmi klasszikusai komoly erkölcsi kérdésekkel foglalkoznak, ezek értelmezése értékrendünk kialakítása és erkölcsi dilemmáink megoldása szempontjából is hasznos.	
Taneszközök:	
digitális tábla	

Célok: A XX. század világirodalmi alkotásairól megbeszélt ismeretek összefoglalása, azok erkölcsi-etikai vonatkozásainak áttekintése.				
Felhasznált ismeretek	**Fejlesztendő készség-képesség**	**Rendszerező képesség fejlesztése**	**Ok-okozat összefüggések feltárása**	**Tantárgyi koncentráció**
A XX. század jelentős világirodalmi alkotásai: Thomas Mann: Mario és a varázsló; Franz Kafka: Az átváltozás; Albert Camus: Közöny; Ernest Hemingway: Az öreg halász és a tenger; Friedrich Dürrenmatt: Az öreg hölgy látogatása; Bertolt Brecht: Kurázsi mama és gyermekei; Jorge Semprún: A nagy utazás; Alekszandr Szolzsenyicin: Ivan Gyenyiszovics egy napja.	Ítéletalkotás, értékelés, bírálat, választás-döntés.	Az összefoglaló jellegből adódóan a rendszerező képesség fejlesztése kiemelt szerepű.	Az erkölcsi problémák elemzésében a cselekményből levezetett, erkölcsi ok-okozat összefüggések feltárása.	A XX. századi világirodalom legfontosabb alkotásainak áttekintő összefoglalása, hangsúllyal az erkölcsi kérdéseken.

Idő	Tevékenység	Módszer, tartalom, instrukciók	Kapcsolódási pontok	Szemléltetés	Reflexiók Tapasztalatok
0-2’	Köszönés, adminisztrá-ció, digitális tábla aktiválása, szereplőnevek húzása a csoportok kialakításához			1. dia	Az első, cím jellegű diával vizuálisan már felidézzük az előző órákon megismert fontos műveket. Ez az illusztráció gondolat-ébresztőnek, képi segédletnek marad az első feladat ellenőrzéséig.
2-4’	Csoportok kialakítása (esetemben 20 fős csoportlét-számnál 5 darab 4 fős csoport)	A diákok a csoportmunkára kialakított teremben ahhoz az asztalhoz ülnek, amelyen az általuk húzott szereplőhöz tartozó mű címe látható. A 20 név értelemszerűen 5 kisebb részre bontja a csoportot. Nevek: Eilif, Stüsszi, Kattrin, Kurázsi mama, Santiago, DiMaggio, cápa, Manolin, Gregor Samsa, cégvezető, Grete, Samsa úr, Mersault, Raymond, az arab, Marie, Ill, Clarie Zachanassian, Boby, Polgármester.		1. dia	A feladat szerepe a direkt csoportkialakítás elkerülése, illetve a „hangolás” a témára, ismeretek aktiválása.

4-8’	Erkölcsi problémák és világirodalmi alkotások párosítása	Minden csoport kap két borítékot, a borítékokon felirat: 1. Erkölcsi kérdések; 2. Művek. Feladat: A műveket az erkölcsi kérdésekkel párba helyezni. Fontos elmondani, hogy egy erkölcsi kérdéshez, problémához több mű is tartozhat. Az erkölcsi kérdéseket tartalmazó borítékban a következő „cetlik” vannak: Valakinek az érzéseiben való megalázása; Családon belüli szeretet vagy szeretethiány; A szerelem, a szeretet, az érzelmek iránti közömbösség; Az idős emberek tisztelete; A célokért való küzdelem; Pénz és morál konfliktusa; A politika és az egyén kapcsolata.		1. dia	Az első feladat lényege a rendszerezés, a tanult művek felidézése és azok egyik központi kérdésének mellé tétele.

		A Művek borítékban: a „Felhasznált ismeretek”-nél felsorolt alkotások (szerző+cím).			
8-12’	A feladat ellenőrzése	A diavetítés csak a helyes megoldás megvitatása után indul egyenként, így fontos a sorrend figyelembe vétele, melyet előre mondunk: Valakinek az érzéseiben való megalázása; Családon belüli szeretet vagy szeretethiány; A szerelem, a szeretet, az érzelmek iránti közömbösség; Az idős emberek tisztelete; A célokért való küzdelem; Pénz és morál konfliktusa; A politika és az egyén kapcsolata.		2-8. dia	Ha a párosításnál egyéb megoldást hoznak ki a csoportok, mint amelyekre mi gondoltunk, természetesen indoklással elfogadható. Ez is a művek többféle erkölcsi olvasatát segíti elő.
12-14’	Képfelismerés + egy kulcsmondat megfogalmazása a művel kapcsolatosan	Egy jellegzetes képet (könyvillusztráció, film- vagy színházi adaptációból vett fotó) minden csoportnak fel kell ismerni,	Filmművészet, színház, képzőművészet.	9-13. dia	A felismerés tapasztalatom szerint nem okoz problémát, ha mégse menne, rávezető kérdéssel segítünk.

		kötni kell a saját csoport-műhöz. Elvárt megoldások, „felismerések”: 9. dia: Bertolt Brecht: Kurázsi mama és gyermekei 10. dia: Albert Camus: Közöny 11. dia: Franz Kafka: Az átváltozás 12. dia: Ernest Hemingway: Az öreg halász és a tenger 13. dia: Friedrich Dürrenmatt: Az öreg hölgy látogatása A felismerés után rögtön kérünk a csoporttól egy mondatot, mely szerintük a mű fontos üzenete. Ezzel már a következő feladatra is előkészülünk.			

14-20’	„Üzenetek” a szereplőktől	Feladat: a csoport-mű egyik szereplőjének nevében fogalmazzanak meg egy erkölcsi dilemmát vagy bölcsességet is tartalmazó facebook-bejegyzést, két másik szereplő reagáljon rá kommentben.	Internetes nyelv, tömeg-kommunikáció, kommunikáció	14. dia	A diákok az általuk jól ismert és használt digitális közegbe helyezett szövegekkel kreatívan, sokszor humorral, de tartalmasan dolgoznak. Az üzenet megfogalmazásánál fontos, hogy kössenek a cselekményhez és szereplőhöz, tehát hogy ez a feladat is az ismétlést és a mű problematikájának átgondolását segítse elő.
20-25’	A bejegyzés és a kommentek ismertetése	Felolvassák a bejegyzéseket és a hozzászólásokat, majd miután mindegyik szöveg elhangzott, minden diák a csoportokat, a sajátját kivéve, „lájkolhatja”.Ezt a hüvelykujj felmutatásával jelezheti. Több csoportot is „lájkolhat”. Ez ér egy pontot. „Megosztani” csak egy csoport bejegyzését lehet, ezt a „lájk” jel mellett a másik kéz feltartásával lehet jelezni. Ez két pontot ér, és csak egyszer jelezhet a diák, tehát legfeljebb csak egy	Internetes nyelv, tömegkommunikáció, kommunikáció.	14. dia	A diákok az általuk jól ismert és használt digitális közegbe helyezett szövegekkel kreatívan, sokszor humorral, de tartalmasan dolgoznak

		bejegyzést „oszthat meg”. Összeszámoljuk a pontokat. A győztes csoport adja a következő feladat műsorvezetőjét, „Tónikát”.			
25-30’	„Tónika-show” előkészítése	A győztes csoport műsorvezetőt választ, a többi csoport a „saját” mű főszereplőjének eljátszására választ diákot. Feladat: talk show előadása, a beszélgetés témája és címe: Erkölcs és erkölcstelenség. A felkészülési idő alatt a műsorvezetőt csoportja is segíti a kérdések kitalálásban és a felvezetőben. Kap hozzá egy „műsorvezetői lapot”. A többi csoport a szereplőjét készíti fel, hogy mire figyeljen, illetve közösen kitalálják a bemutatkozást.	Tömegkommuni-káció: televíziós műfajok.	15. dia	

30-45’	„Tónika-show”	A műsorvezető, „Tónika” röviden, egy-két mondatban felvezeti az erkölcsi szempontú kérdést, „behívja” a szereplőt, a szereplő bemutatkozik, majd a műsorvezető néhány kérdést tehet fel neki. A szereplőket egymás után behívja. Kéri, hogy a szereplők is kérdezzenek egymástól, illetve a „közönség” is kérdezhet a show végén. Természetesen a közönség érzelmi reakciókat is adhat: tapsolhat, hurroghat stb.	Tömegkommunikáció: televíziós műfajok; kommunikáció; vita, vitakultúra.	15. dia	Tapasztalatom, hogy ez a feldolgozási forma nem csupán élvezetes a diákok számára, hanem valóban tartalmas kérdéseket is felhozó „játék”.
	Szünet				
45-50’	A „Tónika-show” értékelése	A kérdések és az arra adott válaszok, a szereplők reakcióinak erkölcsi	Kommunikáció	15. dia	Tapasztalatom, hogy a diákok ennél a kiértékelésnél mint valós figurákat, mint a show-ban valóban megjelenő és megismert embereket értékelik az

		szempontú értékelése, megbeszélése.			irodalmi alakokat, értékítéletük valóságként és nem fikcióként értelmezi a karaktert. A show „kiemeli” az irodalmi szereplőt a fikciós világból. Ez a felismerés már kötődik a következő feladathoz.
50-53’	Feladat ismertetése: „Irodalmi” problémák a jelenben – az erkölcsi kérdések aktualizálása	A csoportok közül három azt a feladatot kapja, hogy találjon ki egy kifejezetten mai történetet, melyre kulcsmondatot kapnak (A kulcsmondat valamely elemzett mű erkölcsi üzenete, tételmondata, kérdése). A történet cáfolhatja vagy megerősítheti a tételmondatot. A másik két csoport feladata, hogy szintén a jelenben gondolkodjon, aktualizáljon, de az ismert szereplőkkel. Feladat: találjanak ki történetet, mely a jelenben játszódik, és három szereplő megjelenik benne (három	Kommunikáció.	16-17. dia	A feladat kreativitást igényel, a létrehozott „saját művek” mindig nagy érdeklődésre tartanak számot a többi diák részéről is.

		különböző műből), akiket az elemzett világirodalmi művekből helyezhet a saját történetébe. A kulcsmondatok, melyeket ki is vetítek: 1.A pénzért az ember mindenre képes. (?) 2. A másik ember tisztelete nélkül nincs „normális” társadalom. (?) 3. Az embert érzelmei, emberi kapcsolatai teszik igazán emberré. (?)			
53-60’	A feladat kidolgozása		Kommunikáció	17. dia	
60-70’	Az „aktualizált” és az „szereplő-elhelyezős” történetek ismertetése, azok megbeszélése		Kommunikáció	16-17. dia	Az öt rövid történet elolvasása után lehetőség van rövid értékelésre vagy kérdésre a többi csoport részéről.
70-75’	Kötés a filmművészet-hez és a kortárs irodalomhoz	Kérdés: A mai filmek, ill. a kortárs irodalmi alkotások foglalkoznak-e erkölcsi-etikai problémákkal,	Filmművészet	18. dia	A dia szándékoltan a bestellerekre mutat rá, elgondolkodtatva és beszélgetésben is érintve, hogy a mai, sok ember által megnézett

		kérdésekkel? Nevezzünk meg kortárs filmeket vagy irodalmi alkotásokat, melyeknek van ilyen jellegű értelmezése, „üzenete”!			filmek vagy elolvasott könyvek tartalmaznak-e erkölcsi-etikai mondanivalót, ill. van-e igénye a befogadónak (nézőnek, olvasónak) arra, hogy ilyen jellegű többletet kapjon a kortárs művészeti alkotásoktól.
75-77’	Idézet-értelmezés	Idézet kivetítése, elolvasása, közös értelmezése. Az idézet: „Nincs olyan, hogy jó és rossz, pusztán a szilárd értékrend jelenthet viszonyítási alapot.” Sam Revell		19. dia	Az idézet már a téma zárását készíti elő, a konklúziót „mondatja ki” a diákokkal.
77-82’	Idézet-értelmezés a tanult művek érvelésbe építésével		Érvelés	19. dia	
82-88’	Az érvelő szövegek bemutatása	A csoportok egy-egy szóvivője röviden, lényegre törően (kb. 1 percben) előadja álláspontjukat az idézettel kapcsolatosan, és ezt alátámasztja egy(-két)	Érvelés, kommunikáció.	19. dia	A világirodalmi alkotásokhoz kötés zárja az áttekintést, az érvelésbe ágyazása kettős célt szolgál: egyrészt a vélemény kifejtését, másrészt az irodalmi kötést. Konklúzió levonása.

		világirodalmi példával az órákon átismételt művek, szereplők közül választva			
88-90’	Házi feladat ismertetése	Házi feladat: egy olyan dalszöveg komplex (versként való) elemzése, mely a diák véleménye szerint morális-etikai üzenetet is tartalmaz	Zene, műértelmezés.	20. dia	A zene minden fiatal életében meghatározó szerepet játszik, saját kedvenceiknek tananyagba helyezése által a feladatot izgalmasnak tartják.

1. dia

Morális kérdések a XX. század világirodalmában
Ernest Hemingway
AZ ÖREG HALÁSZ ÉS A TENGER
F.Kafka
Az átváltozás
THOMAS MANN
Mario és a varázsló

2. dia

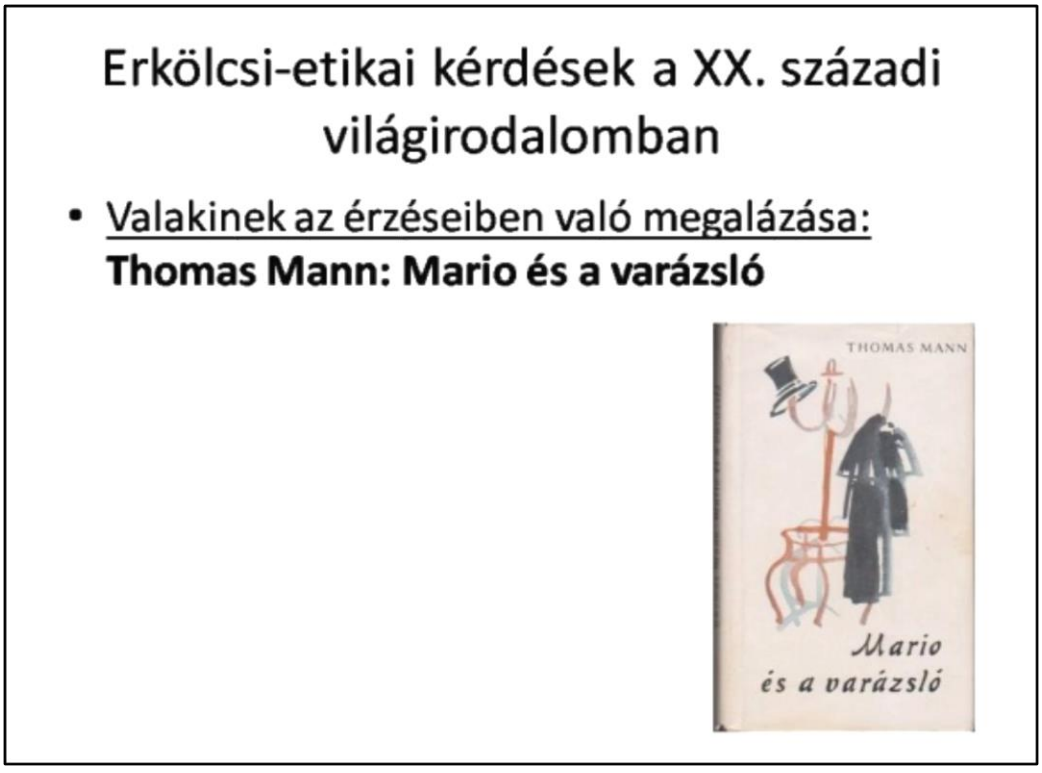
Erkölcsi-etikai kérdések a XX. századi világirodalomban
• Valakinek az érzéseiben való megalázása:
Thomas Mann: Mario és a varázsló
THOMAS MANN
Mario és a varázsló

3. dia

- Családon belüli szeretet vagy szeretethiány:

Bertolt Brecht: Kurázsi mama és gyermekei

VAGY

Franz Kafka: Az átváltozás

VAGY

Albert Camus: Közöny

4. dia

- A szerelem, a szeretet, az érzelmek iránti közömbösség
- **Albert Camus: Közöny**

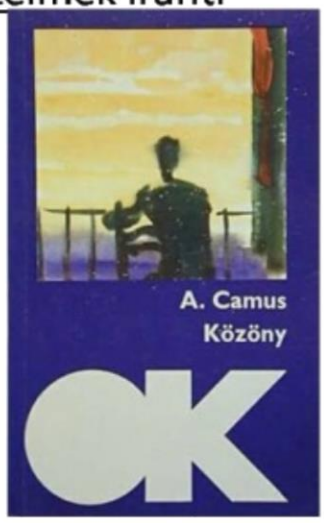

5. dia

- Az idős emberek tisztelete:

Ernest Hemingway: Az öreg halász és a tenger

6. dia

A célokért való küzdelem:

Ernest Hemingway: Az öreg halász és a tenger

VAGY

Friedrich Dürrenmatt: Az öreg hölgy látogatása

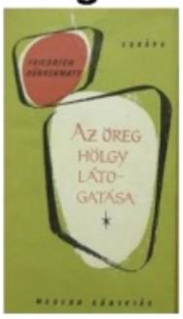

7. dia

Pénz és morál konfliktusa:

Franz Kafka: Az átváltozás

VAGY

Friedrich Dürrenmatt: Az öreg hölgy látogatása

VAGY

Bertolt Brecht: Kurázsi mama és gyermekei

8. dia

A politika és az egyén kapcsolata:

Jorge Semprún: A nagy utazás

VAGY

Alekszandr Szolzsenyicin: Ivan Gyenyiszovics egy napja

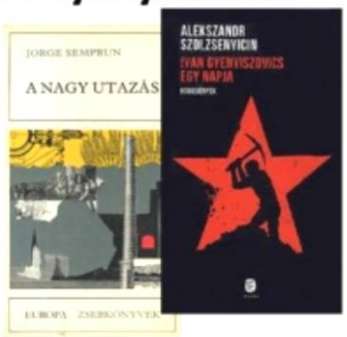

9. dia

CSOPORTOK

10. dia

11. dia

12. dia

13. dia

14. dia

facebook
E-mail vagy telefon
Jelszó
Bejelentkezés
Regisztráció
Ingyenes, és az is marad.
Keresztnév:
Vezetéknév:
E-mail címed:
E-mail újra:
Új jelszó:
Nemem:
Születésnap:
Regisztráció

15. dia

16. dia

„Irodalmi” problémák a jelenben

1. A pénzért az ember mindenre képes. (?)

2. A másik ember tisztelete nélkül nincs „normális” társadalom. (?)

3. Az embert érzelmei, emberi kapcsolatai teszik igazán emberré. (?)

17. dia

18. dia

19. dia

„Nincs olyan, hogy jó és rossz, pusztán a szilárd értékrend jelenthet viszonyítási alapot.” Sam Revell

20. dia

Házi feladat

Dalszövegelemzés

HÉRING MÓNIKA: ÉRTÉKES VAGY

HÉRING MÓNIKA: ÉRTÉKES VAGY!

REZÜMÉ

Erkölcsi nevelés természetesen nem csak az erkölcstan, vagy a hit- és erkölcstan órán jöhet szóba. Helye van minden órán, így a küzdelem és játék órán is. Különösképpen fontosnak tartom ezt a témát egy olyan köznevelési típusú sportosztályban, ahová képességfelmérés után kerültek be a gyerekek, s tudják, hogy valamilyen szempontból ők a többség közül kiválasztottak. Értékesek, ezt magukban is fel kell ismerniük, jól kell kezelniük és másokban is fel kell tudni ismerniük az értékeket. Rá kell jönniük, hogy a mérce nem csak idő, súly, vagy hossz lehet. Megbélyegezni, kirekeszteni társaikat a másságuk miatt nem szabad. Nekünk, tanítóknak is felelőssége az, hogy ezeket az értékeket megismerjék, a meséken keresztül a konfliktusokat átéljék, feldolgozzák.

CÉLCSOPORT

Projektemet második osztályos gyerekeknek terveztem, de tapasztalatom szerint különböző mélységeibe merülve az összes alsós korosztállyal feldolgozható.

IDŐKERETEK

Heti 1x45 percre terveztem az óráimat egy hónapra, mivel küzdelem és játék órából ennyi állt rendelkezésemre.

FEJLESZTENDŐ KOMPETENCIÁK

Egészséges énkép kialakítása, a másság elfogadása, erkölcsi érzékük fejlesztése, megfelelő értékrend kialakítása, az értékek sokfélék és kulturálisan változatosak, s a tanulóknak nyitottá kell válniuk a sajátjukétól eltérő értékrendek befogadására is, önálló, felelős és kritikai gondolkodás, empátia, szolidaritás fejlesztése. A mindennapi élet és különböző történetek szituációinak közös elemzése, a nyitottság, érdeklődés és együttműködés erősítése, továbbfejlesztése. Részvétel a készségfejlesztő gyakorlatokban, a közös dramatizálás játékaiban, az elemző beszélgetésekben. Anyanyelvi kommunikáció, digitális kompetencia, szociális és állampolgári kompetencia, esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőkészség.

I. BEVEZETÉS

NAT kompatibilitás:

„Erkölcstan, etika: Az erkölcsi nevelés a minden emberben jelenlévő erkölcsi érzék kiművelését jelenti; nem egyik vagy másik tantárgy feladata. Az iskolai környezetnek, a pedagógus példájának, az osztályközösség életének a maga egészében van erkölcsi jelentősége. Az etika oktatása úgy épül az erkölcsi nevelés rendszerébe, hogy feltárja, és fogalmilag megragadhatóvá teszi azokat az értékelveket, amelyeken a társadalmi együttélés bevett normái alapulnak. A helyes magatartás és a jó döntés elveiről kialakított álláspontok párbeszéde végigkíséri a civilizáció történetét. Az erkölcstan, etika műveltségterület feladata, hogy megismertessen ezzel a hagyománnyal. Nem kész válaszokat kínál, hanem a kérdések felismerésére és értelmezésére törekszik. Feladata, hogy a morális helytállás értelmének sokoldalú megvilágításával elmélyítse a tanulók önismeretét, segítsen különbséget tenni jó és rossz döntés között, eligazodni az emberi kapcsolatok bonyolult világában. Fejleszti a tanulók problémaérzékenységét, erősíti becsület- és igazságérzetüket, és megtanít a lelkiismeretünket nyugtalanító erkölcsi dilemmák tudatosítására, elfogulatlan vizsgálatára, szabatos kifejezésére.” (NAT 2012)

A küzdelem és játék órát- melynek keretein belül valósítottam meg projektemet, - a kerettanterveken belül a 7. mellékletben (a miniszter által egyes iskolatípusra, pedagógiai szakaszra, tantárgyra, vagy egyes sajátos köznevelési feladat teljesítéséhez készített kerettanterveknél) találjuk meg. Az 51/2012. (XII. 21.) számú EMMI rendelet által közölt a kerettantervek között- Kerettanterv a köznevelési típusú sportiskola neveléséhez-oktatásához címmel.(7.4)

Idézet a bevezetőből:

„A sportiskolai kerettantervben átneveztük a tantárgyat, mert úgy véltük, hogy a tárgy elnevezésével határozottabban utalhatunk sajátos funkciójára egy sportiskolai tanulási-személyiségfejlesztési folyamatban. A fantázianév nem önkényes: hiszen a dráma a cselekvés, az akciók, a konfliktusok és a konfliktusok megoldásának, a katarzisnak a művészete, ezt „játsszák” az emberiség kezdetei óta a színpadon, a játéktéren, a dráma ebben rokon az erőpróbákat jelentő sportban. A konfliktustűrés, konfliktuskezelés, az erőpróbákon való helytállás, a sportszerű kommunikáció fontos személyiségjegyeinek fejlesztéséhez kíván tárgyunk hozzájárulni.

A majdani sportember számára különösen fontos, hogy a ritmus, a mozgás világában otthonosan érezze magát, hiszen megannyi sportfeladat teljesítését e képesség kellő fejlettsége megkönnyíti. Ugyanígy súlyt helyezünk arra, hogy a sporttal járó küzdelem élményét, a konfliktusokat az esztétikai élmények gazdagsága segítse hatékonyan, építő, kreatív módon feldolgozni.”

Témakör: az emberi méltóság a személyiségi és emberi jogok tiszteletére, az erkölcsi értékekre nevelés

Téma: Értékes vagy

A téma relevanciájának indoklása:

„A köznevelés alapvető célja a tanulók erkölcsi érzékének fejlesztése, a cselekedeteikért és azok következményeiért viselt felelősségtudatának elmélyítése, igazságérzetük kibontakoztatása, társadalmi beilleszkedésük elősegítése. Az erkölcsi nevelés legyen életszerű: készítsen fel az életben elkerülhetetlen értékkonfliktusokra, segítsen választ találni a tanulók erkölcsi és életvezetési problémáira. Az erkölcsi nevelés lehetőséget nyújt az emberi lét és az embert körülvevő világ lényegi kérdéseinek különböző megközelítésmódokat felölelő megértésére, megvitatására. Az iskolai közösség élete, tanárainak példamutatása támogatja olyan, a tanulók életében nélkülözhetetlen készségek megalapozását és fejlesztését, mint a kötelességtudat, a mértéktartás, az együttérzés, segítőkészség és a tisztelet. A tanulást elősegítő beállítódások kialakítása – az önfegyelemtől a képzelőtehetségen át intellektuális érdeklődésük felkeltéséig – kihat egész felnőtt életükre, és elősegíti helytállásukat a munka világában is." (NAT-erkölcsi nevelés)

Erkölcsi nevelés természetesen nem csak az erkölcstan, vagy a hit- és erkölcstan órán jöhet szóba. Helye van minden órán, így a küzdelem és játék órán is. Különösképpen fontosnak tartom ezt a témát egy olyan köznevelési típusú sportosztályban, ahová képességfelmérés után kerültek be a gyerekek, s tudják, hogy valamilyen szempontból ők a többség közül kiválasztottak. Értékesek, ezt magukban is fel kell ismerniük, jól kell kezelniük és másokban is fel kell tudni ismerniük az értékeket. Rá kell jönniük, hogy a mérce nem csak idő, súly, vagy hossz lehet. Megbélyegezni, kirekeszteni társaikat a másságuk miatt nem szabad. Nekünk, tanítóknak is felelőssége az, hogy ezeket az értékeket megismerjék, a meséken keresztül a konfliktusokat átéljék, feldolgozzák.

Nevelési célok meghatározása és indoklása:

Egészséges énkép kialakítása, a másság elfogadása, erkölcsi érzékük fejlesztése, megfelelő értékrend kialakítása, az értékek sokfélék és kulturálisan változatosak, s a tanulóknak nyitottá kell válniuk a sajátjukétól eltérő értékrendek befogadására is, önálló, felelős és kritikai gondolkodás, empátia, szolidaritás fejlesztése.

A mindennapi élet és különböző történetek szituációinak közös elemzése, a nyitottság, érdeklődés és együttműködés erősítése, továbbfejlesztése. Részvétel a készségfejlesztő gyakorlatokban, a közös dramatizálás játékaiban, az elemző beszélgetésekben.

Fejlesztendő kompetenciák:

Anyanyelvi kommunikáció, digitális kompetencia, szociális és állampolgári kompetencia, esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőkészség.

Alkalmazott oktatási módszerek és választásuk indoklása:

Szabad beszélgetés, önkifejező alkotás, vita, interjú, szerepjáték, megfigyelés, kérdezés, rendszerezés és elemzés, projektpedagógia és kooperatív csoportmunka.

Tanári és tanulói reflexiók:

A babzsákos bemelegítésnél a gyerekek furcsának találták, hogy hangosan dicsérik magukat. Volt, aki úgy fogalmazott, hogy ez nagyképűségnek hangzik, kérkedésnek hat. El kellett telnie egy kis időnek ahhoz, hogy ne pironkodva, szemlesütve ismételjék meg értékes tulajdonságaikat, hanem elfogadják a másik róluk alkotott jó véleményét és büszkén ismételjék meg.

Amikor magukról kellett 10 olyan tulajdonságot írniuk, ami értékes bennük, meglepődtem, hogy milyen sokuknak lassan és nehezen megy összeszedni ennyit. Alig várták, amikor a második feladatnál visszakaphatták a róluk összegyűjtött listát. Örömmel olvasgatták, reflektáltak egymásnak, maguknak, hogy ezt ők is írták, ezt meg nem.

A mesét én magam olvastam fel nekik. Nagyon mélyen érintette őket. Figyelmesen, csendben hallgattak. A végén feltettem nekik a kérdéseket. Az osztályban vannak olyan gyerekek, akik hit- és erkölcstan órára és vannak, akik erkölcstan órára járnak. Kíváncsi voltam, mit felelnek arra a kérdésemre, hogy ki lehet az ő életükben Éli. Mindenkinek megvolt a maga válasza: Isten, a tanító néni, anya, apa, önmagunk.

A történetet sok drámapedagógiai eszköz segíti feldolgozni, ezeket más óráimon is szívesen alkalmazom.

A projekt zárása egy olyan produktum, egy lapbook, amelyet imádnak a gyerekek. Sokszor nem is tudják, hogy lapbookot csinálnak, amikor félbehajtanak egy lapot, és laptop-szerűen rajzolnak rá. Számítógépes világunkban ez a forma nagyon közel áll hozzájuk, örömmel állnak hozzá a feladathoz és nagy kreativitásról tesznek tanúbizonyságot.

II. A PÁLYÁZAT ANYAGÁNAK BEMUTATÁSA

I.HÉT 1. óra (45 perc)

1. BEMELEGÍTÉS (3perc)

A gyerekek körbeállnak és babzsákot dobnak egymásnak. Közben valamilyen jó tulajdonságot mondanak társukról. Aki elkapja, az megismétli a róla mondottakat és továbbdobja másnak, akiről szintén egy jó tulajdonságot mond. Törekedjenek a gyerekek arra, hogy hangozzék el külső és belső tulajdonság is, és mindenki sorra kerüljön.

2. BEVEZETÉS (brainstorming) (7 perc)

„Ebben a hónapban benned és másokban rejlő értékekről fogunk beszélgetni. Foglaljuk össze, mit értünk ezen a szón: érték. Kinek mi jut eszébe?”

Mondjuk el többször a szabályokat:

– annyi ötletet mondjanak, amennyi csak lehetséges,

– ne tegyenek kritikus megjegyzéseket,

– építsenek mások ötleteire.

A válaszok kerüljenek fel a csomagolópapírra, vagy mentsük el digitális táblán. A projekt végén erre még szükségünk lesz.

MEGBESZÉLÉS (3 perc)

„Válasszunk ki néhány gondolatot, és beszélgessünk ezekről. Kinek melyik válasz volt a legmeglepőbb? Melyik az a válasz, amely ugyan nem jutott eszedbe, de tetszik neked?”

3. ÉNKÉP ERŐSÍTÉSE

- <u>Ilyennek látom magam:</u> (6 perc)

Minden gyerek írja fel a nevét egy írólapra és írjon magáról 10 jó tulajdonságot! Legyen közte külső és belső tulajdonság is! Az egyszavas jelzők helyett igyekezzenek bővebben kifejteni.

- <u>Ilyennek látnak mások</u>: (6 perc)

Minden gyerek egy másik írólap tetejére is írja fel a nevét, rajzolja körbe a tenyerét és adja tovább a lapot. Mindenki mindenkiről írja le, hogy mit szeret benne legjobban. Az egyszavas jelzők helyett igyekezzenek bővebben kifejteni.

A két feladat során megtudjuk, ki mennyire érzi magát, és másokat értékesnek. Minden gyerek jó valamiben, de bizonyos érdeklődési körök nem kerülnek elő az iskolában.

MEGBESZÉLÉS(5 PERC)

Olvassátok el, mit írtak rólatok a többiek! Milyen érzés ezt olvasni? Mennyire felelnek meg a többiek visszajelzései a saját magatokról írt tulajdonságlistának? Melyek azok a tulajdonságok, amiket mások észrevettek, te pedig nem is gondoltál rá?

(Nagyon jó ötlet és ez már egy másik projekt megvalósítása is lehet, ha a tanító és a szülő is ír róluk 10-10 jó tulajdonságot. 4. év végén kis könyvbe fűzve szép emlék lesz.)

4. INTERJÚ (10 perc)

Találj valakit! Tanulságos és érdekes játék. A gyerekek olyan oldalukról is megmutatkozhatnak egymás előtt, amire esetleg korábban nem volt lehetőség. Mindenki a feladatlap alapján keressen olyan személyt/személyeket, akikre jellemzők a papíron olvasottak. A zárójelben jelölt kérdésekre is kapjon választ. Végül írattassa alá a meginterjúvolt személlyel a megfelelő rubrikát. Mindaddig tart a keresgélés a csoportban, míg mindenhova kerül egy név.

MEGBESZÉLÉS (5 perc)

Ezután le lehet ülni és beszélgető körben megbeszélni a tanulságokat, nehézségeket, rácsodálkozásokat.

5. HÁZI FELADAT

„Olvassátok el Max Lucado: Értékes vagy című meséjét! A következő órán erről a meséről fogunk beszélgetni.”

II.HÉT 2. óra (45 perc)

1. BEMELEGÍTÉS (2 perc)

Asszociációs játék: Nekem Pancsinellóról a szürke pont jut eszembe. Nekem a szürke pontról… Folytassa mindig az, akinek a szemébe nézel hosszan.

2. A MESE MEGHALLGATÁSA (10 perc)

Tanári előadás vagy videó megnézése. Figyelmes mesehallgatás.

Közben érdemes a tanulók reakcióit figyelni, a megbeszélés során rákérdezni: Miért mosolyodtál el ezen a részen? Miért lettél akkor szomorú? Miért kiáltottál fel? Miért lettél csendben?

MEGBESZÉLÉS (3 perc)

Önálló véleményalkotások. Vita. Szereplők azonosítása, megnevezése.

Kik voltak a foltmanók? Miért ez volt a nevük? Ki készítette őket? Hol élt a mester? Milyenek voltak a foltmanók? Mik voltak közösek bennük? Mit osztogattak egész nap? Mi alapján ítélték meg egymást a mesében a foltmanók? Kik kaptak csillagot, kik kaptak szürke pontot? Mi alapján értékelték önmagukat? Mi a helyes magatartás a többiekről való véleményalkotás során? Milyen manó volt Pancsinelló? Mire figyelt folyton? Kikkel érezte magát jobban? Miért? Kivel találkozott egy nap Pancsinelló? Ő milyen volt? Rajta miért nem tapadnak meg a matricák? Tetszett Pancsinellónak Lúcia? Mit tanácsolt Lúcia Pancsinellónak? Megfogadta a tanácsát? Kivel találkozott? Éli szerint számít, amit mások mondanak? Éli szerint milyen manó Pancsinelló? Szeretnél te is Élivel találkozni? Miért? Ki lehet a mi életünkben Éli?

3. DRÁMAJÁTÉK (10+10+10 perc)

PANTOMIM JÁTÉK: (némajáték)

- Járj úgy, mint aki tele van sárga csillagokkal!
- Járj úgy, mint aki tele van szürke pontokkal!
- A lányok szürke pontosan, a fiúk csillagosan menjenek! Figyeljétek egymást! Osztogassatok matricákat! Csere!
- Én vagyok Lúcia! Elsétálok közöttetek! Vedd észre Lúciát! Ha melléd érek, lassíts, fordulj felém! Figyelj meg, gondolkodj el rajta, csodálkozz!
- Tapsra hulljanak le rólad a matricák! Felszabadító érzés jár át. Én vagyok Pancsinelló. Ha megérintem a vállad, kérdezek tőled valamit. Válaszolj nekem, adj tanácsot!
  - Milyen érzés, hogy minden lehullik rólad?
  - Nem sajnálod, hogy nincsenek csillagaid?
  - Mit tegyek, hogy én is ilyen lehessek?

MEGBESZÉLÉS:

Hogy érezted magad, amikor szürke pontokat kaptál? Hogy érezted magad, amikor csillagokat kaptál? Mit éreztél a másik iránt?

FORRÓ SZÉK:

„A csoport tagjai szerepben vagy szerepen kívül kérdéseket tesznek fel a történet valamelyik szereplőjének, aki egy eset, egy ember, egy helyzet mögötteseiről ad információkat. Sokan kérdeznek egy valakit, míg az interjúnál minden esetben, ha párokban, ha kis csoportokban dolgozunk, akkor is több riportalany van. A kérdezett személlyel készített beszélgetés körülményeinek nem feltétlenül kell realistának lennie (különös kommunikáció: a királyhoz eljutnak a kérdéseink, de nem lát bennünket, s mintha csak magában, magának válaszolna).

Ha a játszók szerepen kívül kérdeznek, nem kell megmagyaráznunk, hogyan kerültek olyan helyzetbe, hogy faggathatják az „interjúalanyt". Ha szerepben dolgoznak, akkor a kommunikáció kétirányúvá válhat, akár párbeszéd és kialakulhat a kérdezők és a kérdezett között." (Tanítási dráma segédlet)

Ebben az esetben én ülök a forró székbe, és a gyerekek faggathatnak. Ha van kedvük és komolyan szerepben tudnak maradni, ők is ülhetnek a forró székbe, válaszolhatnak a különböző szereplők bőrébe bújva. Mélyebb átélésre ad alkalmat.

ÁLLÓKÉPEK:

„Egy téma, történet, szituáció egyetlen konkrét pillanatának kiragadása, kimerevítése.

A résztvevők mindig a saját testükkel dolgoznak, így alkotják meg az állóképet. Az állókép megalkotása arra ad lehetőséget, hogy pontosan elemezzük az adott pillanatban egy-egy szereplő gondolatait, érzéseit, motivációit, valamint a szereplők egymás közti viszonyát. Nagyon fontos, hogy amikor a gyerekek kisebb csoportokban önállóan készítenek állóképet, minden esetben pontosan és konkrétan meghatározzuk előre, a történet mely pillanatát sűrítjük állóképbe. Az állóképek segítségével nem csak emberek közötti szituációkat, de természeti jelenségeket, tárgyakat, sőt akár elvont fogalmakat is megfogalmazhatunk. PL.: készítsétek egy állóképet, amelynek címe: a bizalom."(Drámapedagógiai ötlettár-Romi suli)

A gyerekeknek kiscsoportokban a következő állóképeket kell megformálniuk:

- Nem akarok több szürke pontot!
- Ugye milyen kivételes vagyok a sok csillagommal?
- Pancsinelló és Lucia találkozása
- Pancsinelló és Éli találkozása

4. HÁZI FELADAT

Rajzoljatok le a szereplők közül egyet igazolványkép méretűre! (Pancsinellót, Lúciát, Élit, mellékszereplőt)

III. hét 3. óra

1. BEMELEGÍTÉS (5 perc)

Szólánc: Felidézzük a mesét, egy-egy szóval. Sorban haladunk, mindenki elismétli az előző szavakat, és maga is hozzátesz egyet. Szereplők, helyszínek, tulajdonságok, tárgyak szerepelhetnek a meséből a memoriterben.

2. CSOPORTINTERJÚ (30 perc)

Az osztály 4 fős csoportokba oszlik. Mindenhol legyen olyan, aki Élit, Pancsinellót, Lúciát és az egyik mellékszereplőt rajzolta le. A mellékletben lévő lap egyik részébe teszi mindenki a kis képét. Szóforgóban kiegészítik a lap közepén lévő mondatot. (Ha… lennék, akkor ezt tettem volna…)

Ha mindenki végzett, akkor mozaik módszer alkalmazásával felállnak és most az azonos szereplők ülnek le egy asztalhoz, leteszik a képüket és szóforgóban elmondják a véleményüket és meghallgatják a többiekét.

Visszaülve az eredeti csoportjukba, a saját és a többiektől hallott véleményt is elmondják társaiknak.

3. HÁZI FELADAT:

Rajzold le a meséből a kedvenc részedet és készíts belőle kirakót! Hozd el egy borítékban a következő órára és ajándékozd oda annak, akinak a nevét húztad! (Így biztosan mindenki fog kapni ajándékot)

IV. HÉT 4. óra

1. AJÁNDÉKOZÁS (10 perc)

A kirakó ajándékozása, kipróbálása.

2. LAP-BOOK KÉSZÍTÉSE-ÖSSZEGZÉS (30 perc)

„A lapbook olyan könyvet jelent, amit a gyermek maga készít el egy adott témakörben. Miközben elkészül a lapbook, már meg is tanulja a témakör legfontosabb részeit. A lapbook tehát többféle kis méretű sablonból áll, melyek az adott témakör egy-egy szeletét dolgozzák fel, majd mappába ragasztva, illesztve egy egésszé állnak össze. Lapbook-ot készíteni nem nehéz, bárki képes rá. Azonban elég időigényes munka, ezért kevesen állnak neki sablonokat szerkeszteni, a témába illő anyagokat összeszedni, játékokat kitalálni.” (gyereketeto.hu)

- Ilyennek látom magam (összegyűjtött felsorolások)
- Ilyennek látnak mások (összegyűjtött felsorolások)
- Kuka: szürke pontok és csillagok (matricák, vagy kivágott lapok)
- Találj valakit aki…(interjú)
- Sergio Martinez illusztrációja
- Az egyik szereplő
- Ajándékba kapott kirakóm
- Max Lucado és könyvei-nyomtatott változat, vagy írott forma
- Példaképeim (rajzok, képek, nevek)
- A mai napi hangulatom, önértékelésem (átlátszó tartóban)-ÉRTÉKES VAGY

3. KIÁLLÍTÁS-EGYMÁS LAP-BOOKJAINAK MEGTEKINTÉSE (5 perc)

A projekt zárásaként egy gyors kiállítást rögtönözhetnek egymásnak saját munkáikból. A gyerekek kíváncsian szokták megnézni osztálytársaik alkotásait, figyelmesen és érdeklődve járják körbe az alkotásokat éppúgy mintha múzeumban egy kiállításon lennének. Nem szoktak bántóan kritizálni, ha mégis, fel kell hívni a figyelmüket arra, hogy a másik megbántása nélkül is tudjanak építő kritikát mondani. Hamar és legtöbbször egyöntetűen döntenek a legszebb alkotás mellett, értékesnek tartják a szép kivitelezést, az egyedi és kreatív megoldásokat. Érdemes a lapbookok mellé tenni az első alkalommal készült csomagolópapírt, (vagy elmentett digitális anyagot). Látni fogjuk, hogy hogyan mélyültek el az értékről szerzett ítéleteik, mennyire mélyebb rétegeket érint meg önmagukban és másokban.

III. MELLÉKLETEK

Max Lucado: Értékes vagy - Történet a foltmanókról (Történetek)

A foltmanók kicsi, fából készült emberkék voltak. Mindannyian Éli fafaragómester keze alól kerültek ki. A mester műhelye messze fent a hegyen állt, ahonnan szép kilátás nyílt a foltmanók kicsiny falujára. Mindegyik manó másmilyen volt. Egyiknek nagy volt az orra, a másiknak a szája. Némelyek magasak voltak, mások pedig alacsonyak. Egyesek kalapot hordtak, míg mások kabátot viseltek. Két dolog azonban közös volt bennük: ugyanaz a fafaragó készítette őket és ugyanabban a faluban laktak. A foltmanók egész életükben minden áldott nap matricákat osztogattak egymásnak. Minden manónak volt egy doboza tele arany csillag matricákkal és egy másik doboza tele szürke pontokkal. Naphosszat a falut járták és mást sem csináltak, mint csillagokat vagy pontokat ragasztgattak egymásra.

A csinosak és jóvágásúak, akik szépen csiszoltak és fényesre festettek voltak, mindig csillagot kaptak. De akik érdes fából készültek, vagy már pattogott róluk a festék, azok bizony csak szürke pontra számíthattak. A tehetségesek is csillagot kaptak. Némelyikük könnyedén a feje fölé emelt hatalmas fa rudakat vagy átugrott magas dobozok fölött. Mások bonyolult szavakat használtak vagy gyönyörű dalokat énekeltek. Őket mindenki elárasztotta csillaggal. Némely foltmanónak egész testét csillagok borították! Persze mindig nagyon jól érezték magukat, mikor csillagot kaptak. Így aztán újabb és újabb dolgokat találtak ki, hogy ismét kiérdemeljék a csillagot.

Mások viszont nem voltak olyan ügyesek. Nekik mindig csak szürke pont jutott. Pancsinelló is ilyen foltmanó volt. Próbált magasra ugrani, de mindig csak nagyot esett. Erre persze rögtön köréje gyűltek néhányan, hogy ráragasszanak egy-egy szürke pontot. Néha eséskor megkarcolta a testét. Ilyenkor újabb pontokkal halmozták el. Aztán, ha megpróbálta kimagyarázni az esetet, biztos valamit bután fogalmazott meg, amiért persze még több pontot ragasztottak rá. Egy idő után olyan sok szürke pont lett rajta, hogy már az utcára sem mert kimenni. Félt, hogy valamit megint elügyetlenkedik, például elfelejt sapkát húzni, vagy belelép egy tócsába, és ezzel még több rossz pontot szerez. Sőt, néha már minden ok nélkül is ráragasztottak egy-egy szürke pontot, pusztán azért, mert látták, már úgyis olyan sok van rajta."Sok szürke pontot érdemel – mondogatták egymásnak. - Õ aztán tényleg nem jó foltmanó!" Egy idő után maga Pancsinelló is elhitte ezt. "*Nem vagyok jó foltmanó*" - gondolta.

Amikor nagy ritkán kiment az utcára, csak olyan manókkal lófrált, akiken szintén sok szürke pont volt. Köztük jobban érezte magát. Egy nap találkozott egy olyan manóval, aki egészen más volt, mint a többi. Nem volt rajta sem csillag sem pont. Egyszerűen foltmanó volt. Lúciának hívták. Nem mintha az emberek nem ragasztottak volna rá matricákat - csak azok egyszerűen nem maradtak meg rajta! Némely manó emiatt felnézett rá, és ragasztott rá egy csillagot. De a csillag leesett! Mások lenézték, mert nem volt egy csillaga sem, és raktak rá egy szürke pontot. Ám az is leesett!"*Én is ilyen akarok lenni*!"- gondolta Pancsinelló. – „*Nem akarom, hogy mások jeleket rakjanak rám!*" Megkérdezte a matrica nélküli famanót, hogyan lehetséges, hogy neki nincs egyetlen matricája sem.

"*Ó, nem nagy ügy*!" - válaszolta Lúcia. – „*Egyszerűen csak minden nap meglátogatom Élit.*"

"*Élit*?"

"*Igen, Élit a fafaragót. Jót ücsörgök a műhelyében*."

"*De miért?"*

"*Majd megtudod! Menj el hozzá, fel a hegyre*!" Ezzel a matrica nélküli manó megfordult és elment.

"*Szerinted egyáltalán szóba áll majd velem*?" - kiáltott utána Pancsinelló. De Lúcia ezt már nem hallotta meg. Így aztán Pancsinelló hazament. Leült az ablak elé és nézte, hogyan rohangálnak ide-oda a manók csillagokat és szürke pontokat osztogatva egymásnak.

"*Ez így nincs rendjén*" - suttogta, és elhatározta, hogy elmegy Élihez.

Felkapaszkodott a hegytetőre vezető keskeny ösvényen, és belépett a nagy műhelybe. Szemeszája elállt a csodálkozástól az óriási bútorok láttán. A hokedli a feje búbjáig ért. Lábujjhegyre kellett állnia, hogy rálásson a munkapadra. A kalapács nyele olyan hosszú volt, mint az õ karja. Pancsinelló nyelt egy nagyot, és elindult kifelé. Ekkor meghallotta a nevét.

"*Pancsinelló*!" - hallatszott egy mély, erős hang. Pancsinelló megállt. "*Pancsinelló! Örülök, hogy látlak! Gyere közelebb, hadd nézlek meg!*"

Pancsinelló megfordult és ránézett a nagydarab szakállas mesterre.

"*Te tudod a nevemet*?" - kérdezte a kis manó.

"*Persze, hogy tudom! Én alkottalak*!" Éli lehajolt, felemelte és maga mellé ültette a padra. "*Hm*" - szólalt meg a mester elgondolkozva, miközben a szürke pontokat nézte.

"*Úgy látom gyűjtöttél néhány rosszpontot!*"

"*Nem akartam, Éli! Tényleg nagyon próbáltam jó lenni*!"

"*Gyermekem, előttem nem kell védekezned, én nem foglalkozom azzal, mit gondolnak rólad a foltmanók*."

"*Tényleg*?"

"*Tényleg. És neked sem kellene. Hát kik ők, hogy jó vagy rossz pontokat osztogassanak? Ők is ugyanolyan foltmanók, mint te. Amit ők gondolnak, az semmit sem számít, Pancsinelló. Csak az számít, amit én gondolok. És szerintem te nagyon értékes manó vagy!*" Pancsinelló felnevetett.

"*Én értékes?! Ugyan mitől? Nem tudok gyorsan járni. Nem tudok magasra ugrani. A festék repedezik rajtam. Mit számítok én neked?"*

Éli Pancsinellóra nézett, rátette a kezét a kis favállakra, majd nagyon lassan így szólt:

"*Az enyém vagy! Ezért vagy értékes nekem*."

Pancsinellóra még soha senki nem nézett így - különösen nem az, aki alkotta őt. Nem is tudta, mit mondjon.

"*Minden nap vártam, hogy eljössz*!" - folytatta Éli.

"*Azért jöttem el, mert találkoztam valakivel, akin nem voltak matricák*"- mondta Pancsinelló

"*Tudom. Mesélt rólad*."

"*Rajta miért nem tapadnak meg a matricák?"*

A fafaragó nagyon kedvesen beszélt:

"*Azért, mert elhatározta, hogy neki fontosabb, amit én gondolok róla, mint az, amit mások. A matricák csak akkor ragadnak rád, ha hagyod*."

"*Micsoda*?"

"*A matricák csak akkor ragadnak rád, ha fontosak neked. Minél jobban bízol az én szeretetemben, annál kevésbé aggódsz a matricák miatt. Érted?"*

"*Hát, még nem nagyon ..."*

Éli elmosolyodott. "*Idővel majd megérted. Most még tele vagy szürke pontokkal. Egyelőre elég, ha minden nap eljössz hozzám, hogy emlékeztethesselek rá, mennyire fontos vagy nekem*." Éli letette Pancsinellót a földre."*Ne felejtsd el, - mondta, miközben a foltmanó elindult az ajtó felé - hogy nagyon értékes vagy, mert én alkottalak! És én sohasem hibázom!"*

Pancsinelló nem állt meg, de magában ezt gondolta: "*Azt hiszem, komolyan mondja*!" És miközben ezt gondolta, már le is gurult róla egy szürke pont.

(Max Lucado: Értékes vagy)

Találj valakit,…

akinek van példaképe! (Ki a példakép és miért?)	aki segített már másokon! (Kin, és hogyan?)	akit már megbántottak valamiért! (Hogy történt?)
aki úgy tett jót valakivel, hogy az nem tudta, hogy ő volt! (Milyen jót cselekedtél, és elárulod most, kivel?)	akinek van legjobb barátja! (Ki az és miért?)	aki volt olyan helyzetben, hogy úgy érezte, szüksége lett volna egy kis együtt-érzésre, de valamiért nem kapta meg! (Mi volt az a helyzet?)
aki valamelyik tulajdonságodat értékesnek tartja! (Melyiket?)	aki tud neked valami kedveset mondani! (Mit mondott?)	aki megígéri neked, ha bajban leszel, segíteni fog! (Melyik értékes tulajdonságával tud leginkább segíteni?)

IV. FELHASZNÁLT IRODALOM:

1. Max Lucado: Értékes vagy - Történet a foltmanókról
2. NAT 2012
3. Kerettanterv a köznevelési típusú sportiskola neveléséhez-oktatásához
4. Pedagogusvilag.hu
5. Gyereketeto.hu
6. Drámapedagógiai ötlettár-Romi suli
7. Tanítási dráma segédlet- Kaposi László, Lipták Ildikó, Mészáros Beáta, Takács Gábor
8. Gabnai Katalin: Drámajátékok
9. Váradi István: Küzdelem és játék

SÓLÉTORMOS OTTÓ: KÖRNYEZETVÉDELEM AZ INFORMATIKA ESZKÖZEIVEL

SÖLÉTORMOS OTTÓ: KÖRNYEZETVÉDELEM AZ INFORMATIKA ESZKÖZEIVEL

REZÜMÉ

Informatikai eszközök, mint életünk hamar elévülő, így gyakorta lecserélendő kellékei, sajnos jelentős mértékben hozzájárulnak környezetünk károsításhoz. Ugyan nem csak „bűntudatból", hanem mert minden józanul gondolkodó ember tudja, hogy környezetünket óvnunk kell, gondolom úgy, hogy a fiatalok figyelmét is erre kell irányítani. Nagyon fontos, hogy ne csak passzív szemlélői legyenek, és a „nekem megvan ami kell, a többi nem számít" elvet éltessék. Legyenek képesek felelősen viselkedni és tenni környezetükért megértsék azt, hogy sok kis tettnek is lehet nagy eredménye. Ezen elvek átadására készítettem az alábbi projektmunka tervezetet. Amely a környezet megóvásának fontosságát szemlélteti és a bemutatáshoz informatikai eszközöket és módszereket vesz segítségül.

CÉLCSOPORT

A projekt 8. osztályosokra van szabva. De alkalmazható 9-10. osztályokban is.

FEJLESZTENDŐ KOMPETENCIÁK

A kulcskompetenciák fejlesztését igyekeztem szem előtt tartani. Szaktárgyamhoz kapcsolódóan komoly figyelmet szenteltem a digitális kompetenciák fejlesztésére, ezen felül, mint a projekt fő témája a környezetvédelem. Az ehhez kapcsolódó feladatok a természettudományos kompetenciát fejlesztik. Ugyanakkor a szociális, illetve kezdeményezőképesség fejlesztését is fontosnak tartottam a feladatokban.

Anyanyelvi kompetenciát fejleszt. Azon belül konstruktív párbeszéd képességét.

Kompetenciák: etikai, közösségformáló, természettudományos és technológiai, környezeti, digitális kompetenciák fejlesztése. A tanuló én tudatának erősítése, felelősségteljes gondolkodás fejlesztése.

IDŐKERET

Első nap programja:

- 1 óra ráhangolódás
- 2 óra film, vagy előadás.
- 1 óra megbeszélés
- 1 óra feladatok végrehajtása

Második nap programja:

- 2 óra természetjárás, anyaggyűjtés
- 2 óra anyagfeldolgozás
- 1 óra zárás

A téma relevanciájának indoklása:

A keleti nemzeteknél egyre többször jelenik meg olyan hír, hogy online játék, számítógép használat közben meghal valaki. Beszélhetnénk ennek kapcsán az egészségtelen életmódról, étkezésről, testmozgásról, de a fő probléma a teljes befordulás, a környezet és a külvilág teljes kizárása. Tudjuk, hogy a Z generáció egyre inkább kötődik az információhoz, nehezen tud elszakadni az informatikai eszközöktől, mind jobban befordul ebbe a világba. Ennek dominanciája egyre nő, de ebben a virtuális valóságban nem szabad elfelejtenie, hogy van egy környezete, amely körülöleli és életben tartja őt. Erről a környezetről neki kell gondoskodnia „tennie kell érte”. A lejtőn már lefelé csúszunk, de talán még meg tudunk kapaszkodni. Ahhoz hogy ezt megtehessük, meg kell értetnünk a felnövekvő generációval ennek fontosságát.

A projektmódszer választásának indoklása:

A társadalmi szerepekre felkészítés informatika órán, indirekt módon jelenik meg. Mindemellett gyakorlati tárgy révén, feladatok megoldására jut a legfőbb szerep. A kerettantervbe ágyazva nehezen megvalósítható egy bővebb, átfogó iránymutatás biztosítása a társadalmi szerepkörökről. Tehát ahhoz hogy kielégítő látásmódváltozást érhessünk el - s mindezt az informatika tárgy segítségével - csak szabadabb keretek között tudjuk megvalósítani. Ezért választottam a projekt módszert az anyag elsajátítására.

Nevelési célok meghatározása és indoklása:

Fő cél a környezettudatos gondolkodás fejlesztése. Fejleszteni kell az etikai gondolkodását, hogy felismerje környezetére irányuló tetteinek következményét. Képes legyen mérlegelni és felmérni azok hosszú és rövid távú hatásait. Felelősségének érezze saját, mások és élő bolygólyának sorsát.

NAT kompatibilitás:

A környezetvédelem több tantárgy keretein belül is megjelenik. Ember és természet, illetve Földünk – környezetünk műveltségi területekben. Ember és természet hagyományos szerkezetű oktatásában 7. évfolyamtól biológia, illetve fizika tárgyak tematikájában, illetve ezeken felül Informatika tantárgyból főként az alkalmazói képességeket fejlesztő tananyag részei jelennek meg a feladatokban. Azonban az informatikai eszközök használatát és az információkeresés hatékonyságát is megköveteli a NAT.

Alkalmazott oktatási módszerek és választásuk indoklása

A munka során többféle munkaforma is megjelenik. Az egyéni és csoportmunka a feladatok végrehajtásánál, hiszen a diák személyiségének, képességeinek fejlesztése fontos feladatunk. Ugyanakkor az ember, mint közösségi lény, csoportban működik, tehát a társas viszonyainak erősítése is fontos feladatunk. Informatikából különösen, hisz az informatikai pályára kerülők a későbbi nagyobb volumenű projektjeiket „team work" keretei között fejlesztik. Kisseb szerep jut a frontális munkának, de természetesen a jól irányított feladatvégzéshez erre is szükség van. Mindemellett igyekeztem különféle módszerekkel színesíteni a feladatokat, melyek a tanulókat jobban motiválják és a feladatok elvégzését változatosabbá teszik. Következésképpen megjelennek a keresd a párját, csoportmegoldás és ötletroham módszerek is.

I. BEVEZETŐ

Az informatika tantárgy a 90-es évek számítástechnikai fellángolását követően sajnálatos módon kezd az oktatás mostoha gyermekévé válni. Valóban nem köthető hozzá olyan múlt és akkora mennyiségű elméleti tananyag, mint más tantárgyakhoz. Ezen felül az elméleti tartalom inkább szakmai jellegű, vajmi kevés lehetőséget biztosítva a személyiségfejlesztő és nevelő szerep ellátására. Természetesen informatika órán sem maradnak el ezen feladatok, csak súlypontjuk máshol jelenik meg. A legkiválóbb lehetőség az informatika tanárok számára a nevelési és szemlélet változtatási céljaik végrehajtására a gyakorlati feladatok révén valósul meg. Köszönhető ez annak is, hogy a NAT, illetve a kerettantervek nem szabályozzák mereven az alkalmazható programokat. Természetesen az is fontos szempont, hogy napjainkra a szabad licenceknek köszönhetően egyre több ingyenes programmal találkozhatunk online és offline felületeken, amelyek szinte megközelítik nagy tudású társaikat. Ez pedig fontos szempont, hisz otthon a tanulóknál és az oktatási intézményekben is lényeges a gazdaságosság, így a számítógépen használható programok sokszínűségével, tölthetjük ki a nevelési hézagot. Megfelelő gyakorlati feladatok végzésével tágíthatjuk a tanulók perspektíváját. Ezeken keresztül megvalósíthatjuk a nevelést és az *interdiszciplináris tanulást.*

Mindig is nagyon fontosnak tartottam a környezettudatosságot, a természettel harmóniára való nevelést. Természetesen az egyéb társadalmi és szociális feladatok között nagyon nehéz fontossági sorrendet felállítanunk, de a lökést, ami miatt mégis ezt a témát választottam egy teszt döntötte el.

Úgy vélekedtem, hogy a diákok alapvetően tisztában vannak a környezetük fontosságával, illetve az azt károsan befolyásoló tevékenységekkel. Egy kérdőív azonban, melyet a https://forms.google.com/ *segítségével végeztettem el,* rávilágított arra, hogy csak közhelyeket, illetve alapsémákat ismernek a tanulók. Ami még inkább sokkoló volt az eredményben, hogy nem érezték a felelősségüket, illetve legtöbben túl kevésnek érezték magukat ahhoz, hogy bármit is tehetnének környezetük megóvása érdekében. Természetesen általános iskolás korosztályt kérdeztem 7.-8. osztályosokat, de az interjú következtében teljesen világossá vált számomra, hogy az ismereteik messzemenően hiányosak. Mivel ők öröklik tőlünk a Földet, melyet sajnos mi is elhanyagolt állapotban adunk át nekik, így az ő feladatuk és felelősségük lesz környezetük épen tartása, lehetőségük szerinti rendbe hozása. Ezért tartom fontosnak környezetük védelmével kapcsolatos ismereteik kibővítését, felelősségtudatuk növelését.

Mivel mindenképp az informatika oktatásához szerettem volna illeszteni az anyagot, igyekeztem olyan feladatokat, tevékenységeket létrehozni, amelyek megfelelően vannak kondicionálva környezeti ismeretekkel, környezeti hatások bemutatásával. Természetesen, ez csupán informatika órák keretein belül időben nagyon szeparáltan lett volna lehetséges. Esetleges megoldásnak az órai munka összekapcsolását fölrajz, illetve technika tantárgyak elméleti anyagával láttam. Ennél kézenfekvőbb és jobban kivitelezhető megoldás az ismeretek átadása projekt munka keretein belül.

Természetesen a NAT is fontos szerepet biztosít a környezetvédelemnek, környezettudatosságnak, amely több műveltségi területen belül is megjelenik fejlesztési

feladatként, de a kompetencia fejlődését jobban elősegíthetjük más kompetenciákon keresztül, így használva fel akár a digitális kompetenciát is.

A projekt 3 fő egységre tagolódik:

A téma feldolgozása videók segítségével, szakos tanárokkal folytatott beszélgetéssel bővítve.
Nyersanyaggyűjtő tanulmányi túra.
Nyersanyag feldolgozása.

Részletes program:

Ráhangolódás
Témával kapcsolatos médiaanyag megtekintése
Beszélgetés az intézmény oktatóival
Táblázatos adatfeldolgozás
Tanulmányi út előkészítése
Nyersanyaggyűjtés tanulmányi kiránduláson
Gondolattérkép
Bemutatóanyag készítés
Projektzárás, értékelés

1. Ráhangolódás

a. Teszt

A projekt indítását egy egyszerű teszt kitöltésével végezzük el. Pedagógiai haszna a honnan-hová kiértékelésében mutatkozna meg, hiszen az értékelés végén elvégzett hasonló teszt alapján egyértelművé válna a projekt eredményessége. A tesztet a *google* kérdőíve segítségével hajtanám végre. Ezt a kérdőívet a diákok a http://goo.gl/forms/2uNVfYYL1D oldalon megtalálhatják. A teszt nem a tanuló tudását vizsgálja, hanem inkább a szubjektív véleményét, illetve hozzáállását környezetünk megóvásához.

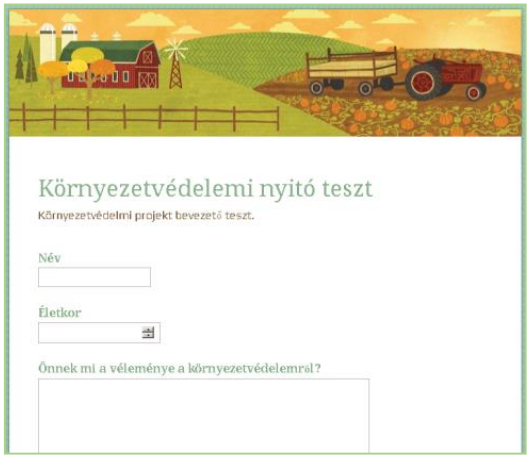

b. Online puzzle

A http://www.jigsawplanet.com/ oldalon található online puzzle felhasználásával szintén a ráhangolódást segítjük elő. Az oldalon található kirakók közül választunk maximum 30 elemből álló környezettel kapcsolatos témájút. Ennek összeillesztését végzik el a diákok. A feladat ráhangol a környezettel kapcsolatos feladatra, növeli az asszociációs és koordinációs készséget.

Emellett megismernek a diákok egy általuk talán nem túl gyakran használt „játékos” oldalt. A feladat végrehajtását egyéni munkában végeznék el a tanulók. A jó megoldók közül a leggyorsabbakat jutalmazom.

Választható feladatok:

http://www.jigsawplanet.com/?rc=play&pid=031ce90df770
http://www.jigsawplanet.com/?rc=play&pid=299710b55a63
http://www.jigsawplanet.com/?rc=play&pid=000e46818470
http://www.jigsawplanet.com/?rc=play&pid=11d0e9b56855

c. Vita

Konfliktus helyzetet teremtünk és oldunk meg környezetvédelmi vita segítségével. Önállóan jelentkező diákok közül választunk kettőt. A diákok feladata az lesz, hogy az általuk választott kártyán szereplő témában konszenzusra jussanak. A kártyákon a környezettel kapcsolatos mindennapos problémák szerepelnek. Egyik fél a környezetet védi, a másik pedig a „problémát” elkövető. A kártyákon az alábbi cselekmények találhatóak:

NEM KAPCSOLTAM KI A SZÁMÍTÓGÉPET!
ELDOBTAM A SZEMETET!
ELDOBTAM AZ ALMACSUTKÁT!
MOSOGATÁS KÖZBEN FOLYATOM A VIZET!
NEM KAPCSOLTAM LE A VILLANYT!

A feladat haszna, hogy rávilágít az egyszerű környezetvédelmi és gazdaságossági problémákra, és megoldásokra. És mivel ezt vitában döntik el, fejleszti az empátiát, a konfliktusmegoldás képességét, a szociális magatartást.

2. Témával kapcsolatos médiaanyag megtekintése

Környezetvédelemmel kapcsolatban két nagyon hasznos bemutatót szeretnék megismertetni a tanulókkal.

Az első kevésbé gyakorlatias, viszont hasznossága, úgy érzem ennek nagyobb. Sajnos nem a legjobb felvétel, de a hanganyaga jól érthető. A felvétel nem is a környezetkárosítás hogyanjára világít rá, hanem a saját hibáinkra. Igyekszik bemutatni felelőségünket, mellyel környezetünknek tartozunk. Rávilágít arra, hogy szimbiózisban élünk környezetünkkel. Nem

csak kizsigereljük azt, viszonoznunk is kell neki, amit tőle kapunk. Mindezt barátságos, közvetlen hangvételben, lényeges emberi érzéseken keresztül 1,5 órás anyagban.

A bemutató két részes, a következő linkeken található:

https://www.youtube.com/watch?v=0xixphzQt_U
https://www.youtube.com/watch?v=7GMVBFOLdCs

A második video lényegesen rövidebb, 7 percben slideshow jelleggel mutatja be környezetkárosító tevékenységünket és felsorol néhány átlagember számára is fontos teendőt, mellyel mi magunk is csökkenthetjük környezetünk pusztítását.

A bemutató a következő helyen érhető el:

https://www.youtube.com/watch?v=7dn_INJ4pMQ

3. Beszélgetés az intézmény oktatóival

Az elhangzott és megtekintett előadások kapcsán felmerülő kérdések megvitatására kerülne sor, az intézmény biológia, fizika, földrajz, kémia szakos oktatóival.

A beszélgetés során kitérünk a nem dokumentum értékű, de arányaiban megfelelő számadatokat nyújtó http://www.worldometers.info/hu/ weboldal környezettel kapcsolatos részére, az ott található adatok elemzése céljából.

4. Táblázatos adatfeldolgozás

Egyszerű számítási és formázási feladatok táblázatkezelő program segítségével. A feladatok egyrészt az alkalmazói kompetenciák elmélyítésében segítenek, emellett pedig olyan példákat igyekeztem összeállítani, melyek a környezethez és a tanulók igényeihez is közel állnak. Megpróbálnak rávilágítani az észrevétlen és felesleges pocsékolásra. A feladatokat a *kornyezet.xlsx* fájl tartalmazza. A táblázat három munkalapból áll.

Maximális fogyasztás munkalap

Az első munkalapon, melynek neve *Maximális fogyasztás* a tanulóknak egy számítógép konfigurációt kell összeállítania. Ez csak egyszerű összeadási feladat.

Processzor átlagos fogyasztása	
átlagos 2 magos processzor fogyasztása	60 W
átlagos 4 magos processzor fogyasztása	110 W
átlagos hat magos processzor fogyasztása	160 W
átlagos nyolc magos processzor fogyasztása	230 W
Videokártyák átlagos fogyasztása:	
közepes teljesítményű 512 MB-os DDR3-as videokártya fogyasztása	100 W
erős (GAMER) teljesítményű grafikai kártya (1GB- vagy nagyobb teljesítmény, DDR5 memória)	175 W
Alaplapok átlagos fogyasztása:	
Közepes minőségű alaplapok fogyasztása	45 W
Magas minőségi alaplapok fogyasztása:	60 W
Egyéb eszközök átlagos fogyasztása:	
Szükséges közepes teljesítményű kiegészítők	60 W
Szükséges felsőbb kategóriás kiegészítők	80 W
Általad összeállított számítógép fogyasztása:	405 W
Napelem tábla teljesítménye:	230 W
Hány napelem tábla szükséges a számítógép működtetéséhez:	2 db

Feladat:

A munkalapunkon egy asztali számítógép komponenseinek teljesítmény igényét láthatjuk. Számítsa ki a hiányzó értékeket a teljesítményadatok felhasználásával.

1. Számítsa ki a *B19*-es cellában egy Ön által összeállított számítógép teljesítmény igényét. Minden alkatrész típusból csak egyet használhat fel!
2. Számítsa ki a *B23*-es cellában, hogy hány napelemtábla képes működtetni az ön számítógépét! (A napelemtábla 100%-os hatásfokú, tehát a teljesítményét teljesen le is adja)
3. Formázza a munkalapot a minta alapján.

Ennek a feladatnak célja, hogy előkészítse a következő munkalapon végzendő feladatot.

Számítógép fogyasztás munkalap

Második, vagyis a *Számítógép fogyasztás* munkalap. Itt már bonyolultabb számításokra, fizikai átváltásokra és diagramkészítésre lesz szükség. A feladatban fogyasztást számolunk különböző számítógép állapotban. Ez alapján költséget és közvetett szennyezőanyag kibocsájtást

határozunk meg, majd ezt vetjük össze az autók szennyezőanyag kibocsájtásával. A feladat több kompetenciát is fejleszt. Rávilágít arra, hogy az otthoni ártatlan tevékenységeink is jelentős környezetkárosítással járhatnak.

Alapadatok	
1 kWh villamos energia előállításának co2 költsége	0,35 kg
1 kWh villamos energia ára	43,45 Ft
Autó co2 kibocsájtása	130 g/km

Alap szintű számítógép fogyasztása	Teljesítmény(W)	Számítógép teljesítménye monitorral (W)	Teljesítmény(kWh)	Napi teljesítmény	Éves teljesítmény	Éves költség	CO2 költség	Autóút
Bekapcsolt állapotban de NEM használva.	128 W	163 W	0,163 kWh	3,912 kWh	1427,88 kWh	62 041 Ft	499,76 kg	3844 km
Aktív használat esetén	225 W	260 W	0,26 kWh	6,24 kWh	2277,6 kWh	98 962 Ft	797,16 kg	6132 km
Kikapcsolt StandBy állapotban	15 W	17 W	0,017 kWh	0,408 kWh	148,92 kWh	6 471 Ft	52,122 kg	400,9 km

Átlagos monitor fogyasztása	
Bekapcsolt állapotban de NEM használva.	35 W
Aktív használat esetén	35 W
Kikapcsolt StandBy állapotban	2 W

Átlagos Notebook fogyasztás	Teljesítmény(W)	Számítógép teljesítménye "monitorral" (W)	Teljesítmény(kWh)	Napi teljesítmény	Éves teljesítmény	Éves költség	CO2 költség	Autóút
Bekapcsolt állapotban de NEM használva.	35 W	35 W	0,035 kWh	0,84 kWh	306,6 kWh	13 322 Ft	107,31 kg	825,5 km
Aktív használat esetén	90 W	90 W	0,09 kWh	2,16 kWh	788,4 kWh	34 256 Ft	275,94 kg	2123 km
Kikapcsolt StandBy állapotban	4 W	4 W	0,004 kWh	0,096 kWh	35,04 kWh	1 522 Ft	12,264 kg	94,34 km

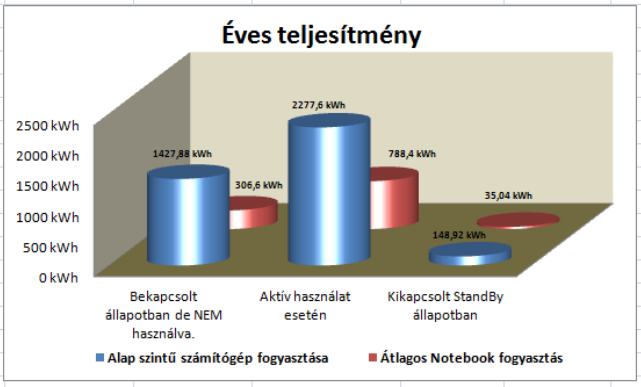

Feladat:

Munkalapunkon egy asztali számítógép, monitor és notebook teljesítmény adatai láthatóak. Számítsa ki a hiányzó értékeket a megadott alapadatok és teljesítményadatok felhasználásával.

1. Határozza meg a számítógép teljesítményét monitorral együtt a *C* oszlopban!

2. Váltsa át a *C* oszlopban kiszámolt W egységben megadott teljesítményt kWh egységre. Ez jelenjen meg a *D* oszlopban! (1kWh=1000W)

3. Az *E* illetve az *F* oszlopban számítsa ki, mennyi a számítógép működéséből adódó napi illetve az évi teljesítmény!

4. A *G* oszlopban számítsa ki évente, az előzőekben meghatározott villamos energia előállításának, mekkora a költsége!

5. 2010-es adatok szerint 1 kWh villamos energia előállítása kb. 0,35 kg CO2 kibocsátással jár. Számítsa ki a *H* oszlopban 1 év alatt mennyi CO2 kibocsájtást eredményez a számítógép használata!

6. Számítsa ki az *I* oszlopban mekkora utat lehet megtenni autóval, ha a *H* oszlopban kiszámolt CO2 kibocsájtást vesszük figyelembe!

7. Végezze el az előzőekben leírt számításokat Notebook esetére is!

8. Ábrázolja diagramon az éves teljesítmény adatokat!

9. Formázza a táblázatot a minta alapján!

Vízfogyasztás munkalap

A harmadik, vagyis a *Vízfogyasztás* munkalap a nem megfelelően elzárt csapok vízfogyasztására hívja fel a figyelmet. Cseppenéskor elfogyó víz átlagos mennyiségével számolva határozza meg, mennyi víz veszik el.

Alapadatok							
1 csepp víz	*0,05 ml*						
cseppenési idő	*1 s*	*2 s*	*5 s*	*10 s*	*30 s*	*60 s*	Átlag
Hány cseppenés történik 1 óra alatt	3600 db	1800 db	720 db	360 db	120 db	60 db	1110 db
Napi vízfogyasztás	4,32 l	2,16 l	0,864 l	0,432 l	0,144 l	0,072 l	1,332 l
Éves vízfogyasztás	1576,8 l	788,4 l	315,36 l	157,68 l	52,56 l	26,28 l	486,18 l

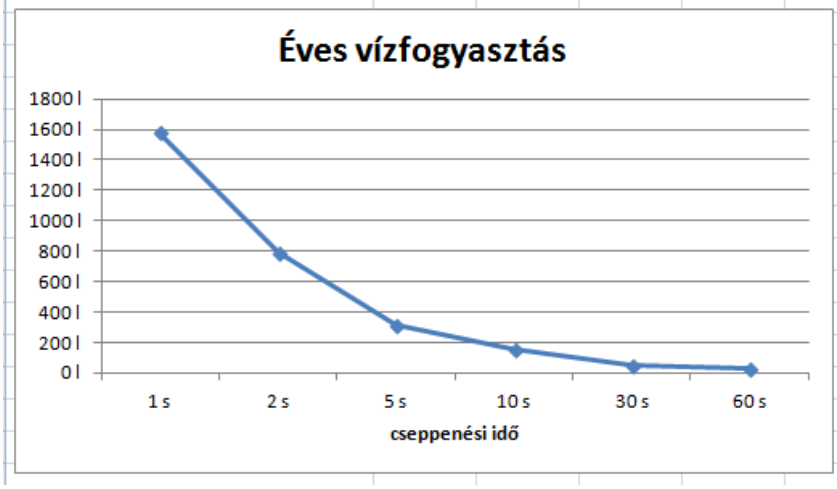

Feladat:

Munkalapunkon egy nem jól elzárt csapból cseppenő vízcseppek között eltelt időt láthatjuk. Számítsa ki a hiányzó értékeket a megadott alapadatok és cseppenés idő felhasználásával.

1. A 6-os sorban határozza meg, hány csepp hullik le 1 óra alatt, a megadott cseppenési idők mellett.

2. A 7-es sorban határozza meg a napi vízfogyás értékét a megadott cseppenési idők mellett. Az eredményt literben adja meg!

3. A 8-as sorban határozza meg az éves vízfogyás értékét a megadott cseppenési idők mellett. Az eredményt literben adja meg!

4. Az I oszlopban határozza meg az előzőleg számított értékek átlagát!

5. Ábrázolja diagramon az éves vízfogyasztási adatokat!

6. Formázza a táblázatot a minta alapján!

5. Tanulmányi út előkészítése

Ebben a tevékenységben a következő feladat végrehajtására készítjük fel a tanulót. Tudatosítanom kell velük, a következő feladat közvetlen célját. Közölnünk kell a diákokkal, hogy a felvételeket fognak készíteni. Ezt gondosan tegyék, hiszen azoknak a projekt későbbi részében még fontos szerep jut, fel fogják használni előadás készítéséhez.

Ötletroham módszerrel meghatározzuk a diákok segítségével azt a lehetséges útvonalat, és állomásokat, mely során a legtöbb környezetvédelmi probléma fellelhető. Ezzel párhuzamosan összegyűjtjük a lehetséges sémákat, melyre a diákoknak figyelni kell.

a. Csoportok kialakítása

Keresd a párját módszerrel elvégezzük a csoportok kialakítását. Fontos, hogy ne a megszokott alapokon hozzák létre a csoportokat, hanem olyan együttműködés jöjjön létre, amely nem törvényszerűen a barátságon nyugszik. Ennek révén másokban is felfedezik az előnyöket, pozitív tulajdonságokat. A módszer empátiát is tanít. A csoportok létszáma 4 fő tehát 4 részre vágott képeket használunk.

6. Nyersanyaggyűjtés tanulmányi kiránduláson

Tanulmányi séta az intézmény környezetében. A környezetszennyezés bármely megjelenési formájának rögzítése IKT eszközök segítségével.

A kiránduláson használhatunk digitális fényképezőgépet, illetve kamerát. Ezek működésének bemutatása, amennyiben az ezt használó diák nem ismeri, hasznos lehet. Erre lehetőség van a kirándulás alatt is. A diákok sokszor kiváló optikájú mobiltelefonokkal vannak felszerelve. Ezeket szintén használhatják, álló vagy akár mozgóképek készítésére. A kirándulás tehát segít az informatikai eszközök megismerésében. Közösségépítő funkciója is lényeges, illetve a problémák felderítése okán a tanuló megfigyelőképességét is erősíti.

7. Gondolattérkép

Gondolattérkép segítségével meghatározzuk a fontosabb környezetkárosító, illetve környezetterhelés mentesítő eljárásokat. A gondolattérképet az XMIND nevű programmal készítettem. Offline ingyenes verziója, csekélyebb tudású a kereskedelmi verzióknál, de céljainknak tökéletesen megfelel. Letölthető a http://www.xmind.net/download/win/ webhelyről. A feladat az lesz, hogy a programmal elkészített hiányos gondolattérképet kell a tanulói csoportoknak kiegészíteniük. A csoportok célja a legtöbb károsító, védő módozat kitalálása lesz.

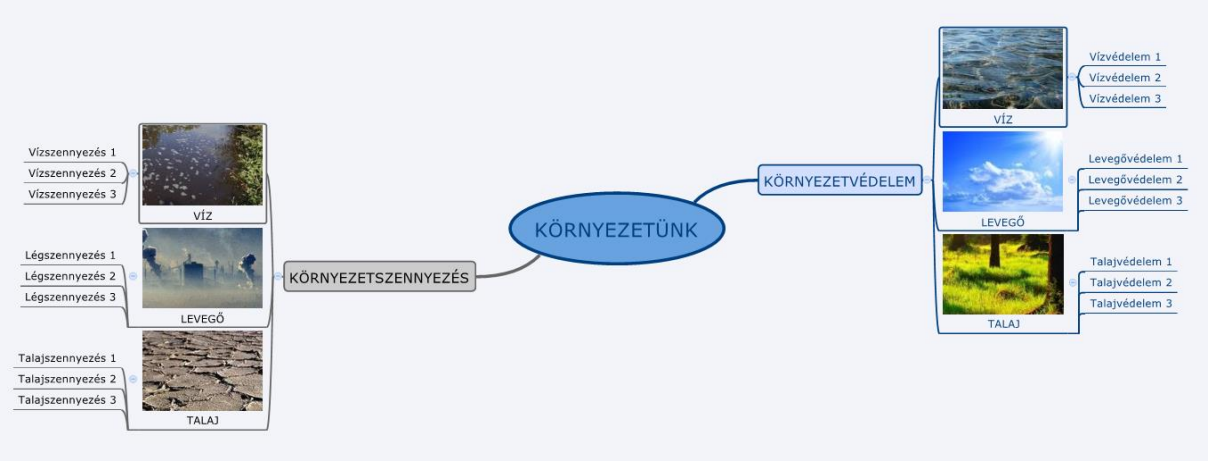

8. Bemutatóanyag készítés:

Csoportmunkában a megismert problémákról az interneten elérhető információkat felhasználva készítsünk bemutató anyagot. Az anyag legyen hatásos és figyelemfelkeltő, használjuk fel a munkánk során, a tanulmányi úton elkészített felvételeket.

A feladat végrehajtására a következő programok állnak rendelkezésünkre:

- ✓ Prezi, PowerPoint, vagy bármely más programmal készített minimum 5 diából álló bemutató.
- ✓ MovieMaker, vagy bármely más video szerkesztő program segítségével készített minimum 3 perces video.
- ✓ Word, Gimp, vagy bármely más szerkesztő program segítségével készített plakát.

Ezek mindegyike valamely környezetkárosító folyamatra hívja fel figyelmünket. A végrehajtott feladatokat igyekezzünk úgy irányítani, hogy ne csak a pesszimizmust sugározzák. Vagyis ne csak a negatív hatások jelenjenek meg bennük, hanem jelenjen meg benne a kiút, az iránymutatás, mellyel javíthatunk, mégis jobbá tehetjük környezetünket.

Ez a feladat lényegében a projekt munka kicsúcsosodása. Itt áll össze egységgé a megismert információ. Amennyiben még a választott témában hézagos az ismeretük, azt a világhálón található információk segítségével pótolhatják. A feladatot már csoportmunkában végzik, így kooperációs, csapatépítő képességeik fejlődnek. Ez azért lényeges, mert ezek a képességek az informatikai kompetencia építőköveként is megjelennek. Absztrakciós, kombinációs képességük javul. Informatikából főleg az alkalmazói és alkotói, de ezek mellett más fontos képességeket is fejlesztenek.

A kész feladatokat központi tárhelyre mentik a munka végeztével.

9. Projektzárás, értékelés:

A projekt zárásaként megtekintjük minden csoport elkészített anyagát. A munkákat a többi csoport értékeli, kiválasztva a legjobban elkészített munkát. Majd a tanulók értékelik a csoport és társaik tevékenységét. Ezután minden munka pedagógusi értékelése következik, amely vonatkozik az önálló tevékenységre és kreativitásra is. A legkiválóbb munkát az intézmény kereteihez mérten más módon is jutalmazzuk.

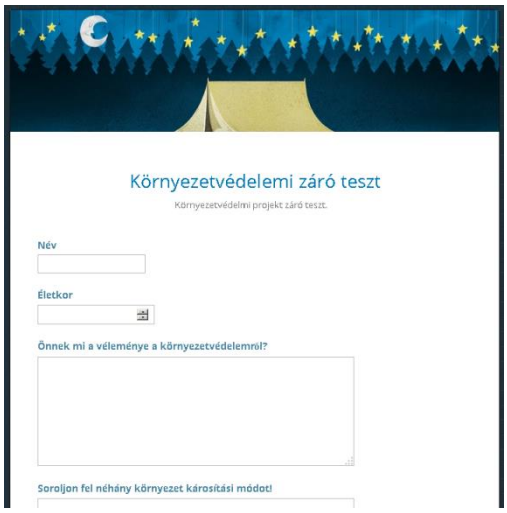

A munka zárásaként a tanulók elvégeznek egy befejező kérdőív kitöltést, melyet szintén a *google* segítségével készítettünk el és a http://goo.gl/forms/AJQ6BUBH07 oldalon találjuk.

Felhasznált irodalom:

1. Számítógép alkatrészek teljesítményigénye: http://rendszerinformatika.com/Tapegyseg/tapegyseg-piaci-attekintes.html
2. CO2 kibocsájtás meghatározása: http://www.mnnsz.hu/1kwh-villamos-energia-05-kg-szendioxid-kibocsatas/
3. Asztali számítógép és notebook teljesítmény felvétele: http://agendaage.hu/tudasbazis/ups_-_szunetmentes_aramforrasok/fogyasztok_teljesitmenyigenye
4. Monitor teljesítmény felvétele: http://users.iit.uni-miskolc.hu/~horvath22/f12.html
5. 1 kWh áramköltsége: http://www.eon.hu/Aram_informaciok_arak
6. Autók co2 kibocsájtása: http://www.autoblog.hu/hirek/a_gazdag_nemzetek_rontjak_a_co2kibocsatast/
7. 1 csepp víz mennyisége: http://www.gyakorikerdesek.hu/tudomanyok__termeszettudomanyok__1597903-a-gyogyszertari-cseppentos-uvegeknel-1-ml-folyadek-hany-cseppnek-felel-meg
8. Napelem teljesítménye: http://www.fonetsolar.hu/napelemek-teljesitmenye
9. Nemzeti alaptanterv: http://www.ofi.hu/sites/default/files/attachments/mk_nat_20121.pdf

ÍGY TANÍTOM…

A KÖZÖSSÉGI MUNKA ELMÉLETE ÉS GYAKORLATA

BARACS NÓRA: VELED EGYÜTT!

BARACS NÓRA: VELED EGYÜTT!

A SZOLIDARITÁS ÉRTÉKEINEK TUDATOSÍTÁSA KÖZÉPISKOLÁSOKBAN A RÉSZTVEVŐ ÁLLAMPOLGÁRI MAGATARTÁS FEJLESZTÉSE ÉRDEKÉBEN

REZÜMÉ

A NAT alapvető fejlesztési céljai között több szorosan összetartozó terület van, amelyek az állampolgári nevelés és szociális érzékenység fejlesztésére irányul és közvetlen kapcsolatba hozható a szolidaritás értékeinek felismerésével. A bemutatásra kerülő iskolai projekt célja a diákok mentalitáskultúrájának e téren történő formálása. A diákok és tanárok különféle programokba bekapcsolódva tanórán és tanórán kívüli tevékenységek között étlapszerűen válogathatnak, megtalálva a számárukra leginkább adekvát módszert, problémamegoldást, tevékenységi formát.

FEJLESZTENDŐ KOMPETENCIÁK

Az Európai Unió által kidolgozott különböző kompetenciaterületek kerülnek elő a szolidaritás témájának nagyon sokrétű feldolgozása során, a projekt alatt több műveltségterülethez is köthető új ismeretekre tehetnek szert a diákok, különböző problémák és feladatok megoldása vár rájuk, így különböző mértékben, de szinte valamennyi kulcskompetencia érintődik a projekt alatt.

A szociális és életviteli kompetenciák szerepe ugyanakkor elsődlegesek a projekt során. A szolidaritás felfogható közjó iránti elkötelezettségként. A projekt során végzett tevékenység révén a diákok hatékony és építő módon vehetnek részt az iskolai közösségi és a külső társadalmi életben, miközben időnként képessé kell válniuk konfliktusok megoldására is. A sikeres szolidaritási akciókhoz nélkülözhetetlen a hatékony együttműködés és a mások problémái iránti érdeklődés, döntések kritikus és kreatív elemzése.

I. RÉSZ

Bevezető

Egy demokratikus jogállam alapja az állampolgári részvétel, amely összhangot teremt az egyéni célok és a közjó között, erősíti a nemzeti öntudatot. A cselekvő állampolgári magatartást az együttélés szabályainak betartása, az emberi méltóság, a társadalmi igazságosság és az emberi jogok tisztelete, az erőszakmentesség, a méltányosság, valamint a szolidaritás értékének elfogadása jellemzi. Ezért fontos az a cél, amit ez a projekt maga elé tűzött, a szolidaritás értékeinek tudatosítása.

Egy szolidaritással kapcsolatos célkitűzés megvalósítása elválaszthatatlan a kreatív, önálló kritikai gondolkodás, az elemzőképesség és a vitakultúra fejlesztésétől. Egy ilyen projekt elősegíti a felelősségvállalás fejlődését, önálló cselekvésre bíztat, növelheti a megbízhatóságot és elősegíti a kölcsönös elfogadás elsajátítását. A projekt ösztönzően hathat arra, hogy a tanulók törekedjenek a konfliktusok feloldására, nyitottá váljanak társadalmi jelenségek iránt. Tapasztalati úton ismerhetik fel a közösségi élet sajátosságaiból fakadó korlátokat, és részt vesznek olyan tevékenységekben, amelyek a közösség jobbítását szolgálják. A diákok megértik az egyén felelősségét a közösségi cél elérésben és a normakövetésben. Megismerik a nemzetközi és helyi szolidaritásért küzdő szervezeteket, az ENSZ és az Európai Unió ezzel kapcsolatos tevékenységét. Képessé válnak a helyi közösségekkel való együttműködésre, megismernek néhány civil szervezetet és azok működését. Érzékenyebbé válnak a helyi közösségek, a kisebbségek, a romák, az elesettek, a szegények, a hátrányos helyzetűek, a fogyatékkal élők, a „mások" problémái iránt, és megismernek beavatkozási lehetőségeket. Megtapasztalhatják a civil társadalmi aktivitás értékességét és jelentőségét.

1.1. Veled együtt! – iskolai projekt főbb jellemzői

A projekt több modulból, lényegében kisebb projektek sorozatából áll, több tanár összefogásával valósítható meg, egyaránt kapcsolódik tanítási órákhoz, tanórán kívüli tevékenységhez és közösségi munkához. Lehetőséget biztosít arra, hogy a XXI. századi modern oktatási trendeknek megfelelően a tanulás folyamatát kivigyük az iskola falain kívülre, és a behozzuk a tantermekbe a „való világ" ügyeit. Az előbbire példa, hogy a diákok kapcsolatba kerülnek civil szervezetekkel, önkéntes munkát végeznek különböző helyszíneken, fotókat, kisfilmeket készítenek az iskolaépület falain kívül. Az iskolán kívüli világ bevonása szakértők, nyugdíjas kollégák meghívásával és a modern IKT eszközök alkalmazásával valósul meg. Így folyamatosan zajlik az egész életen át folyó tanulásra való felkészítés is.

1.2. A szolidaritás értékeinek örök és különös aktualitása, relevanciája

A szolidaritás évezredes érték az emberiség történetében, fontossága minden korszakban fennállt, de a XX. században felerősödött. Ezt ismerte el az ENSZ közgyűlése 2005-ben, amikor a szolidaritást határozta meg az egyik olyan alapvető és egyetemes értékként, amelyre az

emberek közti kapcsolatoknak a huszonegyedik században épülnie kell. Minden év december 20-át az emberi szolidaritás nemzetközi napjának nyilvánították.

Diákjaink számára pedig különösen fontossá vált, hogy kiemelten foglalkozzunk a szolidaritás értékeivel, amióta elvárás lett tőlük a közösségi munka. Az 50 órányi tevékenység akkor fogja megvalósítani valódi célját, ha nemcsak az érettségi muszáj feltételeként lesz jelen a diákjaink életében, hanem megértik az ügy valódi fontosságát. Így a középiskolai közösségi tevékenység tapasztalatai elindítói lesznek felnőtt életükben végezhető önkéntes munkának, a civil szervezetek támogatásának, adományozásnak, nemzeti és nemzetközi szolidaritásnak.

Mindig van pillanatnyi aktualitása a témának, pl. a menekülteket segítő civil szervezetek tevékenysége. A nemzetközi szolidaritásnak szép példáját láthattuk, amikor tízezrek mentek az utcára világszerte a sajtószabadság védelmében, a terror elleni felháborodás jegyében. Mi voltunk a Charlik.

2.1. A projekt céljának, a szolidaritás értékeinek megjelenése a NAT-ban

A NAT alapvető fejlesztési céljai között több szorosan összetartozó terület van, amelyek az állampolgári nevelés és szociális érzékenység fejlesztésére irányulnak, és közvetlen kapcsolatba hozhatók a szolidaritás értékeinek felismerésével. A NAT ösztönzi a személyiség olyan jellegű fejlesztését, kibontakoztatását, amely célul tűzi ki a hátrányos helyzetű vagy fogyatékkal élő emberek iránti szociális érzékenység és segítő magatartás kialakítását a tanulókban.

a) A szolidaritás témájához kapcsolódó kulcsfogalmak és fogalmak a NAT-ban különböző tantárgyakban

A szolidaritás fogalma több tantárgy esetében is szerepel a kulcsfogalmak között, ez a projekt tehát egyszerre több tantárgy célkitűzését segíti megvalósulni. A NAT kiemelt jelentőségűként kezeli a tantárgyak közötti kapcsolódási pontokat is, az alábbi felsorolás azt mutatja be, hogy a projekt során milyen fogalmak tudatosítására kerülhet sor a különböző tanórákon, elősegítve új kapcsolódások létrejöttét.

Fogalmak: általános és szolidaritási sztrájk, békemozgalmak, civil szervezetek, együttélés, emberiesség, esélyegyenlőtlenség, európai polgár, fenntartható fejlődés, fenntarthatóság, globális felelősség, hátrányos helyzet, hátrányos társadalmi helyzet, helyi társadalom, idegengyűlölet, igazságosság, jövő nemzedékek jogai, karitatív tevékenység, kisebbség, kortárscsoport, kölcsönös segítség, környezettudatosság, közérdek, önkéntesség, ökumené, társadalmi felelősségvállalás.

b) Szolidaritással foglalkozó projekt során fejleszteni kívánt kulcskompetenciák

Az Európai Unió által kidolgozott különböző kompetenciaterületek komplex fejlesztése valósul meg a szolidaritás témájának nagyon sokrétű feldolgozása során, különböző mértékben, de szinte valamennyi kulcskompetencia érintődik a projekt alatt. A szociális és életviteli

kompetenciák szerepe ugyanakkor elsődleges a projekt során. A szolidaritás felfogható közjó iránti elkötelezettségként. A projekt során végzett tevékenység révén a diákok hatékony és építő módon vehetnek részt az iskolai közösségi és a külső társadalmi életben egyaránt, miközben képessé kell válniuk időnként elkerülhetetlen konfliktusok megoldására is. A sikeres szolidaritási akciókhoz nélkülözhetetlen a hatékony együttműködés és a mások problémái iránti érdeklődés, az érzékenyég, a döntések kritikus és kreatív elemzése.

A projekt alatt több műveltségterülethez is köthető új ismeretekre tehetnek szert a diákok, miközben különböző problémák és feladatok megoldása vár rájuk. Legsokrétűbben az anyanyelvi kommunikáció kompetenciája fejlődhet a projekt során, hisz szóbeli, írásbeli és IKT eszközökkel történő kommunikáció egyaránt zajlik. Idegen nyelvű kommunikáció főleg a szaktárgyi órákon lehetséges. (Bár iskolánknak tavaly egy osztrák testvériskolát is sikerült bevonni az adománygyűjtésbe, a Baptista Szeretetszolgálat szokásos cipődoboznyi adománygyűjtésébe. A kapcsolattartás németül történt, a diákok egy része angolul tudott egymással kommunikálni.)

Matematikai kompetenciák fejlesztését és a szolidaritás témakörét is összeköthetik a szaktanárok, amennyiben szöveges példát oldatnak meg pl. a nemzetközi segélyezés adatainak felhasználásával, vagy grafikonok elemzésével, de készíthető matematika órán pl. adományozási módokat bemutató szövegről mátrix.

Mivel a „természettudományos és technikai kompetencia magában foglalja a fenntarthatóság, azaz a természettel hosszú távon is összhangban álló társadalom feltételeinek ismeretét, és az annak formálásáért viselt egyéni és közösségi felelősség elfogadását”- természetes, hogy akár a nemzetközi, akár a nemzeti szolidaritás ezekkel összefügg.

Kezdeményezőképesség és vállalkozói kompetencia is fejlesztésre kerül a projekt alatt, hisz a feladatok elvégzése közben mind a tanulók mind a tanárok bekapcsolódnak tervezésbe, szervezésbe, többen az irányításba, a vezetésbe. Szükség lesz a feladatok megosztására, az eredmények elemzésére, a tapasztalatok értékelésére. A projekt megvalósítása során többször lesz kockázatfelmérés és kockázatvállalás, a munkavégzés pedig hol egyénileg, hol csapatban zajlik, és a jó ítélőképesség is nélkülözhetetlen. A feladatok megoldása során fejlődik az alkotó- és újítókészség, és remélhetőleg a diákok többségében kialakul a tevékeny szolidaritás motivációja.

Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőkészség azoknál a tanulóknál fejlődhet a projekt során, akik indulnak valamilyen iskolai pályázaton, akár fotóalbum összeállítása, akár a plakátkészítés, akár a szolidaritás „üvegbe helyezése” segíti az esztétikai megismerést, illetve az élmények és érzések kreatív kifejezését. Azok, akik az idősek előtti szereplést vállalják, a hagyományos művészetek eszközeit veszik segítségül, az irodalom vagy a zene formanyelvét fogják használni.

A projekt a hatékony és önálló tanulás alapvető készségeinek meglétét igényli, mint az írás, olvasás, valamint az IKT-eszközök használata. A projekt során a tanulóknak képesnek kell lennie a közös munkára, arra, hogy tudásukat másokkal megosszák, tanácsot, információt, támogatást kérjenek, a figyelmüket összpontosítsák, azaz megvalósítsák a hatékony és önálló tanulást.

A digitális kompetenciát fejlesztik a projekt során azok a feladatok, amelyek az információ megkeresését, összegyűjtését és feldolgozását, majd a kritikus alkalmazását várják el, nélkülözhetetlen lesz az internet alapú szolgáltatások elérése, az ezek segítségével történő keresés, az IKT alkalmazása. Ez utóbbi főleg a prezentációk készítésekor, az iskolai honlap használatakor, blog írásakor, ill. a digitális fényképalbum vagy kisfilm készítésekor fog előtérbe kerülni.

2.2 A projekt fejlesztési céljai a szolidaritás értékeinek tudatosítása érdekében – elsősorban az Ember és társadalom műveltségi terület célkitűzéseivel összhangban

A társadalmi igazságosság, méltányosság és szolidaritás értékeinek tudatosítása összefügg és kapcsolódik más fejlesztési célokhoz, hatással van a személyiségi és emberi jogok tiszteletére, elválaszthatatlan az erkölcsi értékekre neveléstől, a nemzettudat és állampolgári ismeretek kialakításától, tudatosításától, fejlesztésétől. Párhuzamosan folyik a társadalmi, gazdasági problémák iránti érzékenység megteremtésével, a környezetért és fenntarthatóságért érzett felelősség kialakításával, és más kultúrák megismerésével és elfogadásával. Lényeges eleme az egyenlő bánásmóddal és esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismeretek és képességek fejlesztése. Az iskolai projekt során fejlődhet az empátia, tolerancia, gyakorolják az aktív közreműködést az információk megszerzésében, vélemények megfogalmazásában, problémamegoldásban. Ezek a kiemelt fejlesztési feladatok az ismeretátadás, a képességfejlesztés és a normaközvetítés egyensúlyát biztosítva érhetők el. Remélhetőleg sikerül hosszútávra nyitottá és kíváncsivá tenni a diákokat a szolidaritási akciókban résztvevők iránt, és többüket elindítani az aktív és rendszeres segítségnyújtóvá válás útján.

2.3. A tanulók előzetes tudása a szolidaritás értékeiről

Az általános iskolát elvégző diákok rendelkeznek alapvető ismeretekkel a magyarországi társadalomfejlődés főbb vonásairól, a kisebbségek kialakulásáról, a romák helyzetéről, a szegénység társadalomtörténeti okairól. Személyes tapasztalataik vannak a mai magyar társadalomról, adományozásokról, adománygyűjtésekről. Különösen karácsony táján a média világából is számtalan információt kapnak, de az évek során értesülhetnek nemzetközi szolidaritási akciókról földrengések, árvizek, háborúk stb. esetén. Már bekapcsolódhattak valamilyen közösségi munkába.

3. 1. A projekt során alkalmazott oktatási/tanulási/nevelési módszerek specialitásai

A projekt sokrétűségével, sok elemből, összetevőből állásával azt akarja elérni, hogy a szolidaritás értékeinek témája az iskolai életben gyakran és a legkülönbözőbb formában legyen jelen. A változatossággal azt kívánjuk elérni, hogy minden diák és tanár megtalálja a számára leginkább adekvát módszert, problémamegoldást, tevékenységi formát, és a diákok ne csak egyféle tevékenységbe kapcsolódhassanak be, hanem a tanórán kívüli foglalkozások közt, mintegy étlapszerűen választhassanak. A tanórai feladatokkal egyenrangúak ebben a projektben

a tanórán kívüli foglalkozások. Házi versenyek módszerét, jutalmazási gyakorlatát, a meghirdetés módját mindig a helyi iskolai szokásokhoz, hagyományokhoz kell igazítani.

a) Tanórai feldolgozás során javasolt forma az órákon az **RJR modell alkalmazása.** A ráhangolódás (R) az első fázis. A folyamat ezen szakaszában történik az adott témával kapcsolatos előismeretek felidézése, a motiváció, a problémafelvetés. A szolidaritás témájáról a tanulóknak vannak előzetes ismeretei, esetleg személyes tapasztalatai, ezért jól felhasználható ráhangolásra egy ezzel kapcsolatos kérdés, feladat. Történelem órák menetében ily módon lehet összekapcsolni a múlt és a jelen eseményeit, az egyik órán tanultakat a következővel összekötni. (Pl. az egyik órán szót ejtettünk az olasz egységért folyó háború során Nemzetközi Vöröskereszt létrehozásáról. A következő órán megkérdezhetjük, hogy a Vöröskereszt tevékenységével kapcsolatban milyen friss híreik vannak. Vagy felvethetjük, hogy az egész világon egységes-e a vöröskereszt használata, ahhoz hogyan viszonyulnak az iszlám országok? Tanár azzal is indíthatja az órát, hogy megkérdezi, milyen a Vöröskereszthez hasonló szervezeteket ismernek.)

Az RJR-modell második szakasza a jelentésteremtés (J). Ebben a fázisban kerül sor az új ismeret befogadására, megértésére, témánkkal kapcsolatos korábbi ismeretekkel való kapcsolódási pont kialakítására. A harmadik szakasz a reflektálás (R). Ekkor a diákok összegzik az órai tapasztalataikat, az esetlegesen fennálló problémákat.

Mivel az RJR-modell fázisai egy hosszabb tanulási folyamatban is megjelennek, ezt érvényesíteni kell a projekt egészének a során is. Ráhangolásnak szeptemberben kell megtörténnie, történhet iskolagyűlés formájában, vagy osztályfőnöki órákon. Megkérdezhetjük, hogy ki hol vett részt önkéntes munkában, felidézhetjük a korábbi tanév adománygyűjtő vagy más jellegű szolidaritási tevékenységét. A projekt esetében a jelentésteremtés a projekt feladatainak ismertetésével kezdődik, majd tanórákon, versenyeken, közösségi munkán keresztül zajlik. A J szakaszban a tanórákon alkalmazhatjuk a kooperatív tanulási módszereket, a differenciált csoportmunkát is.

A reflexiós szakasznak egy ilyen összetett projektben különös jelentősége van. Érdemes a tanári, szülői, külsős segítők reflexióit is felmérni a diákoké mellett. Ez történhet kérdőív segítségével, informatikus kollégák tudnak segíteni ingyenes online kérdőív összeállításában, (Pl.: http://online-kerdoiv.com) Az így megspórolt papír az erdők és a költségvetésünk érdekeit egyaránt szolgálja. Az így szerzett információk a következő évek projektjeihez adnak kiindulási alapot. (Egy lehetséges kérdéssort mellékelek. Mi a véleményed? Értékelj bekarikázással az iskolai osztályzatoknak megfelelően!) Kérdőív mellett a személyes, közvetlen beszélgetések is igen fontosak.

b) Szokatlan módszernek a vitanap keretei között alkalmazott „kávéházi beszélgetés" számít. (A módszerrel a Centropa Alapítvány rendezvényén ill. az UCCU önkénteseinek jóvoltából ismerkedtem meg, majd a DIA is felhívta hasznosságára a figyelmet.) **Közéleti caffé:** 3-4 külső szakembert hívunk, és egy-egy asztalhoz ültetjük őket, ahol 4-6 diák, mint vendég várja őket. Egy meghatározott témáról kezdenek beszélgetni szabadon 10-25 percig. Ezek után felszólításra a vendégek elköszönnek, és másik asztalhoz ülnek. (Ha valamelyik diák nagyon jól érzi magát az egyik asztalnál, joga van követni a szakembert). Oldottá tehetjük a hangulatot,

ha teát vagy szörpöt is biztosítunk hozzá, esetleg valamelyik szülő jóvoltából valamilyen harapnivalót is.

c) Más témához már alkalmazott módszerünk a **Tedd üveg mögé! akció** – amikor egy fontos fogalmat kell tárgyiasítani, jelen esetben a szolidaritást, (korábban a kultúrát, majd környezetvédelmet Az üveg mögé helyezés hármas tevékenység, egyrészt befőttes üvegbe teszik a tanulók, majd az üvegeket kiállítjuk, kirakatba tesszük, másrészt átláthatóvá tesszük a fogalmakat.

d) Szoktam élni a **közösségi vita módszereivel** is – leginkább társadalomismereti órákon. Ilyen a **négysarkos vita**, azaz a tanulók felállnak és abba a sarokba állnak, amelyik állítással egyetértenek. Két egymással ellentétes állítás mellett a részben egyet értek, inkább nem értek egyet is adott lesz. Az így kialakított csoportok szóvivőket választanak, és felkészülnek a vitára. (Ha valamely sarokban aránytalanul sokan állnak, akkor őket kisebb csoportra szoktam osztani.) Pl. állítás: Leginkább a gazdagoktól várható el a szolidaritás. Ellenkezője: Nem várható el senkitől a szolidaritás.

e) Egy téma megvitatására alkalmas az **akvárium módszer** is. Néhányan a belső körben ülnek, mondjuk hatan – és megvitatnak egy témát. A többiek az „üvegfalon kívülről" nézik őket. Ha meg akarnak szólalni, akkor valamilyen metakommunikatív módon jelzik az akváriumban ülőknek, hogy cseréljenek helyett. Csak a bent ülők beszélhetnek, de ők is kezdeményezhetik valakinek, hogy ki akarnak szállni.

f) A disputa versenyeken alkalmazott **Popper-vitát is adoptálható osztálytermi keretek közé.** 4db ötfős csoportot alakítunk ki. Sorsoljuk, hogy ki lesz az állító és ki a tagadó oldal. Minden szereplésre egy perc áll rendelkezésre amit időmérő mér. Minden csapat azokból, akik nem lettek játékosok, delegál egy bírót.

Egyszerűsített Popper vita menete:

állító oldal 1. embere kifejti érveiket majd a tagadó oldal 1. embere kérdéseket intéz hozzá

tagadó oldal 2. embere kifejti érveiket és cáfol, majd állító oldal 2. embere kérdéseket intéz

állító oldal 3. embere kifejti érveiket és cáfol majd a tagadó oldal 3. embere kérdéseket intéz

tagadó oldal 4. embere kifejti érveiket és cáfol majd állító oldal 4. embere kérdéseket intéz

Végül mind a két csapat 5. embere összegzi a vitán elhangzó érveiket és cáfolataikat.

A bírók eldöntik, hogy az állító vagy a tagadó oldal volt-e jobb, és megdicsérnek egyéni teljesítményeket.

Mellékletben egy ezzel kapcsolatos tanulói beszámoló olvasható. A rövidített Popper-vitáról kellett tudósítást írni, volt, akiknek tárgyilagos hangnemben, voltak, akik az állító vagy a tagadó oldal elfogult szempontjából. Az értő, tudatos olvasóvá válást kívántam ezzel elősegíteni.

VELED EGYÜTT! PROJEKT II. RÉSZ

A projektsorozat megvalósítása

5. Tanórán kívüli tevékenységek és ütemezésük a szolidaritás értékeinek tudatosítására

A projekt egészében az RJR-modellt alkalmazzuk. A következőkben felvázolom egy tanév során miként valósítható meg a projekt, milyen ütemezést kíván.

5.1. Ráhangolás érdekében szeptember végén levetítünk az osztályokban egy fényképes prezentációt arról, hogy az elmúlt tanévben hogyan zajlott az adománygyűjtés és átadása. Ha vannak fényképek nyáron végzett közösségi munkáról, azt is hozzá tesszük. A 9. évfolyamosoknál ezek kedvcsináló képek, a nagyobbaknál jó hangulatot okoz, ha ráismernek magukra, osztálytársaikra. Tanárkollégákkal is ráhangolódunk, egy beszélgetésen tisztázzuk, miért is szervezzük meg a projektet.

5. 2. Jelentés teremtés kezdeteként meghirdetünk 10-12 fős csoportok számára egy többfordulós pontszerző versenyt különböző feladatokkal. A feladatokat, határidőket folyamatosan az iskola honlapján is közzé tesszük.

5. 3. A különböző feladatok értékelésére külön-külön zsűrit hozunk létre, ebbe bevonhatunk nyugdíjas kollégákat, szakértő szülőket, végzett tanítványokat is, ezzel a generációk közti párbeszédet is segítenénk. Érdemes rövidebb időt követelő feladatokra felkérni több embert, mert nemcsak könnyebben találunk segítőket, hanem többeket vontunk be a szolidaritási akcióba.

5. 4. Október közepére kérjük, hogy a csoportok készítsenek a szolidaritás nemzetközi napjának (dec.20.) népszerűsítésére plakátot. (A/3-as méretben tetszőleges technikával)

5. 5. Fotóversenyt hirdetünk a csoportoknak két témában.

a) Egyik téma a lakóhelyen tevékenykedő valamelyik segélyszervezet vagy szolidaritással kapcsolatba hozható civil szervezet, egyházi szervezet bemutatása. A 4-6 képből álló fotósorozat mellett egyedi képek is küldhetők online módon.

b) A másik téma, olyan személyek, közösségek képi bemutatása, akik iránt szolidaritást érzünk.

Lényeges, hogy megadjuk a képek minimális felbontási értékét, hogy a későbbiekben kinyomtathassuk. Beküldési határidő november közepe. Zsűri választja ki, melyik képek kerülhetnek kiállításra

5. 6. Fotóverseny legjobb képeinek kiállítása az iskola épületében. A megnyitót érdemes december 20-ra tervezni. A/4-es méretben, iskolai fotónyomtatón készítve.

5. 7. Oralhistory jelleggel videóriport készítésre ösztönöznénk a diákokat a civil szervezetekben folyó tevékenység ill. szakembereinek megismerése érdekében. Az interjúk hossza 5-8 perc legyen, hogy a későbbiekben a legjobbakat meghallgathassák a diákok. Határidő december eleje.

5. 8. Prezentáció készítése a közösségi munka tapasztalatairól december elejére. A prezik szólhatnak akár egyetlen személy, akár több diák munkájának bemutatásáról. A prezik felkerülnek az iskola honlapjára is, ezért a személyiségi jogok védelmét, a szükséges engedélyek kikérését a pályázóknak meg kell oldania. A diakockák száma 10-12 legyen.

5. 9. Új feladat: tematikus faliújság készítése megadott témákban– a témákat sorsolással vagy önkéntes vállalással döntjük el.

Címek: a) Egy konkrét nemzetközi segélyszervezet tevékenysége

b) Egy konkrét helyi szolidaritási vagy segélyszervezet tevékenysége

c) Az EU valamely szolidaritással foglalkozó alapjának tevékenysége, Külső Határok Alap, az Európai Visszatérési Alap, és az Európai Integrációs Alap, Európai Menekültügyi Alap, humanitárius szállítmányok, konvergencia régiókba jutó támogatások

d) Nemzetközi segélyezés hatékonysága, problémái

e) Aktuális szolidaritási akciók természeti katasztrófa vagy terrortámadás időszakában

f) Jótékonysági koncertek, adományok

g) 1%-os felajánlások címzettjei, felhasználása

A plakátokat 50x70-es kartonon kérjük, és javasolt egységes betűtípus előzetes megadása. Kérjük a csoportokat, hogy kerüljék a negyed oldalnál hosszabb összefüggő szöveg elhelyezését. Ezeknél a betűméret Verdana 16, **CÍMSOROKNÁL VASTAGÍTOTT NAGYBETŰ 32-48-AS MÉRETBEN.**

Határidő december közepe, falra helyezésük az iskolai Szolidaritás napjára.

5. 10. Szegényekkel való szolidaritás jegyében az iskola bekapcsolódik a Baptista Szeretetszolgálat cipődoboz akciójába – gyűjtőmunkát végeznek és esetleg gyűjtőpontot nyitnak az iskolában.

5. 11. Fogyatékkal élőkkel való szolidaritás érdekében ajándékot készítenek vagy játékfoglalkozáson vesznek részt vagy a segítségnyújtás valamilyen más formáját választják. Ehhez előtte érzékenyítő foglalkozáson vesznek részt, ha ebben valamelyik civil szervezet az iskola segítségére tud lenni.

5. 12. Advent időszakában műsorral kedveskednek a diákok időseknek vagy gyerekeknek, esetleg betegeknek, ha ahhoz a szükséges engedélyt is beszerzik.

5. 13. A Szolidaritás nemzetközi napjára megemlékezést készít az iskola, ahol díjazzuk az addigi pályamunkákat, megnyitjuk a kiállítást, megnézik a faliújságokat, értékelik a pontgyűjtő verseny pillanatnyi állását. Az iskola eleget tesz az UNESCO felhívásának, hogy amennyiben az iskoláknak van olyan projektje, melynek célja az iskolán belüli szolidaritás erősítése, vagy szívesen részt venne akár nemzetközi, iskolák közötti együttműködésben, azt ossza meg az aspnet in action online, együttműködésre épülő platformján: http://en.unesco.org/aspnet/globalcitizens.

5. 14. Kisebbségek iránt érzett empátia növelése érdekében meghívjuk egy rendhagyó órára a kisebbségi képviselőiket. A rendelkezésünkre álló terem méretétől függ, hogy hány diák jöjjön osztályonként.

5. 15. Egy kisebbség, lehetőleg a roma vagy zsidó kultúra megismerése érdekében kiállítást, vagy műsort, esetleg tánctanulást vagy ételkóstolót szervezünk.

5. 16. Részt veszünk egy helyi környezetvédelmi akcióban, vagy az iskola maga szervez egy ilyen programot.

5. 17. Rövidített Popper-vitát szervezünk a csapatoknak. Tanítás után mindig 2-2 csapat mérkőzik, 3 fős zsűri dönt a továbbjutásról. A tételmondatra a csapatok tehetnek javaslatot és a csapatok 1-1 képviselője egy közös vitán dönti el, hogy melyik javaslatot fogadják el. A disputát februárban bonyolítjuk le.

5. 18. Amikor Pécs Kulturális Főváros volt, Essenből vettünk át egy jól sikerült ötletet. Meghirdettük a Tedd a kultúrát üveg mögé! akciót. A diákok befőttes üvegbe tettek tárgyakat, feliratot készítettek rá, amelyek a kultúrát jelképezték. A legszebb üvegeket akkor kitettük a város kirakataiba, az üzlettulajdonosok néhány hétre szívesen befogadták az üvegeket. Ez alapján most meghirdethető a Tedd üveg mögé a szolidaritást! akció. Minden csoportnak egy-egy üveget kell készítenie. Határidő március vége. (Leírás a módszertanok bemutatásánál)

5. 19. Közéleti caffét szervezünk. (Leírás a módszertanok bemutatásánál) 2015-ben több szakembert hívtunk; egyikük a Szent Egyed közösség tagja, akik a hajléktalanok számára szendvicset készítenek, egy doktornő, aki HIV-betegeket gyógyít Afrikában, a Baptista Szeretetszolgálatot egy lelkészük képviselte, Demokratikus Ifjúsági Alapítvány önkéntesét is meghívtuk és Pécsett működik Önkéntes Centrum, onnan is várunk szakembert, valamint az Emberség erejével Alapítvány vezetőjét.

5. 20. A projekt lezárása iskolagyűlés keretében, eredményhirdetéssel. A reflektálás időszaka. Kérdőíves felmérés és egyéni beszélgetések diákokkal és tanárokkal.

6. A szolidaritás témájával való foglalkozás különböző tanórákon

Megvalósítás a projekt időszakában a szaktanár által választott időpontban

E pályamunka keretei nem teszik lehetővé, hogy valamennyi tantárgy lehetőségei részletesen bemutatásra kerüljenek. A projekthez kapcsolódó, egymással is szolidaritást vállaló tanárok saját óráik adta lehetőségeket jól ki tudják használni annak érdekében, hogy a projekt végére a diákokban kialakuljon egy komlex értelmezési lehetőség a szolidaritáshoz kapcsolódó értékekről, és elősegítsük azt, hogy ők ne csak elméletben vállalják ezeket az értékeket, hanem interiorizálva őket aktív cselekvővé is váljanak. Több tanár együttműködésére épít a projekt, a tanári szabadságot pedig tiszteletben akartam tartani, így több tanóra vonatkozásában inkább csak a témakörök, a tartalmak megjelölésére törekedtem.

6. 1. Etika

E tantárgy célkitűzéseinek megvalósítása elképzelhetetlen a szolidaritás értékeinek tudatosítása nélkül. A tanórákon vissza-visszatérően kerülhet elő a szolidaritás témája, de kiemelten is megfogalmazódik a tantervben: *Társadalmi szolidaritás Hátrányos élethelyzetek. Társadalmi igazságosság és/vagy kölcsönös segítség. A betegekkel és szegényekkel való törődés,* mint erkölcsi kötelesség témája. A szolidaritás olyan órák témája is lehet, ahol a jogok és kötelességek vagy a lelkiismeret és véleménynyilvánítás szabadsága áll a középpontban. Külön is tanítandó a *nemzeti szolidaritás, ennek részeként az áldozat a hazáért*. Szólni kell az együttélés erkölcsi problémáiról. NAT felveti, hogy ismerjék meg a diákok az érveket az állatok védelmében: a szenvedésokozás tilalmát, a „*szolidaritás lénytársainkkal*" érzést. Ez utóbbihoz az állatkísérletekkel kapcsolatos híreket elemeztethetnek a tanárok

6.2. Társadalmi, állampolgári és gazdasági ismeretek

Ezt a tantárgyat kevés iskolában oktatják, de ahol igen, ott a szolidaritás témakörét többször is érinthetik pl. a társadalmi viszonyok tárgyalása során. Így a *Nemzet, nemzeti közösségek ismeretek között;* a *roma kisebbség Magyarországon* vagy a projektmunkaként ajánlott a *határainkon túl élő magyar közösségek sorsával* foglalkozó órákon. Kiemelt jelentősége lehet a *Hátrányos helyzet és deviáns viselkedés tém*ájú órákon, ahol a tanulók a hátrányos helyzet fogalmával, a hátrányos helyzet főbb típusaival: szegénységgel, testi és szellemi fogyatékossággal ismerkednek. Esettanulmány vagy projekt készítése az előírt feladat, ami a szolidaritáshoz is kapcsolódhat. NAT-ban elvárásként is megfogalmazódik: „*Karitatív tevékenység*".

Állampolgári ismeretek tanítása során a magánérdek és közérdek fogalma kapcsolható a szolidaritáshoz, érinthető a demokratikus társadalmi és állami berendezkedés fő sajátosságai között is. A civil társadalom szervezeteihez kapcsolódóan projektmunkát; egy *civil szervezet bemutatását* várja a NAT, a civil szervezetek tevékenysége pedig igen gyakran közvetlenül kapcsolódik valamilyen szolidaritást kívánó feladatvállaláshoz. Nem feledkezhetünk el *Felelősség a jövőért* tematikában rejlő lehetőségekről sem. A szolidaritás kapcsolódik a fenntartható fejlődés elveihez, a „Gondolkodj globálisan – cselekedj lokálisan" mottó összekapcsolja a szolidaritást és az állampolgári aktivitást. NAT által javasolt vita vagy esetelemzés a személyes jövőképekről is érintheti a szolidaritás témakörét.

6. 3. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek

Valamennyi évfolyamon adott a lehetőség arra, hogy valamely történelmi témához kapcsolódóan érintsük a szolidaritás kérdését is. RJR modell felépítésű órák esetében érdemes a feldolgozást követő órán a ráhangolás perceiben visszatérni a szolidaritás témájára, pl. egy napjainkkal való analógiára.

a) 9. évfolyam

Felvethető a kérdés, hogy a panem et circenses érvényesülésének van-e köze a szegények iránti empátiának, tekinthető-e szolidáris jellegű cselekedetnek.

Elemezhetjük, hogy Krisztus tanítványi miként támogatták a szegényeket.

Megvitathatjuk, hogy az iszlám előírásai szerinti elvárt alamizsnaosztást mennyire hatotta át a szolidaritás érzése.

Értékelhetjük a különböző szerzetesrendek tevékenységét a szolidaritás szempontjából.

b) 10. évfolyam

Nándorfehérvár ostromának tanításakor Kapisztrán János és a többi kereszteslovag hősiességével foglalkozhatunk, hisz ők a kereszténység védelme érdekében lettek szolidárisak a harcoló magyarokkal.

Megvitathatjuk, hogy a lepratelepek létesítése antiszociális volt-e, vagy a karatén egészségügyi szükségszerűség.

Hangsúlyozzuk, hogy a Nagy Francia Forradalom hármas jelszava: „szabadság, testvériség, egyenlőség" lehetővé teszi a szolidaritás gondolatának terjedését.

c) 11. évfolyam

A solferinói csata tanítása közben Durant szerepétől nem tekinthetünk el. Tanulói kiselőadás vagy házi feladat formájában az 1. Genfi Szerződést is érinthetjük. Amennyiben a RJR modellt használva tanítunk, a következő órán ráhangolásként megbeszélhetjük, hogy jelenleg hol tevékenykedik a Vöröskereszt napjainkban.

Elemezhetjük, hogy a betegsegélyezés, a chartista-mozgalom, majd a különböző szakszervezetek, esti iskolák mennyire hozták el a munkások közé a szolidaritás értékeit.

A szolidaritási sztrájk, általános sztrájk fogalmát is tisztázni szükséges.

A 19. századi kereszténydemokrata és keresztényszociális mozgalmak kapcsolatát a szolidaritás értékeivel a diákok könnyen felismerik. Érdemes forrásként elemeztetni XIII. Leo pápa Rerum Nova kezdetű enciklikájának néhány mondatát.

d) 12. évfolyam

A szolidaritás értékeinek új aspektusát tudjuk megmutatni, amikor tárgyalunk az ökumenikus mozgalmakról, megismertetjük a nem hívő diákokkal is az ökumené jelentését.

Az antiszemitizmus és zsidóüldözés fellángolásának időszakában is voltak, akik emberek maradtak az embertelenségben. Kooperatív csoportmunkában érdemes feldolgozni a különböző embermentői csoportokat; a diplomatákat (Wallenberg, Lutz), egyházi személyeket (Apor Vilmos, Sztehlo Gábor, Salkaházi Sára) a civileket és a hivatalos vagy katonai személyeket.

Békemozgalmak, béketüntetések szerepe a világháborúk után a hidegháborúk időszakában sem csökkent.

Az európai integráció kialakulásának történetében a kezdeményező kereszténydemokrata politikusok (Adenauer, Schumann) céljait, értékrendjét is érdemes bemutatnunk, mennyiben köszönhető nekik, hogy a szolidaritás értéke az Európai Unióban nagyon fontos értékké vált, többek között ez alapján történik a gazdag országok befizetése, a felzárkóztatást célzó regionális politika, a menekültügy kezelése. Az Európai Unió működését tanítva kitérhetünk az

Európai Unió Szolidaritási alapjának bemutatására, amit azzal a céllal hoztak létre, hogy csökkentsék a nagy természeti katasztrófa okozta károkat, pénzügyi támogatást nyújtsanak a károsult államoknak.

Kézenfekvő a lengyel Szolidaritás mozgalom céljainak, tevékenységének tárgyalása is, ill. Magyarországon a demokratikus ellenzék szerepe, a szamizdatirodalom terjesztése, SZETA létrejötte.

Hazai szolidaritásnak – számomra – legszebb megnyilvánulási időszaka volt az 1989-ben Romániába küldött segélyek gyűjtésének néhány hete.

Napjainkban az ENSZ Békefenntartó erőinek szerepét, az IMF, a Világbank, UNESCO stb. tevékenységét mutathatjuk be a szolidaritás értékeinek szempontjából is.

6. 4. Magyar irodalom

a) Az érettségi szövegértési feladataira a szolidaritásról szóló írásokkal is felkészíthetők a diákok. A mellékletben 4 ilyen jellegű rövidebb írást közlök:

1. **melléklet:** Nemzetközi szervezetek segélyprojektjei

2. **melléklet:** Ökumené - szépen hangzó kegyes szó, vagy bűnbánatra hívó felszólítás?

3. **melléklet:** SANT'EGIDIO (SZENT EGYED) KÖZÖSSÉG

b) A legendák tanításakor érdemes Szent Erzsébet élettörténetére kitérni, a vele kapcsolatos rózsalegendára, a köpenylegendára, a leprás legendára.

4. **melléklet:** Sz. Jónás Ilona: Árpád-házi Szent Erzsébet legendái című írásának részletei

http://vigilia.hu/regihonlap/2007/7/jonas.htm

A legenda rövid jelenetei alkalmasak drámajátékkal való előadásra is. Csoportmunkában az egyes jelenetekhez érdemes képeket, festményeket, iniciálékat kerestetnünk a tanulókkal.

6.5 Magyar nyelv

Nemcsak a hivatalos stílus és a meggyőzés eszközeinek gyakorlására alkalmas a szolidaritás témája, hanem az anyanyelvi kommunikáció fejlesztése történhet a szolidaritás értékeinek különböző műfajú és szempontú bemutatásával is. A témakörben különböző címeken készülhet írásbeli esszé, leírás, tudósítás, fiktív vagy valóságos interjú, blogbejegyzés, komment, érvelés, meghívó, plakát, levél stb. Szóban – páros feladatként vagy egy szakemberrel, vagy érintettel folytatható interjú a szolidaritásról. A szolidaritás lehet a téma, amikor iskolai feladat az érvelés vagy felszólalás.

Gondolatindítónak mellékletben egy afrikai missziót vállaló pécsi doktornő magánlevelének részletét közlöm. **MEGÉRKEZTÜNK AZ IGAZI AFRIKÁBA!**

6.6 Idegen nyelv

A különböző segélyszervezetek tevékenységéről rengeteg idegen nyelvű anyag található a neten, szövegek és videók a youtube-on. Az életmód, szórakozás, utazás témakörébe ágyazott is lehet a szolidaritás témája. A szaktanár a csoportja nyelvi szintjének megfelelő szöveget választhat, gyakorolhatják a fordítást, párosan vagy kis csoportokban megbeszélhetik a látottakat, hallottakat.

a) **Angol** nyelvi órára a Szent Egyed Katolikus Közösség afrikai missziójának beszámolójára hívnám fel a figyelmet. Of Blood and Dreams - Community of Sant'Egidio. https://www.youtube.com/watch?v=cdaYofygk9c
http://www.santegidiocommunity.org/2013/12/the-dream-of-santegidio-africa-aids-free.html

Angol órán meghallgatható egy szolidaritási koncert anyaga USA FOR AFRICA - We Are The World https://www.youtube.com/watch?v=Zi0RpNSELas

b) **Olasz** nyelven az alábbi videót javasolnám: Il centro nutrizionale della Comunità di Sant'Egidio a Matola, Mozambico https://www.youtube.com/watch?v=zNvzg44c-4s

c) **Francia** nyelvet tanító kolléganőm, Csatai Erika javaslata gondolatébresztő képek használata és a tolerancia középpontba helyezése. Feladatai már kezdő nyelvtanulók segítségével is megoldhatók:

http://www.faithandreality.ca/misc-images/657277-travel_picture-racial_tolerance.jpg

http://www.un.org/News/dh/photos/large/2011/November/51602-tolerance.jpg

https://s-media-cache-ak0.pinimg.com/736x/17/6c/25/176c2524d69e056831a93423344dad8d.jpg

Thème: La tolérance

1. Cherchez des mots relatifs à la tolérence, ces photos vous aident.

2. Organisez ces mots dans une carte mentale,vous pouvez y ajouter des dessins aussi.

+ 3. Elaborez ces dessins à la maison et donnez un titre à votre travail.

d) **Kreatív feladatok** kezdő vagy haladó nyelvtanulóknak, mely **bármely idegen nyelvi** órán megoldhatók, nemcsak francia órán, hanem ismétlődő jelleggel, különböző fogalmakat állítva a középpontba.

Téma: A tolerancia vagy a szolidaritás vagy az együttérzés vagy a segítségnyújtás vagy a hátrányos helyzet vagy az emberi jogok.

1. Keressetek a témával kapcsolatos szavakat! A fotók segítenek.

2. Rendezzétek a szavakat egy gondolattérképbe, akár rajzokat is tehettek bele!

+ 3. Dolgozzatok ki egy rajzot otthon részletesen, adjatok a munkátoknak címet!

6.7. Osztályfőnöki óra

Szolidaritás érzésének kifejezési, megnyilvánulási lehetőségei címen közöltem egy listát, amelyik segítségével különböző feladatok oldhatók meg, pl. kerestethetünk példákat a felsorolt tevékenységekre – párosával, csoportmunkában, otthoni feladatként.

Órai feldolgozás alatt játsszuk le a felkészülés ideje alatt valamely segélykoncert dalát. pl. https://www.youtube.com/watch?v=VzB8xC_CwH8

Megbeszélhetjük, hogy a lista felsorolásából a diákoknak melyekkel vannak már személyes tapasztalataik. Tisztázhatjuk, hogy milyen esetben vállalnák valamelyik szolidaritási formát. Tisztázható, hogy milyen motiváció vezet valamilyen mozgalomhoz, akcióhoz való csatlakozásra. A listát közösen bővíthetik is a diákok.

Vitaindítóknak javasolt szövegeket közlök a mellékletben.

- Gombár Csaba írása (inkább csak a 11-12. évfolyamosoknak) megállapításai a napjainkra oly kényessé vált menekültügyet is érintik. A szolidaritásról és annak hiányáról
- Endreffy Zoltán : A szolidaritás hiányának következményei

6. 8. Földrajz

E tantárgy keretei között is több esetben érinthetjük a nemzetközi szolidaritás kérdéskörét. Az Európai Unióval kapcsolatos ismeretek tanításakor ismertethetjük a diákokkal, hogy az EU költi a világon a legtöbbet fejlődő országok fejlesztésére és az EU állampolgárok több mint 80 százaléka tartja fontosnak a fejlődő országok segítését. Az Európai Unió egyik sajátszerűsége, ami az EU-t megkülönbözteti az Amerikai Egyesült Államoktól, épp a szolidaritás elvének tudatos érvényesítése. Ami például abban is megnyilvánul, hogy az EU gazdagabb országai, régiói és termelési ágazatai (például Németország, Franciaország és Hollandia; illetve Bajorország, Toszkána és Elzász-Lotharingia; illetve az informatika és a kommunikáció technológiája) támogatni próbálják a szegényebb országokat, régiókat és ágazatokat (amilyen például Portugália, Írország, Magyarország; Szicília és Északkelet-Magyarország; illetve a mezőgazdaság és a környezetvédelmi iparágak.

A különböző természeti katasztrófák okainak, következményeinek, a globális felmelegedéssel összefüggő problémák tanításakor is kitérhetünk a szolidaritás fontosságára.

A nemzetközi környezetvédelmi szerződések, (pl. Rió) tárgyalásakor pedig épp a szolidaritás hiányát vethetjük több állam és jelentős CO2 kibocsájtó szemére. A nemzetközi szolidaritás eszméjén alapuló fejlesztés lehet infrastrukturális beruházás, kereskedelem-fejlesztés, kölcsönelengedés, vagy humanitárius segítség.

6.9. Egyéb tanórák

Tanári kreativitás segítségével számtalan órán megoldható, hogy a szolidaritás értékét tudatosítsuk.

a) Vizuális kultúra tanóra keretében segélyezésről szóló fotó, plakát kompozícióját, funkcióját elemezhetjük, ill. alkotásokat készíthetünk.

b) Természettudományos tárgyak a fenntartható fejlődés, a jövő generációja iránti felelősségérzet tanításakor érinthetik.

c) Mozgóképkultúra és médiaismeret órán egyszerű mozgóképi szövegek létrehozásának előkészítése és kivitelezése lehet a feladat a nemzetközi vagy hazai segélyezésről, egy szolidaritási akcióról. Bőven áll rendelkezésre médiabeli anyag, amikor több mint százezren vonultak az utcára a Charlie Hebdo melletti szolidaritás jegyében.

d) Informatika órán prezentáció, blog, honlapra írt beszámoló készítésével járulhatnak hozzá a diákok ahhoz, hogy a szolidaritás témáját az iskolában mindenki jobban megismerhesse.

e) Tánc és dráma tanórán szituációs helyzetek játszhatók el. Eltérő nézőpontok úgy érvényesíthetők, ha a vállalkozó diák egy érintett helyzetébe képzeli magát, és szerepjátékot vállal. Alakíthatja egy segélyszállítmány kísérőjét, táborban lakó menekültet, ott dolgozó orvost vagy ápolót, misszió vezetőjét, vagy egy szponzoráló cég vezetőjét, adományozót, jogsegély alkalmazottját, önkéntest, katonát stb. Tánccal, mozgással jól kifejezhető – rögtönzéssel – egy szolidaritáshoz kapcsolódó érzés.

Tanári kreativitással a fenti ötletek továbbgondolhatók, fejleszthetők, helyettesíthetők vagy követhetők.

MELLÉKLET

M1 Szövegértési feladatok

M1 a) Nemzetközi szervezetek segélyprojektjei

A nemzetközi donor (adományozó) közösség 2003-ban mintegy 69 milliárd USD összeget fordított hivatalos fejlesztési – azaz állami forrásból származó - támogatásra a rászoruló országok megsegítésére. Ebből az Egyesült Nemzetek Szervezetének segélyszervei és a fejlesztési bankok mintegy 30 milliárd USD értékű segélyprojektek megvalósításában vettek részt. Az ENSZ segélyszervezetek és pénzügyi intézmények segélyprojektjeiket döntően közbeszerzési és pályázati eljárás útján cégekkel és civil szervezetetekkel valósítják meg: évente 135 000 üzleti szerződést kötnek, illetve megrendelést adnak fel beszerzésekre. Ezek átlagos értéke projektenként 20 000.- USD, csupán 2%-uk értéke haladja meg az 1 millió USD-t. Az egyes ENSZ szervezetek közbeszerzési és pályázati szabályai és eljárásai eltérőek, de közös vonás, hogy mindegyik közpénzzel gazdálkodik, ezért minden beszállítónak egyenlő esélyt biztosítanak. A világszervezet közbeszerzéseinek nyertesei nagyobb részt még az iparilag fejlett országokból származik, de növekvőben van a fejlődő országok részesedése. Az „ENSZ családban" 41 ügynökséget, számos pénzalapot és 9 egyéb szervezetet tartanak nyilván, mint fontosabb ENSZ segélyszervezet - az IMF, a Világbank és a WTO több intézménye és a regionális bankok mellett. Fontosabb nemzetközi segélyszervezetként tart továbbá nyilván több mint 100 egyéb nemzetközi szervezetet is. Itt két ENSZ segélyszervezetet mutatunk be vázlatosan, amelyek a legjelentősebbek közé tartoznak, és amelyek tevékenységi köre viszonylag közel áll a hazai üzleti és civil szféra érdeklődéséhez, lehetőségeihez.

Az ENSZ Menekültügyi Biztosának Hivatala (UNHCR)

A szervezetet az ENSZ Közgyűlés 1950-ben hozta létre a menekültek védelmét szolgáló nemzetközi tevékenység koordinálására és a menekültügyi problémák megoldására. 50 éves működése alatt mintegy 50 millió embernek segített életük újrakezdésében. Jelenleg 116 országban mintegy 6 000 munkatársa segíti 17 millió menekült sorsának megoldását. A szervezet széleskörű kapcsolatokat alakított ki nem kormányzati szervezetekkel, jelenleg mintegy 500 nemzetközi, nemzeti és helyi szervezettel áll szerződéses kapcsolatban projektek végrehajtására. Az UNHCR szükség esetén gyorssegélyt ad, segíti a menekülteket a vissza- és a letelepülésben, újabban megelőző és előrejelző tevékenységet is folytat. Folyamatos kapcsolatban áll annak a 16 országnak a szerveivel, amelyek rendszeresen fogadnak be menekülteket. Forrásait döntően kormányok, nemzetközi szervezetek, vállalatok vagy egyének önkéntes adományai biztosítják, működési költségeit az ENSZ költségvetés 2%-a fedezi. Évente mintegy 1 milliárd USD forrással gazdálkodik.

Világ Élelmiszer Program (World Food Programme)

A szervezetet 1963-ban hozták létre kísérleti jelleggel, három évre, azóta folyamatosan működik. 1996 óta 33 tagország 3 évre választott képviselőjéből álló ügyvezető igazgatóság irányítja. Hazánk jelenleg tagja az igazgatóságnak. Titkárságát öt évre kinevezett ügyvezető igazgató vezeti. A szervezet a rászoruló ország kormányának kérésére élelmiszer segélyt és logisztikát biztosít. Kapcsolatban áll a donor országok kormányaival, nemzetközi szervezetekkel (ECHO, EuropeAid, USAID), NGO szervezetekkel, vállalatokkal, egyénekkel, amelyek pénzügyi és egyéb segítséget adnak neki. A EuropeAid pl. 2003-ban 129 millió euró pénzügyi támogatást adott a WFP-nek. Székhelye Rómában van, ahol 655 alkalmazottja dolgozik, világszerte összesen közel 10 800. A világ élelmiszer segélyeinek 70 %-át bonyolítja. 2003-ban 6 millió tonna gabonát juttatott el segélyként a rászoruló országoknak. Ebben az évben 634 millió USD összegben szerzett be élelmiszert, mintegy 1000 NGO-val működött együtt az élelmiszersegélyek célba-juttatásában. A WFP közvetlenül segíti a rászorultakat rendkívüli helyzetekben és projektek formájában.

Forrás: Külügyminisztérium honlapja

Kérdések:

1. Sorolj fel 8 nemzetközi segélyszervezetet!
2. Mit rövidít a WFP? Angolul és magyarul is add meg!
3. 2003-ban hány tonna gabonát jutattak el segélyként?
4. A segélyszervezetek protekjeinek hány százaléka haladja meg az egy millió dolláros keretet?
5. Milyen céljai vannak az UNHCR-nek?
6. Melyek a segélyszervezetek legfontosabb anyagi forrásai?

M1. b) Ökumené - szépen hangzó kegyes szó, vagy bűnbánatra hívó felszólítás?

A múlt század húszas éveiben, amikor protestáns kezdeményezésre az első próbálkozások történtek az ökumenizmus terén, még sokkal nagyobb jelentősége volt a felekezeti hovatartozásnak, mint manapság. Akkortájt - az idősek elbeszélése szerint - egy katolikus leány és egy evangélikus fiú házassága elképzelhetetlen volt a szülők ellenállása miatt, és a szerelmes pár közös öngyilkosságba menekült, mert a két felekezet közötti szakadék áthidalhatatlannak bizonyult. Mára elképzelhetetlen és érthetetlen lenne egy ilyen kétségbeesett, önpusztító cselekedet pusztán vallási különbségek miatt. Ennek persze elsősorban nem az az oka, hogy a keresztény egyházak közelebb kerültek egymáshoz, hanem az, hogy a vallásosság általában, és ezen belül a felekezeti sajátságok is vesztettek jelentőségükből a mai ember számára.

Ez a görög szó, ökumené, annyit jelent, hogy az egész lakott föld, eszerint pedig ökumenikus alatt az egész lakott földre kiterjedőt értünk. Ebben az értelemben már az Újszövetségben is előfordul, pl.: "Isten országának ezt az evangéliumát hirdetik majd az egész világon bizonyságul minden népnek…" (Mt 24,14). Ilyen értelemben beszéltek már az első keresztény zsinatokat illetően ökumenikus zsinatokról, amelyekre mindenhonnan jöttek a résztvevők. Vagyis az ökumenizmus azt hangsúlyozza, hogy a különböző keresztény egyházak egységet képeznek, Isten népe, bárhol is éljen a földön, "egy házat" alkot Isten akarata szerint, mert Isten csak egy egyházat alapított.

Minden keresztény felekezet vallja az Apostoli Hitvallást, annak harmadik hitágazatát: "Hiszem az egyetemes Anyaszentegyházat, a szentek közösségét…" (ökumenikus fordítás). Ebben a mondatban feltűnik egy szó, amely az egyház egyik lényeges tulajdonságát fogalmazza meg, az egyház egyetemes, görögből átvett latinosított szóval katolikus. Ez azt jelenti, hogy mindenki, aki Jézus Krisztus által Isten népéhez tartozik, tagja az egy egyetemes, azaz katolikus egyháznak, mert Isten előtt más egyház nincs is. Katolikus szó fordítása univerzális, magyarul általános, az egész világra kiterjedő, egyetemes. Később a katolikus szó "tanításban szokásost", és az eretnek jelzők ellentétét is jelentette, vagyis "igazhitűt, egyesültet" (nem különállót). Ebben az értelemben evangélikus lelkészként vallom magamat a katolikus egyházhoz, mint Isten egyetlen népéhez tartozónak, és elfogadok minden Jézus Krisztusban bűnbocsánatot nyert bűnbánó bűnöst Isten előtt egyenlő hittestvéremnek.

Thuránszky István (1963) evangélikus lelkész Béren.

http://www.keesz.hu/?q=node/987 Keresztény Értelmiségiek Szövetsége honlapja

1) Milyen jelentései vannak a katolikus szónak?
2) Milyen forrásra hivatkozik a szerző?
3) Milyen értelemben vallhatja magát katolikusnak egy evangélikus pap?
4) Honnan érkeztek az ökumenikus zsinatokra a hívők?
5) Milyen problémát okozott még 100 éve is, ha egy katolikus leány és evangélikus fiú egymásba szeretett?

M1.C SANT'EGIDIO (SZENT EGYED) KÖZÖSSÉG,

A Szent Egyed Közösség (Comunitá di Sant'Egidio) 1968-ban alakult Rómában. Tagjai a mindennapi munka és családi élet mellett segítenek rászoruló, beteg, szenvedő embereket, és együtt imádkoznak, erőt és reménységet merítve Jézus példájából és tanításaiból. A világ különböző pontjain a Szent Egyed közösségek hátrányos helyzetű gyerekeket, otthonaikban magányosan vagy intézetekben élő időseket, fogyatékosokat, hajléktalanokat, cigányokat segítenek, börtönben élő rabokat és AIDS-es betegeket látogatnak. A hajléktalanok és a bevándorlók számára sok városban működtetnek ingyenkonyhát, szociális központot, ahol a rászorulók jogi tanácsadást, egészségügyi ellátást, élelmiszer- és ruhaadományt vehetnek igénybe. A világ szegényeit leginkább sújtó globális problémák (éhezés, háborúk, környezetszennyezés stb.) felszámolása érdekében összefogásra törekszik másvallású emberekkel, közösségekkel is.

Magyarországon

Magyarországon jelenleg Budapesten, Pécsett és Győrben működnek Szent Egyed közösségek. Közösségünk tagjai laikusok, akik tanulmányaik és munkájuk mellett arra törekszenek, hogy idejüket, javaikat és lelki erejüket megosszák a náluk szegényebbekkel. Szociális otthonokban élő időseket és állami gondozott gyerekeket látogatunk rendszeresen.

Magukra hagyott idősek

Az utóbbi években nálunk is egyre többen kerülnek időskorukra intézetbe, méltatlan, sokszor embertelen körülmények közé. Az idősek többsége, akiket ismerünk, egész életében dolgozott, mégsem élheti élete utolsó éveit otthonában, békességben. Az intézetben szomorúak és elveszettek, nem kötnek barátságokat. Örülnek minden látogatónak, nem számít, hogy nem rokon. Sokat beszélgetünk; ők elmondják, mi történt velük az elmúlt napokban, mi mesélünk a „kinti világról”, a napi eseményekről. Gyakran énekelünk, ünnepelünk és imádkozunk együtt. Intézeten kívüli programokat is szervezünk: kirándulunk, színházba vagy koncertekre megyünk, és nyáron egy-egy hetet együtt üdülünk.

Hajléktalanok

Egyes becslések szerint egy kisváros lakosságát is elérheti a Budapesten élő hajléktalanok száma. Ők az emberi, sőt, a biológiai lét legalapvetőbb feltételével sem rendelkeznek: nincs fedél a fejük fölött. Közösség tagjai baráti szálakat építenek ki a Belváros utcáin élőkkel. Rendszeresen meglátogatják és segítik őket kisebb-nagyobb problémáik megoldásában.

Éhező országok

Afrikával szemben hatalmas adósságai vannak Európának. Az éhezés, a nyomor, a háborúk sok helyen elkerülhetőek lennének. A béke mindenkinek érdeke, minden embernek joga! Az ember csak békében nőhet fel egészségesen, csak békében élhet boldogan. Európai közösségeink élelmiszer- és gyógyszersegélyekkel támogatnak több afrikai országot is.

Feladatok:

1) Sorold fel, milyen tevékenységet végeznek a Szent Egyed közösség tagjai

2) Készíts táblázatot a segélyezésről! Melyik kontinensről hová, mit szállítanak, miért, kik a rászorulók

M2. Sz. Jónás Ilona: Árpád-házi Szent Erzsébet legendái című írása a Vigilia című folyóiratból

-részletek-

A rózsacsoda

Már kis gyermekként is nagy érzékenységet mutatott Erzsébet a szegények iránt. Gyakran vitt számukra élelmet, ajándékokat környezetének tilalma ellenére. Egy téli napon, mikor kötényébe rejtve alamizsnát vitt, szembe találkozott apjával, akinek kérdésére, mit rejt ruhájában, azt felelte: rózsákat. S mikor a hitetlenkedő előtt feltárta kötényét, az valóban friss rózsákat láthatott benne.

Magyarországi életrajzok a csodás történetet a magyar királyi udvarba helyezték, mások viszont inkább Wartburg várába, ahol a csoda jövendő apósa, illetve férje számonkérésére történt. A történet nagyon hamar elterjedt, népszerűvé vált.

A rózsacsodát általában Erzsébet gyermekkorába helyezik, utalva arra, hogy a szentet már korai éveiben is a másokon segítés vágya, a szegények szeretete jellemezte. A rózsacsoda azonban nem csupán a gyermek szociális érzékenységét szimbolizálja.

A rózsa szimbolikus értelme

A középkor a rózsát szépsége, illata miatt kiemelten pozitív jelentéssel ruházta fel. De legfőképpen a szeretetet, a hitet, a szépséget és az ifjúságot képviselte. *„A rózsák a mártírok, vagy a szüzek vérét jelképezik. Ha pirosak, azok vérét, akik meghaltak a hitért, ha fehérek, a szűzi tisztaságot. A rózsa tövisek közt születik, mint a mártírok az eretnekek és a hóhérok között, vagy miként a tiszta szűz ragyog az igazságtalanság, a gonoszság, a méltánytalanság között”* – mondta egy püspök.

Az éhezőknek alamizsnát osztó hercegnőhöz kapcsolódó legenda révén a rózsa a kenyér, a táplálék szimbólumát is magára vette.

A köpenycsoda

Egy alkalommal vendégek érkeztek Wartburg várába, akik látni kívánták a nagy hírnévnek örvendő hercegnőt. Erzsébet azonban nem tudott megjelenni, nem lévén megfelelő öltözéke, mivel mindenét a szegényeknek ajándékozta. Férje sürgetésére Istenhez fohászkodik, hogy mitévő legyen, s íme egy angyal gyönyörű köpenyt, ékes koronát hozott számára. Erzsébet boldogan magára öltve a vendégekhez sietett.

A legenda egyértelmű tanúsága, hogy a jótett elnyeri méltó jutalmát.

Egy legenda szerint Szent Ferenc a pápa kérésére levetette és elküldte köpenyét Szent Erzsébetnek. A köpeny új tulajdonosa oltalmába vette mindazokat, akik védelemre, gyámolításra szorultak. A marburgi Szent Erzsébet templom ablaküvegén, életére vonatkozó képsorai között láthatjuk a szentet, amint a koldusokat felöltözteti.

A leprás legenda

Szent Erzsébet irgalmas cselekedeteinek legmélyebb értelmű szimbóluma. Történt, hogy egy szerencsétlen leprás beteg érkezett a várba, akit az úrnő megfürdetett, s miután másutt már nem volt hely a sok beteg miatt, férje ágyába fektette le. Az egész várnép nagy felháborodással adta tudtára a botrányos esetet az éppen hazaérkező férjnek. A gróf szobájába sietve felrántotta a takarót, s a fekhelyén magát a megfeszített Krisztust látta. Térdre esve a csoda előtt, jóváhagyta felesége cselekedetét.

A betegek ápolása, gondozása a legnagyobb alázatot és együttérzést kívánó irgalmas cselekedete Szent Erzsébetnek. Környezetének tagjai nagy részletességgel számolnak be önfeláldozó könyörületességéről, ahogyan a nyomorult betegeket szolgálta a várban, vagy az általa alapított kórházakban, ahogyan megmosta, bekente, bekötözte a fekélyesek sebeit, ahogyan szeretettel vigasztalta őket elesettségükben. Tette mindezt környezetének gúnyolódása, méltatlankodása, megvetése és tiltása közepette. A betegeket ápoló Szent Erzsébet szinte valamennyi ábrázolásának egyik fő motívuma.

A kor legfélelmetesebb betegsége volt a lepra. Rettegést, megvetettséget, a lehető legteljesebb távoltartást, a társadalomból való kivetettséget jelentette. A nyomorultakkal való törődés, az iránt megnyilvánuló emberszeretet annak a felfogásnak felelt meg, amely az ember számára teremtett világban a Teremtő alkotását, az isteni jóság megnyilatkozását látta. Ezt a világot szeretni kell, minden teremtményével együtt, de főleg az embereket, egészen a leprásokig, ami azt jelentette, hogy segíteni örömüket, boldogulásukat. Szent Erzsébet ezt a szellemiséget képviselte.

Szent Erzsébet élete a másokért tenni kész, felelősséget érző jóindulatú ember példája. Erzsébet rövid élete, mindössze 24 évet élt, elegendő volt, hogy 800 év múltán is felidézzük emlékét, s a példáját követőknek a mindenkori szükségességét és igényét.

M.3. MEGÉRKEZTÜNK AZ IGAZI AFRIKÁBA!

Balaka, ami a világ közepe (de legalábbis Malawiban stratégiai fontosságú helyen fekszik) A főutcán van néhány szebben felujított bolt (sok, csupa foldszintes kis épületet kell elképzelni), es nem messze a banktól örömmel láttuk a római közösség új székhelyét! Sokan ismeri k a Sant'Egidio közösséget.

Balakában a montfortani szerzetesek évtizedek óta jelen vannak, és kiépítettek maguknak egy egész város(rész)t. Bár csak néhány pap van itt, egész épületkomplexumaik és ezer féle kezdeményezésük van. A főépület európai módon berendezett, tele afrikai faragásokkal, szobrokkal, elefántcsontokkal. A mi szállásunk ehhez képest puritán, de zuhanyzós szobát kaptunk, simított betonpadlóval. Meglepő Afrikában a csempézett fürdőszoba. De 14 féle csempéből alkották meg. Volt időm megszámolni, amíg a vékony sugárban érkező víz melegedésére vártam. Az igazi afrikai viszonyokat mutatja az is, hogy a víznek ciszternaszaga van, némi kénes illattal dúsítva. Mi minden lehet benne? Bár lehet, hogy jobb, ha nem analizaljuk a vizet. A szobában szerintem 35C is van. A gekkók (gyíkszerű lnyek) természetes lakói a szobáknak, viszont valamelyik este érkezett egy nem várt, kb. 5 cm hosszú csótányféle, ami reggelre hátára fordulva találtatott. Markot, a DREAM-központunk koordinátorat viszont péntek reggel megcsípte egy skorpió, mert figyelmetlenül bújt be a cipőjébe. Alig tudott járni. Nem helyi sajátosság, hogy a cukorban mindig találni hangyát, az asztalon keresztülsétálnak a mikroszkopikus méretű vöröshangyák. Most írás közben majdnem felsikoltottam, mert azt hittem valami kutya, vagy macska jött ide váratlanul, pedig csak egy gazellakölyök volt. Nem tudom, hogy jött be NASA névre hallgató helyiségünkbe.

A mi kis DREAM-központunkban találtunk némi munkát magunknak erre a hétre. Fél éve nem volt itt Balakában európai orvos. Az elmúlt két munkanapon is két embert küldtem be TBC-szűrésre. Egyenes arányban áll sajnos előfordulása a HIV-pozitivitással és az alultápláltsággal, ami itt, ezekben a hónapokban, amikor meg csak várnak a betakarításra, egyre romlik. Nemcsak a gyerekek, a felnőttek egy része is rendszeresen éhezik. Van most egy nemzetközi program, ami alapján minden terhes HIV-pozitív nőnek, ill. szülés után a gyerek másfél eves koráig adnunk kellene élelmiszercsomagot, csak éppen nem érkezett meg a szállítmány. Itt viszont sok olyan család van, akik azt mondják el, hogy otthon nincs mit enni. Nagyon szakadt, piszkos, lyukas ruhákban, időnként asszonyok hálóingben (ami valami nyugati ruhaadomány része lehetett), lyukas cipőkben, vagy még mindig mezítláb jönnek. Balakában eddig még nem láttam igazán jól öltözött embert a betegek között.

Jött egy jó kis trópusi eső. Nagyon megdöbbentő volt látni, ahogy a minimális kis alapon álló házak hirtelen egy sáros tenger közepén találták magukat. Egész falvak vannak teljesen áram nélkül. A házak udvarában nincs kút. Kilométereket kell gyalogolni a nyomós közkutakig a vízért. Döbbenetes látni embereket így élni, a porban, a sárban ülve, játszva. Nem csoda, hogy mindig minden nagyon piszkos, poros, elhasznált.

A fenti írást egy pécsi doktornő, K.M. készítette, aki többedszer utazott el Malawiba, hogy ott HIV-fertőzött gyerekek, anyák, terhesek gyógyítását segítse. Családjával, barátaival ilyenkor az internet segítségével tartja a kapcsolatot, és küldi haza a beszámolókat.

Feladat: Készíts te is leírást a lakókörnyéketeken élő szegények helyzetéről

M.4 **Szolidaritás érzésének kifejezési, megnyilvánulási lehetőségei**

- 1% felajánlása
- Adományvonal
- Aláírásgyűjtés
- Általános sztrájk
- Betegápolás, orvosi ellátás
- Élelmiszeradomány, ruhagyűjtés, pénzadomány (fordítható élelmiszerre, kötszerre, gyógyszerre, infrastrukturális beruházásokra, ivóvíz biztosítására, felvilágosító kampányra stb.
- Jótékonysági árverés,
- Jótékonysági hangverseny, segélykoncert, sportrendezvény
- Kitűző/sál/jelvény viselése
- Megbízatás/feladat/kitüntetés lemondása
- Kivonulás (pl.: parlamenti ülésről)
- Önként egy üldözött csoport tagjává válni, üldözött csoport tagjával együtt lenni nyilvánosan, barátkozni
- Önkéntes munka
- Tüntetés
- Saját lakásban menedék nyújtása
- Természetbeni juttatás; házépítés segítése
- Valamely termék megvásárlásával támogatás biztosítása

M5. Vitaindítók

M.5.a) Endreffy Zoltán: A szolidaritás hiányának következményei

Szolidaritáson általában azt szokták érteni, hogy a gazdagok segítsenek a szegényeken, az egészségesek meg a betegeken. Nem rossz ez a felfogás, de mégsem fejezi ki pontosan a szolidaritás elvét. Ezt az elvet a társadalomfilozófia a XIX. században vette át a jog nyelvéből, a "közfelelősség" fogalmából, lényegét pedig a XX. században fejtette ki.

A szolidaritás azt jelenti, hogy az egymással összekapcsolt emberek – ha akarják, ha nem – jóban-rosszban együtt vannak. Mert mindnyájan egy hajóban ülnek. A hajó-metafora jól kifejezi, hogy nemcsak erkölcsi vagy jogi követelmény a szolidaritás, hanem tényleges összekapcsoltság is jelent.

A közélet egyik legfontosabb kérdése napjainkban a szolidaritás.

Ha hiányzik a szolidaritás, ha nem vállalnak szolidáris módon kötelezettséget a ténylegesen összekapcsolt, egy hajóban ülő egyének, akkor előbb-utóbb a hajó elsüllyed. A hajómetaforánál maradva, 2001. szeptember 11. óta jól látható, hogyan érinti a hajóban utazó jómódú utasok sorsát is, ha egyrészt az utasok leggazdagabb és legszegényebb egytizedének életszínvonala között olyan égbekiáltó különbségek vannak, mint amilyenek napjainkban állnak fenn jómódú polgárok és a világ szegényei életszínvonala között, másrészt, ha a jómódúak semmit sem tesznek a kirívó különbségek mérsékléséért. Előfordulhat például, hogy elkeseredésükben a legszegényebbek randalírozni kezdenek a hajón. Berontanak a jobb-módúak kabinjaiba, elözönlik a korábban csak a jobb-módúak számára fenntartott üzleteket, szórakozóhelyeket, bevásárlóközpontokat, felgyújtják autóikat.

A szolidaritás hiánya ma már nemcsak egy-egy társadalom pusztulásához vezethet, mint ahogy történt ez 1789-ben a francia nemességgel vagy 1917-ben a cári Oroszországgal, hanem – a globalizáció következtében – az egész földre is csapást hozhat, amely lehet atomfegyverrel történő terrortámadás vagy valamilyen globális ökokatasztrófa.

M.5.B) GOMBÁR CSABA A szolidaritásról és annak hiányáról – átdolgozás

A szolidaritás nem csupán együttérzés, nem kegyosztás, nem alamizsnálkodás. Sokan egyénileg áldoznak is valamit fölöslegeikből a szerencsétleneknek, s ezt tartják szolidaritásnak. De az alamizsnaosztás - bár nemes cselekedet - az alamizsnálkodás. A szolidaritás viszont szolidaritás

A szabadság-egyenlőség-testvériség jelszó-triászból azonban a minden emberre kiterjedő elvont eszmét a XIX. században hamarosan a nemzeten belül elképzelt testvériség, ill. a proletár testvériség konkretizálta - egymás ellenében, mint ismeretes. Ez utóbbi, a proletár testvériség megteremtése érdekében alakultak ki aztán a szolidaritás különböző technikái (vörös segély, szolidaritási sztrájk, szolidaritási demonstráció, szolidáris bértáblázat stb.). A szolidaritás latin eredetű szava a különféle szocialista mozgalmakban terjedt el, s lett mára az osztályharcos szemléleten túl is kifejezője annak, hogy az érzések, vélemények, célok, érdekek valaminő egysége jegyében egy meghatározott embercsoport belső megalapozottságot, szilárdságot nyerjen. A szolidaritás tehát mint érzelem, gondolat és tett egysége szilárddá kíván tenni valamit, megerősíteni egy emberi együttest másokkal szemben, vagy legalábbis másokhoz viszonyítva. Aki szolidaritást mond, az valamely embercsoportot egységbe kíván vonni, meg akar erősíteni, szoliddá kíván tenni - s ez félreérthetetlenül másokkal szemben történik.

Mit hozott eddig a globalizáció? El lehet gondolkodni azon, hogy mit jelenthet a szolidaritás globális méretekben, az egyetemes együttérzéssel való üres hivalkodásnál konkrétabban. A globalizmus miatt bajbajutottak is kiérdemelnék a szolidaritást. Az ENSZ statisztikái szerint 1974-ben 2,4 millió menekültet tartottak nyilván, de rohamosan globalizálódó világunkban számuk 1994-re 24 millióra növekedett - s azóta is csak duzzad. Ezek az emberek, meneküljenek csónakon, zöld határon vagy egyéb módon (évente 7 milliárd dollár körüli bevételt jelentve az embercsempészeknek), szembeszökő jelzések az úgynevezett nemzetközi közösség számára, mert egy állandóan növekvő, már drámai létszámú "állam nélküli" (stateless) embercsoportot képeznek. A segítségükre induló, csetlő-botló nem-kormányzati szervezetek első jelei a "transznacionális szolidaritásnak", egy még formátlan, de kínlódva formálódó, kozmopolita társadalomnak. Miközben a gazdaságilag, technikailag, kommunikációs szempontból, ám egyúttal a bűnözés hálózatai által is átfogott világban univerzálisan érvényesülnek az adott világhálón lefutó törekvések, addig a politikai, s benne a hatalmi intézmények ugyancsak töredezettek. S töredezett maga a szolidaritás is.

Hiszen sokféle szolidaritás van egyszerre - és egymással szemben. Körülbelül annyi, ahány buzgó közösségi, identitás-építő törekvés létezik. Napjainkban az emberi együttérzés és békés együttélés hiányának töméntelen az oka - s erről szól a történelem. De ha már a szolidaritásról beszélünk, az is belátandó, hogy hiányának nem csupán a különféle közrosszban összecsomósodó gazemberség, butaság, korruptság, hiúság, szeretethiány, s még mi minden az oka, hanem az az igen sokféle, s önmagában nemesnek gondolt szolidaritás, amely hiteket, nemzeteket, társadalmi rétegeket, etnikumokat, társadalomjobbító törekvéseket egymástól elválaszt. Ehhez pedig nem csak együttérzés kell.

M.6. Értékelő lap

a) **Mi a véleményed? Értékelj bekarikázással az iskolai osztályzatoknak megfelelően!**

Általában hogyan érezted magad a szolidaritás témájával foglalkozó órákon?

1 2 3 4 5

Mennyire szívesen vettél részt a Veled Együtt! programban?

1 2 3 4 5

Mennyire tartod hasznosnak a Veled Együtt! programot?

1 2 3 4 5

Mennyire vennél szívesen részt további hasonló programban?

1 2 3 4 5

Hogyan értékeled tanáraid foglalkozásvezetését?

1 2 3 4 5

Hogyan értékeled az osztályod részvételét?

1 2 3 4 5

Mennyire vagy elégedett a saját tevékenységeddel?

1 2 3 4 5

b) Értékelj a kérdések alapján!

Idéz fel egy olyan ismeretet, amit a szolidaritásról a Veled Együtt! programban tanultál!

……

Melyik tanórán kívüli programokba kapcsolódtál be?

……

Volt-e olyan program, amit sajáttapasztalatod vagy mások véleménye alapján nem kellene még egyszer megrendezni az iskolában?

……

c) Lehetséges kérdés típus: Húzd alá a felsorolásodból, hogy melyiken érezted magad a legjobban?

M 7. Diákreflexió

Tudósítás

Két héttel ezelőtt kedden a 11. C osztály társadalomismeret óráján jártam, ahol éppen egy vitába botlottam, ahol két csapat arról vitatkozott, hogy Magyarország részt vegyen-e azokban a segélyakciókban, amelyek más országok megsegítéséről szólnak, vagy pedig ne. Mindkét csapaton látszott, hogy nagyon jól felkészültek, hisz miért ne készültek volna, mert a tanárnőjüktől megtudtam, ez volt a házi feladatuk. A kép jobb oldalán Álmost láthatjuk, aki a NEM oldal tagja volt, bal oldalt pedig a Patrikot, aki az IGEN oldalé. A vitát az IGEN oldal kezdte, akiktől három nagyon jó érvet hallottam, hogy miért kéne segítenünk a bajbajutott országoknak, majd a NEM oldal következett, akik szintén elmondták az érveiket, arról, hogy miért ne segítsünk ezeknek az országoknak. Amint elhangzottak az érvek, mindkét csapatból kiment egy-egy ember, aki a másik csapat tagjához kérdéseket tehetett fel, majd az a csapattag a legjobb tudása szerint válaszolt is ezekre a kérdésekre. A kérdések is nagyon frappáns, jól megfogalmazottak voltak. A két csapat vitája körülbelül 15-20 percig tartott, majd amint a csapattagok utolsó emberei is elmondták a maguk részüket, következtek a bírók szavazatai, akik eldöntötték, hogy szerintük melyik csapat volt a jobb. A bírók után az osztály szavazhatott a legjobb csapatra, majd legvégül a tanárnő. Miután megvolt az összes szavazás, rögtön ki is derült, hogy kik nyertek. A győztes az IGEN csapat lett, akiknek nagyon gratulálok!

Felhasznált irodalom:

1. Andorka Rudolf: *Modernizáció – értékek, erkölcs, szolidaritás* In.: http://vigilia.hu/regihonlap/1997/10/9710and.html
2. Baracs Nóra - Gönczöl Enikő*: Állampolgárságra, demokráciára nevelés - felelősségvállalás másokért, önkéntesség* - Tanulmány a Sulinova felkérésére, 1996
3. Baracs Nóra - Magasi András: *„We're the children" - a nemzetközi szolidaritás szerepe, jellemzői* in.: Szociális, életviteli és környezeti kompetencia Sulinova DVD

   http://www.sulinet.hu/tanar/kompetenciateruletek/4_szocialis/2._tantervek/programtantervek/a2_polgar_tanterv.pdf
4. Endreffy Zoltán: *Az 1 százalék és a szolidaritás* In.: http://www.nonprofit.hu/hirek/az-1-szazalek-es-szolidaritas
5. Ennyire menő a design és a jótékonyság együtt - Jó példa In.: http://divany.hu/raktar/2015/03/21/segito_design
6. Gombár Csaba: *A szolidaritásról és annak hiányáról* http://vigilia.hu/regihonlap/1999/9/9909gom.html
7. Keller Tamás: *Magyarországi értéktérkép: normakövetés, egyéni teljesítmény, szolidaritás és öngondoskodás elfogadottsága a magyar társadalomban* – zárótanulmány 2008 In.: http://www.tarki.hu/hu/research/gazdkult/nfu_zarotanulmany.pdf
8. Nemzetközi szervezetek segélyprojektjei In.: http://kulugyminiszterium.hu/NR/rdonlyres/8F525588-4A42-4868-A3AB-7D5940BBC639/0/nemzszervpalyazat.pdf

KÁRPÁTI KLADIVA KRISZTINA: SEGÍTS, HOGY BOLDOG LÉGY!

KÁRPÁTI KLADIVA KRISZTINA: SEGÍTS, HOGY BOLDOG LÉGY!

KÖZÖSSÉGI SZOLGÁLAT A KÖZÉPISKOLÁKBAN

REZÜMÉ

A 2012/13-as tanévben 9. évfolyamon tanuló diákoknak és a következő nemzedéknek érettségi előfeltétele az 50 óra közösségi szolgálatos tevékenység teljesítése. Elengedhetetlen az érzékenyítő szakasz a közösségi szolgálat elindításában. Ebben a szakaszban azonosulhatnak a diákok társadalmi problémákkal, felismerhetik és megerősíthetik önmaguk és társaik szociális készségeit, ehhez a leghatékonyabb a kooperatív módszerek és technikák alkalmazása.

CÉLCSOPORT

Az órák 9-10. évfolyamos, 15-16 éves diákok számára tervezettek.

IDŐKERETEK

A közösségi szolgálatos tevékenység hétköznap délután végezhető, a felkészítés/ érzékenyítés is délutáni foglalkozás keretei között valósulhat meg, 90 perces foglalkozás.

FEJLESZTENDŐ KOMPETENCIÁK

Elsődlegesen a szociális érzékenység, a tolerancia, az empátia fejlesztése a cél, másodsorban a kooperatív módszerek, technikák segítségével a társas kultúra, a vitakészség, a kreativitás, kooperativitás, asszociációs készség, a szóbeli és írásbeli kifejező készség, önismeret és a kritikai gondolkodás fejlesztése.

ÓRAVÁZLAT

Tanítási óra: Közösségi szolgálat – érzékenyítő szakasz/ délutáni foglalkozás **Évfolyam: 9/10. évfolyam**	**Készítette: Kárpáti-Kladiva Krisztina**
Témakör: **Közösségi szolgálat**	**Az óra anyaga:** A közösségi szolgálat mibenléte
Az óra típusa: **délutáni foglalkozás önkéntes részvétellel**	**Módszer (ek):** kooperatív módszerek és technikák, ablakmódszer, gondolatábra, szakmai mozaik változata, fejlesztő értékelés, önértékelés; felismerés, ráhangolás, motiválás, jelentésteremtés, reflektálás; frontális, csoport és egyéni munka
Nagy gondolat**: A segítségnyújtás örömet nyújt mindenkinek, közösség- és személyiségfejlesztés**	
Taneszközök: **szituációs kártyák, asztalterítő-sablon, értékelőlap**	**Szemléltető eszközök:** nyomtatott képek/ vetített képek

Célok: **A közösségi szolgálat, a közösségi munka megismerése, a tevékenységre érzékenyítés; vitakészség, kreativitás, tolerancia, empátia, kooperativitás, asszociációs készség fejlesztése, szóbeli és írásbeli kifejező készség, kritikai gondolkodás fejlesztése**

Felhasznált ismeretek	Fejlesztendő készség, képesség	Rendszerező képesség fejlesztése	Ok-okozati összefüggések feltárása	Tantárgyi koncentráció
A hétköznapi élet tapasztalatai, szövegtani ismeretek.	vitakészség, kreativitás, tolerancia, empátia, kooperativitás (együttműködés), asszociációs készség, szóbeli és írásbeli kifejező készség fejlesztése, csoport-kohézió	Szabályok elfogadása, betartása.	A segítségnyújtás előnyeinek feltárása, felismerése	magyar nyelv és irodalom (kreatív írás, szövegalkotás, érvelés)

Óra előtti tevékenység: teremrendezés – szigetek kialakítása 4 fő egy „szigeten”, táblarendezés, feladatok elhelyezése

Idő	Tevékenység,	Módszer, tartalom, instrukciók	Kapcsolódási pontok	Szemléltetés	Reflexiók, tapasztalatok
6 perc	Szervezési feladat, csoportalkotás tanári irányítással A szóvivők kiválasztása, a szóvivői puzzle-darab átadása. Mindenki húz egy kártyát- puzzle-darabot, majd a közös színű kártyák tulajdonosai a kijelölt helyre csoportosulnak a tollal, ahol várja őket a kiválasztott csoporttársuk. A jelenléti ív aláíratása	Ráhangolás, csoportalkotás, toleranciára késztetés. szabályok elfogadása, betartása.		Papírlap, színes puzzle-kártyák, melyek hátoldalán szerepek találhatóak: szóvivő, írnok, a munka koordinátora, időfelelős; A puzzle-darabok egy-egy grafikát ábrázolnak, rajtuk közösségre utaló kép (l. melléklet I.) toll, filc	A szóvivők vagy a csoport vezetői kreatív, a munka irányítására alkalmas tanulók legyenek a munka összefogására. A tanár ismerteti a csoportmunka szabályait! (hangerő, mindenki meghallgatása, figyelem egymásra)
6 perc	A puzzle-ből összeállított képről asszociáció, a közösség és a szolgálat szavakkal összefüggés keresése, gondolat előhívása, összegzés, A lapon legtöbbször előforduló kifejezések kiemelésére.	Asszociációs készség fejlesztése, egyéni ötletek rendszerezése, tolerancia fejlesztése, lényegkiemelés asztalterítő/ablakmódszer-kooperatív módszer, mely egyéni munkán alapul.	magyar nyelv, társadalomismeret, etika	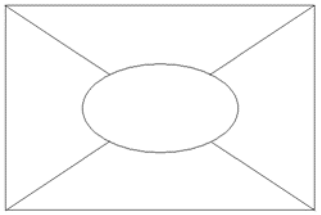 asztalterítő-sablon A/3-as méretben a lap két oldalán asztalonként 1-1.	Az asztalterítő- sablon egy- rovata alkalmas a tanulók egyéni ötletének a rögzítésére.

12 perc	A csoportok szóvivői ismertetik a csoport ötleteit egymás után gondolatábrák segítségével.	Tolerancia, szóbeli kifejező készség fejlesztése, gondolatábra készítése közösen	magyar nyelv	Gondolatábra	
15 perc	Szituációk megismerése. A szituációk az élet több területére vonatkoznak, amelyek során az emberi szolidaritás, segítségnyújtás valósulhat meg.	Olvassátok el a szituációkat, majd jegyezzétek le a feladatnak megfelelően, hogyan folytatnátok! Hozzá segítségként képet találtok a táblán, melyet a csoport munkáját koordináló válasszon ki a tábláról! Minden csoport feladata azoknak a tulajdonságoknak a kiemelése is, melyekre szükség lehet, hogy a szituáció folytatása megvalósuljon. legalább 3 tulajdonságot kérek. Ezeket a tulajdonságokat az asztalon található cetlikre jegyezzétek fel, hogy majd a táblára kerülhessenek. A felelősök a megoldás mellett a saját feladatukat	magyar nyelv, társadalomismeret, etika	Papírlap, toll. Kártyák a szituációkkal (l. melléklet), Csomagolópapír, képek a táblán, filctoll, cetlik a tulajdonságokkal	A szituációkhoz képek is tartoznak inspiráló jelleggel. A szituációk folytatását meghatározott műfajban (levél, naplórészlet, iskolaújságban megjelenő hír stb.) kell lejegyezniük.

		(szerepüket) is lássák el pontosan! A szituáció bemutatására a szóvivőnek 4 perce lesz, a tulajdonságok felragasztására az írnoknak 2 perc áll rendelkezésre. Együttműködés, szóbeli, írásbeli kifejezőkészség fejlesztése, vitakészség, önismeret, empátia fejlesztése; Csoportmunka, szóbeli és írásbeli kreatív írás, Motiváció Írásbeli szövegalkotás, vázlatírás Jelentésteremtés			
42 perc	A csoportok felelőse, a szóvivő ismerteti a történetüket, az írnok a táblára ragasztja a tulajdonságokat tartalmazó 3 cetlit 7X6 perc= 42 perc A tanár követi, segíti a feladatok ismertetését, segítő kérdésekkel irányíthat. Reflektál	Előadói és szóbeli kifejezőkészség fejlesztése. Csoportmunkán alapuló szóbeli egyéni munka reflektálás	magyar nyelv	cetlik (l. melléklet II.), blutech, tábla, kréta	

9 perc	Összegzés, lényegkiemelés tanári kérdések segítségével, búcsúüzenet megfogalmazása – csak pozitívum Értékelés – az osztálymunkára vonatkozóan	Milyen lényeges emberi problémákkal, kérdésekkel foglalkoztunk a mai órán? Kritikai gondolkodás, helyes értékítélet fejlesztése Lényegkiemelés, összegzés, reflektálás értékelés: ön- és társ értékelése Hogyan értékeled a csoport és a saját munkádat? Frontális osztálymunka, egyéni munka	magyar nyelv	A fejlesztő értékeléshez kérdéssor – fénymásolat (l. melléklet III.) (Orbán Józsefné nyomán)	A búcsúüzenet ötlete Spencer Kagan könyvének legújabb kiadásából származik http://kooperativ.hu

REFLEXIÓ

Olyan nagyságú termet választok minden alkalommal a foglalkozás lebonyolítására, amiben ideális feltételeket tudok biztosítani a kooperatív módszerrel történő munkaformának. A nagyméretű teremben a tanulói asztalokból szigeteket alakítok ki, melyet négy diák kényelmesen körbe tud ülni. A szigetek kellő távolságban vannak egymástól, hogy a csoportok ne zavarják egymást munkavégzés közben. (A látogató hospitálók is könnyen betekinthettek a csoportmunkákba – több egyetemista végzi nálunk csoportos és egyéni gyakorlatát, érdeklődéssel figyelik óráimat, hisz a későbbiekben hasznát veszik a saját pedagógiai gyakorlatukban is.)

A csoportalakítás részben irányítottan történik, hisz kiválasztom a csoportok szóvivőit, azokat a diákokat, akiket az óráimon a legkreatívabbnak ismertem meg, s akik az osztályban karizmatikus egyéniségek. A csoport többi tagja egy-egy kép puzzle-darabját kihúzva társul a szóvivőhöz a képdarabkáján meghatározott szerepet felvállalva: a munka koordinátora, írnok, időfelelős. A csoportalakítást a legutóbbi alkalommal is helyesnek ítélem meg, a csoportok nagyon hatékonyan tudtak dolgozni, hisz mindennek megvolt a felelőse.

Készítettek gondolattérképet, melynek összeállítását asztalterítő módszerrel összegyűjtött gondolatok alkották a közösség és a szolgálat fogalmakról. Ügyes, kreatív ötletek születtek, minden asztalterítő gazdag információt tartalmazott, tehát a diákok egyénileg is valódi munkát végeztek, s a gondolattérképek könnyen elkészültek.

Az 90 perces foglalkozás fő részében képek és szituációk segítettél a diákokat, hogy helyzetekbe tudjanak belehelyezkedni, s a helyzetet továbbgondolni. Nagyon kreatív, szép megoldásokkal találkoztunk, értékes gondolatok, vélemények hangzottak el a feladatok ismertetése során. Bátran, őszintén nyilatkoztak meg a diákok. Kreatív írással a szövegalkotást is fejlesztettem – a pedagógiai programunkban kiemelt helyen megjelölt cél -, hisz a szituációk folytatását meghatározott műfajban (levél, naplórészlet, iskolaújságban megjelenő hír stb.) kellett lejegyezniük. Láthatóan élvezték a feladatot. Egy-egy probléma további beszélgetést indított el a gyerekekben, s ennek felettébb örülök, hisz a foglalkozásnak leginkább ez volt a célja, a diákok figyelmét ráirányítani társadalmi problémákra (- idősek, elesettek, betegek, elhagyott állatok és emberek helyzetére-).

A foglalkozás zárásában írásban szövegesen értékelték a diákok önmaguk és csoporttársaik munkáját, valamint megnevezték azt a csoportot, akiknek a prezentációja szerintük a legszínvonalasabb volt. Az értékelések megítélésem szerint is reálisak. Érdemes a diákokban az önértékelés és társaik értékelésének igényét kialakítani. Végül a mellettük ülőnek búcsúüzenetet mondtak, nagyon tetszett nekik, s komolyan vették ezt a feladatot is. Jó hangulatú, hasznos, tartalmas két órát töltöttünk együtt.

Az érzékenyítés sikere: Az osztályom azóta lelkesen végzi a közösségi szolgálatos tevékenységet a legkülönbözőbb közegben: óvoda, anyaotthon, korrepetálás iskolán belül (…), Vöröskeresztnél és segélyszervezeteknél is segítenek. 2014-ben az OFI által meghirdetett Segítő Diák pályázaton egy projektünkkel első díjat nyertünk, a projekt címe: Krampuszok az óvodában. Sokan közülük már az 50 órán túl dolgoznak, hisz ráéreztek az önkéntesség örömére.

MELLÉKLETEK:

I. PUZZLE:

Iskolai
Közösségi
Szolgálat

II. CSOPORTSZITUÁCIÓK:

1. csoport:

Egy kiskutyára bukkantok, de az ismerőseitek közül senki nem tudja befogadni, és a gazdáját sem találjátok meg. Mit tesztek?

Feladat: Írjatok levelet nekem, az osztályfőnöknek, melyben beszámoltok a továbbiakról!

2. csoport:

A zebrán segítesz egy vak gyermeknek átkelni, olyan jót beszélgettek, hogy meghív egy iskolai rendezvényükre, az intézményük Ki mit tud? Elnevezésű vetélkedőjére.

Feladat: Mit teszel? Írj naplóbejegyzést a találkozás következményeiről!

3. csoport:

Egy parkban megismerkedsz egy idősek otthonában lakó nénivel vagy bácsival. Meghív az otthonba, ahol nagy örömmel fogadnak téged.

Feladat: Írj újságcikket az iskolaújságba erről a találkozásról!

4. csoport:

Lakókörnyezetedben egyre szemetesebbek az utcák. Mit tudsz te tenni?

Feladat: Készíts iskolai beszámolót osztályfőnöki órára!

5. csoport:

A közeli óvoda vezetője egykori óvó nénid volt. Megkér, hogy néhány osztálytársaddal tegyétek színesebbé az óvoda nagycsoportosainak a Mikulás-délutánját.

Feladat: Készíts egy programtervet, hogyan látsz munkához, milyen programmal látogatjátok meg az ovisokat.

6. csoport:

Egy koncerten néhány veled egykorú kerekes székessel találkozol, akik máskor is szívesen mennének koncertre.

Feladat: Írj e-mailt barátaidnak arról, mit is tudtok tenni!

7. csoport:

A közvetlen szomszédotokba egy sokgyermekes, nehéz sorsú család költözött. A kisgyerekek nagyon megkedvelnek. Miben tudod őket segíteni,?

Feladat: Készíts el egy feljegyzést a tanítási szünet néhány napjára, melyet követhetsz, s közben örömet szerezhetsz ezeknek a gyermekeknek!

III. A FEJLESZTŐ ÉRTÉKELÉS KÉRDÉSSORA:

1. Önértékelés: Ha eszembe jutott egy jó ötlet, megosztottam csoporttársaimmal és az osztállyal?
2. A csoportok önértékelésének szempontjai:

- a csoport munkájában problémát okozott:……
- Hogy jobban dolgozzunk, jobban kell figyelnünk:…….
- …… dolgozott leghatékonyabban a csoport jó teljesítményéért.
- …… volt a legegyüttműködőbb.
- …… nagyon jó hozzászólásai voltak.

3. Melyik csoport szituációs feladatmegoldása tetszett a legjobban?

Néhány példa a csoportok megoldásából:

1. csoport megoldása:

Kedves Tanárnő!

Egy kalandunkról szeretnénk beszámolni. Amint pénteken az iskolából hazafelé tartottunk, a Kodály köröndön egy édes kis tacskót találtunk. Nagyon éhes volt, félénk, ázott. A környéken senki sem tudta, kié lehet. Megetettük, felmelegítettük a kis testét, megsimogattuk, barátkoztunk vele. Egykettőre erőre kapott, és Gyuri labdája után vidáman futott.

Tanakodtunk, mi legyen vele. Nem hagyhattuk az utcán. Enikő vállalta, hogy aznap estére hazaviszi, de mivel kis lakásban laknak, és már van egy kutyájuk, nem maradhatott náluk örökre. Mindannyian felhívtuk az ismerőseinket, de senki nem vállalta a kutyus gazdájának szerepét. Sokáig gondolkodtunk azon, mit is tegyünk. Senki nem kereste, senkinek nem hiányzott. Hallottunk arról, hogy több állatmenhely létezik, elmentünk hát a legközelebbibe.

Soha annyi kutyát, macskát nem láttunk még, mint amennyivel ott találkoztunk. Egyik aranyosabb volt, mint a másik. Nagyon sajnáltuk őket, hogy bezárva kell élniük. Megtudtuk, hogy elmehetünk segíteni: sétáltatni, takarítani, gondozni őket. El is határoztuk, hogy Tacsit – hisz így neveztük el a talált kiskutyánkat - gyakran meg fogjuk látogatni, és amikor csak tehetjük, az új barátaival elvisszük sétálni.

Tessék egyszer velünk jönni! Szandi már magához vett egy fehér kiscicát. A szülei megengedték, hogy macskát tartson.

Üdvözlettel: Viki, Szandi, Gyuri, Levi

2. csoport megoldása:

2014. november 6.

Kedves Naplóm!

Ma meglátogattam Balázst a vakok intézetében. Neki segítettem nemrég a Városligetnél átmenni a zebrán. Akkor kiderült, hogy közös filmeket, zenéket kedvelünk. Ma került sor a Ki mit tud című vetélkedőjük megrendezésére. Bevallom, kíváncsi voltam, hogy a vak gyerekek milyen produkcióval tudnak kiállni.

Nagyon nagy élményben volt részem. Volt, aki fuvolázott, volt, aki gitározott, énekprodukció előadó, versmondó és mesemondó is volt a gyerekek között. Rájöttem, hogy nagyszerű emberek mindannyian. A vetélkedő után beszélgettem Balázzsal és a barátaival, és meséltem nekik azokról a könyvekről, amiket most olvasok. Sajnálták, hogy az ő írásukkal még nem olvasható, és hangos könyv sem készült belőlük. Elhatároztam, hogy felolvasom nekik CD-re az egyik könyvet.

Ma este ehhez kezdek hozzá. Remélem, tetszeni fog majd nekik.

3. csoport megoldása:

Látogatás a Színészotthonban

A napokban találkoztam egy idős bácsival, aki segítséget kért tőlem, mert nehéz volt a csomagja, és a troli csak nem érkezett meg. Így gyalogosan indultunk a Hősök tere felé, s közben beszélgettünk. Kiderült, hogy a színészotthonba tart. Egészen az otthonig elkísértem. Nagyon vidám, kedves ember volt, mint a barátai is. Rengeteget mesélt a Vígszínházban töltött éveiről, és a vidéki színészkedésről. Olyan neveket említett, mint Básti Lajos, Mensáros László, Tolnay Klári ... (Talán ti már nem is tudjátok, kik is voltak ők – bevallom, én sem ismertem már őket.)

Alig akartak elengedni, olyan jól esett nekik velem beszélgetni. Azóta már többször meglátogattam őket, s mindig többet és többet megtudtam egykori szerepeikről.

Elhatároztam, hogy meghívom néhányukat egy beszélgetésre a klubunkba. Ha kedvetek van, gyertek el erre a találkozóra! Jövő hét kedden 16 órakor kezdődik.

Várunk benneteket!

Mátyás Tamás

10. E osztályos tanuló

4. csoport megoldása:

Kedves Diákok!

Az utóbbi időben egyre szemetesebbek az iskola környékén az utcák. Részben egyre több a kutyaürülék, a csikkek és az eldobott szemét is bosszantja az embert. Nem jó ilyen környezetben beszélgetni a járdán, leülni a közeli parkban. Annával van néhány ötletünk, amivel barátságosabb, tisztább környezetet varázsolhatnánk magunk köré. Szeretnénk az ötleteinket veletek megosztani, hátha van kedvetek velünk tartani.

1. A legközelebbi szombatra szemétgyűjtési napot hirdetnénk meg az iskolában. Szemeteszsákokat hoznánk, és az iskola környékén, valamint a közeli parkban összeszednénk a szemetet.
2. Plakátkészítő versenyt hirdetnénk a diáknapra, s ezeket a plakátokat az Önkormányzat engedélyével kitennénk néhány helyre, hogy a lakosok figyelmét is felhívjuk a tisztaságra.
3. A közeli óvodákba is elmennénk, és a szelektív hulladékgyűjtéssel kapcsolatban kis játékos vetélkedőt szerveznénk az óvodások között.

Egyelőre ennyi ötletünk van, de természetesen várjuk a ti javaslataitokat is!

Köszönöm a figyelmet!

FELHASZNÁLT IRODALOM

1. Csirmaz Mátyás 1996. *Gondolatok az értékelés kapcsán*. Fejlesztő Pedagógia 1. , Budapest. 9-16.,
2. Kagan, Spencer 2001. *Kooperatív tanulás*. Ökonet Kft., Budapest.
3. Mérei Ferenc 1996. *Közösségek rejtett hálózata*. Osiris Kiadó, Budapest
4. Orbán Józsefné 2009. *A kooperatív tanulás: szervezés és alkalmazás. Kooperatív tanulási és tanulásirányítási segédanyag tanítóknak, tanároknak, tanárjelölteknek.* Orbán & Orbán Bt., Pécs.
5. Carl R. Rogers*: Találkozások a személyközpontú csoport*- Edge 2000 Kiadó-Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet Bp. 2008.-) ,http://kooperativ.hu, www.google.hu (képek), www.ofi.hu

ÍGY TANÍTOM…

VÁLTOZATOK A HOLOKAUSZT OKTATÁSRA

BAGLYOS NATÁLIA:
A ZSIDÓSÁG RÉGEN ÉS MA

BAGLYOS NATÁLIA:
A ZSIDÓSÁG RÉGEN ÉS MA

REZÜMÉ

Manapság nagyon gyakran lehet antiszemita megjegyzésekkel találkozni bárhol az utcán és sajnos az iskola falain belül is. Ezért fontosnak tartom, hogy már az iskolás korban foglalkozzunk a zsidókkal, érzékenyítsük diákjainkat ezzel kapcsolatban. Hiszem, ha a diákjaink többször találkoznak iskolás éveik alatt a témával (érzékenyítő nap, holokauszt emléknap, zsinagóga látogatás), akkor már egy kicsit tettünk azért, hogy nyitottak és toleránsabbak legyenek más vallású emberekkel szemben. Egyúttal felébreszthetjük a kíváncsiságot a diákokban a zsidó kultúra iránt, és ezt a kíváncsiságot hazavihetik családjaikba, ahol beszélgethetnek a még sok családban a mai napig is tabu témaként kezelt zsidóságról, és esetleg érdekes családi történetek is elbukkanhatnak ennek kapcsán.

CÉLCSOPORT:

Az óravázlatban gimnazista diákokat vettem célcsoportként, de a projekt egyes részei életkori sajátosságoknak megfelelően átalakítva bárhol megvalósíthatóak.

IDŐKERET:

1 tanév (egyes részek megvalósítására a projekten belül rövidebb idő szükséges)

FEJLESZTENDŐ KOMPETENCIÁK

A legfontosabb kompetenciaterületek mellett a szociális és interkulturális kompetencia fejlesztése az elsődleges cél. Vegyék észre a diákok, hogy rajtuk kívül mások is élnek a világon, akik nem feltétlenül ugyanolyan vallásúak, bőrszínűek és anyanyelvűek, de toleránsan, egymást elfogadva és egymás kultúráját megismerve egy élhetőbb, színesebb és emberibb világot tudunk teremteni együtt jövőben. A digitális eszközök felhasználásával természetesen fejlődik a diákok IKT kompetenciája, az információk gyűjtése során megtanulhatják a felelős internethasználatot. A feladatok csoportban való megoldása során fejődik az együttműködési és problémamegoldó készségük, míg a kisfilmek angol illetve német nyelven való elkészítése során az idegen nyelvi kompetenciájuk.

Mindezek a készségek fontosak ahhoz, hogy diákjaim a jövőben felelősen gondolkodni tudó és döntéshozó állampolgárok legyenek, akik hiszen a demokráciában és abba, hogy minden ember egyenlő és ugyanolyan értékes.

TEMATIKUS TERV

A zsidóság régen és ma Magyarországon

Pedagógus neve: Baglyos Natália

Pedagógus szakja: matematika-német

Intézmény: Sztehlo Gábor Evangélikus Gimnázium, Budapest

Tantárgy: nem kapcsolódott tantárgyhoz, projekt formájában egy tanéven keresztül foglalkoztunk a témával szakkör formájában

Tantárgyi kapcsolatok: etika, hittan, történelem, informatika, magyar nyelv és irodalom, média

Célcsoport: 9-12 évfolyam

Időkeret: 1 tanév (egyes részek megvalósítására a projekten belül rövidebb idő szükséges)

Cél:

- A diákok mélyebben megismerkedjenek a zsidó vallással, a zsidó vallás hagyományaival (zsidó emberek segítéségével)
- A diákok megismerkedjenek a II. világháborúban a zsidókat sújtó rendelkezésekkel, és a velük történt eseményekkel
- A diákok kritikai gondolkodásának fejlesztése
- Toleranciára, egymás tiszteletére, megbecsülésére való nevelés
- Személyes elbeszélések alapján hallhassanak a holokausztról

Egyetlen tantárgy oktatásának sincs minden tanár és minden diák számára megfelelő, kizárólagosan jó módja vagy módszere, így van ez a zsidósággal és a holokaussztal kapcsolatban is. A holokauszt oktatás során fontosnak tartom felhasználni a legújabb kutatási eredményeket és a diákok számára már természetes 21. századi technikákat, kihasználva és építve az ő jártasságukra ezen a területen.

Tapasztalatim szerint azonban lehet sikeresen és hatékonyan oktatni a holokausztot, építve a diákok tudására és modern módszereket felhasználva, hiszen sokszor többet tudnak a témával kapcsolatban, mint én azt hiszem róluk, és egyértelműen jobban tudják használni a modern technikai eszközöket, mint én.

Fontosnak tartottam a mostani hosszú projektünk során is, hogy a résztvevő diákok számára egy olyan bensőséges, családias légkört alakítsak ki a foglalkozásokon, ahol nem félnek elmondani véleményüket és kérdéseket feltenni, kifejezni gondolataikat.

A rendszeres foglalkozások, a zsidó negyed meglátogatása, a kiállítás és a filmek elősegíthetik azt, hogy a diákok az iskolában és otthon is beszélgessenek a zsidóságról, a holokausztról. Mindezzel elősegítve a toleranciát, nyitottságot és felébreszteni a diákok és esetleg a szülők, hozzátartozók kíváncsiságát a mai zsidó kultúra iránt, esetleg családi történetek is felbukkanhatnak ennek következményeként.

A projekt során az interdiszciplinaritásra nagy hangsúlyt fektettem. A projekt több tantárgyat érintett így a történelmet, művészetet (ének, építészet) irodalom, etika (döntések súlyossága), informatika.

Óra	A téma órákra bontása	Didaktikai feladatok	Fejlesztési területek	Ismeretanyag	Módszerek, munkaformák	Eszközök, szemléltetés
1.	Bevezető óra, ismerekedés, tematika megbeszélése, feladatok felosztása (3. foglalkozásra) Sztehlo gyerekek neveinek kiosztása, kapcsolatfelvétel lehetőségeinek tisztázása	motiválás, érdeklődés felkeltése	bizalom, önbizalom, egymásra figyelés, egymás meghallgatása nyitottság	Bizalomjátékok, majd az előre megbeszéltek szerint mindenki hozott egy számára fontos tárgyat, amiről elmeséli, hogy miért is olyan fontos számra. Beszélgetés arról, hogy mi határoz meg engem, ki vagyok én és hol a helyem a világban?	egyéni, kiscsoportos frontális	hozott tárgyak, projektor
2.	Kik a zsidók? Mit tudunk róluk? Zsidók a magyar történelemben	motiválás lexikai ismeretek bővítése	kritikus gondolkodás fejlesztése	Mikor jelentek meg az első zsidók Budapesten? Hogyan változott az életük az évszázadok során? Milyen jogokat és mikor kaptak, hogyan befolyásolták ezek az életüket? Milyen fontos épületeik voltak a városban? Híres zsidó emberek, feltalálók, színészek, Nobel díjasok.	frontális páros	projektor, számítógép előre elkészített képek, fogalom kártyák

3.	Zsidó ünnepek, szokások 	lexikai ismeretek bővítése	egymásra figyelés tolerancia előítéletek csökkentése	Az ünnepek bemutatása a diákok segítségével történt. Az első foglalkozáson kiscsoportokat alkottak a diákok. Minden csoport véletlenszerűen kihúzott egy ünnepet a kalapból. A csoportoknak 1 hónap állt a rendelkezésükre, hogy felkészüljenek és bemutassák egymásnak a kutatásaik eredményét. A bemutatáshoz minden csoport plakátokat készített és ppt prezentációt tartott. A bemutatott ünnepek a következők voltak (jom kippur, purim, pészah, hanuka, ros hasana)	csoportos	projektor csomagoló papír színes ceruzák
4.	Séta a zsidó negyedben	motiválás, új ismeretek szerzése	saját élmény	A Zachor Alapítvány segítésével a pesti zsidó negyed megismerése zsinagógák látogatása	csoportos	
5.	Holokauszt Magyarországon. Zsidótörvények, gettók, deportálások.	ismeretek bővítése	kritikai gondolkodás fejlesztése	A magyar holokauszt	frontális csoport	számítógép, projektor filmrészletek-visszaemlékezések

6.	Koncentrációs táborok	ismeretek bővítése			frontális tanári magyarázat	Auschwitz Album
7.	Találkozás túlélővel a saját lakásán (Fahidi Éva) 		kritikai gondolkodás, személyes élmény	A diákok már meglévő ismeretinek bővítése a zsidóság és a holokauszt témában	csoportos	
8.	Találkozás túlélővel az iskolában (Varsányi Imre - Auschwitzi túlélő)		kritikai gondolkodás, személyes élmény		csoportos	
9-12	**Embermentők a háború alatt / Igaz emberek (óravázlat)**	új ismeretek	kritikus gondolkodás,	A foglalkozáson foglalkozunk olyan emberekkel, akik embermentők voltak a háború alatt.	kiscsoportos frontális	projektor, képek, papír, filcek

			informatikai ismeretek önfeláldozás, hála fogalmak	Így szóba kerülnek diplomaták, egyházi emberek, magánszemélyek. Olyan fontos kérdéssel foglalkozunk, hogy meg lehet-e hálálni mindezt? Elvárható-e ez a hála? Mi is az a Világ Igaza elismerés?		
13-14	Sztehlo gyerekek bemutatása	új ismeretek	egymásra figyelés digitális kompetenciák társas kapcsolatok	A csoportok a tanév elején megkapták annak a Sztehlo gyerekek nevét, akivel a kapcsolatot fel kellett venniük és ezeken a foglalkozásokon bemutatni a személyt	csoportos frontális	számítógép, projektor
15-17	Budapest zsidósága című kisfilm elkészítés https://www.youtube.com/watch?v=SA5NjTLRqhs	új ismeretek	információk gyűjtése informatikai ismeretek angol és német nyelv	A történelmi ismeretek összegyűjtése, rendszerezése, storybord elkészítése, a film megvalósítása, szinkronizálás	az egyes csoportok a vállalt feladatokat elkészítik (fotózás, storybord, informatikai kivitelezés, angol-német fordítás)	fényképező, számítógép

8.	Holokauszt emléknapi kiállítás megtervezése, feladatok szétosztása, kivitelezése, megvalósítás 	új ismeretek	digitális kompetencia csoportban dolgozás	a tanév alatt megszerzett ismereteket kellett egy kiállítás formájában bemutatni A közösen meghatározott témákból plakátokat készítenek és az iskola folyosóján kiállítjuk azokat. A plakátok egy-egy témát ölelnének fel, melyeket a diákok mutatnának be társaik számára. Ezt a kortársvezetési formát sokkal hatékonyabbnak tartom, mintha a tanár állnak ki és tartana belőle előadást.	csoportmunka kortárs tárlatvezetés	fényképek, tárgyak, kövek
19.	A mai Budapest zsidósága, zsidó közösségek vidéken	motiváció		A mai zsidó közösségek bemutatása (flódni kóstolás, klezmer zene, híres emberek itthon és külföldön, iskolák, kulturális élet, zsinagóga látogatás/ péntek este köszöntése egy közösségben)		
20.	**Tanév értékelése, projekt lezárása**					**kérdőív**

ÓRAVÁZLAT

Embermentők a II. világháború alatt (Igaz emberek)

Időkeret: 4x45’

Korosztály: 9-12. osztály

A tanórák célja:

- A háború eseményeinek megismerése személyes elbeszélések alapján
- Személyes történetek általi oktatás, forráselemzés
- Az embermentők életének alaposabb megismerése
- A diákok közösen fogalmazzák meg a megismert klipek alapján gondolataikat, és a levonható tanulságokat
- Azon képesség fejlesztése, hogy a diákok egyes élethelyzetekben tudjanak kritikusan gondolkodni és helyes döntéseket hozni, merjenek egymás iránt felelősséget vállalni
- Személyes történetek általi oktatás
- Gondolják végig a tanulók, hogy milyen nehézségekkel kellett szembenézniük a mentőknek a háború alatt és után is
- Hála fogalmának megközelítése

A modul tartalma: A világháború idején az embermentők munkájának, nehézségeinek, mindennapjainak megismerése

Kompetenciák: kritikus gondolkodás, döntések fontossága, empátia, tolerancia, egymás meghallgatása, forráselemzés

Eszközök: tábla, filc, papír, fénymásoló, internet csatlakozás, számítógépek, projektor, USC Shoah Foundation (https://sfi.usc.edu/international/hungarian) interjúk

Módszerek: csoportmunka, frontális beszélgetése

Idő	Tevékenység	Munkaformák	Eszközök
5’	Az óra bevezetése (téma, időbeli elhelyezés, video interjúk előnyeinek, hátrányainak tisztázása)	frontális	- tábla
10’	Mi jut eszedbe ezekről a mondatokról? „Szeresd felebarátodat, mint tenmagad” (fénykép Páva utcai zsinagóga feliratáról és a Tízparancsolat) „Aki egy embert is megment egy egész világot ment meg” (fénykép a Dohány utcai zsinagóga kertjéből) Hol található ez a mondat? Mit jelenthez ez a mondat? Miért pont ezt a mondatot idézik olyan gyakran? Miért ezt a mondatot vésték a megmentett zsidók Schindler gyűrűjébe? Egy ember hogyan és kiknek jelenthet egy egész világot?	csoportok önállóan dolgoznak	- projektor - papírok, tollak, ragasztó - filmrészlet a Nicky családja című filmből - filmrészlet Schindler listája http://www.youtube.com/watch?v=abpBWv92j9Y

10’ (csoportonként 2-3’)	Az elkészített „gondolatgyűjtemények ” kifüggesztése, csoportonként 1 diák megosztja a többiekkel a csoport gondolatait, ötleteit 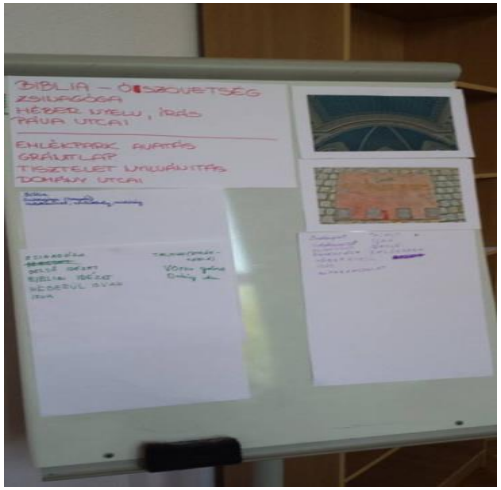	frontális	

5’	Hogyan lehetne csoportosítani az embereket a háború alatt? áldozat elkövető embermentő néma szemtanú A néma szemtanú fogalom nem biztos, hogy megjelenik, de ezt a következő képpel segíteni tudjuk. Kiket látsz a képen? Mit csinálnak? Hogyan tudnád jellemezni a néma szemtanúakat? 		

	Letartóztatott zsidó nők menete a budapesti Wesselényi utcában (1944. október 20./22.) Tudnátok-e embermentőket megnevezni a háború idejéből?		
10’	- Kik menthetnek meg embereket a mindennapi élet során? (tűzoltó, rendőr, mentős, orvos,) - Mi lehet a motivációjuk? Miért teszik mindezt? - Veszélyesek-e ezek a munkák? - Melyek a szépségei ezeknek a munkáknak? - Szerintetek hálásak-e a megmentettek? Hogyan tudnak meghálálni az emberek valamit? Hogyan lehet egy élet megmentését meghálálni a megmentőnek? (erkölcsi, anyagi) Meg lehet-e egyáltalán? Szükséges-e ezt meghálálni? - Jelenthet ez egy életre való elkötelezettséget?	frontális	
5’	Képek a holokauszt alatt megmentett emberekről és azok leszármazottairól és embermentőkről vegyesen. A képek között megjelennek ismert és egyáltalán nem ismert személyiségek. A képek között megjelenik egy egész család családja. (Itt kell visszacsatolni oda, hogy mit jelent egy egész világ megmentése?)	frontális	ppt-n képek, hozzájuk tartozó rövid történetek (Székely Éva – családfájának megmutatása, eredményeinek felsorolása)

15’	Híresebb embermentők képeinek megtekintése. (eset felismerhetnek vkit). A képek kiosztása a csoportok között, a hozzájuk tartozó rövid szövegekkel. A diákok kereshetnek új információkat, filmrészleteket az interneten is az odakészített laptopok segítségével a hozzájuk tartozó embermentőkről. (Raoul Wallenberg, Oscar Schindler, Sztehlo Gábor, Slakta Margit, Salkaházi Sára, Kasztner Rezső, Brandreisz Elza, Nicolas Winton, Herczeg Gézáné-őt a tanár mutatja be, az előre megnézett interjú alapján) 	csoportmunka	előre kinyomtatott színes képek, információs lapok, laptopok, internet csatlakozás filctollak, nagyméretű rajzlapok plakátnak

35’	Csoportok prezentációja és egy-egy prezentáció után a hozzájuk készített képek és klippek megnézése ▪ Raoul Wallenberg –kép, Schutzpass ✓ Heller Ágnes 5 ✓ Verebély Iván 1 ✓ Schutzpass ▪ Sztehlo Gábor- kép, Gaudiopolisz ✓ Előd Nóra (egyszerű emberek említése a klipp végén is fontos) ▪ Slakta Margit, Salkaházi Sára ✓ Verebély Iván 2 ✓ Verebély Iván 3 ▪ Kasztner Rezső -képek ▪ Oscar Schindler ✓ klippek a filmből (piros kabátos kislány) ▪ Brandreisz Elza – kép ▪ Nicolas Winton – klippek a filmből ▪ Herczeg Gézáné-kép	Frontális munka	projektor, laptop, ppt

15’	Milyen kockázatokat vállaltak azok az emberek, akik megpróbáltak a zsidóknak segíteni? Először közösen gyűjtsük össze, majd nézzük meg a konkrét klipeket és azok alapján egészítsük ki a listánkat Klipek ✓ Laló 1 ✓ Herczeg 2 (Dóri bácsi mentése) ✓ Herczeg 4 (halálmenetek)		tábla filcek papír

10’	Hogyan telhettek a bújtatottak mindennapjai a bújtatás alatt? Mi mindennel töltötték az időt? Deák Ervin interjújának részlete alapján megbeszéljük, hogy csak testi táplálékra volt e szükségük? Miért volt szükség a lélek ápolására is? Hogyan tudták lelküket ápolni?	frontális	https://sfi.usc.edu/international/hungarian
10’	Mi mindenről kellett gondoskodniuk a mentőknek? ✓ Herczeg 1 ✓ Herczeg 3 ✓ Herczeg 5 Akik segítettek nekik, így pl.: a pék, a gondnok ők hősök voltak-e? Ha igen miért, ha nem akkor miért?	frontális	
15’	Nevezhetünk-e másokat is mentőknek? ✓ Heller 3 (villamos) ✓ Heller 2 (katona) ✓ Heller 6	frontális	
5’	Hogyan emlékezhetünk rájuk? (lehetőségek) ✓ Heller 1 - Budapesti emlékművekről készült fotomontázs megtekintése (rakpart, emlékművek, intézmények,…)	frontális	

	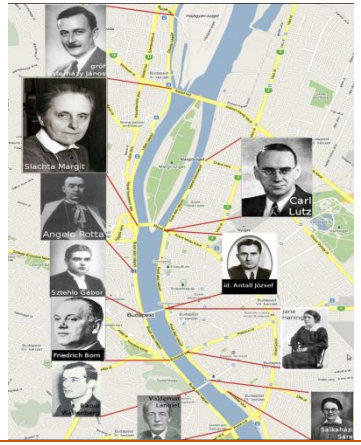		
20’	Hogyan hálálhatják meg nekik a megmentettek az életüket? Lehet-e ezt egyáltalán meghálálni? ✓ Laló 2 - megköszönés ✓ Herczeg6 ✓ Herczeg 7 ✓ Brandreisz – kitüntetés ✓ Nicky családja – tv műsor, ahol találkozik a régi megmentettekkel ✓ Schindler listája (gyűrű) http://www.youtube.com/watch?v=C7wzBDLc3Zs	frontális	projektor, számítógép

Yad Vashem – fa ültetése (jelenleg hány fa van? Milyen feltételeknek kell megfelelni?)

7’	Zárókép ✓ Herczeg 8 Mi a véleményetek erről a resüme-ről? 	frontális	
5’	Nekünk, egyszerű embereknek mi a feladatunk a mai világban? Mit tehetünk az emlékezésen túl? Válhatunk mi is hősökké, ha igen hogyan? Mit tehetek én a mai Magyarországon, hogy ne csak néma szemtanú legyek?		
2’	**Véleménylap kitöltése**	**egyéni**	**fénymásolat**

CSÉPLEŐ CECÍLIA: EMBERNEK LENNI AZ EMBERTELENSÉGBEN

CSÉPLEŐ CECÍLIA: EMBERNEK LENNI AZ EMBERTELENSÉGBEN

HOLOKAUSZT OKTATÁS A KÖZÉPISKOLÁBAN

REZÜMÉ

Egyházi iskolába tanító tanárként, és magánemberként is fontosnak tartom azt, hogy a rám bízottakat megtanítsam a másik ember tiszteletére, minden nemzeti, vallási, faji megkülönböztetés nélkül. Hiszem, vallom, s hirdetem, minden ember Isten teremtménye, értékes, egyedi és megismételhetetlen a földön, és egy magát kereszténynek tartó ember nem lehet antiszemita…, nem vallhat antiszemita nézeteket, hiszen a történelem többször is bemutatta számunkra azt, hogy milyen következményei lehetnek a gyűlöletkeltésnek. Munkámban általam kidolgozott óravázlatokkal, feladatlapokkal, és két holokauszt túlélővel készített szerkesztett videóinterjú felhasználásával szeretnék segítséget nyújtani abban, hogy hogyan juthatunk el a zsidó kérdéstől a toleranciáig, a megbocsájtásig.

CÉLCSOPORT

Az óravázlatok a 8-11. osztályos tanulók körében egyaránt felhasználhatók, de minden esetben szükségesnek tartom a bevezető órák megtartását, ami alapján a tanár kellő ismeretet szerezhet arról, hogy a gyermekek milyen háttér információkkal rendelkeznek a témával kapcsolatban.

IDŐKERETEK

Időtartam: 5x45 perc

Javasolt tanóra:

- Katolikus hittan tantárgyból az 5. parancsolat kapcsán.
- Erkölcstanból a tolerancia, a másik ember elfogadása kapcsán.
- Tolerancia napon, egész napos elfoglaltságként.
- Rendkívüli osztályfőnöki órákon a Holocaust emléknap alkalmából.
- Egyházi iskolákban nagyböjti lelki nap keretén belül is megvalósítható..

Fejlesztendő kompetenciák

A tananyag több kompetencia fejlesztésére is szolgál: alkalmas a kritikai gondolkodás fejlesztésére és az együttműködési készség fejlesztése is. Segíthet a toleranciára, a másik ember személyének és véleményének elfogadására való nevelésben, és a meghallgatni tudás képességére nevelésben egyaránt, valamint az önálló kutatómunkára, lényeglátásra – és kiemelésre, és az önálló kulturált vélemény megfogalmazására ösztönöz.

Oktatási-nevelési cél:

A túlélőkkel való érzelmi azonosulás által, ismerje fel a tanuló, hogy minden körülményben lehet emberségesen viszonyulni embertársainkhoz, sokszor életünk kockáztatása árán is. Mindig van választási lehetőségünk, s rajtunk is múlik, hogy a jó, vagy a rossz oldalára állunk. Ahhoz, hogy életünket értékesen éljük le, szükséges az emberségesség, az empátia, a köszönet, a hálaadás és a megbocsájtás is, még akkor is, ha ez pillanatnyilag nagyon nehéznek is tűnhet számunkra. Ahhoz, hogy a világban többé ne hatalmasodjon el a gonoszság, a tanulóknak rá kell döbbenniük, hogy az ember tiszteletet és szeretet érdemel, és nem lehet különbséget tenni ember és ember között faji, nemzeti, vallási hovatartozás miatt, mert az ember önmagában értékes lény. Az emberi élet szent. Egyedül csak a Teremtő az ura az életnek, ezért senki, semmilyen körülmények között nem ragadhatja magához az ártatlan emberi élet közvetlen kioltási jogát. Fontos cél tehát az élet szentségének tiszteletben tartására, a toleranciára nevelés, és a megbocsájtás lépcsőfokainak megtanítása a diákok számára.

Módszer:

Interaktív feladatok által történik a tananyag feldolgozása, kérdések, feladatlapok, közös kis- és nagycsoportos beszélgetések által, valamint okvetlen helyt kell adnunk az egyéni, személyes megnyilatkozásoknak is, önálló munka által.

Eszközök:

- projektor
- klipek
- feladatlapok a diákoknak
- tanári útmutatók, óratervek

1. BEVEZETÉS

„Egy keresztény nem lehet antiszemita.”

(Ferenc pápa)

Zsidózás…Cigányozás…

Vajon melyikünk nem hallotta még ezeket a szavakat tanítványai szájából egy-egy vitatkozás, összeszólalkozás közben, vagy csak úgy a folyosón a szünetben, mikor a gyerekek beszélgetnek, és a komoly felnőtteket utánozva, szidják a zsidókat, a romákat, a kisebbségben élőket? Mert az egyik népről azt hallották, hogy túl gazdag, és rengeteg pénzük van, és ők irányítják az egész világot…, és hogy a holokauszt nem is létezett, csak a sértett zsidóság találta ki azt a „néhány százezer” halottat a történelemben… Különben is, miért fontos ez? Mások is meghaltak, minek róluk megemlékezni, gyertyát gyújtani?

S a cigányság? Ők nem is emberek, hanem élősködők, akikről csak a rosszat képesek elhinni, mert ugye a cigányság csak lopni, hazudni tud, és nincs köztük egy rendes ember sem… És amikor rákérdezünk, hogy igazából miért is teszik ezt, vagy egy vállrándítás, vagy a néma csend a válasz…”Tényleg, miért is teszem, mondom ezt???”

„Szeptember 2-án délelőtt a Szentatya a Vatikánban fogadta a World Jewish Congress küldöttségét, amelyet Ronald Lauder elnök vezetett. A találkozóra az adott alkalmat, hogy a zsidóság ezen a napon ünnepelte az 5774. év eljövetelét. (…) Ferenc pápa megismételte júniusban elhangzott kijelentését: ***„Egy keresztény nem lehet antiszemita.” Hozzátette: „egy jó kereszténynek szükségszerűen meg kell értenie a zsidó történelmet és hagyományokat”. A zsidók és a keresztények közös hagyományokkal rendelkeznek, és a párbeszéd a kulcs a közös jövőhöz.”***[1]

Nagyon találónak érzem Ferenc pápa szavait dolgozatom bevezetéséhez, hiszen az antiszemitizmus sajnos még az egyházi iskolák falai közé is beszivárog, és nekünk pedagógusoknak kell helyretennünk gyermekeink fejében lévő – sokszor csak félig, vagy egyáltalán nem igaz – információkat.

De hogyan fogjunk ehhez a nem könnyű témához? Hogyan közelítsük meg a „zsidózás” kérdését egy osztályközösségen belül, s hogyan beszéljünk a zsidóságot, cigányokat, fogyatékosokat is érintő holokausztról diákjainknak? Egyáltalán kell erről beszélnünk?

Én úgy gondolom, hogy igen!

Tapasztalatból tudom, hogy ezt a kérdést nem lehet egy perc alatt megoldani, és nem lehet a diákság szemléletét átformálni egy óra alatt sem hagyományos keretek között. De vajon hogyan lehetünk hatékonyabbak nevelésünkben?

[1] http://kurir.katolikus.hu/hirek/egy-kereszteny-nem-lehet-antiszemita-hangoztatta-ismet-ferenc-papa (Megjelenés ideje: 2013. szeptember 04.. Letöltés ideje: 2013. szeptember 10.)

Munkámban a fenti esetekből kiindulva az antiszemitizmus elterjedése ellen vettem fel a harcot, és olyan gyakorlati útmutatót (általam kidolgozott óravázlatokat és feladatlapokat, videóinterjú részleteket) **szeretnék adni kollégáimnak, amelyek segítségével** már az általános iskola 8. osztályától kezdve – akár osztályfőnöki, akár hittan órák keretében – **a toleranciára, a másik ember személyének tiszteletére, elfogadására, és a megbocsájtásra tudjuk nevelni a diákjainkat, illetve a holokauszt oktatás területén nyithatunk meg új perspektívákat a módszerek által.**[2]

Ezeken az órákon a diákság holokauszt túlélőkkel készített interjúrészleteket hallgathatnak meg, és ezzel kapcsolatosan megadott szempontok szerint irányított beszélgetéssel juthatunk el a zsidó kérdéstől a toleranciáig, és a szívből jövő megbocsájtásig.

Dolgozatom elsősorban tehát **nem elméletekre épül**, **hanem konkrét** – általam már megvalósított – **tanórákat mutat be**, és pályázatom lezárásában (a teljesség igénye nélkül) olyan **gyerekek véleményé**t gyűjtöttem egybe, akik az óráimon részt vettek, és nagyon aktívan együttműködtek.

A tanórák leírásánál megjelöltem minden esetben a célközönséget, a szükséges eszközöket, az óra nevelési célját, módszereit, a tanóra anyagát és faladatait. **A videointerjú részletek a dolgozathoz csatolt linkekre kattintva megtekinthetőek**, de biztonság esetére, a dolgozatomban az interjú szó szerinti leírása is olvasható. **Az óra anyagához készített mellékletek** a dolgozat végén tekinthetők meg.

Cigányozás…, zsidózás…

Tennünk kell ez ellen, hogy ne legyen még egyszer Auschwitz-Birkenau-i koncentrációs tábor…, ne legyen több népirtás, ne legyen több holokauszt!

[2] 2012. júliusában részt vettem a USC SOA Intézet által meghirdetette „Video interjúk a XXI. század oktatásában" c. pályázaton, ahol lehetőségem nyílt arra, hogy a munkámban szereplő Erdélyi Lajos holokauszt túlélővel személyesen is találkozzam, illetve az USC SOA Intézet Történelmi Archívumában kutassak, és holokauszt túlélőkkel készített interjúkkal dolgozhassam. Pályázatom anyaga is egy ilyen kutatás folyamán született meg, melyet 2012. decemberében, és 2013. áprilisában az általam tanított osztályoknak be is mutattam, melyről fotó- és írásbeli dokumentumok is készültek, melyek a Függelékben találhatók meg.

2. Embernek lenni az embertelenségben!

(Emberség, köszönet, hála és megbocsájtás)

Célközönség: 9-11. osztályos tanulók

Tervezett idő: 5x45 perc

Ha azonban nincs elegendő idő a témára, akkor az egyik interjú (Faragó Károlyné, vagy Erdélyi Lajos) elhagyható, vagy az osztályt két csoportra bontva külön-külön is feldolgozható.

Szükséges háttértudás:

A felsőbb évfolyamosok történelemből már tanulták a II. világháborúval kapcsolatos eseményeket, de ismétlésként a bevezető órában a feladatlapok segítségével felidézhetik a holokauszttal kapcsolatos tudásukat. Az alsóbb évfolyamosok számára pedig a feladatlap kérdései – és egy kis önálló kutatómunka - segítségével könnyen megismerhető történelmünknek ez a része is. A bevezető órát minden évfolyam esetében szükségesnek tartom.

Konkrét célkitűzések: önismeret, toleranciára nevelés, a másik ember tisztelete, elfogadása, a bűnök megbocsájtani tudása, hálaadás és köszönet

Tantervi kapcsolódás: osztályfőnöki, erkölcstan, vagy hittan óra, a tolerancia nap jegyében, egyházi iskolában nagyböjti lelkigyakorlat keretében is megtartható.

További anyagok:

- Tanári útmutató (5 óra vázlatával, tanári magyarázattal és lehetséges megoldásokkal), mely szorosan kapcsolódik a kliphez.)
- Feladatlapok a tananyag feldolgozásához a diákok számára.
- A forrásanyagok internetes hozzáférésének megjelölései.

2.1. Felhasználandó klipek

2.1.1. Faragó Károlyné
1. USC Soá Intézet Vizuális Történelmi Archívumából Faragó Károlynéval készített interjú részlete. Code: 51612-19
Az interjú készítője: László Klára.
Az interjú készítésének ideje: Budapest, 2001. március 23.

Interjúalanyra vonatkozó háttér információk:

Faragó Károlyné, született Neumann Klára, Kiskunfélegyházán, 1921. április 25-én. egyszerű, vallásos zsidó családból származott.

6-10 éves koráig a kiskunfélegyházi elemi iskolába járt, majd 10-14 éves koráig a Szegény Iskolanővérek Constantinum Iskolájában tanult. A polgári iskola után, különbözeti vizsgával felvették a Szent Lászlóról nevezett Római Katolikus Fiúgimnázium 5. osztályába, ahová a lányok csak magántanulóként járhattak. Ebben az iskolában szerezte meg az érettségi vizsgát 1938-ban. A zsidótörvények miatt, a jeles érettségi vizsga ellenére sem tanulhatott tovább, így az iskola befejezése után egy szabó mellett segédkezett. 1942-ben sikerült elvégeznie a Tanítóképzőt, és Kunszentmártonban kezdett el tanítani 1944-ig. 1944 áprilisában szüleivel együtt be kellett költözniük a Bercsényi utcai gettóba, majd később a kecskeméti téglagyárban kellett kényszermunkát végezniük, majd 2 hét múlva elvitték őket Auschwitzba. Megérkezésük után édesanyjától és édesapjától is elválasztották, és nem látta többé őket ezután már sohasem. Kb. 1 hónap múlva Reichenbachba került, ahol egy gépgyárban, majd fonógyárban dolgozott. Onnét Görlitzbe került, ahol mezőgazdasági munkát végzett. 1945. május 9-én szabadult fel a táboruk, de nem térhetett azonnal haza, mert legyengült állapota miatt hosszas lábadozásra, kórházi ellátásra szorult. 1945 júniusában tért haza életben maradt unokahúgával együtt Kiskunfélegyházára. 1946-ban férjhez ment Faragó Károlyhoz, akivel 15 évig tartó boldog házasságban élt. Gyermekük nem született. 1951-54-ig elvégezte a Tanárképző Főiskolát Budapesten, és magyar-történelem szakos tanár lett. Budapesten a VIII. és a XIII. kerületben tanított általános iskolában, majd a XIII. kerületi Szent László utcai iskolában igazgatónő is volt. 1957-1976-ig a ismét a VIII. kerületi, Dugonics és Jázmin utcai iskolában dolgozott, főként igazgatóként. 1976-ban, 55 éves korában nyugdíjba vonult. Az interjút 2001-ben készítették Faragó Károlynéval. Azóta sajnos nincs információ életének további szakaszáról.

A klip rövid tartalma:

Reichenbachban Klára egy fonógyárban dolgozott. Korábbi sérüléseiből adódóan a kezén és a karján gennyes seb alakult ki. A zsidó származású kassai orvosnő elzavarta, mikor rosszul lett, ám a gyár vezetője, a német főmérnök meggyógyította Klára kezét, s ezzel megmentette őt a haláltól, Klára számára kétfajta ember létezik: vagy rossz valaki, vagy jó.

A klip szó szerinti leírása:

II. kazetta: 9'15-14'00

Volt a táborunknak Reichenbachban egy Kassáról származó zsidó orvosnője. Az én kezem tele volt ilyen fémforgács okozta mindenféle sebekkel, amit nem tudtam lemosni, meg hát nem volt mosakodási lehetőség, s hiába dörgöltem az olajjal, az olaj még jobban bevitte a pólusokba ezeket a fémszilánkokat. Tele volt mind a két kezem sebbel, úgyhogy jelentkeztem, hogy segítséget kérek, valami bekötést, vagy valami fertőtlenítést. Azt mondta rám, hogy szimuláns vagyok. Következő nap ugyanez a helyzet állt fent, mondta az Aufzährerin, hogy majd ő beszél a doktornővel, és elmondja, hogy így nem lehet elmenni. Nem tud elkísérni. Őt is jól összeszidta, és közölte, hogy szimuláns vagyok és induljak. Semmi baj. Akkora már én is a fonógyárban dolgoztam. Fonógép, két fonógép mellet voltam leszedő. Egy napon nekiestem a gépnek, teljesen elájultam, és megjelent véletlenségből, a nagy összefutásra ott, megjelent a főmérnöke a ennek a gyárnak, akit Obermeisternek, tehát főmesternek hívtak, nem tudom milyen okból, nem főmérnöknek. Ő intett nekem, hogy jöjjek utána. Rendkívül féltem, mert én mindenhova, ahonnan elvittek a csoporttól, én még külön féltem. És megvolt az oka annak, hogy féljek. Hát akkor megmutattam neki. „Mutassa!"- azt mondja, mert valamitől gondolta, hogy rosszul vagyok. Megmutattam, hogy már a csík a könyököm fölé ért fel egy tályog, és jött a vörös csík, még tovább teljesen. A genny összegyűlt egy tályogban, és azt mondta a főorv, ez a főmérnök úr, hogy vagy itt segít rajtam, vagy életben, vagy itt meghalok. Hát nem is értettem, hogy mit kell elhatároznom abban a pillanatban, leültetett, és azt mondta, hogy ő engem soha nem látott, én soha nem láttam őt, mert neki az életéről van, az állásáról, életéről, szabadságáról éppúgy szó van, mint az enyémről. Szépen elővett egy kést, kiégette, mondta, hogy fájni fog, már nem éreztem, már mindegy volt nekem, és felvágta, és kivette belőle a gennyet, kinyomkodta, betamponozta. Hát elég fel, hát ezzel a fehér kötéssel elég feltűnő jelenség lehettem a rövid ujjú ruhám, ilyen vászonruhában és kabát nélkül, minden egyéb felső ruházat nélkül, ezért adott nekem két ilyen karvédőt, ilyen fekete glott (?)karvédőt, hogy azt tegyem magamra. Nem tőle kaptam! Van. Találtam. Használjam. Hát nagy izgalmak voltak, mert ugye, hogy ne lássa ezt meg senki, ehhez nagy szerencse kellett. Két nap múlva intett, behívott, kiszedte a gennyel átitatott tampont, újra betamponozta. Lényegében egy hét alatt kiderült, hogy megmentette az életemet.

És én az, addig és azóta sem tudok embereket nemzetiségük, nyelvük, vallásuk, fajtájuk szerint megkülönböztetni. Kétféle ember van az én számomra, tisztességes jószándékú ember, vagy gazember. Ennek lehetnek nüánsznyi eltérései, de a lényegen ez nem változtat semmit. Én soha nem tudtam megérteni, ma sem tudom megérteni, hogy mi gyűlölködni való van két-két

emberfajta között, kiket megáldanak az istenek, Isten nevében, és egymásra hajszolják őket, háborúban, vagy elviszik őket meghalni, kényszermunkára, magyar közigazgatási tisztviselők, vagy csendőrök. Hát szerencsére meggyógyultam. Úgyhogy lekerült rólam a fekete karvédő, a könyökvédőm, és életben maradtam."

III. kazetta 11'26-11'55

„Nem haragszom senkire. Személyt nem tudok okolni. De azt szeretném, ha a világ meggondolná, hogy mivel élje túl. És lépjen a jó útra. Ne bántsák egymást ok nélkül az emberek. Ne hulljon több könny. És ne legyen több gyász amiatt, mert az emberi nem tud megegyezni egymással."

III. kazetta 15'30-16'28

L.K.: - Itt az interjú vége felé még egyszer szeretném megkérni a Klári nénit, hogy ha valamilyen üzenete lenne az utókornak, főleg a gyerekeknek, fiataloknak, mit mondana, mit üzenne röviden?

„Tiszteljék azt, amit tanulniuk kell. Tiszteljék a tanítóikat. És tiszteljék egymást. Nyitott szemmel járjanak, és ne kelljen panaszkodni másoknak. Vegyék észre, hogy mi panasza, mi fájdalma, mi szomorúsága, mi baja van valamelyik társuknak. Ha osztogatják a szeretetet, nekik csak több lesz belőle. Emberek legyenek. Lehetnek nagyon magas iskolai végzettségűek, lehetnek mindenféle modern gépekhez értő emberek, de a gépek mögött mindig meg kell látni az embert. "

2.2. Erdélyi Lajos
2. USC Soá Intézet Vizuális Történelmi Archívumából Erdélyi Lajossal készített interjú részlete. Code: nincs megadva
Az interjú készítője: Buda Júlia
Az interjú készítésének ideje: Budapest, 1999. szeptember 21.
A teljes anyag letölthető innen: http://dornsife.usc.edu/vhi/hungarian/Erdélyi Lajos

Interjúalanyra vonatkozó háttér információk:

Erdélyi Lajos (Marosvásárhely, 1929. május 17. –) magyar újságíró, fotóművész.

Zsidó családban született, édesanyja és húga a holokauszt áldozata lett Auschwitzban, az édesapa és a fiú, Erdélyi Lajos - nagy megpróbáltatások árán menekült meg. Tanulmányait Marosvásárhelyen és Kolozsvárt végezte, a Bolyai Tudományegyetem közgazdasági karán szerzett diplomát 1950-ben. Esztergályosként is kellett dolgoznia, annak ellenére, hogy diplomája volt, majd az Új Út és a Dolgozó Nő szerkesztőségébe került, s fényképész volt az akadémia kolozsvári fiókjánál. 1958-ban lett a marosvásárhelyi Művészet, majd az Új Élet munkatársa. Bel- és külföldi riportokat, fotóelméleti és fotóesztétikai cikkeket írt, többször szót emelt egy korszerű fotómúzeum felállításáért. A Hét, Korunk, Művelődés és több napilap munkatársa. Művelődéstörténeti szempontból úttörő tudományos igényű érdeklődése a hazai fotóművészet történeti hagyományai iránt.

Orbán Balázs – Székelyföld képekben (Sütő András előszavával, 1971) c. alatt Orbán Balázs száz év előtti fényképfelvételeit tette közzé tanulmányszámba menő előszó kíséretében. Orbán Balázs restaurált fényképeiből kiállítást rendezett Székelyudvarhelyen, s Orbán Balázsról, a fényképészről filmet készített a Román Televízió magyar adása számára (1979). Hasonló sikerrel dolgozta fel és adta ki, Teleki Samu jeles erdélyi Afrika-kutatónak, a múlt század második felében készült belső-afrikai eredeti fényképfelvételeit, együtt az útitárs Höhnel Lajos pozsonyi tengerésztiszt egykorú feljegyzéseivel (Teleki Samu Afrikában, 1977). Hozzájárult a fotó és irodalom kapcsolatának fejlesztéséhez is. Gazdag fotóanyaggal kísérte Marosi Ildikó húsz romániai magyar íróval készített interjúit, a Közelképek c. kötetben (1974). A romániai magyar írókról és képzőművészekről készített portréit kiállította a Korunk (1976) és az Új Élet (1977) galériájában.

Önálló kötetei: Régi zsidó temetők művészete (1980); Orbán Balázs összes fényképe a Székelyföldről. (Sajtó alá rendezte, bevezette Erdélyi Lajos, 1993); A túlélés műhelyei (2009); Túlélés – Egy fotográfus visszaemlékezései (2013),1988-ban áttelepült Magyarországra,

cikkeit 1992-ig a Magyar Nemzetben publikálta. 2009-ben művészportréiból rendeztek fotókiállítást a Békés Megyei Jókai Színház Vigadó Galériájába."3

A klip rövid tartalma:

Erdélyi Lajos a tábor felszabadulása után kimerészkedett a láger területéről, útnak indult, és ette amit talált, ugyanis a menekülő németek mindent otthagytak a táborban, az utakon. Amikor elhagyta a tábort, elment megkeresni azt a német asszonyt, aki élelmet adott neki és kabátot raboskodása ideje alatt. Elment, hogy köszönetet mondjon ezért. Apja – akit fia mindezidáig sosem hagyott egyedül – mivel később kelt fel, mint fia, nem találta sehol a táborban, s fiától függetlenül, ő is elindult a német nőhöz, hogy köszönetet mondjon azért, hogy ezekben a nehéz napokban enyhítette fia sorsát. Apa és fia a német asszonynál találkozik. Fontos pont volt ez mindkét ember életében, mert a táborból való kiszabadulásokkor az első útjuk nem a bosszú, hanem a köszönet volt… egy német asszonynak, aki jót tett velük…

A választott kliprészlet adatai:

Kezdet: *2 óra 2 perc 48 másodperc*

Befejezés*: 2 óra 5 perc 30 másodperc*

Klip hossza: *3 perc 22 másodperc*

Klip kezdő szavai: *" Ez 44 decemberében, vagy novemberében lehetett…"*

Klip befejező szavai*: " Ez egy nagyon lényeges momentum volt."*

A klip szó szerinti leírása:

Erdélyi Lajos: - *Ez 44 decemberében vagy novemberében lehetett, amikor már lehullott a hó, és mi ebben a vékony, kicsi csíkos ruhában voltunk. Egy asszony a szembelévő ház ablakából figyelt minket, és intett nekem, és másnap ott találtam az én munkahelyemre kitéve egy szelet kenyeret, egy darab papírral megjelölve egy kő alatt. Utána ezt, azt, amazt, és rendszeresen adott enni egy 15 éves, egy ilyen nagyon kicsi (mutatja), rendkívül alacsony gyermek voltam.*

És egyszer találtam egy télikabátot a munkahelyemen. Az asszony figyelt, és látta, hogy felvettem, sajnos az őr, a fegyveres őr is látta, és rájött, hogy honnan kaptam, és lehívatta, és rárivallt az asszonyra, és elvétette vele, de üvöltözött, hogy: „ezek büdös zsidók", stb. Elvétette a kabátot, az asszony sírva visszavette… Egy kabát az életet jelentette. Na de én ezt nem felejtettem el, és ha már én szabad voltam, és május 8-át írtak, tudtam hol volt a ház, és felmentem az asszonyhoz. Köszönni. Ott ettem meg a nyolcadikat (reggelit), - *vagy ott volt*

[3] Forrás: http://hu.wikipedia.org/wiki/ Erdélyi_Lajos_(fotóművész_1929) (Letöltés ideje: 2012. november 08.)

hetedik, én azt most már nem tudom…- és elmondta, hogy neki is volt egy fia, akit kivittek a frontra és meghalt.

B.J.:- *Ez egy német asszony volt?*

Erdélyi Lajos: - *Ez egy német asszony volt, és sírt, és minden. Eltelik egy óra, és eszem, egyszer hallok csoszogó lépteket, és megjelenik az apám, aki kereste a fiát, és nem találta, és most a végén veszítjük el egymást… hát ott volt, és mit csináljon? Elment megköszönni a német nőnek, hogy adott a fiának enni. Nagyon fontosnak tartom ezt a momentumot, ugyanis az első lépés - egymástól függetlenül, nem tudtunk egymásról -, amikor kijöttünk, a hála volt. Nem a bosszú. Láttam bosszút állni. Volt bosszú is. Szóltak egy orosz katonának, hogy ott egy fasiszta, az vette a géppisztolyát, lelőtte. Nem volt bírósági tárgyalás, nem kérdezte, miért, hogy, lelőtte… Bennünket a hála vezérelt…. Azóta is így érzek… Ez egy nagyon lényeges momentum volt…"*[4]

3. A téma aktualitása

Az interjúrészletek mindkét esetben olyan emberekről szólnak, akik német származásuk ellenére, életüket kockáztatva megpróbáltak segítséget nyújtani a fogvatartott zsidóknak. Klára és Laló is hálával gondol vissza német segítőjükre, hiszen nekik (is) köszönhették életüket. Egyik túlélőt sem a bosszú hajtotta, s nem ítéli el kollektíven a németeket azért, amit Hitler miatt el kellett szenvedniük. Emberi nagyságuk abban mutatkozik meg, hogy túl tudtak lépni a kicsinyes bosszún, és fogvatartóikkal szemben ők nem ítélik el a más vallású, más nemű és fajtájú embereket. Ők emberek tudtak maradni az embertelenségben is. Ez a fajta magatartás követendő példát állít a mai ifjúság számára, hisz megbocsájtás nélkül nincs újrakezdés sem.

4. Óratervek

Mind az öt kidolgozott óratervet külön csatolmányban olvashatják.

5. Összegzés és reflexiók

„Ezt a témát szükséges volt megbeszélnünk, ugyanis napjainkban sajnos sokan úgy „zsidóznak", hogy azt sem tudják kik ők, min mentek keresztül."[5]

(Sz.B., 9.B osztályos tanuló)

[4] http://dornsife.usc.edu/vhi/hungarian/Erdélyi Lajos

[5] A fejezetben a 9.B osztályos tanulók gondolataiból válogattam. (Ennél az osztálynál 8.-ban is tartottam órát, a Tolerancia témakörben.)

Ahogy a Bevezetésben írtam, a fent olvasható órák mindegyikét én magam terveztem meg, és ki is „próbáltam” az általam tanított osztályokban: nyolcadiktól tizenegyedikig.

A tapasztalatom a következő volt:

Minél fiatalabb korosztályról van szó, annál inkább formálható még a gyerekek gondolkozása a zsidóságról, holokausztról, toleranciáról. Azt hiszem, ez azért lehet így, mert talán még nem érdekli, vagy nem érinti őket úgy a politika, hogy túlságosan szélsőséges nézeteket kezdjenek el vallani. 11.-ben azonban már sokkal nyitottabbak a diákok a különböző vallási/politikai ideológiák megismerésére, és olyan korszakban vannak, hogy a lázadó ifjúság sajnos befolyásolhatóvá válik a sokszor hangzatos és sajnos gyűlöletkeltő beszédek miatt. Főleg emiatt érzem nagyon fontosnak, hogy gyermekeinkben kialakítsuk az empatikus készséget a másik ember iránt, és tanítsuk meg őket a felebaráti szeretetre, melynek vallási, nemzeti, politikai hovatartozástól függetlennek kell lennie.

„Sok új fogalmat, gondolatot kaptam a holokaussztal kapcsolatban. A történelmi órán már foglalkoztunk azzal a történelmi korral, ami a holokauszthoz vezetett. Megismertük annak a politikai, társadalmi hátterét. Tanultunk a gazdasági változásokról, legfontosabb történelmi eseményekről. Már ekkor is átéreztem, azt a szörnyeséget, amilyen a holokauszt volt. Nem volt kérdés számomra, hogy nem szabad megengedni, hogy ilyen még egyszer előfordulhasson. Az elmúlt hétben az előadások során inkább a holokauszt emberi, érzelmi oldalával foglalkoztunk. Ez még inkább megérthetővé, átérezhetővé tette számomra. Sok olyan gondolatot ébresztett bennem, amit a „száraz” történelmi tények elkerültek. (…)”

„Összefoglalva életem nagy élménye volt ez az előadás. Most már tudok véleményt alkotni a zsidók és a nácik felett. Viszont szerintem mielőtt bárki szidalmazná a zsidókat, az forduljon először magába és gondolkozzon el rajta, hogy azok az emberek miken mentek keresztül és miket éltek át.” (R.L.)Fontos tapasztalat volt számomra az is, hogy a gyerekek, ha megérzik, hogy igenis lehet erről a témáról nyíltan beszélgetni, akkor **az sem lesz baj, ha valakinek eltérő véleménye lesz a többiekkel szemben**… hiszen ezáltal is gyakorolhatjuk a toleranciát.

Fontosnak éreztem az órák során **a fogalmak pontos tisztázását**, mert pl. sokan még a holokauszt jelentését sem tudták…, de nem csak a holokaussztal kapcsolatos definíciókra gondolok, hanem más dolgokra is, pl. a megbocsájtás, igazi szeretet mélyebb jelentésére is.

„Úgy gondolom, hogy az elmúlt órák fénypontja az volt, mikor túlélők történeteit hallgattuk meg. Csodálatos emberek, és csodálattal nézhetünk fel rájuk. Hiszen ők képesek voltak emberien viselkedni az embertelenségben. Nem felejtették el, hogy kik ők, és honnan jöttek, még akkor sem, amikor szenvedniük kellett, és menekülésük után sem. A sok kín ellenére is meg tudták őrizni lelkük szépségét. Mindez azért lehetett, mert képesek voltak egy hatalmas dologra, ***a megbocsájtásra. Kimondva nem hangzott számomra olyan nagy szónak. Miután azonban meghallgattam az interjúkat, részt vettem az órában, és elolvastam néhány könyvet a témával kapcsolatban, rájöttem, hogy a megbocsájtás elképzelhetetlenül nagy szó. Nekünk csupán annyit jelentett, hogy a félperces vitáinkat megbeszéljük egymással, nevetve rajta. A túlélőknek azonban ettől sokkal többet, ők azt bocsájtották meg, hogy játékszerként bánva velük, az életükkel játszottak, sőt ennél többet.” (K.A., 9.B)***

Nagy öröm volt számomra, hogy a diákok ráébredtek arra is, hogy **nem szabad kollektív bűnösnek nyilvánítani egy népet**, nemzetet sem… Jó volt az is, hogy a diákok rádöbbentek az **egyéni felelősség fontosságára** is, és arra, hogy egy-egy rossz szónak, vagy cselekedetnek milyen következményei lehetnek…

„A legelső feladatom az volt, hogy gyűjtsem össze a zsidókkal, holokaussztal kapcsolatos tudásaimat.

Ma már jóval többet tudnék róla írni, mint akkor. Megismertem a zsidótörvényeket, különböző holokaussztal kapcsolatos fogalmakat, így egyre közelebb kerültem a valósághoz, érteni kezdtem, miért foglalkoztat sok embert ez az esemény. Hiszen teljesen logikátlannak tűnik, hogy egyetlen ember azt mondja, a zsidókat ki kell irtani, és szinte sikerült is a terve. Logikátlannak tűnik, mivel az is. Ehhez a történelmi eseményhez leginkább Natascha Kampusch történetét tudnám hasonlítani, akit 10 éves korában raboltak el, majd több mint 8 éven keresztül tartottak fogva egy pincében. Miért? Semmi magyarázat, hiszen semmit nem tett vele, amiért „érdemes” lett volna. A magyarázat tehát szimplán annyi, hogy egy pszichés beteg fejéből kipattant az ötlet. Ehhez hasonlít leginkább Hitler, aki a saját erkölcséhez nem tartotta megfelelőnek a zsidókat, így irtani kezdte őket.”

Sokan bevallották azt is, **csodálattal tekintenek a túlélőkre**, mert ők nem lettek volna képesek végigcsinálni mindazt, amit nekik el kellett szenvedniük.

„Rengeteg ember esett áldozatul, szörnyű körülmények közt haltak meg. De voltak túlélők is, akik ráadásul képesek voltak ennyi szörnyűség után egy „új” életet kezdeni, és megbocsátani. Ez gyakran apróbb problémáknál is nehezünkre esik, de ezek az emberek ennyi szörnyűség után is képesek voltak rá, ezzel örök példát állítva elénk. Én ezeket az embereket hősnek tartom, mert nem vagyok benne biztos, hogy képes lettem volna megbocsátani.

Bár tudom, hogy nem lehet teljesen átélni az áldozatok történetét, de ezeken az órákon mégis úgy éreztem, hogy sokkal közelebb kerültem hozzá.” (B.A.)

És végül az az igazi ajándék, amikor egy gyermek tanul mások hibáiból, és az óra tanulságát saját életében is valóra váltja: **meg tud bocsájtani másoknak, és ő maga is képessé válik a bocsánatkérésre.**

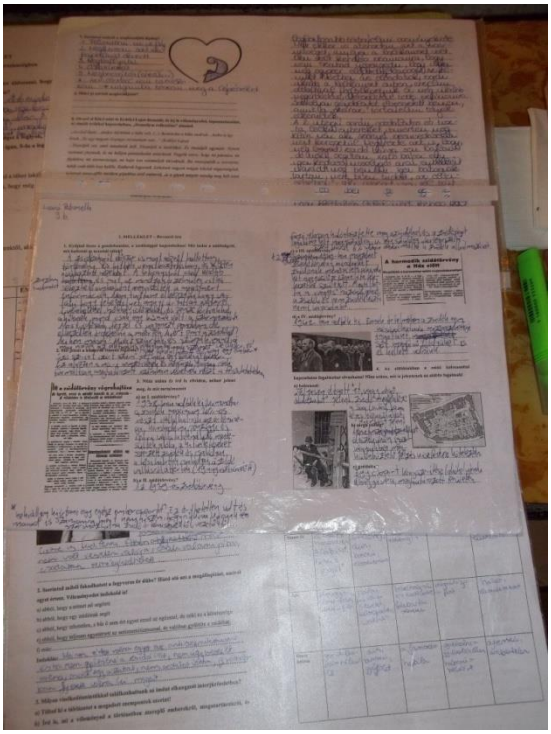

„Az utolsó órákon a megbocsájtásról volt szó, hogy hogyan lehet ezt megtenni. Ezen az órán ráébredtem arra, hogy NEM SZABAD HARAGTARTÓNAK lenni! Olyan nagy hatással voltak rám az elhangzott mondatok, gondolatok, hogy óra után azonnal bocsánatot kértem egy olyan személytől, akivel körülbelül fél éve nem beszéltem már. Jó volt kimondani azt, hogy: „Sajnálom! Kérlek, bocsáss meg!”- hogy tényleg megkönnyebbült a lelkem. Jó volt tapasztalni, hogy nem csak rám volt nagy hatással ez az óra. A „gyűlölt” személy is egyből felém indult az óra után, és ő is bocsánatot kért. Ha ezek az órák nem lettek volna, nem kaptam volna vissza egy olyan személyt, aki tényleg nagyon fontos számomra. Mindezen kívül sok élményben volt részem. Jó volt bepillantást nyerni mások agyába és gondolkodásmódjába.” (U.R.R.)

Összességében úgy érzem, nagyon hasznosan teltek ezek az órák, és nagyjából sikerült a diákjaimmal megértetni, hogy a zsidózásnak, cigányozásnak, rasszista gondolkozásnak csak káros következményei lehetnek, és ha meggondolatlanul ilyen eszméket követünk, mi magunk is romboló lelkekké válunk.

1. ÓRAVÁZLAT

Tanítási óra: Etika/Hittan/Osztályfőnöki óra **Évfolyam: 9-11. évfolyam**	**Készítette: Csepleő Cecília** **Esztergom, Árpád-házi Szent Erzsébet Középiskola**
Témakör: **Embernek lenni az embertelenségben!** (Emberség, köszönet, hála és megbocsájtás)	**Az óra anyaga:** Mit tudunk a holokausztról?
Az előző óra: Tolerancia fogalma	**Következő óra:** Embernek lenni az embertelenségben! I. rész: Kiben, miben bízol? – A túlélés lehetőségei
Az óra típusa: Rendszerező, új ismereteket közlő	**Módszerek:** egyéni és frontális munka során a felmerült fogalmak tisztázása, közös megbeszélése
Nagy gondolat: A II. világháborúban a náci Németország által eltervezett és végrehajtott népirtás, mely kb. hatmillió emberáldozatot követelt.	
Taneszközök: • **tanári útmutató** • **megoldókulcs** • **feladatlapok a diákoknak (ld. 1. melléklet)** • **fogalomtár** • **zsidó ellenes törvények részleteiből fénymásolat** • **projektor** • **digitális tábla**	**Szemléltetési eszközök:** munkalapok, valamint a diákok által készített ppt-k. **A diákoknak ajánlott könyv:** **Magyarország a második világháborúban, Lexikon A-ZS,** Főszerkesztő: Sipos Péter, Szerkesztő: Ravasz István, PETIT REAL Könyvkiadó, Budapest, 1997 **A diákoknak ajánlott weboldalak:** **1.** www.holokausztmagyarországon.hu **2.** www.hdke.hu **3.** www.holocaust.lap.hu **4.** www.emlekezem.hu **5.** www.degob.hu

Célok: Ahhoz, hogy a világban többé ne hatalmasodjon el a gonoszság, a tanulóknak rá kell döbbenniük, hogy az ember tiszteletet és szeretet érdemel, és nem lehet különbséget tenni ember és ember között faji, nemzeti, vallási hovatartozás miatt, mert az ember önmagában értékes lény. Az emberi élet szent. Egyedül csak a Teremtő az ura az életnek, ezért senki, semmilyen körülmények között nem ragadhatja magához az ártatlan emberi élet közvetlen kioltási jogát.				
Felhasznált ismeretek	**Fejlesztendő készségek, képességek**	**Rendszerező képesség fejlesztése**	**Ok-okozati összefüggések feltárása**	**Tantárgyi koncentráció**
A felsőbb évfolyamosok történelemből már tanulták a II. világháborúval kapcsolatos eseményeket, de ismétlésként a bevezető órában a feladatlapok segítségével felidézhetik a holokauszttal kapcsolatos tudásukat. **Az alsóbb évfolyamosok** számára pedig a feladatlap kérdései – és egy kis önálló kutatómunka - segítségével könnyen megismerhető történelmünknek ez a része is. **A bevezető órát minden évfolyam esetében szükségesnek tartom.**	Szókincsfejlesztés. Gondolkodásfejlesztés. Együttműködési készség fejlesztése. Toleranciára, a másik ember személyének és véleményének elfogadására való nevelés, és a meghallgatni tudás képességére nevelés.	Az önálló kutatómunkára és az önálló kulturált vélemény megfogalmazására való ösztönzés. Lényeglátásra – és kiemelésre nevelés.	A logikai gondolkodás képességének fejlesztése a forráselemzések (zsidótörvények) során.	Történelem, hittan, irodalom, nyelvtan

Idő	Tevékenység	Módszer, tartalom, instrukció	Kapcsolódási pontok	Szemléltetés	Reflexiók, tapasztalatok
	A tanórát megelőző tevékenység	A tervezett foglalkozás előtt a diákoknak kiadjuk az **I. Mellékletben** megtalálható feladatlapokat, és mindenkinek **otthon egyénileg kell választ adni a kérdésekre**. Az első órán lényegében a feladatlapok kérdéseit és válaszait beszélhetjük meg. Előre kijelölhetünk 1-2 tanulót, akik vállalják, hogy **a zsidó törvényekből** esetleg önállóan is felkészülnek**, ppt-n** ki is vetíthetik a legfontosabb paragrafusokat. 1 diákot felkérhetünk arra is, hogy állítson össze egy **képanyag**ot megbízható internetes anyagok segítségével, ami bemutatja a **zsidórendeletek megjelenésétől a gettókig,**		Feladatlap, valamint a feladatlap digitálisan kivetített képe. (I. Melléklet) Zsidótörvények egyes szemelvényeinek fénymásolata, vagy kivetítése. (Függelékek) Fényképek a zsidóság életéből a holokauszt alatt.	A tanár mindenképp adjon segítséget, hogy honnan tudnak a diákok hiteles forrásokhoz jutni. **A diákoknak ajánlott könyv: Magyarország a második világháborúban, Lexikon A-ZS,** Főszerkesztő: Sipos Péter, Szerkesztő: Ravasz István, PETIT REAL Könyvkiadó, Budapest, 1997 **A diákoknak ajánlott weboldalak:** **1.**www.holokausztmagyarországon.hu **2.** www.hdke.hu **3.** www.holocaust.lap.hu **4.** www.emlekezem.hu **5.** www.degob.hu Fontosnak érezném itt azt, hogy mielőtt ez a képanyag levetítésre kerül, a tanár okvetlen **nézze át a levetítendő anyag tartalmát!**

Idő	Tevékenység	Módszer, tartalom, instrukció	Kapcsolódási pontok	Szemléltetés	Reflexiók, tapasztalatok
		majd a bevagonírozásig, s végül a táborba való érkezésükig a zsidóság útját, s a felszabadulásuk utáni állapotokat.			
1’	**Jelentés, naplóbeírás**	Adminisztráció			
4’	**Ráhangolódás**	*1. Gyűjtsd össze a gondolataidat, a zsidósággal kapcsolatban! Mit tudsz a zsidóságról, mit hallottál és tanultál róluk?*	Az előzetesen kiadott feladatlap kérdésein keresztül láthatóvá válik a tanulók számára, hogy a holokauszt kialakulása nem egy pillanat volt, hanem egy tudatosan eltervezett, majd gondosan végrehajtott tudatos népirtás volt**.**	Feladatlap (1. Melléklet)	A tapasztalat az, hogy általában a zsidóságot kétféleképpen jellemzik a diákok:vagy az ószövetségi zsidó képet említik meg, vagy azt az álláspontot hangoztatják, hogy a milliárdos zsidók kezében van a hatalom az egész világ felett. Ismerik ugyan a holokauszt fogalmát, de az általánosítástól el kell juttatni a diákot az egyes emberig, mert csak így ismerheti fel, azt, hogy az emberi élet szent.
20’	**Az előzetesen kiadott feladatlapok kérdéseinek és fogalmainak**	*2. Mit jelent a numerus clausus fogalma?* *3. Nézz utána és írd le röviden, mikor jelent meg, és mit tartalmazott*		Diákelőadások a zsidó ellenes törvényekről.	A tanárnak ügyelnie kell az időbeosztásra, ezért kérjük meg a diákokat, hogy a kiselőadásuk lényegre törő legyen.

Idő	Tevékenység	Módszer, tartalom, instrukció	Kapcsolódási pontok	Szemléltetés	Reflexiók, tapasztalatok
	közös megbeszélése kiselőadásokkal színesítve.	*a) az I. zsidótörvény?* *b) a II. zsidótörvény?* *c) a III. zsidótörvény?* *d) a IV. zsidótörvény?*		Feladatlap (I.Melléklet)	
15'		*4. Az alábbiakban a zsidó holocausttal kapcsolatos fogalmakat olvashatsz! Nézz utána, mit is jelentenek az alábbi fogalmak!* *a) holokauszt; b) sárga csillag, c) gettósítás:* *d) munkaszolgálat; e) deportálás; f) koncentrációs tábor; g) krematórium* *5. Nézz utána, hol voltak Európában koncentrációs táborok! Sorolj fel néhányat közülük!*		Diákelőadás a zsidóság üldöztetéséről. Feladatlap (I. Melléklet) Térkép	Sok tanulóban csak ekkor tudatosul, hogy nem csak Auschwitz volt az egyetlen koncentrációs tábor Európában.
3'	**Tanári összegzés, értékelés**	A mai órán láthattuk, hogy milyen tudatosan átgondolt volt a náci Németország intézkedése a zsidó nép ellen. Tudnunk kell azonban, hogy sajnos a fajgyűlölet, idegengyűlölet most is létező fogalom, éppen ezért nagyon fontos			Köszönjük meg a diákok együttműködését, erősítsük meg őket abban, hogy fontos, hogy meg tudjuk egymást hallgatni, oda tudjunk egymásra figyelni.

Idő	Tevékenység	Módszer, tartalom, instrukció	Kapcsolódási pontok	Szemléltetés	Reflexiók, tapasztalatok
		lenne felismerni, hogy a gyűlölet csak gyűlöletet szül.			
2’	**Házi feladat**	Keress olyan híres magyar embereket (tudósok, írók, költők), akik zsidó származásúak voltak, s ezért kellett üldöztetést szenvedniük!			

2. ÓRAVÁZLAT

Tanítási óra: Etika/Hittan/Osztályfőnöki óra **Évfolyam: 9-11. évfolyam**	**Készítette: Csepleő Cecília** **Esztergom, Árpád-házi Szent Erzsébet Középiskola**
Témakör: **Embernek lenni az embertelenségben!** (Emberség, köszönet, hála és megbocsájtás)	**Az óra anyaga:** Embernek lenni az embertelenségben I. rész: Kiben, miben bízol? – A túlélés lehetőségei
Az előző óra: Mit tudunk a holokausztról?	**Következő óra:** Embernek lenni az embertelenségben! II. rész: A kétféle ember
Az óra típusa: új ismereteket közlő	**Módszerek:** Interaktív feladatok által történik a tananyag feldolgozása, kérdések, feladatlapok, közös kis- és nagycsoportos beszélgetések által, valamint okvetlen helyt kell adnunk az egyéni, személyes megnyilatkozásoknak is, önálló munka által.
Nagy gondolat: *„Bolond, ki földre rogyván fölkél és újra lépked,* *s vándorló fájdalomként mozdít bokát és térdet,* *de mégis útnak indul, mint akit szárny emel,* *s hiába hívja árok, maradni úgyse mer,* *s ha kérdezed, miért nem? még visszaszól talán,* *hogy várja őt az asszony s egy bölcsebb, szép halál.”* *(Radnóti Miklós: Erőltetett menet - részlet-)*	
• **Taneszközök: tanári útmutató** • **megoldókulcs** • **feladatlapok a diákoknak (ld. 2. melléklet)** • **projektor** • **digitális tábla** **videofilm részlete:** **https://www.youtube.com/watch?v=fGkQ6DRSAE8** **(Radnóti Miklós- Hetedik ecloga-Erőltetett menet 0-5,27 percig)**	**Szemléltetési eszközök:** munkalapok, digitális tábla, tábla, videofilm részlete: **https://www.youtube.com/watch?v=fGkQ6DRSAE8** **(Radnóti Miklós- Hetedik ecloga - Erőltetett menet 0-5,27 percig)**

Célok: A túlélőkkel való érzelmi azonosulás által, ismerje fel a tanuló, hogy minden körülményben lehet emberségesen viszonyulni embertársainkhoz, sokszor életünk kockáztatása árán is. Mindig van választási lehetőségünk, s rajtunk is múlik, hogy a jó, vagy a rossz oldalára állunk.				
Felhasznált ismeretek	**Fejlesztendő készségek, képességek**	**Rendszerező képesség fejlesztése**	**Ok-okozati összefüggések feltárása**	**Tantárgyi koncentráció**
Az előző órán elhangzott fogalmakra, ismeretekre építkezünk. Valamint irodalmi ismeretekre: Kertész Imre író és Radnóti Miklós költő műveinek ismeretére.	Vitakészség, az egymásra való figyelés készsége. Együttérzés, empátiakészség növelése. Együttműködési, konfliktuskezelési készség fejlesztése.	Lényeglátás – rövid szöveg alkotása. Értékek osztályozása, rangsorolás. Kulcsszavas jegyzetelés.	A logikus gondolkodás készségének fejlesztése.	Történelem, irodalom, nyelvtan, hittan, média, művészetek

Idő	Tevékenység	Módszer, tartalom, instrukció	Kapcsolódási pontok	Szemléltetés	Reflexiók, tapasztalatok
1’	**Jelentés**	Adminisztráció			
5’	**Az óra felvezetés, a házi feladat megbeszélése**	A diákok önkéntes alapon beszámolhatnak, hogy milyen zsidó származású híres magyar tudóst, költőt, írót, művészt ismertek meg a házi feladat készítése során.	A különböző művészeti ágak hírességei, olimpiai bajnokaink,	Képek zsidó származású írókról, költőkről, tudósokról,	A diákság nagy része nagyon meglepődik azon, hogy mennyi zsidó származású híres
Idő	**Tevékenység**	**Módszer, tartalom, instrukció**	**Kapcsolódási pontok**	**Szemléltetés**	**Reflexiók, tapasztalatok**
			tudósaink között többen is zsidó származásúak voltak. Amikor hírnevet szereztek hazánknak kiemelkedő teljesítményük által, akkor nem számított a zsidóságuk, de egyetlen eszme képes volt ezen változtatni, és számos embert a pusztulásra ítélni.	olimpiai bajnokokról.	magyar ember van a történelmünkben.
1’	**Ráhangolódás az új tananyagra**	Az előző órán fogalmak szintjén megbeszéltük a holokauszttal kapcsolatos legfőbb fogalmakat, olvashattuk a zsidó ellenes törvények paragrafusait, láthattunk képeket az elhurcoltatásokról is. A holokausztnak rengeteg áldozata volt, de akadnak köztük olyan emberek, akik valamilyen csoda folytán túlélték a megpróbáltatásokat.	Voltak olyan emberek, akik túlélték a holokauszt borzalmait, és megpróbáltak új életet kezdeni. Arra a kérdésre keressük tehát a választ, hogy mi motiválhatta ezeket az embereket a túlélésre.		

Idő	Tevékenység	Módszer, tartalom, instrukció	Kapcsolódási pontok	Szemléltetés	Reflexiók, tapasztalatok
6’	**Video megtekintése**	Most nézzük meg egy részletet a Sorstalanság című film, és Radnóti Miklós verseinek válogatásából! **https://www.youtube.com/watch?v=fGkQ6DRSAE8** **(Radnóti Miklós- Hetedik ecloga-Erőltetett menet 0-5,27 percig)**	Radnóti Miklós magyar származású zsidó költő meghalt 1944-ben a munkaszolgálat során. Abda mellett lőtték agyon. Kertész Imre holokauszt túlélő, Nobel díjas író, akinek önéletrajzi ihletettségű a Sorstalanság című regénye.	Video megtekintése 5perc 27mp-ig	Radnóti Miklós magyar költő verseihez a Kertész Imre-Koltai Lajos Sorstalanság c. film képsoraiból készítettek egy videofilmet, ami hangulatában, mondanivalójában segíti a témára való ráhangolódást.
10’	**Motiválás, irányított tanári kérdés**	*Szerintetek mi adhatott erőt ezeknek az embereknek, hogyan tudták túlélni a borzalmakat?* *Vajon mi segíthette őket a túlélésben?*			

Idő	Tevékenység	Módszer, tartalom, instrukció	Kapcsolódási pontok	Szemléltetés	Reflexiók, tapasztalatok
	Csoportmunka	A **II. mellékletben** található **1. kérdés**re 4-5 fős csoportokat alkotva gyűjtsék össze a lehetséges válaszokat, majd a táblára is írjuk fel az elhangzó gondolatokat.		Táblakép, feladatlap (II. Melléklet)	Egy-egy mondattal kommentálhatjuk az egyes csoportok véleményét, de csak röviden.
10'	**Motiválás, irányított tanári kérdés** **Egyéni munka – vélemények osztályozása 1-5-ig, majd közös megbeszélés.**	*Kiktől várhattak leginkább segítséget a foglyok, és kiktől legkevésbé?* **(II. melléklet, 2. feladat.)**		Táblakép, feladatlap (II. Melléklet)	Itt nagyon sok válasz születhet, hallgassunk meg néhányat ezek közül. Esetleg indokolhatják elgondolásaikat, hogy melyik kérdésre miért azt az osztályzatot adta. Fontos, hogy ne győzködjük egymást, hiszen mindenki másképp ítélheti meg ugyanazt a szituációt.
10'	**Motiválás, irányított tanári kérdés** **Csoportmunka**	*Szerintetek mit jelenthet az, hogy voltak emberséges és embertelen fogva tartók?* *Miben mutatkozhatott meg a különbség?* **(II. melléklet, 3. feladat.)** A válaszokat gyűjtsük össze, és a táblán rögzítsük.		Táblakép, feladatlap (II. Melléklet)	

Idő	Tevékenység	Módszer, tartalom, instrukció	Kapcsolódási pontok	Szemléltetés	Reflexiók, tapasztalatok
2’	**A következő óra előkészítése** **Köszönés, zárás**	A mai órán lehetséges válaszokat kerestünk arra, hogy vajon mi/ki segíthette az egyes embereket a borzalmak túlélésére. Radnóti Miklós nem tért vissza, bár verseiben érezhettük Fanni és visszatérés utáni vágyakozást, sóvárgását. Kertész Imre fiatal gyerekként túlélte a koncentrációs tábort, de életre szóló emlékeket kapott. A következő órákon olyan embereket ismerhetünk meg, akik szintén túlélték a holokausztot, és ők maguk mondják majd el, hogyan voltak erre képesek, kik segítették őket.			

3. ÓRAVÁZLAT

Tanítási óra: Etika/Hittan/Osztályfőnöki óra **Évfolyam: 9-11. évfolyam**	**Készítette: Csepleő Cecília** **Esztergom, Árpád-házi Szent Erzsébet Középiskola**
Témakör: Embernek lenni az embertelenségben! (Emberség, köszönet, hála és megbocsájtás)	**Az óra anyaga:** Embernek lenni az embertelenségben! II. rész: A kétféle ember
Az előző óra: Embernek lenni az embertelenségben I. rész: Kiben, miben bízol? – A túlélés lehetőségei	**Következő óra:** Embernek lenni az embertelenségben! III. rész: Emberség, hála, köszönet
Az óra típusa: új ismereteket közlő	**Módszerek:** Interaktív feladatok által történik a tananyag feldolgozása, kérdések, feladatlapok, közös kis- és nagycsoportos beszélgetések által, valamint okvetlen helyt kell adnunk az egyéni, személyes megnyilatkozásoknak is, önálló munka által.
Nagy gondolat: *„Nem haragszom senkire. Személyt nem tudok okolni. De azt szeretném, ha a világ meggondolná, hogy mivel élje túl. És lépjen a jó útra. Ne bántsák egymást ok nélkül az emberek. Ne hulljon több könny. És ne legyen több gyász amiatt, mert az emberi nem nem tud megegyezni egymással.”* *(Faragó Klára, holokauszt túlélő)*	
• **Taneszközök: tanári útmutató** • **megoldókulcs** • **feladatlapok a diákoknak (ld. 3. Melléklet)**	**Szemléltetési eszközök:** munkalapok, digitális tábla, tábla, videofilm részlete: **https://www.youtube.com/watch?v=9H6ncSHc7UQ&feature=youtu.be** **https://www.youtube.com/watch?v=NouAmDCYXJI&feature=youtu.be**

• **projektor** • **digitális tábla** • **Felhasználandó klipek:** **USC Soá Intézet Vizuális Történelmi Archívumából Faragó Károlynéval készített interjú részlete. Code:** 51612-19 **Az interjú készítője:** László Klára. **Az interjú készítésének ideje:** Budapest, 2001. március 23. • **https://www.youtube.com/watch?v=9H6ncSHc7UQ&feature=youtu.be** • **https://www.youtube.com/watch?v=NouAmDCYXJI&feature=youtu.be** **Pákozdi Sarolta: A gyűlölet árnyéka (Forrás: http://www.poema.hu/index.php?lap=idezetreszl&id=6851)**	

Célok: A túlélőkkel való érzelmi azonosulás által, ismerje fel a tanuló, hogy minden körülményben lehet emberségesen viszonyulni embertársainkhoz, sokszor életünk kockáztatása árán is. Mindig van választási lehetőségünk, s rajtunk is múlik, hogy a jó, vagy a rossz oldalára állunk. Ahhoz, hogy életünket értékesen éljük le, szükséges az emberségesség, az empátia, a köszönet, a hálaadás és a megbocsájtás is, még akkor is, ha ez pillanatnyilag nagyon nehéznek is tűnhet számunkra.				
Felhasznált ismeretek	**Fejlesztendő készségek, képességek**	**Rendszerező képesség fejlesztése**	**Ok-okozati összefüggések feltárása**	**Tantárgyi koncentráció**
Az előző órákon elhangzott fogalmakra, ismeretekre építkezünk.	Vitakészség, az egymásra való figyelés készsége. Együttérzés, empátiakészség növelése. Együttműködési, konfliktuskezelési készség fejlesztése.	Lényeglátás – rövid szöveg alkotása. Értékek osztályozása, rangsorolás. Kulcsszavas jegyzetelés.	A logikus gondolkodás készségének fejlesztése a feladatok által.	Történelem, irodalom, nyelvtan, hittan, média

Idő	Tevékenység	Módszer, tartalom, instrukció	Kapcsolódási pontok	Szemléltetés	Reflexiók, tapasztalatok
1’	**Jelentés**	Adminisztráció			
1’	**Téma felvezetése, ráhangolás**	A mai órán Faragó Klára holokauszt túlélő gondolataival fogunk megismerkedni, aki választ ad nekünk arra, hogy hogyan sikerült túlélnie a meghurcoltatásokat, és ki segített rajta.	Az interjúrészletek (ezen és a következő órákon!) olyan emberekről szólnak, akik német származásuk ellenére, életüket kockáztatva megpróbáltak segítséget nyújtani a fogvatartott zsidóknak. Klára és Laló is hálával gondol vissza német segítőjükre, hiszen nekik (is) köszönhették életüket.		
5’	**Az első videóinterjú részlet megtekintése**	http://youtu.be/9H6ncSHc7UQ		**Videóinterjú**	A diákok számára fontos a hitelesség. A videóinterjúk által közelebb kerülhetnek az egyes személyekhez, és nem csak, mint a történelem részeként tekintenek a holokausztra, hanem az egyes emberek sorsa is feltárul előttük.

Idő	Tevékenység	Módszer, tartalom, instrukció	Kapcsolódási pontok	Szemléltetés	Reflexiók, tapasztalatok
4’	**Irányított tanári kérdés** **Egyéni munka**	Az interjú meghallgatása után megbeszélés következik. *Egyetértesz-e Klári néni mondatával, hogy*: ***„Kétféle ember van az én számomra, tisztességes jószándékú ember, vagy gazember. Ennek lehetnek nüánsznyi eltérései, de a lényegen ez nem változtat semmit.”*** *Válaszodat indokold is!* **(III. Melléklet, 1. kérdés.)**		Feladatlap (III. Melléklet)	Kérdezzünk rá, hogy milyen válaszok születtek, de ne hozzunk ítéletet, ha valakinek eltér a válasza az általunk elképzelttől. A hangos véleménynyilvánítás önkéntes alapon történjen!
13’	**Tanári instrukció** **Csoportmunka**	A következőkben csoportosan fognak dolgozni a diákok. **A III. Melléklet, 2. feladatának táblázatát kell kitölteniük**, majd megbeszélni közösen. *Nézzük végig, milyen magatartásformákkal találkozhattunk az imént elhangzott interjúrészletben! Töltsétek ki a táblázatot a megadott szempontok szerint.*		Feladatlap (III. Melléklet)	Ahhoz, hogy egyértelmű legyen a feladat, az első példát oldjuk meg közösen, majd hagyjuk a csoportokat dolgozni, s a végén röviden összegezze az egyes csoportok képviselője a saját megoldásukat.

Idő	Tevékenység	Módszer, tartalom, instrukció	Kapcsolódási pontok	Szemléltetés	Reflexiók, tapasztalatok
13’	**Tanári instrukció** **Frontális munka** **Érvelés-cáfolás**	A megbeszélés után a következő kérdéseket tehetjük fel, melyek megtalálhatók a diákok munkalapján is. **(III. Melléklet, 3-5. feladat.)** *Miért mondta a német mérnök Klárának, hogy:* ***„ő engem soha nem látott, én soha nem láttam őt, mert neki az életéről van, az állásáról, életéről, szabadságáról éppúgy szó van, mint az enyémről.”*** *A fekete karvédőre, hogy****: „Nem tőle kaptam! Van. Találtam. Használjam.”*** *Vitassátok meg, szerintetek miért nem segített a Kassáról származó zsidó asszony? Véleményetek szerint, vajon mi fájhatott jobban Klárának:* *a) Az, hogy nem segít rajta.* *b) Az, hogy zsidó származása ellenére sem segít rajta.* *c) Nem érzett vele együtt úgy sem, mint nő.* *d) Ismerte a nehéz körülményeit, és őt magát is személyesen, és ennek ellenére nem segített.* *e) Mindegyik állítás igaz.* *f) Más vélemény:*		Feladatlap (III. Melléklet)	Ezt már frontális munka keretében végezhetjük, a kérdések után, hallgassunk meg egy-két választ az idő függvényében. Az elhangzott véleményeket soha ne kritizáljuk, és adjunk teret annak, hogy aki szeretne hozzászólni a témához, megtehesse azt.

Idő	Tevékenység	Módszer, tartalom, instrukció	Kapcsolódási pontok	Szemléltetés	Reflexiók, tapasztalatok
1’	**A második interjúrészlet meghallgatása közösen.**	Hallgassuk meg a Faragó Károlynéval készített interjú 2. részletét. **II. kazetta 11’26-11’55** **https://www.youtube.com/watch?v=NouAmDCYXJI&feature=youtu.be**		videóinterjú	Hallgassunk meg ezzel kapcsolatban egy-két véleményt, de ne kommentárjuk!
5’	**Irányított tanári kérdés** **Egyéni munka**	***„Nem haragszom senkire. Személyt nem tudok okolni. De azt szeretném, ha a világ meggondolná, hogy mivel élje túl. És lépjen a jó útra. Ne bántsák egymást ok nélkül az emberek. Ne hulljon több könny. És ne legyen több gyász amiatt, mert az emberi nem tud megegyezni egymással.”*** *Mennyire tudsz egyetérteni, azonosulni Klári néni mondatával, miszerint ő nem haragszik senkire, és személyeket sem okol. Véleményedet fogalmazd meg egy-két mondatban!*		Feladatlap (III. Melléklet)	A hangos véleménynyilvánítás önkéntes alapon történjen!
2’	**A tanóra lezárása**	Az óra végén, ha egyházi iskoláról van szó, szép zárás lehet a Miatyánk elimádkozása, kihangsúlyozva előtte, azt a mondatot: „Bocsásd meg vétkeinket, miképpen mi is megbocsájtunk az ellenünk vétkezőknek.” Ha állami iskoláról van szó, egy szép vers felolvasásával is zárhatjuk ezt a szakaszt, vagy idézeteket gyűjthetünk a megbocsátással kapcsolatban, és azt szétosztjuk a diákok között. Pl.: Pákozdi Sarolta: A gyűlölet árnyéka (Forrás: http://www.poema.hu/index.php?lap=idezetreszl&id=6851)			

4. ÓRAVÁZLAT

Tanítási óra: Etika/Hittan/Osztályfőnöki óra **Évfolyam: 9-11. évfolyam**	**Készítette: Csepleő Cecília** **Esztergom, Árpád-házi Szent Erzsébet Középiskola**
Témakör: **Embernek lenni az embertelenségben!** (Emberség, köszönet, hála és megbocsájtás)	**Az óra anyaga:** Embernek lenni az embertelenségben! III. rész: Emberség, hála, köszönet
Az előző óra: Embernek lenni az embertelenségben II. rész: A kétféle ember	**Következő óra:** Embernek lenni az embertelenségben! IV. rész: A megbocsájtás fontossága
Az óra típusa: új ismereteket közlő	**Módszerek:** Interaktív feladatok által történik a tananyag feldolgozása, kérdések, feladatlapok, közös kis- és nagycsoportos beszélgetések által, valamint okvetlen helyt kell adnunk az egyéni, személyes megnyilatkozásoknak is, önálló munka által.
Nagy gondolat: *„Bennünket a hála vezérelt!” (Erdélyi Lajos holokauszt túlélő)*	
• Taneszközök: tanári útmutató • megoldókulcs • feladatlapok a diákoknak (ld. 4. melléklet) • projektor • digitális tábla • Felhasználandó klip: USC Soá Intézet Vizuális Történelmi Archívumából Erdélyi Lajossal készített interjú részlete. Code: nincs megadva Az interjú készítője: Buda Júlia Az interjú készítésének ideje: Budapest, 1999. szeptember 21. A teljes anyag letölthető innen: http://dornsife.usc.edu/vhi/hungarian/Erdélyi Lajos A felhasznált részlet letöltése: https://www.youtube.com/watch?v=SpCWRgPCL9c&feature=youtu.be	**Szemléltetési eszközök:** munkalapok, digitális tábla, tábla, videofilm részlete: **https://www.youtube.com/watch?v=SpCWRgPCL9c&feature=youtu.be**

Célok: A túlélőkkel való érzelmi azonosulás által, ismerje fel a tanuló, hogy minden körülményben lehet emberségesen viszonyulni embertársainkhoz, sokszor életünk kockáztatása árán is. Mindig van választási lehetőségünk, s rajtunk is múlik, hogy a jó, vagy a rossz oldalára állunk. Ahhoz, hogy életünket értékesen éljük le, szükséges az emberségesség, az empátia, a köszönet, a hálaadás és a megbocsájtás is, még akkor is, ha ez pillanatnyilag nagyon nehéznek is tűnhet számunkra.				
Felhasznált ismeretek	**Fejlesztendő készségek, képességek**	**Rendszerező képesség fejlesztése**	**Ok-okozati összefüggések feltárása**	**Tantárgyi koncentráció**
Az előző órákon elhangzott fogalmakra, ismeretekre építkezünk.	Vitakészség, az egymásra való figyelés készsége. Együttérzés, empátiakészség növelése. Együttműködési, konfliktuskezelési készség fejlesztése.	Lényeglátás – rövid szöveg alkotása. Értékek osztályozása, rangsorolás. Kulcsszavas jegyzetelés.	A logikus gondolkodás készségének fejlesztése a feladatok által.	Történelem, irodalom, nyelvtan, hittan, média

Idő	Tevékenység	Módszer, tartalom, instrukció	Kapcsolódási pontok	Szemléltetés	Reflexiók, tapasztalatok
1’	**Jelentés**	Adminisztráció			
2’	**Az óra felvezetése**	Ahogy az előző órán láthattuk, Faragó Károlyné képes volt megbocsájtani az ellene vétkezőknek, és tudott segítséget elfogadni attól az embertől, akitől a legkevésbé várt volna, a német mérnöktől. A mai órán egy másik túlélőt ismerhetünk meg, Erdélyi Lajost (Lalót), aki szintén különleges segítségben részesült, s hálás szívvel gondol vissza erre az eseményre mind a mai napig.	A videóinterjú főszereplőjét, Erdélyi Lajost, Klárához hasonlóan nem fűtötte a gyűlölet. Emberi nagysága abban mutatkozott meg, hogy meg tudott bocsájtani fogvatartóinak.		
4’	**Videóinterjú megtekintése**	**A felhasznált részlet letöltése:** **https://www.youtube.com/watch?v=SpCWRgPCL9c&feature=youtu.be**		Videóinterjú	
15’	**Irányított tanári kérdés**	*Próbáld meg végiggondolni, E/1 személyben, hogy mit hihetett Laló akkor, amikor a német nő intett felé. Szerinted nem félt attól, hogy esetleg valamilyen csapdába esik? Írd le az érzéseidet ezzel a szituációval kapcsolatban!*		Feladatlapok (IV. Melléklet)	A klip megtekintése során tanári irányítással, de egyéni válaszadási lehetőséggel írják le gondolataikat, majd az egyes

Idő	Tevékenység	Módszer, tartalom, instrukció	Kapcsolódási pontok	Szemléltetés	Reflexiók, tapasztalatok
					pontokat közösen beszéljük meg. Lehet érvelni, cáfolni, lényeg az, hogy a diákok különböző szempontból próbálják meg értelmezni a helyzetet.
	Egyéni és frontális munka **Érvelési-cáfolási gyakorlatok**	*Szerinted miből fakadhatott a fegyveres őr dühe?* *a) abból, hogy a német nő segített* *b) abból, hogy egy zsidónak segít* *c) abból, hogy tehetetlen, s bár ő sem ért egyet ezzel az egésszel, de neki ez a kötelessége* *e) abból, hogy teljesen egyetértett az antiszemitizmussal, és valóban gyűlölte a zsidókat.* *f) más:* (IV. Melléklet 1-2. kérdései)		Feladatlap (IV. Melléklet)	

Idő	Tevékenység	Módszer, tartalom, instrukció	Kapcsolódási pontok	Szemléltetés	Reflexiók, tapasztalatok
15’	**Csoportmunka**	A következőkben csoportosan fognak dolgozni a diákok. **A IV. Melléklet, 3. feladatának táblázatát kell kitölteniük**, majd megbeszélni közösen. *a) Nézzük végig, milyen viselkedésmintákkal találkozhattunk az imént elhangzott interjúrészletben! Töltsétek ki a táblázatot a megadott szempontok szerint.* *b) Írd le, mi a véleményed a történetben szereplő emberekről, magatartásukról, és tetteikről!*		Feladatlap (IV. Melléklet)	Ahhoz, hogy egyértelmű legyen a feladat, az első példát oldjuk meg közösen, majd hagyjuk a csoportokat dolgozni, s a végén röviden összegezze az egyes csoportok képviselője a saját megoldásukat.
6’	**Irányított tanári kérdés** **Egyéni válaszadás**	*Szerintetek, mi lehetett annak az oka, hogy Laló, az édesapja és a német asszony is EMBER tudott maradni az embertelen körülmények ellenére?* **(A IV. Melléklet, 4. feladat)**		Feladatlap (IV. Melléklet)	Hallgassunk meg minél több véleményt.
2’	**A tanóra lezárása, és a következő óra előkészítése**	életüket kockáztatva megpróbáltak segítséget nyújtani a fogvatartott zsidóknak. Klára és Laló is hálával gondol vissza német segítőjükre, hiszen nekik (is) köszönhették életüket. Egyik túlélőt sem a bosszú hajtotta, s nem ítéli el kollektíven a németeket azért, amit Hitler miatt el kellett szenvedniük.			

Idő	Tevékenység	Módszer, tartalom, instrukció	Kapcsolódási pontok	Szemléltetés	Reflexiók, tapasztalatok
		Emberi nagyságuk abban mutatkozik meg, hogy túl tudtak lépni a kicsinyes bosszún, és fogvatartóikkal szemben ők nem ítélik el a más vallású, más nemű és fajtájú embereket. Ők emberek tudtak maradni az embertelenségben is. Ez a fajta magatartás követendő példát állíthat számunkra, hisz megbocsájtás nélkül nincs újrakezdés sem. A következő órán lezárjuk ezt a témakört, és a megbocsátásról fogunk beszélgetni.			

5. ÓRAVÁZLAT

Tanítási óra: Etika/Hittan/Osztályfőnöki óra **Évfolyam: 11. évfolyam**	**Készítette: Csepleő Cecília** **Esztergom, Árpád-házi Szent Erzsébet Középiskola**
Témakör: **Embernek lenni az embertelenségben!** (Emberség, köszönet, hála és megbocsájtás)	**Az óra anyaga:** Embernek lenni az embertelenségben! IV. rész: A megbocsájtás fontossága
Az előző óra: Embernek lenni az embertelenségben! III. rész: Emberség, hála, köszönet	**Következő óra:** -
Az óra típusa: új ismereteket közlő	**Módszerek:** Interaktív feladatok által történik a tananyag feldolgozása, kérdések, feladatlapok, közös kis- és nagycsoportos beszélgetések által, valamint okvetlen helyt kell adnunk az egyéni, személyes megnyilatkozásoknak is, önálló munka által.
Nagy gondolat: *„Tiszteljék azt, amit tanulniuk kell. Tiszteljék a tanítóikat. És tiszteljék egymást. Nyitott szemmel járjanak, és ne kelljen panaszkodni másoknak. Vegyék észre, hogy mi panasza, mi fájdalma, mi szomorúsága, mi baja van valamelyik társuknak. Ha osztogatják a szeretetet, nekik csak több lesz belőle. Emberek legyenek. Lehetnek nagyon magas iskolai végzettségűek, lehetnek mindenféle modern gépekhez értő emberek, de a gépek mögött mindig meg kell látni az embert. „ (Faragó Klára, túlélő)*	
• **Taneszközök: tanári útmutató** • **megoldókulcs** • **feladatlapok a diákoknak (ld. 5. Melléklet)** • **projektor** • **digitális tábla** • **Felhasználandó klipek:**	**Szemléltetési eszközök:** munkalapok, digitális tábla, tábla, videofilm részlete: **https://www.youtube.com/watch?v=OTz4F38hhZk&feature=youtu.be**

USC Soá Intézet Vizuális Történelmi Archívumából Faragó Károlynéval készített interjú részlete. Code: 51612-19 **Az interjú készítője:** László Klára. **Az interjú készítésének ideje:** Budapest, 2001. március 23. • https://www.youtube.com/watch?v=OTz4F38hhZk&feature=youtu.be A megbocsájtás témaköréhez felhasznált szakirodalom: **1. Fogassy Judit SDSH**: „Vegyétek és egyétek”, Kateketikai segédanyag az Eucharisztiáról. Szent István Társulat az Apostoli Szentszék Könyvkiadója, Budapest, 2005; In: 6. fejezet: A béke és a megbocsátás forrása – Pár szó a megbocsátásról, 43-44.o. **2. Katolikus Egyház Katekizmusa,** Szent István Társulat az Apostoli Szentszék Könyvkiadója, Budapest, 2002, In: „Szeresd felebarátodat, mint önmagadat!”, 5. cikkely, Az ötödik parancsolat 2258. pontja. 579.o.	

Célok: A túlélőkkel való érzelmi azonosulás által, ismerje fel a tanuló, hogy minden körülményben lehet emberségesen viszonyulni embertársainkhoz, sokszor életünk kockáztatása árán is. Mindig van választási lehetőségünk, s rajtunk is múlik, hogy a jó, vagy a rossz oldalára állunk. Ahhoz, hogy életünket értékesen éljük le, szükséges az emberségesség, az empátia, a köszönet, a hálaadás és a megbocsájtás is, még akkor is, ha ez pillanatnyilag nagyon nehéznek is tűnhet számunkra. Ahhoz, hogy a világban többé ne hatalmasodjon el a gonoszság, a tanulóknak rá kell döbbenniük, hogy az ember tiszteletet és szeretet érdemel, és nem lehet különbséget tenni ember és ember között faji, nemzeti, vallási hovatartozás miatt, mert az ember önmagában értékes lény. Az emberi élet szent. Egyedül csak a Teremtő az ura az életnek, ezért senki, semmilyen körülmények között nem ragadhatja magához az ártatlan emberi élet közvetlen kioltási jogát. Fontos cél tehát az élet szentségének tiszteletben tartására, a toleranciára nevelés, és a megbocsájtás lépcsőfokainak megtanítása a diákok számára.

Felhasznált ismeretek	Fejlesztendő készségek, képességek	Rendszerező képesség fejlesztése	Ok-okozati összefüggések feltárása	Tantárgyi koncentráció
Az előző órákon elhangzott fogalmakra, ismeretekre építkezünk.	Vitakészség, konfliktuskezelés, az empátiakészség növelése.	Lényeglátás – rövid szöveg alkotása. Értékek osztályozása, rangsorolás. Jegyzetelés.	A logikus gondolkodás készségének fejlesztése a feladatok által.	Történelem, irodalom, nyelvtan, hittan, média

Idő	Tevékenység	Módszer, tartalom, instrukció	Kapcsolódási pontok	Szemléltetés	Reflexiók, tapasztalatok
1’	**Jelentés**	Adminisztráció			
20’	**Az óra felvezetése** **Motiváció** **Csoportos munka**	**A tananyag lezárásaként,** emeljük ki a megbocsájtani tudást és a hálaadás fontosságát, és ebből alakulhat ki a következő beszélgetés: (A válaszokat a tanulók a saját feladatlapjaikon is rögzíthetik. **V. Melléklet, 1-6. kérdései.)** *Hogyan lehet megbocsájtani?* (felületesen, nem tiszta szívből, igazán, stb.) *Mit jelent az igazi megbocsájtás?* *Mindent meg kell bocsájtanunk?* *A megbocsájtás = a felejtéssel?* *Melyek a megbocsájtás lépései?* *Miért jó szívből megbocsájtani?*		**Feladatlap (V. Melléklet)**	Kiscsoportban dolgozzanak a diákok. Minden csoport kapja meg a következő kérdéseket, közösen válaszoljanak rá, majd számoljanak be tevékenységükről. A megosztásnál nem kell minden csoportnak minden kérdésről beszélnie, a tanár fel is oszthatja a kérdéseket az egyes csoportok között.
15’	**Tanári magyarázat** ***(Egy lehetséges magyarázat bemutatása)**	Az alábbiakban egy lehetséges tanári magyarázatot mutatok be. A megbocsátás nem egy véletlen eredmény, hanem kemény munka és döntés is egyben. A döntés az első lépés, de önmagában még mindig nem elég. Miért kell jól megbocsájtanunk?			*** A tanár mindig ismeri a saját diákjait. Minden csoportnál egyénileg kell figyelembe venni, hogy a megbocsájtásban hol tartanak. A tanárnak itt csak útmutatónak, segítőnek, irányítónak kell lennie a beszélgetésben.**

Idő	Tevékenység	Módszer, tartalom, instrukció	Kapcsolódási pontok	Szemléltetés	Reflexiók, tapasztalatok
	Tanári magyarázat	Mert a Bibliában Jézus is ezt tanította nekünk, vö.: Mt, 18, 21-22 Mert nekünk lesz jobb, ha megszabadulunk a haragtól. A megbocsátást nem szabad összekeverni: • a hibák elnézésével, mert a megbocsátás több annál. • a felejtéssel, mert éppen azért van szükség a megbocsátásra, mert a sebeket nem lehet csak úgy elfelejteni. • az elengedéssel, mert a sebeket nem lehet csak úgy elengedni, azokat gyógyítani kell, hogy idővel valahogy beforrjanak. • a jó érzéssel, hiszen a megbocsátás egyáltalán nem könnyű, sokszor igenis nagyon fájdalmas dolog.			

Idő	Tevékenység	Módszer, tartalom, instrukció	Kapcsolódási pontok	Szemléltetés	Reflexiók, tapasztalatok
		A megbocsátás EGYÉNI MUNKA* * DE A KIENGESZTELŐDÉSHEZ KÉT EMBER KELL.			**A megbocsájtás egyéni lépéseit el lehet mondani, de hangsúlyozzuk ki, hogy ez valóban egy hosszú folyamat, sok idő kell ahhoz, hogy a sebek begyógyuljanak. **A megbocsátás lépései egyéni szinten:** 1. Felismerni, hogy mi az, ami fáj. 2. Ki kell mondani konkrétan azt, amit érzünk, hogy ki, vagy mi okozta nekünk azt a fájdalmat, és itt konkrétumokat kell mondani belül, a szívedben mondd el az illetőnek (képzeld magad elé), hogy mivel bántott meg. 3. Próbáld meg kimondani a megbocsátás szavait, sokszor, s lassan, érzelmileg is begyógyulhatnak a sebek.

Idő	Tevékenység	Módszer, tartalom, instrukció	Kapcsolódási pontok	Szemléltetés	Reflexiók, tapasztalatok
4’	**Összegzés** **Tanári magyarázat**	***„Az első lépés…amikor kijöttünk a hála volt. (…) Bennünket a hála vezérelt…Azóta is így érzek…Ez egy nagyon lényeges momentum volt...”*** Megbocsájtás nélkül nincs megújulás. Nem lehet kollektíven büntetni egy népet azért, mert zsidó; s nem nácizhatunk valakit azért, mert német. Mindenhol élnek jó, és rossz emberek. Az a feladatunk, hogy meglássuk a másik emberben a jót, és a világban lévő Rossz miatt ne általánosítsunk, mert ezáltal mi is csak az emberek, nemzetek közötti feszültségeket szíthatjuk.			
	Tanári magyarázat	Tanuljunk emberséget Erdélyi Lajostól és édesapjától, akiket a lágerből kisétálva nem a bosszú, hanem a HÁLA VEZETETT, és vegyünk példát Faragó Károlynétól,			

Idő	Tevékenység	Módszer, tartalom, instrukció	Kapcsolódási pontok	Szemléltetés	Reflexiók, tapasztalatok
		aki ki tudta mondani, hogy nincs harag a szívében.			
5’	**Az óra zárása** **Videóinterjú megtekintése** **Házi feladat**	Az óra lezárásaként hallgassuk meg Faragó Károlyné üzenetét, amit a fiataloknak mondott: ld.*** Házi feladatként gondolkodjanak el Klári néni és Laló üzenetén, és írják le véleményüket, tapasztalataikat az elmúlt órákkal kapcsolatban, „Személyes reflexióim” címmel. (V. Melléklet 7. feladat.)		**Videóinterjú** **Feladatlap (V. Melléklet)**	Az őszinte véleménynyilvánításhoz adjunk lehetőséget a diákoknak arra is, ha valaki név nélkül szeretné a reflexióját leírni, szabadon megtehesse. A diákok visszajelzése nagyon hasznos információt nyújt arról, hogy mi érintette meg őket, mi az, ami esetleg kevésbé tetszett nekik. Ezeket a visszajelzéseket érdemes elemezni, hogy esetleges hibáinkból mi pedagógusok is tanuljunk.

***https://www.youtube.com/watch?v=OTz4F38hhZk&feature=youtu.be

1. MELLÉKLET – Bevezető óra

1. Gyűjtsd össze a gondolataidat, a zsidósággal kapcsolatban! Mit tudsz a zsidóságról, mit hallottál és tanultál róluk?

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

2. Mit jelent a numerus clausus fogalma?

……

……

……

3. Nézz utána és írd le röviden, mikor jelent meg, és mit tartalmazott

a) az I. zsidótörvény?

Itt a zsidótörvény végrehajtása

Az ügyvédi, orvosi és mérnöki kamarák és az arányszám - A vállalatokra is kiterjesztik az intézkedéseket

Budapest, június 25. MTI. A Budapesti Közlöny mai számában jelent meg a minisztériumnak a társadalmi és gazdasági élet egyensúlyának hatályosabb biztosításáról szóló 1938. évi XV. tc. ben az ügyvédi, a mérnöki és orvosi kamarákra, valamint a vállalatokra vonatkozó rendelkezések végrehajtása tárgyában rendelkező 4360—1938. M. sz. rendelete.

A rendelet szerint az ügyvédi és orvosi kamarák, valamint a budapesti ügyvédi kamara mindegyik tagja köteles ezév július 20-ig személyi adatairól bejelentést tenni ahhoz a kamarához, amelynek tagja.

A nyilvántartás alapján a mérnöki kamaráknál az iparügyi miniszter, az orvosi kamaráknál a belügyminiszter, az ügyvédi kamaráknál pedig az igazságügyminiszter megállapítja, hogy a kamara tagjai közül

kik azok, akiket a törvény értelmében zsidóknak kell tekinteni és hogy ezek száma milyen arányban áll a kamara többi tagjainak számához.

A rendelet rendelkezik a törvény értelmében arról, hogy mindaddig, amíg a zsidóknak tekintendő kamarai tagok száma az összes kamarai tagoko számához képest a 20 százalékot meghaladja,

csupán az újonnan felvett tagok 5 százaléka erejéig szabad zsidó tagot a kamarák sorába felvenni,

Ugyanígy rendelkezik a rendelet arról is, hogy a tagok 20, illetve 80 százalékos arányának elérése után zsidó tagot csak olyan arányban szabad a kamara tagjainak sorába felvenni, hogy számuk az összes tagok számának 20 százalékát meg ne haladja.

A rendelet másik része a vállalatokra vonatkozó rendelkezéseket tartalmazza.

Minden munkaadó köteles az üzletében, üzemében vagy bárminemű egyéb vállalkozásában értelmiségi munkakörben foglalkoztatott alkalmazottakról.

az 1938. március 1-én fennállott állapotnak megfelelőleg július 31-ig bejelentést tenni.

A bejelentést az értelmiségi munkanélküliség kormánybiztosának kell benyújtani. A bejelentett adatok alapján a koronaügyész ad utmutatást a törvény rendelkezéseinek a

Nemzetgyalázásért elítéltek egy debreceni zsidóleányt

Debrecenből jelentik: Az ügyészség nemrég nemzetgyalázás vétségével vádolta meg Benedek Magda 19 éves ittleni zsidóleányt, mert levelet írt Pozsonyba, oda húsz évo emigrált apjának, aki a Prager Presse munkatársa s a levélben a nemzetet sértő kifejezésekert használt. A levél a rendőrségre került, mert a leány vőlegénye, Dániel Ferenc 25 éves borbélysegéd ismerte annak tartalmát s följelentette a vőnyt. A törvényszék penteken tárgyalta a pört és Benedek Magdát tiznapi elzárásra itélte, majd mint cseh állampolgárt az országból örökre

……

……

……

A harmadik zsidótörvény a Ház előtt

Megtiltják a keresztény-zsidó vegyesházasságot

Budapest, jun. 9. B. E. — A képviselőház szerdai ülésének kiemelkedő jelentőséget ad az, hogy ekkor nyujtják be azokat a törvényjavaslatokat, melyekkel a kormány a Házat foglalkoztatni kívánja. Előreláthatólag már szerdán a képviselőház elé kerül

az ügyvédi kamarákban a zsidóságnak az országos számarányuknak megfelelően 6 százalékra való visszaszoritásáról rendelkező javaslat, továbbá a házasság előtti kötelező orvosi vizsgálatról szóló javaslat, mely megtiltja a keresztények és zsidók közötti házasságkötést.

Törvényjavaslat várható a hűtlenség, felségsértés szigoru büntetéséről és a tervgazdálkodás előmozditásáról is.

……

……

b) a II. zsidótörvény?

……

……

……

c) a III. zsidótörvény?

……

……

……

……

……

d) a IV. zsidótörvény?

……

……

……

……

……

4. Az alábbiakban a zsidó holocausttal kapcsolatos fogalmakat olvashatsz! Nézz utána, mit is jelentenek az alábbi fogalmak!

a) holocaust:

……

……

b) sárga csillag:

……

……

c) gettósítás:

……

……

……

d) munkaszolgálat:

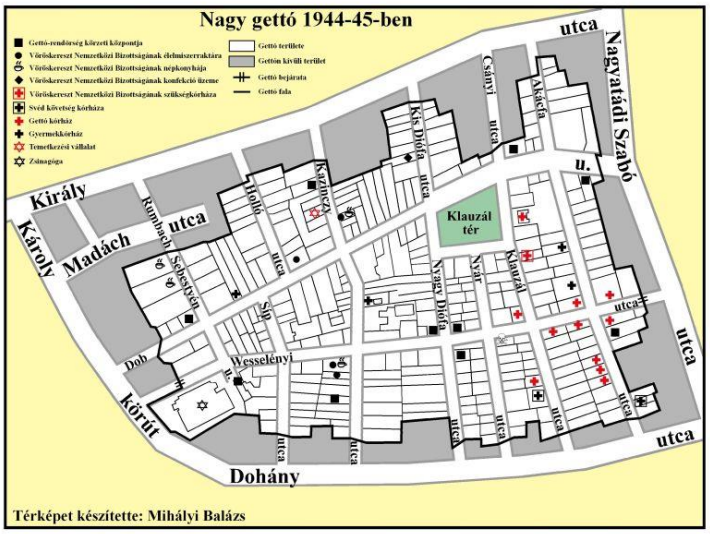

……

……

……

e) deportálás:

……

……

……

f) koncentrációs tábor:

……

……

……

g) krematórium:

……

……

……

6. Nézz utána, hol voltak Európában koncentrációs táborok! Sorolj fel néhányat közülük!

……..

……..

……..

……..

……..

II. MELLÉKLET

Embernek lenni az embertelenségben

1. Gondolkozz el azon, hogy szerinted a holocaust áldozatai, hogyan tudták túlélni a borzalmakat? Vajon <u>mi segíthette</u> őket a túlélésben?

……

……

……

……

2. Szerinted kiktől várták volna a legnagyobb segítséget a foglyok, és kiktől legkevésbé? 1-től 5-ig osztályozd a felsorolást! (1-es a legkevésbé igaz, 5-ös a leginkább igaz)

- Istentől, valamilyen csoda által. ….
- Hazájuktól, hogy kiszabadítja őket. ….
- A nagyvilágtól, hogy felszabadítják egyszer majd a tábor lakóit. ….
- A még életben maradt rokonoktól, akikről tudták, hogy még időben külföldre tudtak menekülni. ….
- A fogolytársak bajtársiasságától. ….
- A vele együtt raboskodó közeli családtagtól. ….
- A vele együtt raboskodó közeli rokonságtól. ….
- A fogvatartóiktól. ….
- A környékbeli lakosoktól, olyan jószándékú emberektől, akik életüket is kockára merik tenni. ….
- Nem vártak segítséget senkitől. ….

3. Töltsd ki az alábbi táblázatot!

Fogvatartó:	**EMBERSÉGES**	**EMBERTELEN**
Jellemzője:		

III. MELLÉKLET

A kétféle ember

(Interjú Faragó Károlynéval)

1. Egyetértesz-e Klári néni mondatával, hogy: *„Kétféle ember van az én számomra, tisztességes, jószándékú ember, vagy gazember. Ennek lehetnek nüánsznyi eltérései, de a lényegen ez nem változtat semmit.”*

Igen, mert:…….....

……

Nem, mert:…….

……..

2. Töltsd ki az alábbi táblázatot a megadott szempontok szerint. Milyen emberi magatartásokról hallhattunk az interjúrészletben?

Szereplő	Mit tesz?	Következménye?	Magatartás-formája	Véleményem erről.

3. Miért mondta a német mérnök Klárának, hogy:

a) *„ő engem soha nem látott, én soha nem láttam őt, mert neki az életéről van, az állásáról, életéről, szabadságáról éppúgy szó van, mint az enyémről.”* **Mit értett ez alatt?**

……..

……..

b) A fekete karvédőre, hogy:

„Nem tőle kaptam! Van. Találtam. Használjam.”

……..

……..

4. Szerinted miért nem segített a Kassáról származó zsidó asszony? Karikázd be azt az állítást, amivel egyetértesz, véleményedet indokold is.

a) Mert nem akart.

b) Mert félt.

c) Mert nem tudott segíteni, mert nem volt megfelelő felszerelése a gyógyításhoz**.**

……..

5. Véleményed szerint, vajon mi fájhatott jobban Klárának:

a) Az, hogy nem segít rajta.

b) Az, hogy zsidó származása ellenére sem segít rajta.

c) Nem érzett vele együtt úgy sem, mint nő.

d) Ismerte a nehéz körülményeit, és őt magát is személyesen, és ennek ellenére nem segített.

e) Mindegyik állítás igaz.

f) Más vélemény:

……..

6. Mennyire tudsz egyetérteni, azonosulni Klári néni mondatával, miszerint ő nem haragszik senkire, és személyeket sem okol. Véleményedet fogalmazd meg egy-két mondatban.

„Nem haragszom senkire. Személyt nem tudok okolni. De azt szeretném, ha a világ meggondolná, hogy mivel élje túl. És lépjen a jó útra. Ne bántsák egymást ok nélkül az emberek. Ne hulljon több könny. És ne legyen több gyász amiatt, mert az emberi nem nem tud megegyezni egymással.”

……..

……..

……..

……..

IV. MELLÉKLET

Emberség, hála, köszönet

(Interjú Erdélyi Lajossal)

1. Próbáld meg végiggondolni, E/1 személyben, hogy mit hihetett Laló akkor, amikor a német nő intett felé. Szerinted nem félt attól, hogy esetleg valamilyen csapdába esik? Írd le az érzéseidet ezzel a szituációval kapcsolatban!

……...……

……...……

……...……

……...……

……...……

……...……

2. Szerinted miből fakadhatott a fegyveres őr dühe? Húzd alá azt a megállapítást, amivel egyet értesz. Véleményedet indokold is!

a) abból, hogy a német nő segített

b) abból, hogy egy zsidónak segít

c) abból, hogy tehetetlen, s bár ő sem ért egyet ezzel az egésszel, de neki ez a kötelessége

e) abból, hogy teljesen egyetértett az antiszemitizmussal, és valóban gyűlölte a zsidókat.

f) más**:……...**

Indoklás:……..

…….....

……...

…….....

3. Milyen viselkedésmintákkal találkozhattunk az imént elhangzott interjúrészletben?

a) Töltsd ki a táblázatot a megadott szempontok szerint!

b) Írd le, mi a véleményed a történetben szereplő emberekről, magatartásukról, és tetteikről!

Szereplő	Mit tesz?	Mi vezérli?	Mi a közvetlen következménye tettének?	Mi lesz a végkifejlet?	Milyen a viselkedése?
Német asszony					
Laló					
Német őr					
Apa					
Orosz katona					

b) Véleményem:

- a német asszonyról:

……
……
……
……

- Laláról:

……
……
……
……

- a német őrről:

……
……
……
……

- Laló édesapjáról:

……
……
……
……

- az orosz katonáról:

……
……
……
……

4. Mi lehetett annak az oka, hogy Laló, az édesapja és a német asszony is EMBER tudott maradni az embertelen körülmények ellenére?

……..
……..
……..
……..
……..

V. MELLÉKLET

A megbocsájtás

1. Hogyan lehet megbocsájtani?

……

……

……

……

2. Mit jelent az igazi megbocsájtás?

……

……

……

……

3. Mindent meg kell bocsájtanunk?

……

……

……

……

……

4. A megbocsájtás = a felejtéssel?

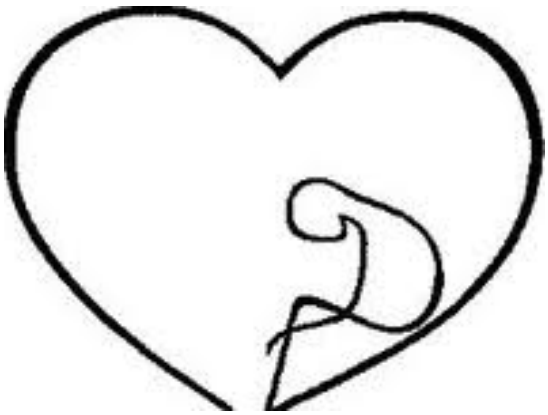

……...……

……...……

……...……

……...……

……...……

……...……

5. Szerinted melyek a megbocsájtás lépései?

……...……

……...……

……...……

……...……

……...……

6. Miért jó szívből megbocsájtani?

……...……

……...……

……...……

8. Olvasd el Klári néni és Erdélyi Lajos üzenetét, és írj le véleményedet, tapasztalataidat, az elmúlt órákkal kapcsolatban, „Személyes reflexióim" címmel.

„Az első lépés…amikor kijöttünk a hála volt. (…) Bennünket a hála vezérelt…Azóta is így érzek…Ez egy nagyon lényeges momentum volt..." (Erdélyi Lajos)

„Tiszteljék azt, amit tanulniuk kell. Tiszteljék a tanítóikat. És tiszteljék egymást. Nyitott szemmel járjanak, és ne kelljen panaszkodni másoknak. Vegyék észre, hogy mi panasza, mi

fájdalma, mi szomorúsága, mi baja van valamelyik társuknak. Ha osztogatják a szeretetet, nekik *csak több lesz belőle. Emberek legyenek. Lehetnek nagyon magas iskolai végzettségűek, lehetnek mindenféle modern gépekhez értő emberek, de a gépek mögött mindig meg kell látni az embert.” (Faragó Károlyné)*

Személyes reflexióim

MELLÉKLETEK:

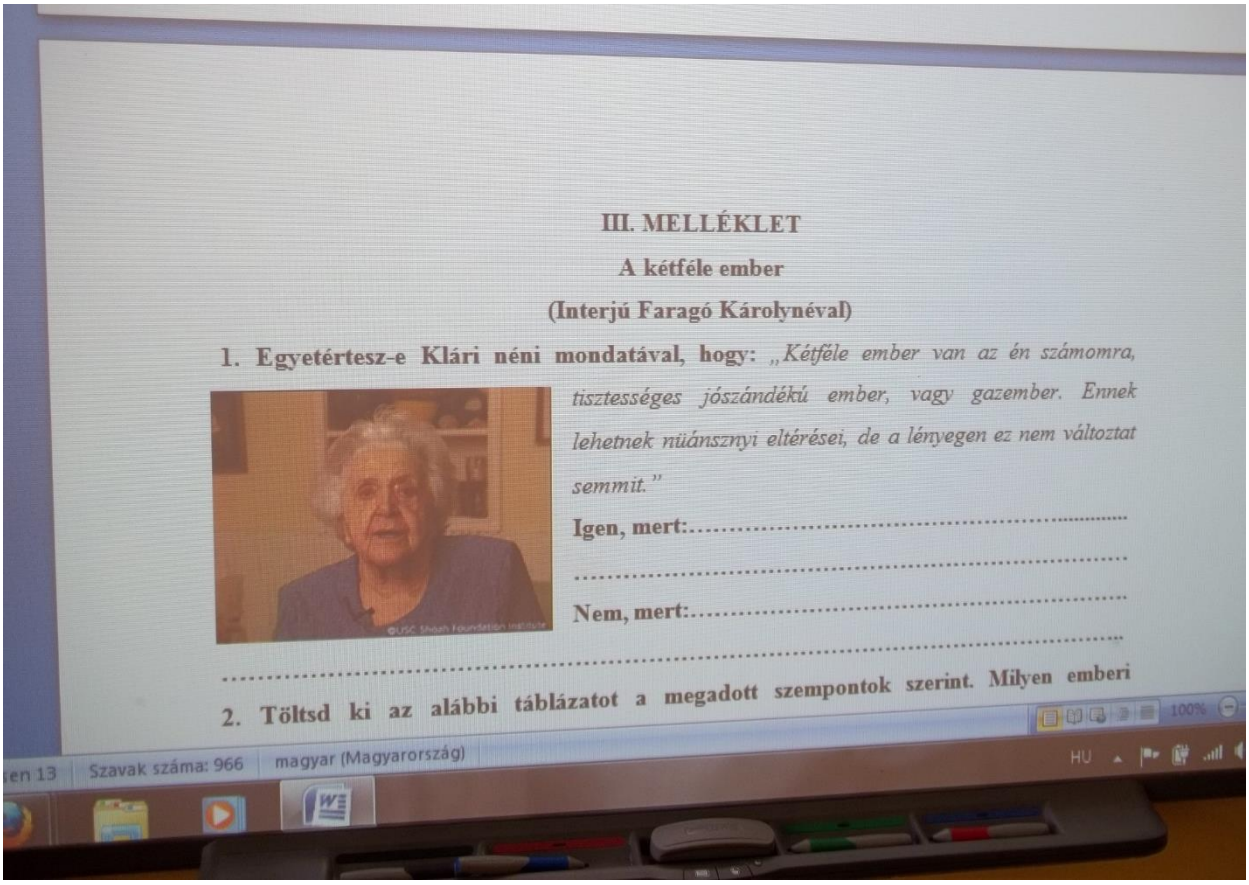

III. MELLÉKLET

A kétféle ember

(Interjú Faragó Károlynéval)

1. Egyetértesz-e Klári néni mondatával, hogy: *„Kétféle ember van az én számomra, tisztességes jószándékú ember, vagy gazember. Ennek lehetnek nüánsznyi eltérései, de a lényegen ez nem változtat semmit.”*

Igen, mert:.....

.....

Nem, mert:.....

.....

2. Töltsd ki az alábbi táblázatot a megadott szempontok szerint. Milyen emberi

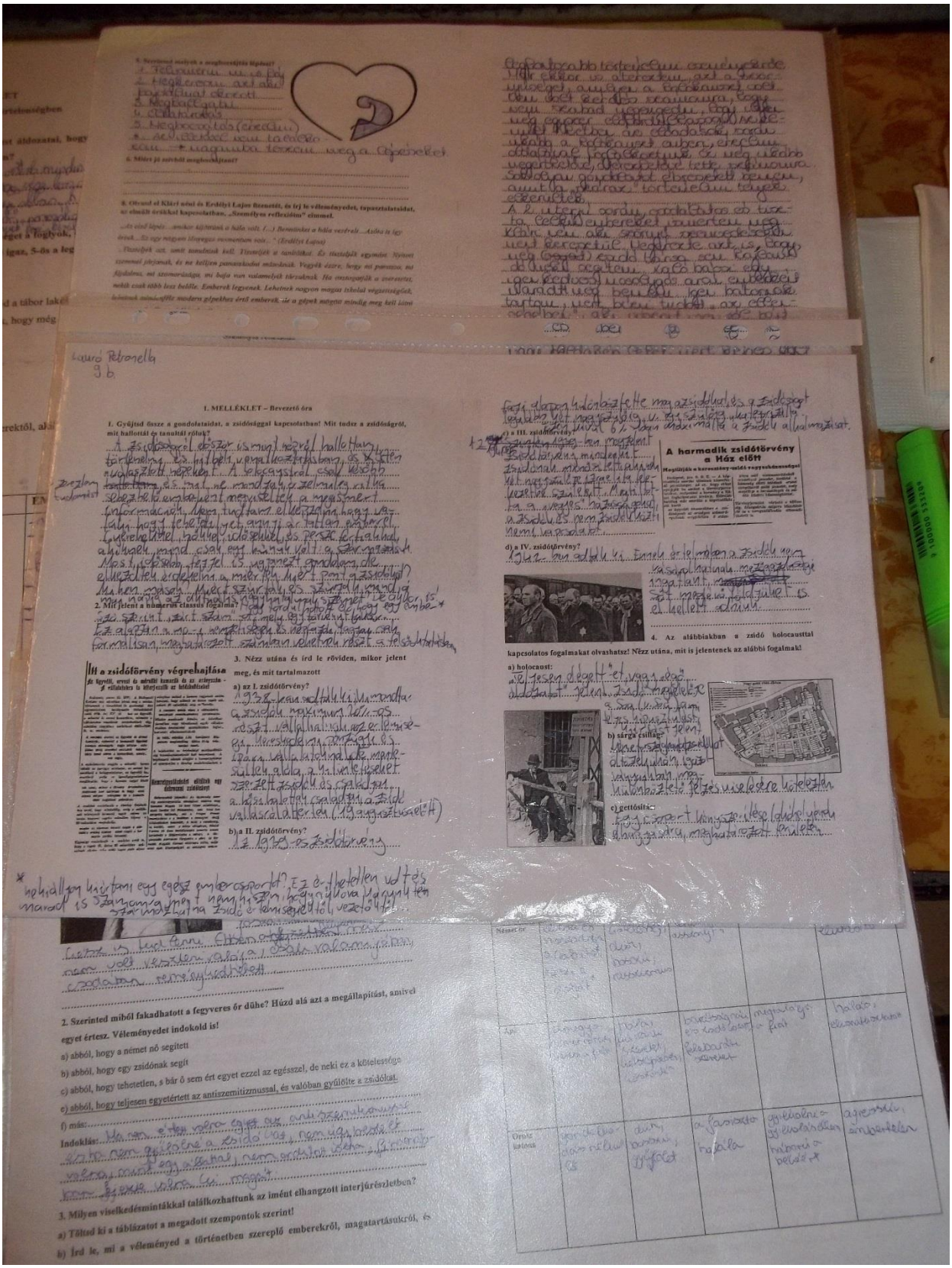

5. Szerinted melyek a megbocsájtás lépései?

6. Miért jó szívből megbocsájtani?

8. Olvasd el Klári néni és Erdélyi Lajos fizenetét, és írj le véleményedet, tapasztalataidat, az elmúlt órákkal kapcsolatban, „Személyes reflexiótm" címmel.

Lauró Petronella
9.b

I. MELLÉKLET – Bevezető óra

1. Gyűjtsd össze a gondolataidat, a zsidósággal kapcsolatban! Mit tudsz a zsidóságról, mit hallottál és tanultál róluk?

2. Mit jelent a humerus classus fogalma?

3. Nézz utána és írd le röviden, mikor jelent meg, és mit tartalmazott

a) az I. zsidótörvény?

b) a II. zsidótörvény?

c) a III. zsidótörvény?

d) a IV. zsidótörvény?

4. Az alábbiakban a zsidó holocausttal kapcsolatos fogalmakat olvashatsz! Nézz utána, mit is jelentenek az alábbi fogalmak!

a) holocaust:

b) sárga csillag:

c) gettósítás:

2. Szerinted miből fakadhatott a fegyveres őr dühe? Húzd alá azt a megállapítást, amivel egyet értesz. Véleményedet indokold is!

a) abból, hogy a német nő segített

b) abból, hogy egy zsidónak segít

c) abból, hogy tehetetlen, s bár ő sem ért egyet ezzel az egésszel, de neki ez a kötelessége

e) abból, hogy teljesen egyetértett az antiszemitizmussal, és valóban gyűlölte a zsidókat.

f) más:

Indoklás:

3. Milyen viselkedésmintákkal találkozhattunk az imént elhangzott interjúrészletben?

a) Töltsd ki a táblázatot a megadott szempontok szerint!

b) Írd le, mi a véleményed a történetben szereplő emberekről, magatartásukról, és

Német őr	[illegible]	[illegible]	asszonyt?		[illegible]
Lai	[illegible]	hála, [illegible]	bruttságnál és zsidó [illegible] felebarátt szerelet	megtalálja a fiát	hálás, elkonatlaszlatot
Ortiz katona	gondolkodás nélkül és	dühi, bosszú, gyűlölet	a fasiszta halála	gyilkolni a gyilkolásban hábori a belőért	agresszív, embertelen

FELHASZNÁLT IRODALOM

1. Fogassy Judit SDSH: *„Vegyétek és egyétek”, Kateketikai segédanyag az Eucharisztiáról.* Szent István Társulat az Apostoli Szentszék Könyvkiadója, Budapest, 2005; In: 6. fejezet: A béke és a megbocsátás forrása – Pár szó a megbocsátásról, 43-44.o.
2. *Katolikus Egyház Katekizmusa,* Szent István Társulat az Apostoli Szentszék Könyvkiadója, Budapest, 2002, In: „Szeresd felebarátodat, mint önmagadat!”, 5. cikkely, Az ötödik parancsolat 2258. pontja. 579.o.
3. *Magyarország a második világháborúban*, Lexikon A-ZS, Főszerkesztő: Sipos Péter, Szerkesztő: Ravasz István, PETIT REAL Könyvkiadó, Budapest, 1997

Internetes források

1. USC Soá Intézet Vizuális Történelmi Archívumából Faragó Károlynéval készített interjú részlete. Code: 51612-19
   Az interjú készítője: László Klára.
   Az interjú készítésének ideje: Budapest, 2001. március 23.
   http://youtu.be/9H6ncSHc7UQ - Faragó Klára I. részlet
   http://youtu.be/NouAmDCYXJI - Faragó Klára - II. részlet
   http://youtu.be/OTz4F38hhZk - Faragó Klára - III. részlet

2. USC Soá Intézet Vizuális Történelmi Archívumából Erdélyi Lajossal készített interjú részlete. Code: nincs megadva
   Az interjú készítője: Buda Júlia
   Az interjú készítésének ideje: Budapest, 1999. szeptember 21.
   A teljes anyag letölthető innen: http://dornsife.usc.edu/vhi/hungarian/Erdélyi Lajos
   Felhasznált részlet: http://youtu.be/SpCWRgPCL9c - Erdélyi Lajos interjú

3. http://hu.wikipedia.org/wiki/ Erdélyi_Lajos_(fotóművész_1929)
4. http://www.poema.hu/index.php?lap=idezetreszl&id=6851

5. http://kurir.katolikus.hu/hirek/egy-kereszteny-nem-lehet-antiszemita-hangoztatta-ismet-ferenc-papa
6. http://www.holokausztmagyarorszagon.hu/index.php?section=1&type=glossary#n
7. http://www.holokausztmagyarorszagon.hu/index.php?section=1&type=content&chapter=3_1_2
8. http://www.hdke.hu/tudastar/enciklopedia/fogalom?title=h
9. Radnóti Miklós: Hetedik ecloga-Erőltetett menet https://www.youtube.com/watch?v=fGkQ6DRSAE8

Egyéb forrásul szolgáló webhelyek

1. www.holokausztmagyarországon.hu
2. www.hdke.hu
3. www.holocaust.lap.hu
4. www.emlekezem.hu
5. www.degob.hu

PÁLL MAGDUS: MIT ÉS HOGYAN TANÍTOK A HOLOKAUSZTRÓL?

PÁLL MAGDUS: MIT ÉS HOGYAN TANÍTOK A HOLOKAUSZTRÓL?

REZÜMÉ

A XX. század legnagyobb borzalmai az előítéletességből táplálkoztak. Az előítélet táptalaja volt a fajelméletnek, élettérelméletnek, az örmények genocídiumának, a ruandai mészárlásnak, a holokausztnak.

Mint pedagógus fontosnak tartom, hogy minden alkalmat megragadjunk, akár történelem, akár etika, akár osztályfőnöki órákon, hogy ne szokványosan foglalkozzunk ezzel a témával. Ezért is dolgoztam ki néhány olyan „jó gyakorlatot", ami „másságával" segíthet a mindennapi pedagógiai gyakorlatban.

CÉLCSOPORT

Bár az általam kidolgozott módszertani segédletet főleg 15-18 éves tanulóknak szántam, igazából bármilyen korosztálynál alkalmazható, különösképpen a Rettentő Valamik című mese feldolgozása.

IDŐKERETEK

Összesen: 360 perc

A bővebben kifejtett gyakorlatok időkerete: 160 perc

Az első gyakorlatnál 45 perces időkeret elegendő, de főleg az általános iskolásoknál több órát is érdemes erre szánni, mivel a gyakorlat szerepjátékra is alkalmas, amit köztudottan szeretnek a gyerekek.

A Holokauszt szemei című filmfeldolgozásához, megbeszéléséhez legalább 90 perc szükséges.

FEJLESZTENDŐ KOMPETENCIÁK ÉS KÉSZSÉGEK

Az előítélet, előítéletesség nemcsak a történelem órák témaköréhez kapcsolódik, hanem a társadalomismeret és etika órák tananyagához is. Tehát széles körben adódik alkalom arra, hogy fejlesszük az altruizmust, a megértést és elfogadást.

TOVÁBBI FEJLESZTENDŐ KÉSZSÉGEK:

• együttérzés

• segítőkészség

• megértés

• elfogadás

• befogadás

• együttműködés

• tolerancia

• empátia

Kompetenciák:

• etikai kompetenciák

• kognitív kompetenciák

• funkcionális kompetenciák

• személyes kompetenciák

1. BEVEZETÉS

A holokauszt tanításánál a módszertani elemeket tartom fontosnak, és alapvetően azzal foglalkoztam, hogy mennyit, mit és hogyan kell tanítani ezt a témakört. A holokausztnak bőséges irodalma van, jobbnál jobb könyvek, filmek, szemléltető eszközök jelentek meg ebben a témában, viszont ennek ellenére nagyon nehéz eltalálni azt az arany középutat, amellyel mind az emocionális, mind az intellektuális hatást el lehetne érni. Márpedig ez nagyon fontos, hiszen emóció nélkül nem lehet hosszú távú ismereteket szerezni (nem tud olyan intenzitású emléknyom keletkezni, amit a későbbiek során jól fel tudnának a tanulók idézni).

Ugyanakkor az emocionális hatás intenzitására is figyelni kell. „Ne sokkolni" egy sokkoló témánál, érzelmeket kelteni, érzelmi túlfűtöttség nélkül, szinte lehetetlennek látszó feladat. Persze sokkal egyszerűbb lenne a megoldás, ha ezt a témát is (sok egyéb témával egyetemben) lehetne interdiszciplinárisan tanítani, vagy projekttémaként (külső helyszínek bevonásával, amit szintén nagyon fontosnak tartok, mert már maga a tény, hogy a tanulót kiragadjuk a megszokott tanulási környezetből, fél sikernek számít!).

Sajnos, reálisan szemlélve a helyzetet, nagyon kevés az olyan iskola, ahol meg lehet ezt valósítani, és nem azért mert a kollégák averzióval közelítenének a témához, hanem azért, mert rengeteg olyan adminisztrációs nehézségbe ütközik a tanár, amibe egyszerűen belefárad: többszöri óracsere (amire nem minden kolléga hajlandó), engedélyeztetések (az igazgatóság, illetve a szülők részéről, tömegközlekedési járművek használata, amire a tanulók nem rendelkeznek bérlettel, mert HÉV-vel, vagy távolsági busszal közelítik meg az iskolát , stb. stb.). Nincs ez másképp a mi iskolánkban sem, mert egyrészt a tanulóink túlterheltek: a közismereti órákon mellett nagy óraszámban (több mint 40 órában) tanulnak szakmai tantárgyakat (rajz, alkalmazott grafika, ábrázoló geometria, népművészet, szakelmélet, művészettörténet, anatómia-és térábrázolás, szakgyakorlat), másrészt tanulóink többsége az agglomerációból került az Illatos útra, sokan több órát ingáznak otthonuktól az iskoláig (Érd, Monor, Gyömrő, Szigetszentmárton, Szigetszentmiklós), nehéz ezért őket hétvégén mozgósítani. Nyilván, komoly erőfeszítéssel meg lehet ezt is oldani egy-két osztálynál, de nem az osztályok többségénél.

Ezért kellett kidolgozni egy olyan módszert, amellyel ilyen körülmények között is hatékonyan lehessen tanítani ezt a nehéz témakört. A módszertani elemek felépítésénél nagy segítséget jelentettek a jeruzsálemi és berlini tapasztalatok.

Chava Baruch The International School for holokauszt Studies módszertani oktatója, olyan tananyagokkal ismertetett meg, amelyeket nagy hatékonysággal tudok használni az iskolai oktatásban, nemcsak az előítéletesség, rasszizmus, vagy holokauszt témánál, hanem más tanítási-tanulási egységnél is.

Az órák megtervezésénél, valamint a módszertani elemek kidolgozásánál, azokat a nevelési szempontokat tartottam szem előtt, amit már a NAT-ban is plasztikusan megfogalmaztak:„az

erkölcsi nevelés lehetőséget nyújt az emberi lét és az embert körülvevő világ lényegi kérdéseinek különböző módokat felölelő megértésére, megvitatására.”

A bemutatott óraterveket fel lehet használni:

- történelem órákon
- a következő témakörnél: zsidóüldözés, a holokauszthoz vezető út, népirtás, a holokauszt
- etika órákon
  1.1. Tények és értékek. A cselekedet erkölcsi megítélése
  2.2. A lelkiismeret szabadsága és a személy erkölcsi felelőssége
  3.3. Mi és Ők. Többség és kisebbség, szolidaritás, kölcsönös segítség
  4.4. Intolarencia, a gyűlölet, a kirekesztés

2. CSOPORTPROFIL

Osztály: 12/c

Létszám: 20 fő

A csoportprofil bemutatását azért tartom fontosnak, mert hiába határozzuk meg a célt, dolgozzuk ki az oktatási anyagot, ennek megvalósítása mindig csoportfüggő (az ami egy adott csoportnál jól működik, egy másik csoportnál lehet, hogy egyáltalán nem lesz eredményes). Ezért ha hatékonyak akarunk lenni, előbb jól meg kell ismerni azt az osztályt, amelyben tanítunk.

Én ezt a módszert a leghatékonyabban a 12/c osztálynál tudtam érvényesíteni, ezért ezt a csoportot röviden be is mutatom.

Az osztályban tanuló diákok lányok (erre a szakra – dekoratőr inkább lányok jelentkeznek). A Jaschik Álmos Művészeti Szakközépiskolában a dekoratőr képzés új keletű, de nagyon erős. A dekoratőr szakma képzési területe nagyon komplex: kollázs, montázs, csomagolás, terítés, asztali és fali díszítések, ajándék készítés, színdinamika alkalmazása, azonban a kirakatrendezés, a céges rendezvények és egyéb kereskedelmi jellegű dekorációk és reklámok tervezése és kivitelezése a szakma fő profilja.

A szakmai gyakorlat segíti a tanulók esztétikai nevelését (stílus, ízlés), az önkifejezést, kreativitást, fantáziát, kézügyesség-fejlesztést. A dekoratőr-képzés mind a munkaerőpiac, mind a továbbtanulás tekintetében az ország legsikeresebb képzése, és ez a minőségi oktatásnak köszönhető. A szakmai gyakorlaton a tanulók megtanulnak hosszú ideig figyelmesen és igényesen dolgozni, és ez az attitűd az elméleti órákon is tovább folytatódik.

3. A HOLOKAUSZT TANÍTÁSA

A továbbiakban röviden bemutatom a holokauszt tanításának tervezetét, majd a terjedelmi korlátok miatt az első két jó gyakorlatot fejtem ki részletesebben. A tematikus tervhálóban is látható (1. számú melléklet) hogy a holokauszt tanítását négy gondolati egységre osztottam fel:

1. Ráhangolódás (1 óraszámban)

2. Fogalmak, események megértése (2 óraszámban)

3. A nemzetközi és nemzeti háttér bemutatása (2 óraszámban)

4. A holokauszt arcainak bemutatása (különös tekintettel az áldozatokra) (3 óraszámban)

1. óra: Ráhangolódás

Eve Bunting: A Rettentő Valamik című tanmese felolvasása és elemzése

Miért választottam ezt a megoldást? Azért mert:

- Eve Bunting tanmeséje időálló, olyan általános emberi tulajdonságokra világít rá, amelyek
- kortól, nemtől, rassztól, vallástól függetlenül jellemzőek az emberekre.
- Ez a tanmese nem a holokausztról szól (bár átvitt értelemben arról is szólhat), hanem az emberi előítéletességről, a közönyről, nemtörődömségről, a „be nem avatkozásról".
- Egyszerű a nyelvezete, mégis sokkoló és elgondolkodtató.
- Alkalmas arra, hogy a tanulók kifejtsék a véleményüket.

2-3. óra: Szász János: A holokauszt szemei

Ennél a gondolati egységnél fontos, hogy két egymást követő órában történjen a téma feldolgozása (ha nem lehet más formában óracserével kell ezt megoldani), mert ha csupán a filmélménnyel maradnak a tanulók, és nem jut idő a megbeszélésre a tanóra nem éri el a kitűzött célját. Miért választottam ezt a filmet?

Azért mert:

- Szász János filmje ötvözi a történelmi hitelességet az esztétikai élménnyel, túllépve ezáltal egy didaktikus dokumentumfilm jellegén.
- A gyerek perspektívájából, a gyerek szemszögéből láttatja a holokauszt rémségeit.
- A megrázó élményeket időközönként megszakítva, Szász János filmjében megjelennek a zsidó hétköznapok, a zsidó szokások,(pészah, barches, széder-tál), valamint az egyszerű emberi sorsok.

- Szász János nem az „absztrakt”, felfoghatatlan holokausztot akarja bemutatni, hanem konkrét eseményeken keresztül, konkrét emberek, konkrét visszaemlékezésén keresztül jelenik meg a vészkorszak.
- Ettől felfogható a „felfoghatatlan”.

4. óra: Nemzetközi háttér bemutatása:

- Előzmények: Hitler hatalomra jutása
- A német zsidó-politika első szakasza:
  - 1935-nünbergi törvények
  - „kristályéjszaka”
- A német zsidó-politika második szakasza:
  - a világháború kirobbanása, Lengyelország bekebelezése, a zsidók területi elkülönítése
  - deportálások, koncentrációs táborok
- A német zsidó-politika harmadik szakasza:
  - 1942-waaseei konferencia – végső megoldás
  - Halálgyárak

5. óra: Nemzeti háttér: holokauszt Magyarországon

- A Horthy-korszak elemzése
- Teleki Pál és a numerus clausus
- I. zsidótörvény
- II. zsidótörvény
- III. zsidótörvény

A holokauszt kibontakozása:

- A kamenyec-podolszkiji deportálás és az újvidéki mészárlás
- Megszégyenítés (1944.évi 1240 miniszterelnöki rendelet a zsidók megkülönböztető
- jelzéséről)
- Gettósítás
- Deportálás (Adolf Eichmann szerepe)
- A nyilas kormány
- A „csillagos házak”
- Munkatáborok, haláltáborok

6. óra: A holokauszt arcai

Az áldozatok

Az áldozatok bemutatásánál fontosnak tartom azt, hogy az áldozatok ne legyenek „arctalanok". Ha számokról beszélünk és statisztikai adatokról, a tanulók számára az áldozat felfoghatatlanná válik, csupán egy fogalom lesz, vagy egy érzéklet. A számokat és adatokat felfogni is sokkal nehezebb, mint az egyszerű emberi sorsokat. Ezért tehát, akár a Holokauszt szemei esetében, a tanórákon is konkrét emberi sorsokon keresztül kell és érdemes bemutatni a holokausztot. Azért is fontos, hogy az áldozatoknak nevet és arcot adjunk, mivel a náci ideológia egyik alapeleme pont a zsidók emberi méltóságtól való megfosztása, vagyis a dezantropomorfizálása volt.

7. óra: Be nem avatkozók

Ennél a leckénél visszatérünk A Rettentő Valamik tanmesére és a közöny veszélyéről, a félelemről, a „be nem avatkozás" kockázatáról beszélünk.

8. óra: Életmentők

Választhatnék bárkit az életmentőkből, de én már egy ideje Slachta Margit személyén keresztül mutatom be az életmentőket. Miért választottam Slachta Margitot?

Azért mert:

- Óriási érdemei voltak a zsidómentésben.
- Amikor Szlovákiában elrendelték a „zsidótlanítást", Rómába utazott, és 1943.március 11-én sikerült kieszközölnie a pápai kihallgatást.
- XII.Pius pápa Slachta Margit meghallgatása után elrendelte, hogy Szlovákia összes templomában tiltakozó pásztorlevelet olvassanak fel. Ezzel megakadályozták 20.000 zsidó deportálását.
- Slachta Margit tiltakozott az 1941-es Kamenyec-Podolszk-féle akció ellen.
- Védelmébe vette az erdélyi magyarokat is, megakadályozva az erdélyi zsidók deportálását.
- 1940.november 8-án a Keresztény Női Tábor nevében beadványt írt a munkaszolgálatosok nevében.
- 1941-ben a kőrösmezei deportálás ellen tiltakozott.

4. JÓ GYAKORLATOK

I. Jó gyakorlat

Eve Bunting: A Rettentő Valamik című tanmese felolvasása és elemzése

Martin Niemöller azt nyilatkozta:”Amikor Németországban a kommunistákért jöttek, én nem álltam ki értük, mert nem voltam kommunista. Aztán a zsidókért jöttek és én nem álltam ki értük, mert nem voltam zsidó. Aztán a szakszervezeti tagokért jöttek, és én nem álltam ki értük, mert nem voltam szakszervezeti tag. Aztán a katolikusokért jöttek, és én nem álltam ki értük, mert protestáns voltam. Aztán értem jöttek, és addigra már senki nem maradt, aki kiálljon mellettem.”

Martin Niemöller gondolatait felhasználva Eve Bunting egy csodálatos tanmesét írt, Rettentő

Valamik címmel. A történet főhőse egy ártatlan Kisnyuszi, aki megdöbbenve érzékeli, hogy

időközönként a Rettentő Valamik eljönnek különböző állatokért (tollas, bozontos farkúak, vízben élők, stb.), s amikor ifjonti érdeklődéssel megkérdezi a nyulakat, hogy miért viszik el őket, mindig kap valamilyen felszínes, hányaveti magyarázatot.

Az óra első felében felolvasom a tanmesét, majd tanulói segédlettel felírom a szereplőket a táblára:

- **Kisnyuszi**
- **Nyulak**
- **Tollas állatok**
- **Bozontos farkúak**
- **Vízben élő állatok**
- **Tüskéshátúak**
- **Rettentő Valamik**

Hét csoportot alakítunk ki, minden csoportban 3 tanulóval (a tanulók tetszőlegesen választják ki, hogy melyik csoportba kerüljenek: tollas állatok, bozontos farkúak stb., ha a csoportalakítás nehézkes kockadobással döntjük el, hogy ki melyik csoportba kerüljön.) Utána minden csoportot arra kérek, hogy mutassa be az adott állatcsoport tulajdonságait. Pl. a tollas állatok csoportjánál fel kell sorolniuk, hogy milyen madarakat ismernek (vörös vércse, gólya, vörösbegy, vörös kánya, ökörszem, barázdabillegető, túzok, fecske stb.) és milyen jellemző tulajdonságokkal bírnak ezek a madarak. Megállapítjuk, hogy szín, méret, forma, természet alapján (hogy csak néhány kritériumot említsünk meg) nagyon különbözőek tudnak lenni a tollas állatok.

Ezután megkérdezem, hogy szerintük van-e különbség a csóka, a papagáj, a kolibri vagy fülemüle hangja között? A madarak sokféleségét érzékeltetve felteszem azt a kérdést, hogy lehet-e általánosítani? Mondhatjuk-e azt, hogy a madarak túl zajosak, ezért megérdemlik, hogy elvigyék őket?

A bozontos állatok csoportjánál a diákoknak fel kell sorolniuk az általuk ismert bozontos állatokat, be kell mutatniuk ezen állatok jellemzőit, majd csoportosítaniuk kell méretük, színük, formájuk szerint. Ebben az esetben is azt akarjuk bemutatni, hogy a bozontos állatok is sokfélék, tehát nem lehet azt mondani minden bozontos állatra, hogy kapzsi.

Hasonló módszerrel térképezzük fel a vízben élő- és a tüskés hátú állatok sokszínűségét, kiemelve azt, hogy az általánosítás pontatlanságot és hamis információkat szülhet.

Ezzel a módszerrel a tanulók **cselekvő módon vesznek** részt a tanítási-tanulási folyamatban, és alkalmuk adódik arra is, hogy előtérbe helyezzék a fantáziájukat, kreativitásukat.

A tanulók **saját maguk vonják** le azokat **a következtetéseket,** amelyek fontosak pl., hogy nem lehet és nem szabad általánosítani, valamint azt, hogy **az információ- és tudáshiány előítélethez vezethet.**

Az óra második részében az **összefogás élményét** akarom erősíteni a tanulókban. Ebben az esetben az alkalmazott módszerem: a vita.

Felvezetésképpen elismételjük, hogy tulajdonképpen mi is történt a tanmesében: miután a Rettentő Valamik elvitték a tollas állatokat, bozontos farkú mókusokat, vízben élő állatokat, tüskéshátúakat, majd a többi nyulat is, csak a Kisnyuszi menekült meg, mert elég kicsi volt ahhoz, hogy elbújjon és a Rettentő Valamik sziklának nézzék. A Kisnyuszi ezután elhagyta a tisztást, azzal a szándékkal, hogy beszéljen a többi állatoknak a Rettentő Valamikről.

Vitaindító mondatok:

Szerintetek meg fogják őt hallgatni?

Szerintetek ha az állatok összefognak a dolgok másként alakultak volna?

Konklúzió:

Az volt a tapasztalatom, hogy a tanulók aktívak voltak az órán, bátran kifejtették véleményüket és ezzel a módszerrel sikerült felkeltenem a diákokban a kritikai gondolkodás képességét, a szociális érzékenységet és az empatikus készséget és mindezt élményszerűen, játékosan minden erőfeszítés nélkül.

II. Jó gyakorlat

Szász János: A holokauszt szemei

Ennél a tanítási egységnél pontokban foglalva mutatom be az óra különböző szakaszait.

1. Bevezetés

A Shoah Túlélői Vizuális Történelem Alapítvány Magyarországon több mint 800 visszaemlékezést rögzített. Ezen dokumentumfilmek egy részéből oktatási segédanyag készült, de *Megtört csend* címmel művészi igényességgel kivitelezett filmek is készültek.

Ennek a páratlan gyöngédséggel elkészített dokumentum sorozat része Szász János: *A Holokauszt szemei* című film.

2. A film megtekintése

3. A filmben elhangzó fogalmak megbeszélése, szükség esetén megmagyarázása és **szókártyák készítése** (erre már korábban felkészítem a diákokat, közlöm velük, hogy ezen az órán kb.30 szókártyára van szükség és időspórolás miatt már otthon készítsék el ezeket). A szókártyák segítségével egyrészt az a célom, hogy rögzítsük az információkat (a holokaussztal kapcsolatos fogalmakat és meghatározásokat a film segítségével kell elkészíteni, hiszen a filmben nemcsak a fogalmak, hanem a fogalmak tartalma is elhangzik), másrészt, hogy deduktív gondolkodásra késztessem a tanulókat.

A filmben elhangzott fogalmak:

- holokauszt – égő áldozat
- antiszemitizmus – a zsidók ellen irányuló törekvés, zsidóellenesség
- numerus clausus (korlátozott szám) – zsidóellenes rendelkezés
- sárga csillag – a zsidókat öltözékükön megkülönböztető jelvény
- gettó – elkülönített negyed,
- deportálás – kényszer lakóhelyre való hurcolás
- bevagonírozás – marhavagonba zsúfolás
- krematórium – tetemek elégetésére szolgáló hely
- haláltábor – az elhurcolt zsidók megsemmisítésére szolgáló hely
- appel – sorakozó

4. A holokauszttal kapcsolatos szókártyák készítése után **újabb szókártyákat készítünk,** ezúttal a **zsidó hagyományokkal**, ünnepekkel kapcsolatos fogalmakból.

• Sábesz (szombat) nyugalomra, istentiszteletre, imára szolgál. Szombaton semmiféle munkát nem szabad végezni és nem szabad tüzet gyújtani.

• Pészach (magyarul azt jelenti: elkerülés) zarándok ünnep, tulajdonképpen a tavasz ünnepe, amely nagy lelki előkészülést kíván. Az ünnep 7 napig tart.

• Purim (sorsvetések) ezen az ünnepen a perzsa uralom alatt élő zsidók megmenekülésére emlékeznek.

• Hanuka (felszentelés, fények ünnepe).ezen az ünnepen a jeruzsálemi szentély megtisztítására és újraavatására, valamint a nyolc napon át égő mécses csodájára emlékeznek.

• Jóm kippur (engesztelés napja):az egyik legfontosabb zsidó ünnep. Csupán az ünnepre való felkészülés egy teljes hónapot és még tíz napot igényel. Ez a megtérés és a böjt napja. Ilyenkor az evésen és az iváson kívül tilos mosakodni, parfümöket használni, kényelmes bőrcipőt viselni, valamint házaséletet élni.

• Szukkót (lombsátrak), vagyis a sátrak ünnepe, az ünnep lényege, hogy kifejezze az istenben való hitet.

• Sávut (sávuót a hetek ünnepe), ez a Szináj hegyi törvényadás emléknapja, az új kenyér ünnepe • Ros hásáná (új esztendő)

A holokauszt témakörnél különösen fontosnak tartom azt, hogy ne csak a megszégyenítésről, koncentrációs táborokról, gázkamrákról beszéljünk a tanulóknak, hanem a holokauszt előtti hétköznapokról, illetve a zsidó hagyományokról, ünnepekről is.

5. Ezek után arra kérem a diákokat, hogy soroljanak fel legalább ugyanennyi keresztény ünnepet: pl.

• virágvasárnap: a húsvét előtti vasárnap neve, a nagyhét kezdete. Ezen a napon vonult be Jézus Jeruzsálembe kereszthalála előtt

• hamvazószerda: a farsangi időszak utáni első nap, a 40 napos nagyböjt kezdete. Arra az ősi hagyományra vezethető vissza, hogy a hívők a vezeklés részeként hamut szórtak a fejükre, ami az elmúlás és a megtisztulás jelképe

• advent: jelentése eljövetel, megérkezés, felkészülés Jézus születésének ünnepére (4 hétig tart)

• áldozócsütörtök: az Úr mennybemenetelének ünnepe, húsvét után 40. nap

• aprószentek: Jézusért mártírhalált halt kisgyermekeket nevezzük apró szenteknek (Heródes Betlehem környékén minden fiú csecsemőt lemészároltatott)

• húsvét: Jézus kereszthalálának és feltámadásának, valamint az emberiség megváltásának ünnepe

• vízkereszt: a háromkirályok, a napkeleti bölcsek ünnepe, a karácsonyi ünnepek zárónapja

• karácsony: Jézus születésének ünnepe

• pünkösd: Szentlélek kiáradásának ünnepe

A tanulók megilletődnek ettől a kéréstől, mert jelentős hányaduk nem tud 8-10 keresztény ünnepet megnevezni, általában a húsvét-, pünkösd-, karácsony- és advent ünnepén kívül más keresztény ünnepet nem ismernek.

Ebből a négy keresztény ünnepből is csak kettőnek ismerik (húsvét, karácsony) a tartalmát, a pünkösdről általában csak azt tudják, hogy van ilyen ünnep, adventről pedig, hogy akkor gyertyát kell gyújtani. Azért, hogy felelevenítsék a keresztény ünnepeket és elmélyüljenek a zsidó hagyományokban a tanulók azt a házi feladatot kapják, hogy készítsenek összehasonlító elemzést a zsidó és a keresztény ünnepekről (pl. figyeljék meg, hogy a nagy ünnepek előtt vannak kis előkészítő ünnepek, vagy a nagy ünnepeket megelőzi egy megtisztulási, böjti időszak). Az óra végén miután megbeszéltük az ünnepeket, megkérdeztem a tanulókat, hogy szerintük 1944-ben a Magyarországon élő zsidó gyerekeknek melyik volt a legkedvesebb ünnepe. Mivel a filmben is van erre diszkrét utalás, a diákok egyértelműen megfogalmazták, hogy a karácsony volt a legkedvesebb ünnepük.

Akkor én megkérdeztem: mitől zsidó a zsidó és mitől magyar a magyar?

Ezzel a szónoki kérdéssel, tulajdonképpen arra akartam rávezetni a diákokat, hogy a Magyarországon élő zsidók magyar érzelműek, a magyar társadalom szerves részét képezik.

Konklúzió:

A tanítási-tanulási folyamatban meghatározó szerepe van a módszertannak, és a legtöbb esetben egy egyszerű ötlettel lehet a legjobban elmélyíteni, maradandóvá tenni a tanórát. A bemutatott óraszerkezettel, illetve a „jó gyakorlatok” egy részének bemutatásával érzékeltetni kívánom, hogy az interaktív szerepvállalás hatékony eszköz lehet abban, hogy a tanulók saját érzelemviláguk, racionális életszemléletük révén jussanak közelebb ennek a súlyos témának a megértéséhez. A tanulói visszajelzések alapján sikeresnek éreztem az alkalmazott módszertant. Nem feledve azt, hogy a Jaschik Álmos iskola profiljának köszönhetően diákjaink az átlagosnál nagyobb vizuális képzelőerővel rendelkeznek, és talán érzelemviláguk is intenzívebb az átlagosnál, úgy vélem, a tanulmányomban bemutatott tanítási ötletek sikeresen alkalmazhatók bármely középiskolában.

FELHASZNÁLT IRODALOM

1. Randolph L. Braham: *A magyar holocaust I-II*., Budapest-Wilmington, Gondolat-Blackburn
2. International Inc., 1988
3. Randolph L. Braham: *A népírtás politikája. A holocaust Magyarországon*, Budapest,
4. Belvárosi Kiadó, 1997
5. Randolph L. Braham:*Tanulmányok a holokausztról I.II.III*.,Budapest, Balassi Kiadó 2001
6. Bíbó István: *Zsidókérdés Magyarországon 1944 után*, in. Hanák Péter: Zsidókérdés, asszimiláció, antiszemitizmus, Budapest, Gondolat, 1984
7. Ember Mária: *100 kép,* Budapest, Magvető Kiadó, 1984
8. Gonda László: *A zsidóság Magyarországon 1526-tól 1945-ig*, Budapest, Századvég, 1992
9. Hosszú Gyula: *Utak a holokauszthoz, történetek a holokausztról*, Pedellus Tankönyvkiadó, 2002
10. Primo Levi*: Akik odavesztek és akik megmenekültek*, Budapest, Európa, 1990
11. Karsai László: *Holokauszt*, Budapest, Pannonica, 2001
12. Karsai László-Molnár Judit: *Az Enre-Baky-Jaross per*, Budapest, Cserépfalvi, 1994
13. Bella Gutterman, Avner Shalev: *To Bear Witness, Holocaust Rememberance at Yad Vashem*
14. Rudolph and Edith Tessler: *Years Wherein We Have Seen Evil, Selected Aspects in the History of religious Jewry During the Holocaust*

ÍGY TANÍTOM…

A FIATALOK FELKÉSZÍTÉSE AZ INTERKULTURÁLIS TALÁLKOZÁSRA

MARTIN JÁNOSNÉ: MÁS KULTÚRÁK TISZTELETÉRE NEVELÉS

MARTIN JÁNOSNÉ: MÁS KULTÚRÁK TISZTELETÉRE NEVELÉS

COMENIUS PROJEKT – ISKOLAI EGYÜTTMŰKÖDÉSEK

REZÜMÉ

A Tempus Közalapítvány Comenius I. Iskolai együttműködések pályázati projektje tette lehetővé, hogy külföldi testvériskolákkal együttműködésben dolgozzon iskolánk közös feladatokon. A bemutatott projektek azt a célt szolgálták, hogy megismerjenek és elfogadjanak a diákok más népi kultúrákat.

CÉLCSOPORT

A célcsoport a 10-14 éves korosztály, akik már tanulnak idegen nyelvet. A nevelőtestület a megismerési folyamatba az alsó tagozat tanulóit is bevonta a motivációs hatás miatt.

IDŐKERET

A Tempus Közalapítvány nemzetközi együttműködési projektjei 2-3 éves időtartamra szóltak és szólnak. Mindkettőre van példa a dolgozatban.

FEJLESZTENDŐ KOMPETENCIÁK

A projektben a közös munka során az együttműködési készség és a konfliktusmegoldó képesség fejlődik. Diákoknak társaikkal, tanáraikkal, tanároknak tanárokkal kellett a produktumok elkészítése során együtt dolgozni a munkacsoportokban. A nemzetközi projekt más országok iskoláihoz való alkalmazkodást is szükségessé teszi. Új ismereteket kellett szerezni a partnerek megismeréséhez, ennek legkülönbözőbb módszereit alkalmazva. Nagy szerep jutott az IKT-nak, a kapcsolattartás internethasználattal folyt. Az idegen nyelvi kommunikáció fokozta a nyelvtanulás iránti igényt, s a szövegek megfogalmazása fejlesztette az anyanyelvi készségeket is. A személyiségfejlesztés a legfontosabb eredménye a projektnek, hiszen az elvégzett munka növelte az önbizalmat, a tanulási motivációt. Egymásnak s más népeknek a tiszteletére, elfogadására nevelt a partnerországok megismerése, diákjaikkal való ismerkedés, levelezés, találkozás. Fejlődtek a kommunikációs technológiák alkalmazásával kapcsolatos készségek.

BEVEZETŐ

Egy iskola akkor teljesíti feladatát, ha tanítványait felkészíti azokra a társadalmi szerepekre, amik felnőtt életükben rájuk várnak, ha meg tudnak oldani konfliktushelyzeteket erkölcsi tudatossággal, felelősséggel, társaik iránti szolidaritással, s együtt tudnak működni közös feladatok megoldásában.

Ezeknek a céloknak a megvalósításában a pedagógiai eszköztárból a legeredményesebb tanulásszervezési eljárás a projektmódszer.

A projektpedagógia ma már általánosan ismert a pedagógusok körében, de mivel rendkívül sokrétű tevékenységet ölel fel, az eredményes projektek tapasztalatai nagy segítséget nyújtanak azon iskoláknak, akik a tanulás-tanítási folyamataik bizonyos részét a projektpedagógiára építik.

A dunaújvárosi Vasvári Pál Általános Iskola tanáraként projektvezetője voltam azoknak a 2-3 éves projekteknek, amelyek jelentős eredményeket hoztak az iskola életében. Két sikeres projekt összefoglaló bemutatásával szeretném más iskolák tanárait, kollégáinkat lelkesíteni erre a munkára.

„A pedagógiai projektek során az ismereteket a tanulók saját maguk szerzik meg különböző tevékenységek során. Előtérbe kerül az egyéni munka helyett a csoportos tevékenység, s a tanulók ismeretanyagának folyamatos bővülése mellett fontos szerepet kap az elsajátított ismeretek alkalmazása, probléma- ill. feladatmegoldó stratégiák és technikák megismerése, alkalmazása, valamint a tanulók szociális (pl. együttműködés, konfliktuskezelés, érdekérvényesítés) és személyes kompetenciáinak(pl. internethasználat, önértékelés) fejlődése. Hosszútávra szóló pedagógiai és nevelési cél valósul meg: segíteni a tanulókat abban, hogy képesek legyenek problémákat, feladatokat önállóan megoldani, és ennek érdekében tudjanak egy életen át tanulni.” / Dr. Morvai Edit: Projekt alapú oktatás c. kurzus Tempus Közalapítvány/

Az aktív tanulás eredményeinek reménye és az iskola nevelőtestületének és tanulói ifjúságának együttes motiválása indította az iskolát nemzetközi iskolai kapcsolatok kiépítése felé.

Célok, tevékenységek, eredmények

A Tempus Közalapítvány Comenius I. Iskolai együttműködések pályázati projektje adta a keretet ahhoz, hogy külföldi testvériskolai együttműködésben dolgozzunk olyan közös munkában, aminek programját, tevékenységeit együtt találtuk ki, s a projekt végterméke egy közös produktum lett.

A Tempus Közalapítvány pályázata azt ígérte, hogy egy sikeres projekt révén:

- A nemzetköziség a mindennapi élet részévé válik
- A tanárok külföldön szerzett tapasztalatai erősítik a tudásbázist
- Nő az intézmény versenyképessége
- A tanárok önbecsülése

- Az intézmény helye láthatóvá válik Európában
- Fórum eszmecserére, konzultációra
- Az iskolavezetés szemléletváltása következik be
- Új tanítási és munkamódszerek
- Összekovácsolódik a közösség
- Szakmai megújulás
- + Nagyobb kedv a tanuláshoz / Aktuálisan: www.tka.hu Erasmus+ Stratégiai partnerségek közoktatási témában / Melléklet: Pályázati kiírás/

Partnerkereső szemináriumon olyan iskolákat nyertünk meg a közös munkára, akik hozzánk hasonlóan a testnevelést kiemelt területként kezelték. Olasz, osztrák, cseh és lengyel iskolával együtt pályáztunk. Testnevelés tagozatos iskolaként projekttémaként is sporttémát támogattunk. „ Élj a sportnak, alkoss nagyokat!" Projektünk a következő célokat tűzte ki célul.

- tanulóink látókörének bővítése
- más népek iránti tisztelet, megbecsülés erősítése
- a nyelvi készségek fejlesztése
- a nyelvtanulás iránti motiváció növelése
- az információs technológiák gyakorlása
- a projektmódszer hasznosítása, gyakorlása
- többirányú, a gyakorlati életben hasznosítható képesség-fejlesztés elérése (kutatómunka, filmkészítés, riportkészítés)
- a sport témájú nemzetközi programban való részvétellel számos pozitív személyiségvonás kialakítása, fejlesztése (céltudatosság, akaraterő, önbizalom, sportszerűség…)

A hároméves projektprogram a sport általi nevelés lehetőségeit igyekezett kihasználni egy nemzetközi együttműködés keretében. Résztvevői lettünk egy nemzetközi csapatnak, s ezzel kinyílt a világ, nőtt más országok élete, kultúrája iránti érdeklődés. Iskolánknak új lendületet adott az új feladat, megmozdította a nevelőtestületet s a tanulókat egyaránt. Felértékelődött a nyelvtanulás, a projekttermék elkészítése során a korszerűbb oktatási módszerek megismerése és gyakorlása vált szükségletté, s ez a megújulás felé vitt bennünket, s felvetette a felzárkózás igényét.

Először a **partnerországok, iskolák megismerése** volt a cél. Nagy tervező –és együttes munkát jelentett: mit mutassunk meg magunkról? Készült gyűjtőmunkával egy album Magyarországról és városunkról, amit mindegyik partneriskolának elküldtünk, s tőlük is kaptunk bemutatkozó összeállítást. Az egész iskola megmozdult, a szülőket is bevonva Comenius-fal készült az aulában, ahova egyes osztályok vállalásaként plakát készült a partnerországokat bemutatva.

Más osztályok egy-egy szünetben ételbemutatót tartottak népzenével, néptánccal. Rengeteg új dolgot gyűjtöttek, ismertek meg a partnerek országának szokásait, kultúráját illetően. A kapott albumok szövegét nyelvórákon fordították, képanyagukat iskolagyűlésen kivetítőn ismerte meg iskolánk minden tanulója. Célunk volt, hogy személyes kapcsolatok szövődjenek, s az e-mailezés a nyelvtanulást motiválja, fejlessze. Bemutatkozó levelet készítettek diákjaink, s a fényképpel is ellátott leveleket eljuttattuk a külföldi partner iskolákba. A nyelvtanulás iránti motiváció nőtt, s a kapott anyagok, illetve a készülő saját anyagok fordítási feladatai ezt folyamatosan növelték.

El kellett sajátítani a filmezés, a CD-készítés, digitális fényképezés technikáját. Film készült az iskolai betlehemezésről, a nagykarácsonyi Mikulás-házi programon részvételről, a karácsonyfa díszítő versenyről. A CD-rommá formálás feladatában több tanár és diák vett részt. A **karácsonyi szokások bemutatását** a többi iskola is elvégezte.

A téli sportélet bemutatása volt a következő feladat, s ehhez jégkorongedzéseken és a sí táborunkban készítettünk anyagot. A partnerektől kapott anyagok bemutatására mindig iskolagyűlésen került sor, a szövegekkel való munka pedig nyelvórákon folyt.

A projekt közvetlen találkozóra, mobilitásra is lehetőséget adott. A magyarországi **projekttalálkozó** megszervezése sikeres volt. Aktív, együttműködő, öntevékeny volt tanár, diák és szülő. Az iskolában diákok vezették körül a vendégeket. A nyelvi kommunikációban fejlettebb tanulók csoportja folyamatosan együtt volt a vendéggyerekekkel, s ez nyelvi készségeiket fejlesztette. Sportnapon, tanórán, edzésen vettek részt, bepillantást kaptak a testnevelés szakági módszereibe. Az együttes sportprogram közelebb hozta a vendégeket egymáshoz és hozzánk.

Az egyes **országok hagyományos gasztronómiájának** megismerése feladatát beépítettük a tanmenetbe. Recepteket írtak a diákok angolul, németül, s az elkészült ételekről fotókat mellékeltünk. A barátoktól kapott receptek alapján nemzetközi ételbemutatót, kóstolót rendeztünk.

A **női önvédelmi sportok** megismerése volt a legnagyobb létszámot megmozgató feladat. Több alkalmat teremtettünk arra, hogy a szakedző foglalkozást tartson a felsős lányoknak- az órarendet is a célhoz igazítva. A fogásokról film készült, s rövid feliratozással küldtük a partnereknek. Sokat profitáltunk ebből a feladatból.

Az edzésmódszerek átadása fontos hozadéka volt ennek a projektnek. A márciusi-áprilisi feladatként edzésbeszámolók készültek, s a heti edzéstervek begyűjtése után jöhetett a fordítás,

az albumkészítés. A készségfejlesztés mellett nevelő hatása miatt hozott hasznot ez a feladat, hisz tanulóink feladattudatosságát növelte ez a munka. Testnevelőink összevethették a programokat szakmai fejlődésük érdekében.

A brnoi projekttalálkozóra készülés egyik központi része volt az utazók kiválasztása. Azok nyújthattak be pályázatot, akik az addigi feladatokból komolyan kivették a részüket.

A partnerekkel közösen megvalósított programok

Három projekttalálkozó volt, amik a személyes ismerkedés, kapcsolatépítés szempontjából a legjelentősebbnek tekinthető. Az első Szicíliában volt, ahonnan mindenki sok információval, és kialakult baráti kapcsolatokkal tért haza.

A második projekttalálkozó májusban volt Ausztriában. Mindegyik fél ajándékokat, nemzeti jellemzőket adott a többieknek. Az osztrák partner több kirándulást szervezett országuk nevezetességeinek a megismertetésére. Sok-sok nyelvi gyakorlás, német és angol nyelvű kommunikáció. Júniusban a brnoi iskola meghívására lehetőség volt látogatást tenni a partnerintézményben. A cseh iskola testnevelés munkaprogramjának működése nagy érdeklődést váltott ki, s sok információt gyűjtöttünk. Lehetőség volt a város és környékének a megismerésére.

Az októberi hazai találkozóra 40 vendég érkezett. A legfőbb programok: ünnepélyes megnyitó, városbemutató séta, Halászcsárda est, két kirándulás Budapest és Közép-Dunántúl megismerésére (Székesfehérvár, Veszprém, Balatonfüred, Tihany), grillparty folklór-esttel, népek játékai, íjászat, kerékpártúra.

Májusban a cseh partneriskolához kiutazhatott egyik testnevelő kolléganőnk cseretanárként, s bevonták az iskola testnevelés programjaiba, betekintést nyerhetett a sokoldalú oktatási-nevelési módszerekbe, s módja volt átadni saját szakmai tapasztalatait. A cseh iskolából is jöttek kollégák, és a sporttábori képzési programunkba kapcsolódtak be.

Iskolavezetési tapasztalatcserét tett lehetővé igazgatónőnk tanulmányútja a lengyelországi partneriskolába, Lodzba. Az egyhetes kint tartózkodás alatt sok hasznosítható módszert, ötletet gyűjtött oktatási-nevelési munkánk fejlesztéséhez. A lengyel igazgatónő minden oktatási-nevelési problémát és eredményt megosztott vele, s így sok mindent megtudott az ottani iskolarendszerről, az értékelés módjáról, az iskola munkaerő-ellátottságáról, az eltérő nevelési igényű gyerekek problémáinak kezeléséről. Bőséget tapasztalt a szabadidős képző programok terén. A lengyel kollégák a város minden kulturális nevezetességével is megismertették.

A mobilitások nagyon eredményesek voltak, a projekt céljainak a megvalósítását segítették. A gyerekek tanulás iránti motivációja erősödött a közös programok során. Sokat voltak együtt a diákok, s mód volt a nyelvi gyakorlásra. Barátságok kötődtek, sok e-mail címmel jöttek haza, s mindenütt nagy vendégszeretet fogadta őket.

A mobilitásra kapott támogatást a legkedvezőbben tudtuk felhasználni, s pedagógiai tapasztalatcserére szinte a teljes tanári kar kiutazhatott lengyel barátainkhoz, s egyénileg tapasztalhatták meg baráti érzéseiket. Motivációs pedagógiai hatása a további projektmunkára nagy hatással volt.

A projektben való részvétel hatása a részt vevő tanárok szakmai munkájára

A projekttel kapcsolatos értékelés során a tanárok arról számoltak be, hogy pedagógiai szemléletükre is hatással volt a feladat, mert megerősítette azt bennük, hogy értelmes, jó célokkal mozgósíthatók az energiák, a gyerekek szívesen dolgoznak újszerű feladatokban. Önbecsülésük nő az új technikák elsajátításával (digitális fényképezés, filmezés, CD-rom készítés, internet) Gyakorlati feladatok, aktivitás során lehet tartós nevelő hatást elérni. Emellett a pedagógiai tapasztalat mellett jó volt látniuk, hogy más népekkel kapcsolatos előítéletek, esetleges sztereotípiák megdőlnek a megismerés következtében. A közös tevékenység hozza egymáshoz közel az embereket. A projekt szakmai sikerének számít, hogy az iskolai gyakorlatban nagyobb arányú lett a korszerű tanulásszervezési eljárások alkalmazása. A mobilitás lehetősége nagy motiváló erő volt a felnőttek és a gyerekek körében is, s a partnereknél látott szakmai fogások bevezetésének lehetőségét mindig megvitattuk.

Az együttműködő intézmények közötti munkamegosztás

Projektünk célja az volt, hogy egymásnak megmutassuk sportéletünket, tanuljunk egymástól, keltsük fel az érdeklődést más országok kultúrája iránt, a tanárok és a tanulók alkalmazhassák

nyelvtudásukat, és törekedjenek annak fejlesztésére. A feladatmegoldások során gyakorolják az együttműködés munkaformáit, a digitális technika fogásait.

A projekttalálkozón megállapodtunk az egymáshoz küldött anyagok feldolgozásában és felhasználásában.

Intézményen belüli munkamegosztás

A munkát egy négytagú team irányította, élén az igazgatónővel. A feladatok megoldásában kis teamek munkálkodtak egy-egy tanár vezetésével. A fő csoport a projekt témájából, jellegéből adódóan a testnevelők, az informatikusok és a nyelvtanárok csoportja. A kutatómunkához más tanárok közreműködésére is szükség volt. A tanárok a tanulókból kis csoportokat szerveztek maguk köré. A filmfelvétel után szövegszerkesztés, majd fordítás, informatikus munka egymásra épülése következett, míg a CD-rom elkészült. A következő a partnerek felé továbbítás. A kapott anyagok feldolgozásához más munkacsoportok kellettek. A disszemináció munkája is fontos területe volt a feladatoknak.

Más kultúrák megismerésének elősegítése

Az Iskolai együttműködések (most aktuálisan Stratégiai partnerségek) európai projektprogramja nagyon alkalmas arra, hogy közelebb hozza egymáshoz a népeket. Diákjaink számára a partnerországok földrajza, zenéje stb. nem egyszerű tananyag, hanem érzelmi kötődést kapott- van közük hozzá. A legnagyobb hatású elem a személyes találkozó utáni élménybeszámoló. Tanárok és tanulók átadják élményeiket, tapasztalataikat, szervezett és egyéni formában is, s ez felkelti az érdeklődést. A közös élményekről készült filmek, fotók fontos emlékek. Fontosnak tartjuk a gyűjtőmunka során szerzett ismereteket is, segíti a mélyebb megismerést.

A tanulók képességeinek fejlesztése

A projekt során tanulóink sokoldalú képességfejlődést értek el. A nyelvi készségek fejlődését hozta a fordítási feladatokban való részvétel, az idegen nyelvi bemutatkozó levelek elkészítése, a hazai projekttalálkozón az iskola, a város bemutatásában részvétel, a közös programokon a kommunikáció. A gyűjtőmunka során használniuk kellett az internetet, meg kellett tanulniuk együtt dolgozni team-munkában. Sokan a projekt során ismerték meg a különböző technikai megoldásokat: digitális fényképezés, filmezés, CD-rom készítés.

A tanulók önbizalmának, önismeretének fejlesztése

Sok lehetőséget ad a projektben való munka arra, hogy a sikeres tevékenység, a jól sikerült projekttermék növelje a munkában résztvevők önbizalmát. Több olyan tanulónk kapott megbízást (pl. filmfelvétel készítésre, fényképezésre), akik az órákon nem eredményesek, s tele vannak gátlással. Az itt elért sikerek magabiztosabbá tették őket. A projekttalálkozón a személyes kommunikáció oldotta tanulóink idegen nyelvi megszólalási gátlását, s ezzel segítette a nyelvtanulás eredményességét. A munka során be kellett mutatnunk sportéletünket (pl. edzésterv, edzésnapló leírása), ami valószínűleg a sporttevékenység tudatosabbá válásához is vezetett.

Éreztük, hogy büszkévé tette tanítványainkat, hogy sok szép és hasznos dolgot tudunk magunkról megmutatni másoknak. Kimutatták elismerésüket barátaink eredményei, értékei iránt is. A nyelvtudás szintje emelkedett a feladatok elvégzése során, s a gyerekek érzékelték a nyelvtudás konkrét hasznát. Az ismeretszerzés képességének fejlődéséhez is lehetőséget adtak a projektfeladatok.

A pedagógusok szemléletmódjának és az oktatás módszertanának változása

A projektmunkát beterveztük az éves munkatervbe. a nyelvi tanmenetekbe a projekttermékek feldolgozása bekerült. Az ország bemutatási gyűjtőmunkát az osztályok vállalták, s a más népek tiszteletére, megbecsülésére nevelték ezek a feladatok tanítványainkat. Nyitottabbá váltak diákok és tanárok egyaránt, s modern technikai megoldások iránt megnőtt az érdeklődés.

A tanárok együttműködésének szükségessége és haszna is bebizonyosodott, erősödött a kollegalitás. Megbecsülést, elismerést szereztek azok a kollégák, akik idegen nyelven tudnak, s jól értenek a számítógéphez. Igény alakult ki tantermi számítógépek iránt, amihez szülői felajánlásokat is kaptunk. Az oktatási folyamatban nagy motiváló erővel bír a team- munkában való részvétel-fotós, filmes csapat stb. Ösztönző hatású volt, hogy a tanulók közül azok utazhattak, akik tettek a projekt sikeréért, s jó szinten kommunikáltak németül vagy angolul.

Az oktatás európai dimenziójának fejlesztése (Európával kapcsolatos ismeretek, európai identitástudat erősítése)

Az első év végén került sor tanulói mobilitásra, de már azt megelőzően több programmal közelebb hoztuk a gyerekekhez a partnerországokat. Osztályok vállalták egy-egy ország bemutatását –zenével, tárgyakkal, ételkóstolóval, plakáttal. A bemutatókat nagy érdeklődés kísérte, némelyiknél kvízjáték színesítette a programot. történelmünk kötődését is megkeresték a gyűjtőmunka során. A partnerek bemutatkozó anyagát iskolagyűlésen kivetítővel prezentáltuk. Későbbi feladatok során egymás ünnepi hagyományait, gasztronómiáját is megismerhettük. Az összetartozás érzését erősíthette a sok kapcsolódási pont.

A kapcsolatok miatt ezek az országok már személyes kötődésűek számunkra. A gyerekek megtanulják ennek felemelő érzését- barátaink vannak a világban, itt Európában.

Intézményi intézkedések a projekt érdekében

Mindenütt van egy irányító mag a tantestületben, s ennek vagy az igazgató vagy helyettese a vezetője. Akkor válik iskolaszintűvé a program, ha az iskolavezetés támogatja.

A mi iskolánkban az igazgatón kívül a négytagú vezető team tagja volt a pályázatfelelős (saját személyem), a nyelvi koordinátor tanár és a projekt témája miatt a testnevelők vezetője. A feladatok munkatervbe kerültek, időközönként team megbeszélés során megtörtént a részfeladatok kijelölése, s a teljesítés értékelése. A részfeladatok vállalás útján kerültek a kollégákhoz, akik gyerekek csoportját szervezték maguk köré. Esetenként egész osztályt, vagy egy kis szakértelmű csapatot.(filmes) Az iskola médiafelelősének fontos feladata volt, hogy a projekt eseményeiről a város közvéleménye is tudjon.

A Szülői Szervezetnek, az iskolai alapítvány kuratóriumának, a városi Oktatási Bizottságnak a támogatását kezdettől élveztük.

A lengyel partnerség révén a helyi Lengyel Kisebbségi Önkormányzattal is felvettük a kapcsolatot. Sok anyagot, sőt a projekttalálkozó idejére kirándulóbuszt is kaptunk támogatásul.

Az iskola gazdaságvezetője a pénzügyek intézését vállalta.

Az intézmény külső környezete és a projekt viszonya

A szülők bevonása:

A tanév első szülői értekezletén beavattuk a szülőket, s kértük támogatásukat céljaink eléréséhez. Támogató segítségükre végig számíthattunk. Konkrétan részt vettek a Comenius-fal elkészítésében, s felajánlásaikból tudtunk a projekttalálkozókra kisebb, országunkra jellemző ajándékot vinni. A hazai projekttalálkozóra pedig rengeteg süteményt készítettek, ezzel hozzájárultak a vendéglátás sikeréhez.

A helyi vállalkozók bevonása:

A helyi vállalkozók is bekapcsolódtak kérésünkre. Szponzori felajánlás volt az egyik projekttermék beköttetése. A magyarországi projekttalálkozón megrendezett grillparty vendéglátási költségeit a helyi vállalkozó kedvezményesen számította. Az ajándékozáshoz kaptunk segítséget tőlük is.

A helyi oktatási intézmények:

Igazgatónőnk az oktatási intézmények igazgatói értekezletén ismertette a Comenius I. program lényegét. A városi oktatási iroda, s rajta keresztül az Oktatási Bizottság havonta kapott a projektről hírlevelet. A projekt ismertetője és a hároméves projektterv felkerült az iskola honlapjára, ahonnan tájékozódhatott a város. Az iskola médiafelelőse folyamatosan tudósította a médiát az eseményekről, a program előre haladásáról. Így publicitást kapott minden esemény, az indulást újságcikk, helyi TV-műsor, rádióriport adta hírül.

Az októberben nálunk zajló projekttalálkozó eseményei nagy visszhangot váltottak ki városszerte. Az ünnepélyes megnyitót a város színháztermében tartottuk, s a polgármester köszöntötte a vendégeket és az eseményt.

A partnerintézmények társadalmi környezetében hasonló módszerekkel ismerték meg a munkát, annak eredményességét, s váltak ismertté a projekttermékekben levő információk egymás országáról.

A projektmunka fontos eleme az értékelés.

Az értékelés módszerei

A Comenius team rendszeresen értékelte a projekt haladását. Nevelői értekezleten, ill. iskolagyűléseken egy-egy feladatteljesítés után került sor értékelésre. A kollégák és a tanulók észrevételeit beépítettük a következő időszak munkájába. Megbeszélés, interjú, kérdőíves módszer alkalmazásával gyűjtöttük össze a véleményeket az értékeléshez. A projektévi beszámolóhoz a Tempus Közalapítvány nagyon alapos, részletes értékelést várt el.

A dunaújvárosi Vasvári Pál Általános Iskola első nemzetközi iskolai együttműködési projektjéről olyan részletességgel írtam, hogy azok az oktatási intézmények, akik a továbblépéshez, oktató-nevelőmunkájuk eredményességének erősítéséhez egy ilyen jellegű

projekt megvalósításán gondolkodnak, kedvet kapjanak ehhez, s a projektmegvalósítás elemeinek megismerése segítséget jelentsen a megvalósításban.

Egy ilyen program megvalósításának nagyon erős fejlesztő és nevelő hatása van. Kialakul az a törekvés is, hogy a másoknál tapasztalt jó, átvehető ötleteket saját iskolánkban megvalósítsuk. A projekt sikeres működéséhez sok embernek kell lelkesen, a kedvező hatásban bízva együttműködni. **Tervező munka** támogatható jó ötletekkel, mások javaslatai iránti nyitottsággal, **szervező munka** egymásra épülő feladatokkal, a megfelelő emberek megnyerésével, **lelkesítő értékelés** és a tapasztalatok átadása. Ezt mind fel kell vállalni, de az eredmény megéri.

Az iskolát lendületbe hozza egy ilyen feladat, s a gyerekek megtanulnak közösen dolgozni, s olyan szemléletre, készségekre tesznek szert, amire egész biztosan szükségük lesz felnőtt életükben. A világra való nyitottságot adja, ha egy iskolának nemzetközi kapcsolatai vannak.

A pedagógusoknak ismerniük kell a projektszervezés lépéseit, a projektek típusait, a projektszakaszokat, vagyis a projektpedagógia elméletével tisztában kell lenniük, az alkalmazásra készülni kell. A szakirodalom tanulmányozása és a továbbképzések megadják a segítséget. A mi gyakorlatunk összefoglalása a módszerek széles körét kívánta bemutatni, s írásom az eredményességgel, a tevékenységek nevelő hatásának bizonyításával mintát szeretne nyújtani egy hasonló program végrehajtásához. A projektek sokrétű tevékenységre adnak lehetőséget, s ennek bemutatására teszem be beszámolómba iskolánk egy másik nemzetközi együttműködési projektjének tevékenység listáját abban a formában, ahogy az időbeli ütemezés tartalmazza, erre is mintát szolgáltatva.

Could I Ask? (Kérdezhetek?)

2009. szeptember	**Tájékoztatás**: célok, partnerek, tervezett események, várható eredmények.
2009. október	**<u>"THIS IS MY COUNTRY. THIS IS MY SCHOOL."</u>**: **Anyaggyűjtés** az első projekttalálkozóra az iskoláról, városról, országról (PP prezentáció, brosúrák, fotóalbumok, videók, rajzok…). - iskolarendszer, - iskolában folyó tevékenységek, - szociális és kulturális események, - iskola felszereltsége, - részvétel korábbi együttműködésekben. **Kérdőívek készítése és alkalmazása** a gyerekek iskolai, családi és társadalmi életben, valamint a döntéshozatalban való részvételéről.
2009. november 1. fele	**1. partnertalálkozó: Románia, Bukarest. (nov. 8-14.)** - a kérdőívek eredményének megvitatása, - a következő időszak eseményeinek megtervezése, - a diákképviselő választás kritériumainak meghatározása, - kritériumok és jutalmazási rendszer: ki felel meg a „jó állampolgár" elvárásnak - a kiválasztott **anyagok cseréje** a partnerek között, - **nemzetközi kiállítás** a hozott fotókból, rajzokból…, - közös **weboldal** létrehozása: információk a partnerintézményekről, a projekttalálkozóról, - **DVD** a találkozó eseményeiről.
2009. november 2. fele	**Iskolai kiállítás**: fotók, illusztrációk a meetingről, az eredmények terjesztése (iskolai, helyi, közösségi – helyhatósági, városi – szinten). **<u>"GOOD CITIZEN"</u>** **"Pyramid of rights"**: táblázat készítése , mely tartalmazza a legfontosabb információkat a gyermekek és a diákok jogairól minden szinten (országos, iskolai, helyi közösségi, családi, szociális csoportok szintjén).

	Közös weboldalon **e-magazin** létrehozása: diákok, tanárok, szülők publikálhatnak kétnyelvű cikkeket a projekttevékenységekről innentől kezdve folyamatosan.
2009. december	A jogokkal kapcsolatos kellékek, **anyagok cseréje** a partnerek között., majd iskolai **kiállítás** a kapott anyagokból. **Publikus kiállítás**: az iskola „jó állampolgárai". **<u>"WINTER IN EUROPE"</u>** Színházi előadások, játszóházak, karácsonyi lapok, dekorációk, PP prezentációk, videóklippek készítése, **helyi CD**-k a készített termékekről, előadásokról, karácsonyi tradíciókról, dalokról, téli rajzokról, helyi kiállításokról. **Közös CD**: karácsonyi és téli dalok gyűjteménye a diákok előadásában. Közös **weboldal** bővítése a témakörben (kétnyelvű).
2010. január-február	**<u>"I LIVE IN A FREE COUNTRY. I CAN DO EVERYTHING."</u>** **„List of duties"**: a diákok figyelmét kötelességeikre, ill. kötelezettségeikre irányító tevékenységek több szinten (ország, iskola, helyi közösség, család, szociális csoportok): viták, színdarabok, versek, rajzok. **Helyi CD**: PP prezentációk, dalok, versek, viták a témában. Közös **weboldal** bővítése a témában (kétnyelvű). **Anyagok cseréje** a diákok jogairól a partnerintézményekben.
2010. március	**<u>"I VOTE"</u>** **Választási kampány**: osztályképviselők választása a felső tagozaton, valamint egy iskolai képviselő az „Európai Diákparlamentbe". **Helyi CD-k**: PP prezentációk, videók, fotók, tudósítások a választási kampányról és anyagok az egyes országok választási rendszeréről. Az iskolai képviselők **első videokonferenciája**. A közös **weboldal** bővítése a témában (kétnyelvű).
2010. április	(Tanárcsere: észtek Törökországba, olaszok Aradra.) **Anyagok, kellékek előkészítése a 2. partnertalálkozóra**: riportok, jelentések, PP prezentációk, videók, fotók, rajzok, interjúk az iskolák képviselőivel…)

2010. május 1. fele	**2. partnertalálkozó: Magyarország, Dunaújváros.** - a projekt első évének kiértékelése: középértékelés, célok és tevékenységek összevetése, - anyagok kiválasztása a weboldalra, - a projekteredmények terjesztési módjainak megvitatása. - **anyagok, kellékek cseréje** a partnerek között (tudósítások a kampányról és a választásról), - **nemzetközi kiállítás** (iskolai és/vagy helyhatósági): fotók, rajzok, - közös **weboldal** bővítése a találkozóról, - **DVD** a találkozó során végzett tevékenységekről.
2010. május 2. fele	**Iskolai kiállítás**: fotók, illusztrációk a meetingről, az eredmények terjesztése (iskolai, helyi, közösségi – helyhatósági, városi – szinten). A diákképviselők **második videokonferenciája**: a projekt során végzett tevékenységek értékelésére vonatkozóan.
2010. június	(Tanárcsere: románok Törökországba.) **PP prezentáció** készítése: összegzi az első év minden tevékenységét. **Dokumentációk** rendszerezése. **Középértékelés** elkészítése az első év során végzett tevékenységekre vonatkozóan.

Could I Ask?

2010. szeptember	**Tájékoztatás**: a projekt második évének tervezett eseményei és várható eredmények. **Anyaggyűjtés megkezdése a kézikönyvhöz**: max. 50 alapvető, leghasznosabbnak ítélt szó 7 európai nyelven.
2010. október	**<u>"HEALTHY FOOD MONTH"</u>** Segítségadás a gyerekeknek arra vonatkozóan, **hogyan válasszanak** helyesen: - szakértők meghívása, - élelmiszerboltok meglátogatása, - hagyományos, egészséges ételek kiállítása, - workshops: a partnerországok tradicionális ételei, receptek, - rajzok, - speciális tanórák: az egészséges ételek kiválasztásának ismérvei… **Anyaggyűjtés** a témában a megvalósult tevékenységekről, **prezentációk** készítése a találkozóra. **Kiállítás** (iskolai és/vagy helyhatósági): gyermekrajzok egészséges ételekről, brosúrák, receptek a partnerektől… A közös **weboldal** bővítése a tevékenységekről (kétnyelvű). A **„jó állampolgár"** rendszerének folytatása az egész év folyamán. A diákképviselők harmadik **videokonferenciája**. (Tanárcsere: lengyelek Észtországba.)
2010. november 1. fele	**3. partnertalálkozó: Olaszország, Todi**. - a végzett tevékenységekről hozott anyagok bemutatása, - válogatás a weboldalra, - az eredmények értékelése, - a további tevékenységek megtervezése, - a hozott **anyagok cseréje** a partnerek között, az eredmények közzé tétele,

	- **nemzetközi kiállítás** a hozott anyagokból, - közös **CD**: gyűjtemény az összes partner prezentációjáról a témában, - - a közös **weboldal** bővítése a témában (kétnyelvű).
2010. november 2. fele - december	**Iskolai kiállítás**: fotók, illusztrációk a meetingről, az eredmények terjesztése a kollégák, diákok, szülők körében. **<u>"COMMERCIALS. ADVERTISING. PUBLICITY."</u>** - a diákok írnak, készítenek **hirdetéseket, reklámszövegeket, posztereket** különböző termékekhez, - **viták** a reklámszabályzatról/törvényekről, - **példák** bemutatása jó és rossz reklámokra, - a **hirdetés története**, - helyi **CD-k** készítése: hirdetések, reklámok, poszterek, videók a vitákról (témája: a hirdetések befolyása a vásárlók életére). **<u>"EUROPEAN CHRISTMAS"</u>** - helyi **CD-k**: iskolai előadások, karácsonyi dalok, - helyi **kiállítások**: karácsonyi üdvözlőlapok, téli rajzok, - **tevékenységek** kiválasztása és kivitelezése a témában. A közös **weboldal** bővítése (kétnyelvű). Anyaggyűjtés, ill. válogatás folytatása a **kézikönyv**höz.
2010. január	**<u>"I AM WHAT I READ"</u>** - **könyvtárak, könyvesboltok** látogatása, - **írók, kiadók** meghívása, - színházi előadások híres irodalmi szövegek alapján, - **illusztrációk** készítése híres gyermekkönyvekhez a partnerországok irodalmából, - **viták**: hogy válasszunk jó könyvet,

	- **kiállítás**: rajzok, könyvillusztrációk, irodalmi szemelvények a partnerországok legjelentősebb gyermekirodalmi művei alapján. - a diákképviselők negyedik **videokonferenciája,** - **anyagcsere**: híres irodalmi szövegek a partnerországok irodalmából, - **weboldal** bővítése a témában (kétnyelvű), - **CD**: újító tanítási technikák irodalomra alapozva, a helyes könyvválasztás ismérvei.
2011. február – március	**<u>"THIS IS MY FRIEND."</u>** - **videók** készítése: barátok bemutatása, - **esszéírás,** - **barátok bemutatása** szülőknek, tanároknak vagy kollégáknak, - **kiállítás**: rajzok a legjobb barátokról, - **viták**: hogy válasszunk barátokat. A **kézikönyv** befejezése (könyvecske + CD): 50 szó, kifejezés 7 nyelven. (Tanárcsere: észtek Romániába, Aradra.)
2011. április	**Anyaggyűjtés** a partnertalálkozóra. **4. partnartalálkozó: Lengyelország, Olsztyn.** - az eddig elvégzett munkáról hozott anyagok bemutatása, - válogatás a weboldalra, - a projekt végső értékelési módjának megtervezése: kérdőív, interjúk, napló… - **anyagok cseréje**, eredmények prezentálása, - **nemzetközi kiállítás,** - **weboldal** bővítése a találkozóról, - **CD:** a partnerek által alkalmazott újító óratervek vagy javaslatok órai tevékenységekre, - **DVD** a találkozóról. **Iskolai kiállítás** a találkozóról.

2011. május – június	**<u>“LET’S HAVE A CLEAN ENVIRONMENT.”</u>** - **röpiratok** írása: figyelemfelhívás a környezeti szennyeződésekkel, klímaváltozással, a természetbe történő emberi beavatkozással, stb. kapcsolatosan - **naplószöveg**: a talajról, levegőről, növényekről, állatokról, folyókról tett megfigyelésekről a lakóhelyen, ill. annak környékén, - **faültetés,** - az **iskolakert**, vagy a város egy területének, egy parknak a rendbetétele, - **kirándulás** a város környékén, - **tanórák** a környezetszennyezés hatásairól és a veszélyeztetett állatfajokról. **Kérdőívek** alkalmazása: a projekt diákokra gyakorolt hatását méri. **Interjúk** készítése: tanárokkal és szülőkkel a projekt során végzett tevékenységek eredményeiről. A diákképviselők ötödik **videokonferenciája.** **Jelentések** írása a kérdőívek eredményeiről. A közös **weboldal** frissítése.
2011. május	**5. partnertalálkozó: Észtország, Rae Vald**. - a legutóbbi események bemutatása, - a projektben kitűzött célok megvalósulásának kiértékelése, - a projekt diákokra, iskolavezetésre, tananyagra, tanárokra, szülőkre, helyi közösségre gyakorolt hatásainak kiértékelése, - a végső beszámoló előkészítése, - **anyagok cseréje** a partnerek között, az eredmények bemutatása, - **nemzetközi kiállítás,** - a közös **weboldal** bővítése a találkozóról, - **DVD**: a találkozó eseményeiről. **Iskolai kiállítás** a találkozóról.

MELLÉKLETEK

1. **Erasmus+ pályázati felhívása** a www.tka.hu oldalról

Erasmus+ a köznevelésben

Az Erasmus+ támogatja a tanítás és a tanulás minőségének javítását az óvodában, az általános iskolában és a középiskolában. A közoktatásban dolgozók számára lehetőséget nyújt arra, hogy fejlesszék a szakmai készségeiket és európai partnerekkel dolgozzanak együtt. Támogatja a jó példák megosztását és az innovatív megoldások kipróbálását, valamint az iskolán kívüli szereplőkkel való együttműködést.

Mi az Erasmus+ célja a köznevelés területén?

- csökkenteni a korai iskolaelhagyók számát
- jelentős eredményt elérni az alapkészségek fejlesztésében
- megerősíteni a kisgyermekkori nevelés minőségét
- szakmai szempontból fejleszteni a tanári szakmát

Ki pályázhat a programban?

- bármilyen szervezet a köznevelés területéről a fenti célok kapcsán hatást kiváltó projekttel
- oktatási intézmények: óvodák, általános iskolák, középiskolák
- köznevelésért felelős helyi és regionális intézmények

Milyen tevékenységeket támogat a program?

MOBILITÁS - Pedagógusok, iskolai személyzet szakmai fejlődésének támogatása nemzetközi környezetben

- Képzésen: nyelvtanfolyam, módszertani továbbképzésen való részvétel
- Tanítás egy külföldi iskolában
- Szakmai látogatás (job shadowing) vagy hospitálás egy külföldi iskolában vagy szakmai szervezetnél

NEMZETKÖZI STRATÉGIAI PARTNERSÉG - Iskolák (oktatási intézmények) és/vagy más szervezetek közötti együttműködés, melynek keretében a partnerek egy a köznevelésben eredményt elérő és hatást kiváltó közös témán dolgozhatnak 2-3 évig

- Iskolák, óvodák közötti együttműködés, ahol a témák közös feldolgozása során tanárok és a diákok utazására is lehetőség van
- Helyi és regionális oktatási hatóságok, iskolák és más szervezetek közötti partnerség, ami megerősíti a nemzetközi kapcsolatokat, és lehetővé teszi, hogy a köznevelési kérdések nagyobb súllyal jelenjenek meg a közigazgatás helyi szintjén
- Bármilyen típusú szervezetek, melyek munkája valamilyen módon érinti a köznevelést, közös projektjük eredménye és hatása a köznevelés szintjén érvényesül.
- Szektorközi együttműködés, azaz több oktatási szint szereplőinek együttes bevonásával megvalósuló partnerség a köznevelés minőségének javítása érdekében

2. Időközi beszámoló az időbeli ütemezésben bemutatott, „Kérdezhetek?" című projektről 2010. 06.

Az együttműködés tartalma

Kérjük, mutassa be röviden az együttműködés során eddig végzett tevékenységeket és elért eredményeket:

2009. októberében egy kérdőívet állítottunk össze és alkalmaztunk diákjaink körében a célból, hogy felmérjük, mennyire aktívan vesznek részt az iskolai, családi és társadalmi eseményekben, valamint az őket érintő döntések meghozatalában, hiszen a projekt egyik fő célkitűzése ezen képességek fejlesztése. Szeretnénk elérni, hogy a gyerekek ne csak passzív résztvevői legyenek az eseményeknek, hanem alakítani is tudják és akarják életüket. Ezt követően brosúrákat, képeket, fotókat, videókat és egyéb országunkat és városunkat bemutató anyagokat gyűjtöttünk, valamint prezentációt készítettünk iskolánk és annak profilja bemutatására, mely anyagokat magunkkal vittük Bukarestbe, az első partnertalálkozóra, mely november 8-14-ig került megrendezésre. Itt összevetettük a kérdőívek eredményeit, kidolgoztuk stratégiánkat, a következő időszak feladatait, kiállítást készítettünk a hozott anyagokból, létrehoztuk a projekt közös weboldalát. Emellett kulturális és egyéb programokban is részünk volt, így megismerhettük a fogadó ország szokásait. Bemutató órán vehettünk részt, mely szakmailag igen fejlesztő volt. Oktatási-nevelési tapasztalataink cseréjére is mód nyílt. Hazatérve a készült fotókból kiállítást készítettünk, tájékoztattuk a diákokat és kollégákat az ottani eseményekről, a hozott döntésekről, a projekt további lépéseiről. Az osztályok anyagokat: képeket, prospektusokat, információkat kezdtek gyűjteni a partnerországokról, melyek felhasználásával az országokat bemutató plakátokat készítettek. Ezek a Comenius aulában kerültek kihelyezésre. A következő tevékenységek célja a diákjogok és kötelességek tudatosítása a tanulókban, mint országuk és az Európai Unió állampolgáraiban. Ennek első tevékenységeként közösen táblázatba szedtük, majd piramisba rendeztük a legfontosabb gyermeki és diákjogokat az ország, az iskola, valamint a család szintjén. A diákok illusztrációkat is készítettek a témában, melyeket a piramissal együtt szintén kiállítottunk. A karácsonyi időszakban játszóházat szerveztünk tanulóinknak, képeslapokat, dekorációkat, rajzokat készítettünk, színjátszósaink betlehemes előadással készültek, az énekkar karácsonyi és téli dalokat adott elő. Ilyen dalokból egy közös CD-t is készítettünk partnereinkkel, valamint számukra egy karácsonyi népszokásokat, tradíciókat összefoglaló CD-t. Január-február hónapban jogaik megismerése után igyekeztünk tanulóink figyelmét kötelességeikre irányítani: viták folytak a témában, egy diákunk verset írt a tanulói jogokról és kötelességekről, szakköröseink pedig színdarabot adtak elő (Exupéry: A kis herceg - részlet), melyről videofelvételt is készítettünk és angol nyelven feliratoztunk, hogy partnereink is élvezhessék. Ezzel párhuzamosan a diákokkal arról beszélgettünk, hogy ki számít jó állampolgárnak, összegyűjtöttük annak ismérveit. Az osztályok megvitatták, hogy közösségükben kik felelnek meg a kritériumoknak és kiválasztották azt a személyt, aki leginkább képviseli ezt a fogalmat, akinek neve és fényképe kihelyezésre került a Comenius aulában. A választás időszakosan ismétlődik, így aktívabb közösségi munkára ösztönzi a diákokat. Márciusban választási kampányt szerveztünk az összes

partnerintézményben. A jelöltek plakátokat és röpiratokat készítettek, bemutatkozó és kampányszövegeket írtak, összeállították programjaikat, és szabadidős tevékenységeket szerveztek diáktársaik számára. Néhány napos kampánycsendet követően a tanulók titkos szavazással választották meg, ki képviselje őket az "Európai Diákparlamentben". A kampányról helyi CD-t készítettünk, melyet angol nyelven feliratoztunk. A képviselők tervezett videokonferenciája sajnos technikai okok miatt elmaradt, de a következő tanév elején szeretnénk pótolni. Május 2-8-ig került sor a második partnertalálkozóra, melynek iskolánk adott otthont. A projektmegbeszélés során középértékelést végeztünk, megvitattuk az eredmények disszeminációjának lehetőségeit, a partnerek bemutatták prezentációikat az éves munkájukról, valamint megbeszéltük a további teendőket. Vendégeinket angolul jól beszélő diákjaink vezették körbe az iskola épületében, ahol a tanórákba is bepillanthattak. Emellett igyekeztünk bemutatni partnereink számára hazánkat, kultúránkat, tradícióinkat kirándulások, múzeumlátogatások és egyéb programok szervezésén keresztül. Mindkét találkozóról videofilm készült. A magyar team vállalta, hogy készít egy CD-t, mely összegzi az első évben a partnerintézményekben végzett projekttevékenységeket. Munkánk során folyamatosan töltöttük fel cikkekkel a projekt weboldalát: http://magazinefactory.edu.fi/magazines/coldiask. Újságcikkek is jelentek meg a Comenius együttműködésben való részvételünkről, valamint a helyi televízió is készített felvételeket, riportfilmet.

Milyen esetleges problémák, akadályok merültek fel az együttműködés megvalósítása során? Hogyan oldották meg ezeket?

A választási kampányban nyertes diákképviselők számára videokonferenciát terveztünk a tavaszi időszakra, melynek során megismerték volna egymást, valamint beszélgettek volna a kampányról, motivációikról, céljaikról, valamint a projektben való részvételükről. Sajnos a tervezett módon - az összes képviselő együttes jelenlétével - nem sikerült megoldani az összeköttetést. Végül a következő tanév elejére halasztottuk ezt a tevékenységet megállapodva abban, hogy egyszerre 2 ország képviselői, ill. diákjai vesznek részt a konferencián internetes kapcsolat segítségével.

3. A Dunaújváros Online tudósításai a projektről:

2004. november 14. (vasárnap) 18:28
Dunaújváros Online Hírek (Ny.Zs.)

Vasvári: az együttműködés fala

A közelmúltban kiépített nemzetközi együttműködés eseményeit is megörökítik a Vasvári iskolában a napokban létrehozott Comenius-falon. És országjárás, uniós blokk is akad - a szervezők folyamatos frissítést ígérnek.

Részletesen is beszámoltunk a DO hasábjain arról, hogy a közelmúltban a Vasvári iskola is sikeres pályázattal kapcsolódott be az Európai Bizottság Socrates-programjába: a Comenius-projekt keretében elindított Élj a sportnak, alkoss nagyokat! című nemzetközi együttműködés keretében egy-egy lengyel, cseh, osztrák és olasz partnerintézménnyel közösen valósítanak meg nagyszabású terveket. A program első "tételes és nyilvános" elemeként a napokban avatták fel az úgynevezett Comenius-falat a Vasváriban. Mint arról Pribékné Kazi Erika igazgatónő a DO érdeklődésére beszámolt, az összeállítás több tematikus blokkot tartalmaz: részletesen, a népviseletekig, sőt ételekig bezáróan bemutatják az együttműködésben szereplő országokat, és állandó összeállítás szól az Európai Unióról - külön fejezet ezen belül a Socratesről és a Comeniusról.

A fal adja a másikat (fotó: Vasvári iskola)

Az intézmény vezetője kérdésünkre elmondta, az állandó blokkok mellett folyamatosan frissülő tartalmakkal is szolgálnak: a fal böngészői itt találkozhatnak a vasváris diákok által kidolgozott témákkal, továbbá természetesen a Comenius-falon gyarapodik az együttműködés területeit és programjait megörökítő dokumentáció anyaga is.

2005. október 3. (hétfő) 20:47
Dunaújváros Online Hírek (Ny.Zs.)

Vasvári: Comenius - zöld-sárgában

Szépen egymásba fűzte a külföldi partnerekkel bonyolított Comenius-program soros találkozóját az iskolahét eseményeivel a Vasvári. Mindkét program ma kezdődött - és péntekig tart az öt nemzet együttműködésével zajló kavalkád az iskolában.

Comenius-fa ékíti az iskolát Ünnepélyes ceremóniával a Bartókban, majd az iskola belső udvarán közös faültetéssel kezdődött a Comenius-találkozó ma délelőtt a Vasvári iskolában. A Bartók színpadán a nemzetközi programban a dunaújvárosiak mellett részt vevő négy külföldi delegációt - a lengyelországi Lodz, a cseh Brno, a szicíliai Gioiosa Marea és az osztrák Linz - köszöntötték, majd a vendéglátó intézmény életébe nyerhettek bepillantást a vendégek. A partnerintézmények pedagógusokból és diákokból álló csoportjait Kismoni László humán alpolgármester is köszöntötte, a Vasvári műsoros összeállításában nemcsak rövid sportbemutatónak tapsolhatott nagy ovációval a gyereksereg - de a Comenius-programban részt vevő országok zenéjéből is fölcsendült egy-egy jellemző dallam.

Mint arról a DO már beszámolt, a Vasvári egy éve csatlakozott a nemzetközi programhoz, s az "Élj a sportnak, alkoss nagyokat!" jelszóval indított projekt immár harmadszor adnak egymásnak randevút - ezúttal Dunaújvárosban. Mint Pribékné Kazi Erika honlapunk érdeklődésére elmondta, a szakmai tanácskozások mellett igyekeztek olyan programot összeállítani, amely révén a várossal és Magyarországgal is megismerkedhetnek a vendégek.

2010. május 6. (csütörtök) 17:44
Dunaújváros Online Hírek (Ny. Öcaline)

Vasvári: vendéglátó szerepben

Városunkban folytatódott az a Comenius-együttműködés, amelynek hazai szereplője a Vasvári iskola: öt ország hat intézményének közel harminc külföldi vendége ismerkedett az iskolával, Dunaújvárossal, az országgal.

Sportra sport: jogos öröm! Vendégjárás után vendéglátás: a Vasvári iskolában folytatódott a hat ország hét oktatási intézményét tömörítő Comenius-együttműködés, a közel harminc külföldi pedagógus a napokban vendégeskedik az iskolában, tudatta a DO-val Gulyás Erzsébet igazgató.

Jogi esetek

Amint arról hasábjainkon már beszámoltunk, a tavaly év végén szárba szökkent együttműködés során a Vasvári hat partnerintézménnyel alakított ki kétéves kapcsolatot: a program érdekessége, hogy míg korábban elsősorban a sport és az egészséges életmód állt a dunaújvárosi intézmény által preferált Comenius-kontaktusok középpontjában, ezúttal új területen kísérleteznek: a diákjogok és kötelességek kérdéskörét dolgozzák fel közösen a résztvevők, magyarázta az igazgató.

Az együttműködés során a Vasváriban is megszervezték a küldöttválasztást a honlapunkon már vázolt "jogok piramisa" elkészítése után, s mint kiderült, a diákok képviseletében Hoffmann Gabriella vehet majd részt azon a nemzetközi videó konferencián, amelyet szintén az együttműködés keretében terveznek.

Huszonheten hat országból

A programba, mint korábban is említettük, hat ország hét intézménye kapcsolódott be – az együttműködés gesztora és koordinátora a bukaresti Scoala Cu Clasele I-VIII, NR 51, a központi intézmény mellett még egy romániai iskola résztvevője az együttműködésnek – ezúttal Erdélyből, az aradi Scoala Generala Galsa (az első egyeztetésnek a bukaresti iskola adott otthont).

További tudósítások, összefoglalók

Vasvári iskola Dunaújváros Comenius projekt programja internetes oldalon, valamint az iskola honlapján.

FELHASZNÁLT IRODALOM

1. M. Nádasi Mária: *Projektoktatás*, Budapest, Gondolat Kiadói Kör, 2003.
2. Hortobágyi Katalin: *Projekt kézikönyv*, Budapest, Iskolafejlesztési Alapítvány- OKI IFK, 1991.
3. Stefány Judit: *A projektpedagógia szerepe az oktatásban 2008. tanulmány* Pedagógusképzés
4. Nyíriné Fejszés Tóth Edit: *Az aktív tanulás módszerei*, Budapest, Új Pedagógiai Szemle, 2011.
5. Dr. Morvai Edit: *Projektalapú oktatás*, Tempus Közalapítvány/ Socrates Nemzeti Iroda, 2006.

TOLNA TÍMEA: NÉMET KULTÚRA PROJEKTNAP

TOLNA TÍMEA: NÉMET KULTÚRA PROJEKTNAP

KURÁZSI MAMÁTÓL DR. CALIGARI-IG

REZÜMÉ

A Német kultúra projektnap német expresszionizmus időszakán belül keletkezett irodalmi és filmművészeti alkotásokat vizsgálja. A projekt segítségével a német kultúrtörténet egy jelentős szeletével ismerkedhetnek meg a tanulók. Miközben irodalmi és médiatörténeti szempontból rendkívül széleskörű ismeretekre tesznek szert, a készség- és képességfejlesztés terén is nagy utat tesznek meg. Az alábbiakban részletezett projekt elemei külön-külön is kivitelezhetőek, illetve összességében egy több osztályból álló 11. illetve 12. évfolyam bevonására is alkalmas. A projekten belüli munkák mozaikszerűen illeszkednek egymáshoz, ám önmagában is teljes, kerek egészet alkotnak, így adaptálhatóak tanórai kereteken belül is.

CÉLCSOPORT

A gimnáziumok és szakiskolák 11. évfolyamában kezdődik meg az expresszionizmussal való ismerkedés. A NAT ajánlása alapján nem pusztán az irodalom, hanem a mozgókép és médiaismeret oktatása is kezdetét veheti. Ehhez kíván illeszkedni a projektnap, mely elsősorban a 11-12. évfolyamosok számára készült.

FEJLESZTENDŐ KOMPETENCIÁK

A projekt során a következő készségek és képességek fejlődnek: Kognitív kompetencia alapképességei: a gondolkodási képesség, tudásszerző (ismeretszerző, problémamegoldó, alkotó), kognitív kommunikációs (ábraolvasási, ábrázolási, beszéd-, beszédértési, olvasási, fogalmazási) képesség, tanulási képesség. Szociális kompetencia alapképességei: szociális kommunikációs, kontaktuskezelési, kötődési, szervezési, érdekérvényesítési (együttműködési, vezetési, versengési) képesség.

BEVEZETŐ

A projekt során a német expresszionizmus előzményei, megjelenése, terjedése kerül a középpontba, kiemelkedő irodalmi és filmes alkotásait vizsgálják a tanulók. A megszerzett tudás segít megérteni a művészeti áramlatot, kontextust teremteni művészeti ágak között, azok révén hozzásegít a világ, a társadalmi folyamatok és a személyiség egyes jelenségeinek megértéséhez.

Az irodalom és a film témaköre a német expresszionizmus időszakát öleli fel. Igyekszik összegezni a stílus jellegzetességeit, kiemelkedő alkotásait. Kreativitást és szervezőkészséget igénylő feladatai révén fejleszti a kognitív és a szociális alapkészségeket is. Az egyes modulok végére a kiscsoportok eredményeiket különböző formában mutatják meg egymásnak (pl.: drámajáték-előadás, kiállítás, diavetítés stb…). Az értékelés a produktumok mellé kihelyezett vendégkönyvekben lejegyzett írásos formában történik. A diákok így értékelhetik egymás produktumait is. Az egyes modulok elnevezései: forgatócsoport, plakáttervező csoport, írószeminárium, képregény-gyár, élő fotóalbum, disputa kör, kreatív írók, E-akta készítő csoport, műfordítók, irodalmi könyvhét és filmfesztivál, valamint a teljes projektnapot / projektet dokumentáló csoport.

NAT kompatibilitás

A projekt sorra veszi a német expresszionizmus kiemelkedő irodalmi és filmtörténeti alkotásait. A NAT2012-ben meghatározott kiemelkedő fejlesztési területek közül Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése, Médiatudatosságra nevelés valamint a kommunikációs kultúra fejlesztése jelennek meg hangsúlyosabban. A tanulók múlt és jelen közti kontextus-teremtése segíti továbbá személyiségfejlődésüket, önismeretüket.

A projekt nap végére az egyes kiscsoportok a tanári orientálással végzett 3 órás aktív kiscsoportos munka eredményeit különböző formában mutatják meg egymásnak (pl.: drámajáték-előadás, kiállítás, diavetítés stb…)

Az értékelés a produktumok mellé kihelyezett vendégkönyvekben lejegyzett írásos formában történik. A diákok így értékelhetik egymás produktumait is.

Az említett két évfolyamból kevert korosztályú 10-10 fős csoportokat alkotunk, akik a nap folyamán együtt fognak dolgozni egy-egy projekten.

Az 5 órás tanítási napból 45 perc a bevezető, ráhangoló fázis, 3 x 45 perc az aktív munkafázis és 45 perc a produktum bemutatása, prezentálása.

Az alkalmazott oktatási módszerek széles skáláját vonultatja fel a projekt. A páros és csoportos munkaformák váltogatásával különböző szövegfeldolgozási technikák (pl.: INSERT), grafikai szervezők (pl.: pókhálóábra, Venn-diagram, történetpiramis), írásbeli

szövegalkotást segítő módszerek (pl.: hagyományos írószeminárium, írás saját magunk számára, jelentés írása források alapján), drámajátékok (pl.: állókép), vitatechnika, reflexiót segítő feladatok (pl.: kilépőkártyák, TTT) kerülnek alkalmazásra. Az alkalmazott módszerek és technikák aktív tanulói részvételt és tevékenységet kívánnak, így minden tanuló a tanulási folyamat kulcsfontosságú elemévé válik. A kooperatív tanulási technikák során fejlődnek szociális kompetenciáik, az építő egymásra utaltság növeli felelősségtudatukat. Olyan módszereket és technikákat választottam, melyek a tanulási folyamatot élményszerűvé teszik, emellett pedig sokrétű fejlesztést tesznek lehetővé. A projekt részletes terve alább olvasható:

PROJEKTTERV

<table>
<tr><th colspan="5">Célok:</th></tr>
<tr><th>Felhasznált ismeretek</th><th>Fejlesztendő készség-képesség</th><th>Rendszerező képesség fejlesztése</th><th>Ok-okozati összefüggések feltárása</th><th>Tantárgyi koncentráció</th></tr>
<tr>
<td>Előzetes tudás: 9-10. évfolyam során elsajátított irodalmi (romantika, impresszionaliz-mus, naturalizmus), történelmi (első világháború) előzmények együttműködésen alapuló tanulás technikáinak ismerete

Feldolgozott ismeretek: Német expresszionizmus előzményei, megjelenése, terjedése. Kiemelkedő irodalmi és filmes alkotások vizsgálata.</td>
<td>• Kognitív kompetencia alapképességei: a gondolkodási képesség, tudásszerző (ismeretszerző, problémamegoldó, alkotó), kognitív kommunikációs (ábraolvasási, ábrázolási, beszéd-, beszédértési, olvasási, fogalmazási) képesség, tanulási képesség
• Szociális kompetencia alapképességei: szociális kommunikációs, kontaktuskezelési, kötődési, szervezési, érdekérvényesítési (együttműködési, vezetési, versengési) képesség</td>
<td>grafikai szervezők használata
- pókhálóábra, -Venn-diagram, -történet-piramis</td>
<td>A megszerzett tudás segít megérteni a művészeti áramlatot, kontextust teremteni művészeti ágak között, azok révén hozzásegít a világ, a társadalmi folyamatok és a személyiség egyes jelenségeinek megértéséhez.</td>
<td>Kapcsolódó műveltség-területek:

- Magyar nyelv és irodalom
- Ember és társadalom
- Művészetek
- Informatika
- Életvitel és gyakorlat ismeretek

Kapcsolódó tantárgyak:

- Magyar nyelv és irodalom
- Történelem
- Társadalom-ismeret
- Médiaismeret
- Rajz és vizuális kultúra
- Német nyelv
- Informatika</td>
</tr>
</table>

a) Forgatócsoport

Idő	Tevékenység	Módszer, tartalom, instrukciók	Kapcsolódási pontok	Szemléltetés
Ráhangolódás (téma felvezetése) 45 perc	1. a) Előzetes ismereteitek alapján készítsetek a *filmkészítés* fogalma köré pókhálóábrát! A feladatra 10 perc áll rendelkezésetekre!	Mozgókép és médiaismerettel kapcsolatos előzetes tudás mozgósítása, előzetes tudás, ismeretek, attitűdök előhívása. (kiscsoportos)	Mozgókép és médiaismeret	lehetőség szerint média és / vagy informatika szakos kolléga, csomagolópapír, színes filcek
	1. b) Egyénileg olvassátok el a következő forrásanyagot az INSERT jelölésekkel, majd közösen egy másik színű filctollal egészítsétek ki az ábrátokat! A feladatra összesen 15 percetek van!	Forrásfeldolgozás, lényegkiemelés, kontextus-teremtés. (egyéni – önálló olvasás, majd kiscsoportos)	Mozgókép és médiaismeret Magyar nyelv és irodalom	pókhálóábra, színes filcek, 10 db nyomtatott forrásrészlet (lsd. **Mellékletek**)
	2. Nézzük meg együtt Fritz Lang: *Metropolis* című filmjének egy 20 perces részletét! Figyeljétek meg a filmben látható jellegzetesen expresszionista vonásokat: fény-árnyék, a testbeszéd, érzelmek kifejezése valamint a kameramozgás jellegzetességeit! Készíthettek rövid jegyzeteket is!	Kritikus forrásfeldolgozás, film megtekintése adott szempontok figyelembevételével. (kiscsoportos és egyéni jegyzet készítése)	Mozgókép és médiaismeret Magyar nyelv és irodalom Rajz és vizuális kultúra	projektor, laptop, Fritz Lang: *Metropolis* című filmjének (lsd. **Mellékletek**) részlete, lapok a jegyzeteléshez

Idő	Tevékenység	Módszer, tartalom, instrukciók	Kapcsolódási pontok	Szemléltetés
Jelentésteremtés (aktív tanuló tevékenység menete) 3x45 perc	3. Készítsetek egy 20 perces némafilmet, mely tartalmazza a *Metropolis* című filmben látott jellegzetes expresszionista jegyeket! A feladat megoldásához segítségetekre lesz a kiosztott szempontsor, mely az értékelési szempontokat tartalmazza. A feladatra 3x45 perc áll rendelkezésetekre. Ennek során el kell készítenetek (akár ötletbörze segítségével) saját forgatókönyveteket, majd az első blokkban készített pókhálóábra segítségével meg kell terveznetek a filmforgatás lépéseit. Osszátok fel egymás között a szerepeket: rendező, szereplők, időgazda, súgó stb.. Az idő letelte után a filmet megnézzük és közösen értékeljük!	Mozgósított tudás alkalmazása a gyakorlatban is. Együttműködés során szociális kompetenciák mozgósítása. Közös munka eredményeként létrejött produktum a saját film. (kiscsoportos)	Mozgókép és médiaismeret Magyar nyelv és irodalom Rajz és vizuális kultúra	1 db videókamera, 10 db nyomtatott szempontsor (lsd.: **Mellékletek**)
Reflektálás (tanulói produktumok bemutatása) 45 perc	4. Tekintsük meg az általatok készített filmet, majd a kiosztott szempontsor alapján értékeljük!	Értékelés, önértékelés. (egyéni értékelő munka)	Mozgókép és médiaismeret Rajz és vizuális kultúra	projektor, laptop, 10 db szempontsor

b) Plakáttervező csoport

Idő	Tevékenység	Módszer, tartalom, instrukciók	Kapcsolódási pontok	Szemléltetés
Ráhangolódás (téma felvezetése) 45 perc	1. a) Alkossatok két csoportot és húzzatok 1-1 borítékot! Minden borítékban egy – egy híres expresszionista film plakátja található puzzle formájában. Rakjátok ki képeket! Mely filmek plakátjait kaptátok? A feladatra összesen 10 percetek van!	Játékos bevezető feladat során témára hangolódás. Az expresszionista filmekhez kötődő ábrázolásmód megjelenése a filmes plakátokon. (kiscsoportos)	Mozgókép és médiaismeret Rajz és vizuális kultúra	vizuális kultúra/rajz és/vagy informatika szakos kolléga 2 db A4-es méretű moziplakát puzzle formában kivagdosva (lsd.: **Mellékletek**), 2db boríték, 2db A4-es kartonlap, 2 db ragasztó
	1. b) Venn – driagramm segítségével hasonlítsuk össze a plakátokat a hozzájuk tartozó filmek képi világával. Ehhez nézzünk 5-5 perces filmrészleteket! A diarammok elkészítésére összesen 10 percetek van!	Összehasonlítás kódváltással. (kiscsoportos)	Mozgókép és médiaismeret Rajz és vizuális kultúra Magyar nyelv és irodalom	2 db csomagolópapír, 4 db filctoll különböző színekben, projektor, laptop, filmrészletek: *Dr. Caligari*, *Metropolis* (lsd.: **Mellékletek**)
	1. c) A két csoportból válasszatok 1-1 szószólót aki 2 percben bemutatja a Venn-diagrammot!	Szóbeli megnyilatkozás, referálás. (kiscsoportos)	Magyar nyelv és irodalom	faliújság, 8 db rajzszög vagy két-oldali ragasztó

Idő	Tevékenység	Módszer, tartalom, instrukciók	Kapcsolódási pontok	Szemléltetés
Jelentésteremtés (aktív tanuló tevékenység menete) 3x45 perc	2. Készítsetek új plakátokat a látott filmekhez! Ehhez 3x45 perc áll a rendelkezésetekre! A plakátokat elkészíthetitek kézzel, vagy *Photoshoppal* is! Ügyeljetek arra, hogy a plakátot a megadott szempontok alapján fogjuk értékelni! Osszátok fel egymás között a feladatokat! Készítsetek kézi rajzos vázlatot (Milyen adatoknak kell feltétlenül szerepelnie a plakáton?) A plakátokat kinyomtatjuk, kiállítjuk és a megadott szempontok alapján értékeljük!	Mozgósított tudás alkalmazása a gyakorlatban is. Együttműködés során szociális kompetenciák mozgósítása. Közös munka eredményeként létrejött produktum: saját plakát. (kiscsoportos)	Mozgókép és médiaismeret Rajz és vizuális kultúra Magyar nyelv és irodalom Informatika	üres lapok, színes filcek/ceruzák/ zsírkréták, színes lapok, ragasztó tanulói laptopok/ számítógépek Photoshop programmal ellátva színes nyomtató 10 db nyomtatott értékelő szempontsor (lsd.: **Mellékletek**)
Reflektálás (tanulói produktumok bemutatása) 45 perc	3. Tekintsük meg az általatok készített plakátokat, majd a kiosztott szempontsor alapján értékeljük!	Értékelés, önértékelés, reflektálás. (egyéni értékelő munka)	Mozgókép és médiaismeret Rajz és vizuális kultúra Magyar nyelv és irodalom	projektor, laptop, 10 db szempontsor

c) Írószeminárium

Idő	Tevékenység	Módszer, tartalom, instrukciók	Kapcsolódási pontok	Szemléltetés
Ráhangolódás (téma felvezetése) *45 perc*	1. a) Készítsetek pókhálóábrát a *kritika* fogalma köré! Először egyénileg gondoljátok végig, hogy mi jut róla eszetekbe, majd beszéljétek meg!	Előzetes ismeretek előhívása, magyar nyelv és irodalom tanulmányok felelevenítése, formai, szerkezeti, nyelvi megformáltság kritériumainak sorra vétele. (egyéni majd kiscsoportos)	Magyar nyelv és irodalom Társadalomismeret Rajz és vizuális kultúra	1 db csomagolópapír, 1 db filctoll
	1. b) Egyénileg olvassátok el a kiosztott filmkritikákat, majd ezek alapján közösen egészítsétek ki a pókhálóábrát!	Egyéni forrásfeldolgozás, lényegkiemelés, kritikus gondolkodás, majd a korábbi ismeretekhez való hozzáillesztés. (egyéni majd kiscsoportos)	Magyar nyelv és irodalom Társadalomismeret Rajz és vizuális kultúra Mozgókép és médiaismeret	10 db nyomtatott forrás (lsd.: **Mellékletek**) pókhálóábra, 1 db az előzőtől eltérő színű filctoll
Jelentésteremtés (aktív tanuló tevékenység menete) *3x45 perc*	2. A következő 3x45 percben nézzétek meg közösen Robert Wiene: *Dr. Caligari* című filmet (51 perc), majd készítsetek egy minimum 1500 leütésű kritikát! Ügyeljetek a megadott szempontokra! Az írást az iskolaújság következő számában meg fogjuk jelentetni!	Az elméleti alapok átismétlése után a gyakorlatban is alkalmazni kell a tanultakat, a tanulás így válik élet/élményszerűvé és épül be ténylegesen a meglévő ismeretek közé. (kiscsoportos)	Magyar nyelv és irodalom Társadalomismeret Rajz és vizuális kultúra Mozgókép és médiaismeret Informatika	1 db projektor, 1 db laptop/számítógép Robert Wiene: *Dr. Caligari* (lsd.: **Mellékletek**) 10 db nyomtatott értékelési szempontsor (lsd.: **Mellékletek**), nyomtató
Reflektálás (tanulói produktumok bemutatása) *45 perc*	3. Olvassuk el az elkészült kritikát és értékeljük a megadott szempontok alapján!	Ön- és csoportos értékelés a megadott szempontok alapján. (kiscsoportos)	Magyar nyelv és irodalom	10 db nyomtatott értékelési szempontsor

d) Képregény-gyár

Idő	Tevékenység	Módszer, tartalom, instrukciók	Kapcsolódási pontok	Szemléltetés
Ráhangolódás (téma felvezetése) 45 perc	1. a) Húzzatok a „kalapból” egy-egy képet! Az azonos képet kapók fognak egy csoportot alkotni! (5 perc)	Véletlenszerű csoportalakulás. (egyéni)	Rajz és vizuális kultúra	egy nagy kalap/boríték/sapka, 3 db különböző kép a *Kurázsi mama és gyermekei*ből (2 x 3 db egyforma kép, 4 db egyforma kép) (lsd.: **Mellékletek**)
	1. b.) Az azonos képpel rendelkezők üljenek egy csoportba, és beszéljék meg melyik irodalmi alkotásból való az adott jelenet! (30 perc)	Kódváltással adott irodalmi műről (Bertold Brecht: *Kurázsi mama és gyermekei*). (kiscsoportos)	Magyar nyelv és irodalom	-
	1. c) Osszátok meg egymással a megoldásaitokat! (10 perc)	Reflexiók, csoportok közti kommunikáció. (csoportos)	Magyar nyelv és irodalom	-
Jelentésteremtés (aktív tanuló tevékenység menete) 3x45 perc	2.) A következő 3x45 percben az adott képet felhasználva készítsetek képregényt, mely a jelenet körülményeit ábrázolja! Segítségként használhatjátok Bertold Brecht: *Kurázsi mama és gyermekei* című művét!	Kódváltással az adott eseménysor bemutatása. (kiscsoportos)	Magyar nyelv és irodalom Rajz és vizuális kultúra Mozgókép és médiaismeret	3 db csomagolópapír, színes filcek/ceruzák/zsírkréták, színes lapok, ollók, ragasztók

Idő	Tevékenység	Módszer, tartalom, instrukciók	Kapcsolódási pontok	Szemléltetés
Reflektálás (tanulói produktumok bemutatása) 45 perc	3. a) Az elkészült művekből szervezzünk kiállítást! Mi lehetne a kiállítás címe? Tartsunk ötletbörzét! (15perc)	A sok kis produktum így áll össze egy teljes egésszé, később ezeket a munkákat az egészískola számára ki lehet állítani, sőt a magyartanároknak fel lehet ajánlani munkájukhoz, amikor az expresszionista színház témaköre kerül feldolgozásra! (csoportos)	Társadalomismeret Rajz és vizuális kultúra	-
	3. b) Az elkészült képregényeket helyezzük faliújságra időbeli sorrendben. (kb.: 5 perc)	Kontextus teremtés. (csoportos)	Magyar nyelv és irodalom	faliújság, 12 db rajzszög
	3. c) A képregények mellé tűzzünk 1-1 üres A4-es lapot! A kiscsoportok minden tagja írjon minden képregény mellé 1-1 sort egyéni gondolatairól, érzéseiről és értelmezéseiről a rajzzal kapcsolatban! (25 perc)	Reflexió, önreflexió, tanulási folyamat lezárása. (egyéni)	Magyar nyelv és irodalom Rajz és vizuális kultúra Mozgókép és médiaismeret	3 db A4-es méretű lap

e) Élő fotóalbum

Idő	Tevékenység	Módszer, tartalom, instrukciók	Kapcsolódási pontok	Szemléltetés
Ráhangolódás (téma felvezetése) 45 perc	1. a) Nézzük meg közösen Fritz Lang: *Metropolis* című filmjét! (40 perc)	Filmnézés során vizuális információk gyűjtése. (csoportos)	Rajz és vizuális kultúra Mozgókép és médiaismeret	laptop/számítógép, projektor, FRITZ LANG*: Metropolis* (lsd.: **Mellékletek**)
	1.b) Az asztalon képeket láttok filmből. Négyesével válasszatok ki ezek közül 1-1 képet! (5 perc)	Csoportszerveződés. (kiscsoportos)	-	képek a filmből (lsd.: **Mellékletek**)
Jelentésteremtés (aktív tanuló tevékenység menete) 3x45 perc	2.) A következő 3x45 percben az lesz a feladatotok, hogy a kiválasztott képek alapján minden csoport megalkossa saját állóképét. A háttérről, díszletről, kiegészítőkről is gondoskodjatok! Minden állóképről készítsetek fényképet! A képeket rendezzétek albumba!	Drámapedagógiai feladatok megoldásával az expresszionista filmszervezés átültetése a gyakorlatba. Film részleteinek megjelenítése után kontextus teremtés, kiscsoportok összehangolt munkája révén jön létre a produktum. (kiscsoportos/csoportos)	Magyar nyelv és irodalom Társadalomismeret Rajz és vizuális kultúra Mozgókép és médiaismeret Informatika	kiegészítők a film készítéshez: karton papír, olló, ragasztó, cellux, tűzőgép, filctollak, csomagolópapír, zsámolyok, padok, székek, digitális fényképezőgép, számítógép/laptop, nyomtató, fotópapír, fotóalbum
Reflektálás (tanulói produktumok bemutatása) 45 perc	3.) Az albumot lássátok el egyéni reflexióitokkal, megjegyzéseitekkel! A kész albumokat állítsátok ki társaitok számára! (45 perc)	Reflexió/önreflexió. (csoportos/egyéni)	Magyar nyelv és irodalom Társadalomismeret Rajz és vizuális kultúra Mozgókép és médiaismeret	alkoholos filc, tollak

f.) Disputa-kör

Idő	Tevékenység	Módszer, tartalom, instrukciók	Kapcsolódási pontok	Szemléltetés
Ráhangolódás (téma felvezetése) 45 perc	1.) Nézzük meg közösen Robert Wiene*: Dr. Caligari* című filmét! (50 perc)	Filmnézés során vizuális információk gyűjtése. (csoportos)	Rajz és vizuális kultúra Mozgókép és médiaismeret	laptop/számítógép, projektor, FRITZ Robert Wiene*: Dr. Caligari* (lsd.: **Mellékletek**)
Jelentésteremtés (aktív tanuló tevékenység menete) 3x45 perc	2. a) A film megtekintése alapján alkossatok két csoportot és vitassátok meg a következőket: I. a keretjáték szerepe lényeges/elhanyagolható momentuma a filmnek II. ha eltekintünk a keretjátéktól módosul/nem módosul a film jelentése 2. b) A vitát minden csoportból egy-egy ember dokumentálja oly' módon, hogy összegyűjti a főbb érveket pro- és kontra, és azokat egy csomagolópapíron rögzíti. (90 perc) 2. c) Tekintsétek át az érveket, majd alakítsatok ki egy közös álláspontot! (45 perc)	Vita módszerrel adott kérdéskör megválaszolása, álláspontok egyeztetése után közös nézőpont kialakítása. Közben reflexiók tétele, folyamatra való visszatekintés és értékelés. (Átnyúlhat a következő 45 percre „*Reflexió*" fázisára.) (kiscsoportos)	Magyar nyelv és irodalom Társadalomismeret Rajz és vizuális kultúra Mozgókép és médiaismeret	2 db csomagolópapír, színes filctollak
Reflektálás (tanulói produktumok bemutatása) 45 perc	3.) Tartsatok rövid beszámolót társaitoknak arról, hogy milyen közös álláspontra jutottatok! (45 perc)	Közös produktum – válasz álláspont közzététele. (csoportos)	Magyar nyelv és irodalom Társadalomismeret Rajz és vizuális kultúra Mozgókép és médiaismeret	faliújság, 8 db rajzszög vagy cellux, kétoldali ragasztó a csomagolópapírok rögzítéséhez

g.) Kreatív írók

Idő	Tevékenység	Módszer, tartalom, instrukciók	Kapcsolódási pontok	Szemléltetés
Ráhangolódás (téma felvezetése) *45 perc*	1. a) Az asztalon félbe vágott képeket található Bertold Brecht: *Kurázsi mama és gyermekei* című művének interpretációiból. Mindenki húzzon egy képet, és keresse meg a párját! (5 perc)	Véletlenszerű csoportszervezés, párok kialakítása. (egyéni)	Magyar nyelv és irodalom Rajz és vizuális kultúra	5 db félbe vágott kép (lsd.: **Mellékletek**)
	1. b) Párokban beszélgessetek a képek alapján a műről. Készítsetek történetpiramist! (40 perc)	A történetsémát megjelenítő grafikai szervező révén a történetek szerkezetének feltárása, lényegi elemeik összefoglalása, fő kérdésirányaik megfogalmazása, saját történetséma kialakítása. (páros)	Magyar nyelv és irodalom Társadalomismeret Rajz és vizuális kultúra	5 db csomagolópapír, színes filcek
Jelentésteremtés (aktív tanuló tevékenység menete) *3x45 perc*	2. Ékeljetek be egy általatok írt rövid fejezetet (max. 5 oldal) a műbe! A történetpiramis vizsgálata alapján döntsétek el, hogy mely részek közé írjátok majd saját részleteteket! Ügyeljetek a dráma stílusának, szövegkohéziójának, szövegszervező elveinek megtartására! Tartsátok szem előtt az értékelési szempontokat! (lsd.: **Mellékletek**) A feladatra 3 x 45 perc áll a rendelkezésetekre!	Kontextus teremtés, írásbeli szövegalkotó fejlesztése. (páros)	Magyar nyelv és irodalom Társadalomismeret	A4-es lapok, tollak *vagy* tanulói laptopok

Idő	Tevékenység	Módszer, tartalom, instrukciók	Kapcsolódási pontok	Szemléltetés
Reflektálás (tanulói produktumok bemutatása) 45 perc	3. a) Az azonos vagy hasonló beékelési helyet választott párosok alkossanak egy csoportot! (5 perc)	Csoportalakítás a későbbi értékelő/reflektáló fázishoz. (csoportos)	-	-
	3. b) Olvassátok fel saját csoportotoknak az írásotokat, majd a megadott szempontok mentén értékeljétek! Csoportonként szavazzátok meg a legjobbnak ítélt írást! (35 perc) A legjobb írásokat az iskolaújságban megjelentetjük!	Értékelés/reflexió/önreflexió. (csoportos/egyéni)	Magyar nyelv és irodalom Társadalomismeret	10 db (vagy párosonként 1 db) nyomtatott értékelő szempontsor
	3. c) Kilépőkártyák segítségével értékeld egyéni/páros tevékenységedet, valamint a pedagógus munkáját/segítőkészségét! (5 perc)	Reflexió/önreflexió, egyéni tanulási folyamat értékelése. (egyéni)	Magyar nyelv és irodalom Társadalomismeret	kilépőkártyák (lsd.: **Mellékletek**)

h.) E-akta készítők

Idő	Tevékenység	Módszer, tartalom, instrukciók	Kapcsolódási pontok	Szemléltetés
Ráhangolódás (téma felvezetése) 45 perc	1. a) Egyénileg készítsetek TTM-táblázatot (lsd.: **Mellékletek**) a német expresszionizmus kapcsán! Csak az első két oszlopot töltsétek ki! (25 perc)	Témára való ráhangolódás, előzetes ismeretek feltárása. Kérdések megfogalmazása. (egyéni)	Magyar nyelv és irodalom Társadalomis-meret Rajz és vizuális kultúra Mozgókép és médiaismeret	10 db kisebb méretű csomagolópapír, színes filcek (min. 3 féle szín)
	1. b) A kész táblázatokat tegyétek ki az asztalra/faliújságra, majd járjatok körbe és alkossatok 3-3 és egy darab 4 fős csoportot a hasonló kérdések/érdeklődések mentén! (20 perc)	Csoportszerveződés közös érdeklődések, problémák mentén. (egyéni)	-	faliújság, rajzszög vagy kétoldali ragasztó
Jelentésteremtés (aktív tanuló tevékenység menete) 3x45 perc	2. a) A TTM – táblázatok második oszlopa alapján fogalmazzatok meg csoportonként 5 kérdést, melyre választ szeretnétek kapni. (30 perc)	Kutatói kérdések megfogalmazása. (kiscsoportos)	Magyar nyelv és irodalom Társadalomis-meret Rajz és vizuális kultúra Mozgókép és médiaismeret	üres lapok, tollak
	2. b) A következő 60 percben könyvtár / internet használatával keressetek válaszokat a feltett kérdésekre.	Információkeresési, forráskezelési módszerek kipróbálása, fejlesztése, lényegkiemelés. Forrásokban található ellentmondások kezelése, állásfoglalás. (kiscsoportos)	Magyar nyelv és irodalom Társadalomis-meret Rajz és vizuális kultúra Mozgókép és médiaismeret Informatika	tanulói laptopok/számítógépek internettel, könyvtár, könyvtárosi segítség
	2. c) A maradék 45 percben minden csoport készítse el a saját *E-aktáját*, melyben összegyűjti a témáról szerzett fontos információkat.	Információk rendszerezése, állásfoglalás, válaszok megkomponálása, kész produktum létrehozása. (kiscsoportos)	Magyar nyelv és irodalom Társadalomis-meret Rajz és vizuális kultúra Mozgókép és médiaismeret	nyomtató, A4-es lapok, gyorsfűzők/akták, színes oldalelválasztók

Idő	Tevékenység	Módszer, tartalom, instrukciók	Kapcsolódási pontok	Szemléltetés
Reflektálás (tanulói produktumok bemutatása) 45 perc	3. a) Egyénileg nézzétek át a kész aktákat, majd egészítsétek ki a TTM – táblázatot az utolsó oszlop kitöltésével.	Reflektálás fázisa, folyamat áttekintése, a ráhangolódás folyamata óta eltelt tevékenység értékelése. (egyéni)	Magyar nyelv és irodalom Társadalomis-meret Rajz és vizuális kultúra Mozgókép és médiaismeret	TTM – táblázatok, színes filcek
	3. b) A kész aktákat az iskolakönyvtárban archiváljuk és a többiek számára is hozzáférhetővé tesszük. Az akta később bővíthető, megjegyzésekkel ellátható lesz.	Publikálás, közzététel fázisa, azonban a bővítés folytatódhat a visszacsatolások folyamatosak. (csoportos)	Magyar nyelv és irodalom	könyvtárosi segítség

+1 Dokumentáló csoport

Idő	Tevékenység	Módszer, tartalom, instrukciók	Munkaforma	Szemléltetés
Ráhangolódás (téma felvezetése) 45 perc	1. a) Készítsetek fürtábrát arról, milyen módon lehet dokumentálni az eseményeket!	Ráhangolódás, előzetes ismeretek feltárása.	csoportos	csomagolópapír, színes filctollak
	1. b) Az összegyűjtött momentumokat osszátok szét egymás között!	Folyamat megtervezése, szerepek felosztása, a feladatra való felkészülés.	csoportos	kitűzők, névtáblák
Jelentésteremtés (aktív tanuló tevékenység menete) 3x45 perc	2. A projektnap során dokumentáljátok az eseményeket a felosztott szerepek és módok alapján!	Adott eseménysor dokumentálása, reflektálás az eseményekre.	csoportos	videó-kamera, mikrofon, fényképezőgép, laptopok, nyomtató
Reflektálás (tanulói produktumok bemutatása) 45 perc	3. a) A kész produktumokat gyűjtsétek össze és adjátok tovább az iskolarádiónak/tévének/újságnak ahol megjelenhetnek.	Produktumok rendszerezése, publikálása.	csoportos	gyorsfűzők, mappák, cd/dvd
	3. b) Írjatok egy kb. 1 oldalas cikket az iskolaújságban arról, hogyan szerveztétek meg a dokumentálást, mi okozott nehézséget és mi volt érdekes a feladatban.	Reflexió, a folyamatra való visszatekintés, értékelés.	csoportos	A4-es lapok, tollak vagy tanulói laptopok

MELLÉKLETEK

a) Forgatócsoport

Forrás-részlet:

„Az expresszionizmus és a többi irodalmi és képzőművészeti mozgalom károsan befolyásolja a film fejlődését. Egyrészt a képzőművészeti hatások akadályozták meg a fejlődést vagy térítették le azt a helyes útról, másrészt az egész forradalom, melyet előidéztek, a díszletek és a téma körül történt meg. A díszletek átvettek egy expresszionista stílust, a téma pedig fantasztikusabb lett, de a felvételek, a képek és a téma között szorosabb és belsőbb összhang nem jött létre. Eggeling készített ugyan néhány filmet, melyek folyamatosabbak és egységesebbek voltak az eddigi filmeknél, de Eggeling is képzőművészeti területekre tévedt.[63] Filmjeit rajzolta és nem fotografálta. A felvevőgép pedig, mikor a valóság egy részét a fényérzékeny lemezre absztrahálja és azon annak formáját megváltoztatva új alakokat és összefüggéseket hoz létre, egyedüli alapfeltétele a filmnek. Eggeling egyenként készült rajzait filmre vitte, tehát nem csinált mást, mint azokat a rajzokat kicsinyítve vetíthetővé tette. A rajzok megmaradtak rajzoknak, tehát a film, mint külön forma, nem alakította őket a maga egyéni jellegére. Azok a munkák pedig, melyek expresszionista díszletekkel játszattak le egy szokatlan utópisztikus eseményt, csak a mai színpadtörekvéseknek adtak helyet a filmben.[64]

Míg azonban ezek a történetek a színpadon beszéd mellett folytak le, addig a filmen épp oly után és ügyetlenül hatottak, mint egy megfilmesített operett vagy regény. A beszélő filmet is a színpaddal való összehasonlítás teszi filmszerűtlenné. A film síkszerű, míg a színpad vagy a valóságban élő ember térben áll. A térben élés szükségszerű velejárója a beszéd, mert hiszen az anyag, a test is eredeti állapotában van jelen. A színpadon szereplő és beszélő emberek egyúttal valóban élő emberek is. A filmvászonra vetített emberi száj azonban már más tulajdonságokkal rendelkezik. Síkszerű, és anyaga a fény különböző elhelyeződése. Más célból is vetítődött a vászonra, mint hogy beszéljen. A film sokkal inkább a képszerűség formájához kötött, semhogy beszélő lehessen, és ha ez technikailag megvalósíthatóvá is válik, csak újabb akadályt jelent majd a film fejlődésében. A film homogén, egyanyagú művészet és itt az összetalálkozás a zene önmagába zárt és homogén jellegével."[6]

Fritz Lang: Metropolis. teljes film itt: http://vimeo.com/21739197 (2015.03.20.)

[6] GERŐ GYÖRGY: *Film.* IN: Mozgóképkultúra és médiaismeret szöveggyűjtemény. http://mek.oszk.hu/00100/00125/html/index.htm (2015.03.20.)

Értékelő szempontsor

Az értékelési szempontokat a feladat megkezdése előtt jól látható helyre helyezzük ki!

	Igen	Részben	Nem
1. Kreatív térkihasználás.			
2. A film kitölti a 20 perces időintervallumot.			
3. Megjelenik benne a fény – árnyék hatás.			
4. Megjelennek benne a némafilmre jellemző intenzív gesztusok.			
5. Megjelenik benne az expresszionizmusra jellemző mozdulatlan kamera előtt viharzó szereplők kontrasztja.			
6. A jelenetek fixen beállítottak.			
7. A látvány színpadias.			
8. Előfordul, hogy a kamera a kép egészét mutatja, ahol a színészek őrült tempóban mozognak.			
9. Megjelenik a belső emberi érzelmek kivetülése.			
10. A film készítéséhez a csoport minden tagja hozzájárult.			

b) Plakáttervező csoport

Filmes plakátok

Filmrészletek

Fritz Lang*: Metropolis:* teljes film itt: http://vimeo.com/21739197 (2015.03.20.)

Robert Wiene: *Dr. Caligari:* http://www.youtube.com/watch?v=xrg73BUxJLI (2015.03.20.)

Értékelő szempontsor

Az értékelési szempontokat a feladat megkezdése előtt jól látható helyre helyezzük ki!

	Igen	Részben	Nem
1. Kreatív térkihasználás.			
2. Kreatív technikákat alkalmaztak a készítők (kollázs, térhatás, fény-árnyék stb…).			
3. A plakát utal a történetre.			
4. A plakát hordoz valamilyen elvont üzenetet.			
5. A plakáton fel vannak tüntetve a fontosabb információk (cím, rendező, bemutató			
6. A színkezelés illeszkedik az expresszionista szemlélethez.			
7. Film és plakát szemlélete összhangban van.			
8. Felkelti az érdeklődést.			
9. Szöveg és kép mennyiségének aránya megfelelő – képiség dominál.			
10. A plakát készítéséhez a csoport minden tagja hozzájárult.			

c) Írószeminárium

Filmkritika

„Azokat a filmeket, amik Oscart kapnak azért illik végig nézni. Lehet aztán szeretni vagy sem, de egy igazi mozibubus igenis leül, meglesi, majd az asztalra csapva, szitkozódva elmondhatja véleményét, hogy mennyire rossz vagy jó is volt ez. Az idei szoborszórást többen szidták, mondván "butul az Oscar", ezért is kellett mielőbb megnéznem A némafilmest. Ugyanis, mint a kis hazánknak leforgatott cím is elmondja; a film néma. Igen, valóban nincsenek párbeszédek (1-2 kivételtől eltekintve, többek között ezért is nem nevezhetjük klasszikus némafilmnek). Igen, fekete-fehér. Igen, 5 Oscar díjat kapott. Na, nézzük miért is...

1927-ben George Valentin (Jean Dujardin) a népszerű és mérhetetlen egóval rendelkező színész karrierje csúcsára ért. Nők százai bálványozzák, minden mozi tele a plakátjaival, luxus körülmények között él és szerelmes is lesz. Amikor azt hiszi minden tökéletes, karrierje elkezd derékba törni, ugyanis a stúdióvezető Zimmer (John Goodman) bejelenti, hogy a hangosfilmek készítésében látja a jövőt. George nem hisz neki, nem látja a művészi értéket abban, ha egy filmben beszélnek (mellesleg akkoriban ezzel nagyon sok rendező és színész így volt) és minden erejét és tehetségét latba vetve harcol a némafilmekért és önmaga szerepéért azokban. Verbális zárkózottsága szinte már filozófia: a némafilm némasága számára maga a kifejező alkotás, nem pedig hiányosság. Miközben hiú barátunk munkássága lassan összeomlani látszik, egy lány, akit hajdanán ő karolt fel, egyre híresebb és elismertebb lesz, mint a hangosfilmek új üdvöskéje.

Peppy Millerrel (Bérénice Bejo) van tele már az utca, az ő nevét sikongatják a hűtlen rajongók, George csillaga pedig elkezd feledésbe merülni. Életük párhuzamosan halad egymás mellett és hiába a kölcsönös egymás iránt érzett vonzalom, sokáig ez a románc mégsem szökkenhet szárba.

Amikor George rájön, hogy a hangosfilmek végleg átvették a hatalmat, teljesen összeomlik, alkoholba fojtja bánatát és elégeti filmjeit. Ezt a filmanyag gyúlékonyságára való tekintettel akár öngyilkossági kísérletnek is felfoghatjuk. Peppy az egyetlen, aki segíthet a meghasonlott színészen, ha még egyáltalán szeretne...

Röviden ennyi a sztori. Egyszerű, de nagyszerű. Miért? Mert abszolút megfelel az eredeti némafilmes sémának. Bűbájos történet, amit az ember gyermeki mosollyal tud végigülni, néha picit meghatódva. Közben arra gondoltam, hogy én, akinek legnagyobb némafilmes élményei a Stan és Pan és a Chaplin féle burleszkek voltak (pár nagy klasszist azért megnéztem, de ez azért nem ugyanaz, mintha száz éves lennék), talán nem is tudok erről hozzáértő véleményt mondani. Legszívesebben a dédit (ha lenne még olyanom) ültettem volna be magam mellé vagy valakit, aki csak ilyet látott és faggattam volna, hogy; csakugyan így nézett ez ki??

A válasz pedig sok helyen igen.

Tehát, mindez 5 aranyszobrot ért meg. Köztük a Legjobb film, a Legjobb rendező és a Legjobb színész díját. Hogy megérdemelten-e? Bárcsak ott tarthatnék, hogy ezt én mondjam meg. Tény,

hogy egy nagyon jó kis moziról beszélünk, amely kellemesen megbizseregteti az ember lelkét, de nem fog éjszakákon át motoszkálni a fejedben a történet. Valóban nagyon eredeti ötlet volt újból előhozakodni egy ilyen jellegű próbálkozással és lehet köpködni, hogy előástak valami régi bárgyú ratyit, de mégse jutott eszébe mostanság senki másnak ilyet csinálni. Kérdés az, hogy csak azért, mert egy film 95%-ban nem beszélnek és csak zenei kíséret szól illetve kórhű jelmezekben próbálják a burleszket és az Errol Flynn fílinget visszahozni az jelent-e Oscart?

Jean Dujardin, mint a ceruza bajuszú George nagyon adja és tökéletesen megértem milyen nehéz dolguk lehetett mai színészeknek egyszer csak magasfokú piedesztálra emelni az arcmimikát egy olyan világban ahol a hang gyakran elviszi a gyengébb játékot is, de nekem mégis jobban tetszett a bájos Bérénice Bejo, aki nyilvánvalóan nem csak azért került bele a filmbe, mert a rendező felesége. Üdítő, ahogy alakít. A statisztákra azonban illett volna jobban odafigyelni. Nyilvánvaló, hogy egy-két személy abszolút nem tudta mibe keveredett, John Goodman pedig, akármennyire is csípem, nekem nem feküdt ide.

Michel Hazanavicius munkája különleges gyöngyszem és korunkban tényleg eredetinek mondható, főleg úgy, hogy a vágást is ő végezte Anne-Sophie Bion-nal karöltve. És, hogy mi a tuti a vágásban? Az, hogy rossz, méghozzá nem is kicsit. Pontosan annyira, mint amilyen a húszas, harmincas években volt. Rosszul vágni pedig nagyon nehéz, főleg akkor, ha az ember jól tud.

Mint már említettem, a film nem teljesen néma. Ludovic Bource páratlan klasszikusai kísérik, az egyik legjelentősebb jelenetben, a főhős rémálmában pedig mindennek és mindenkinek van hangja, csak neki nem.

Lehet látatlanban szapulni A némafilmest, de nem éri meg. Nézd meg, aztán beszélj róla. Nem baj, ha odáig vagy a mainstreem filmekért, vedd elő ezt egy kedves múltidézésként és halld meg az üzenetét. Ha pedig úgy érzed, ez az a stílus, amit Te már nem bírsz elviselni, akkor hagyd ki. Ebben az esetben nem vesztettél vele sokat."[7]

Robert Wiene: Dr. Caligari

http://www.youtube.com/watch?v=xrg73BUxJLI (2015.03.20.)

[7] *The Artist- A némafilmes (2011).* http://www.hokum.hu/2012/03/artist-nemafilmes-2011.html (2015.03.20.)

Értékelési szempontsor

Az értékelési szempontokat a feladat megkezdése előtt jól látható helyre helyezzük ki!

	Igen	Részben	Nem
1. Megfelelő a terjedelme.			
2.Megfelel a *kritikai* formai követelményeinek (rövid tartalmi bemutatás, értékelés)			
3. Betűtípusa egységes, bekezdéseket tartalmaz.			
4. Tartalmaz képeket a filmből.			
5. Megjelenik benne a film címe, rendezője, főszereplője, a hivatalos bemutató időpontja.			
6. Hangvétele szubjektív, tartalmaz egyéni véleményt.			
7. Megjelenik benne a szakmai hozzáértés.			
8. Felkelti az érdeklődést.			
9. Tartalmazza a szerzők (ál)nevét.			
10. A csoport minden tagja kivette részét a munkából.			

d) Képregény-gyár

Képek

2. kép http://bit.ly/HYdYtM (2015.03.20.)

1. kép http://bit.ly/HqrJNW (2015.03.20.)

4. kép http://bit.ly/Hi1wHu (2015.03.20.)

3. kép http://bit.ly/HZcnFu (2015.03.20.)

e) Élő fotóalbum

Fritz Lang: Metropolis → teljes film itt: http://vimeo.com/21739197 (2015.03.20.)

Filmrészletek

f) Disputa-kör

Robert Wiene: Dr. Caligari
http://www.youtube.com/watch?v=xrg73BUxJLI (2015.03.20.)

g) Kreatív írók

Félbe vágott képek – Bertold Brecht: Kurázsi mama és gyermekei című művének interpretációi

6. kép http://bit.ly/HYdYtM (2015.03.20.)

5. kép http://bit.ly/HqrJNW (2015.03.20.)

8. kép http://bit.ly/Hi1wHu (2015.03.20.)

7. kép http://bit.ly/HZcnFu (2015.03.20.)

Értékelési szempontok

Az értékelési szempontokat a feladat megkezdése előtt jól látható helyre helyezzük ki!

	Igen	Részben	Nem
1. Megfelelő a terjedelme.			
2.Megfelel a formai követelményeinek (hármas tagolás: bevezetés – tárgyalás – befejezés)			
3. Betűtípusa egységes, bekezdéseket tartalmaz.			
4. Stílus, nyelvezete illeszkedik a műbe.			
5. Megjelennek benne előreutalások / visszacsatolások.			
6. Objektív, tartja a brechti írásmódot.			
7. Logikailag szervezett, szövegkohéziója egységes.			
8. Története beleillik a kontextusba (történet, időrend, szereplők).			
9. Tartalmazza a szerzők nevét.			
10. A páros mindkét tagja kivette részét a munkából.			

Kilépőkártyák

Párommal való együttműködés	
Egyéni teljesítményem	
Pedagógus	

h) E-akta készítők

TTM-táblázat

Tudom	Tudni akarom	Megtanulom

FELHASZNÁLT FORRÁSOK

1. Bárdossy Ildikó – Dudás Margit – Pethőné Nagy Csilla – Priskinné Rizner Erika: *A kritikai gondolkodás fejlesztése*. http://bit.ly/gZQiSB (2015.03.16.)
2. Bertold Brecht: *Kurázsi mama és gyermekei*. Európa kiadó, Budapest, 1985.
3. *Drámapedagógiai ötlettár*. http://bit.ly/HZSH5T (2015.03.16.)
4. Hartai László – Muhi Klára: *Mozgóképkultúra és médiaismeret*. Tankönyv 12-18 éveseknek. Korona kiadó, Budapest, 2004.
5. *Mozgóképkultúra és médiaismeret szöveggyűjtemény*. http://mek.oszk.hu/00100/00125/html/index.htm (2015.03.16.)
6. Pethőné Nagy Csilla: *Módszertani kézikönyv*. Korona kiadó, Budapest, 2007.
7. Szabó G. Zoltán: *Kis magyar retorika: Bevezetés az irodalmi retorikába*. Tankönyvkiadó, Budapest, 1988.

ÍGY TANÍTOM…

MÓDSZEREK ÉS BEVÁLT MEGOLDÁSOK

DEMKÓNÉ SINKOVICZ ANDREA: PROBLÉMAMEGOLDÁS VITAMÓDSZERREL

DEMKÓNÉ SINKOVICZ ANDREA: PROBLÉMAMEGOLDÁS VITAMÓDSZERREL

REZÜMÉ

A vita módszere segítséget nyújt abban, hogy a diákok megtalálják saját társadalmi szerepeiket, és egymás gondolatait meghallgatva tudatosabban és felelősségteljesebben döntsenek. A téma a saját sorsuk. A célok hiánya olyan karrier felé sodorhatja őket, melyek újabb társadalmi problémákat generálnak. A megoldás a dilemmák tudatosításával, megoldási tervek készítésével hatékonyabbá tehető.

FEJLESZTENDŐ KOMPETENCIÁK

A közösségi vita fejleszti a rendszeres és logikus kritikai gondolkodást, ami segít a tények alapos elemzésében, az igazság fontosságának felismerésében, a másokat meggyőzés képességének fejlesztésében. A disputa segítségével képessé válik a diák előítélet-mentesen figyelni a másik ember véleményére. Gyakorlati haszna a kommunikációs készség, a kifejező képesség fejlődése, a megtanult lexikális ismeretek valódi tudássá történő átalakítása, hiszen az az ismeret válik emlékezetessé, melynek segítségével az ember problémákat képes megoldani. A disputa által megvalósul a beszéd és gondolkodás egyidejű gyakorlása.

A MEGVALÓSÍTÁS IDŐKERETEI

Az vitafoglalkozás terve egy konkrét eseményre készült, ennek megfelelően időkerete 135 perc. A terv adaptálható tanítási órákra is. Ebben az esetben 3 tanórát igényel. Célszerű a 2. és 3. órát egybe tartani, hogy a foglalkozás dinamikája ne szakadjon meg, a cél elérése és a folyamatra reflektálás is együtt kell, hogy történjen.

CÉLCSOPORT

A terv 11.-es diákok számára készült, de minden középiskolai évfolyamon, illetve a felső tagozat 7-8. osztályában is megvalósítható.

PROBLÉMAMEGOLDÁS VITAMÓDSZERREL

Az alábbi vitafoglalkozás terve egy konkrét eseményre készült, egy iskola egészségnapjára. A diákok, akik részt vesznek a foglalkozáson, 11. évfolyamosok, számuk 20-24 fő. A célcsoport tehát elsősorban a középiskolások köre. A csoport állhat egy szakkör tagjaiból, egy osztálykirándulás vagy tábor résztvevőiből is. Lehetnek egymást ismerő diákok, de ebből a szempontból heterogén összetétel esetén is jól működhet a foglalkozás. Időkerete tanítási órákra is szabott.

NAT kompatibilitás

A kritikai gondolkodás, a kommunikációs készségek, az anyanyelvi kompetencia fejlesztésének egyik remek lehetősége a **vita bevezetése és gyakorlása** a középiskolai oktatásban. A bemutatandó foglalkozási terv ezt a módszert alkalmazza, ennek segítségével dolgozza fel a választott témát, mely elsősorban **a kevéssé motivált fiatalok figyelmének irányítása a képességek kibontakoztatásának fontosságára**, törekvés kialakítására az önmegvalósítás igénye iránt.

A NAT több ponton is lehetőséget enged ennek, sőt, kívánatos tevékenységként jelöli meg a vitát. A fejlesztési területek, nevelési célok között az erkölcsi nevelés kapcsán írja először, hogy az emberi lét és az embert körülvevő világ lényegi kérdéseinek megértése mellett azok megvitatása is fontos. Az állampolgári szerepekre, demokráciára nevelést pedig a kreatív, önálló kritikai gondolkodás, elemzőképesség és vitakultúra-fejlesztés révén tartja megvalósíthatónak. A kulcskompetenciák között is megjelenik az anyanyelvi kompetencia kapcsán a vita a helyes, öntudatos, alkotó nyelvhasználatra nevelésben, mellyel a társadalmi tevékenységekben, a társas valóság formálásában való jártasság fejleszthető. A NAT célként jeleníti meg azt is, hogy a diákok képesek legyenek nyelvileg megalkotni és kifejezni saját valóságukat és ennek a valóságnak értelmezését, a nyelvhasználaton keresztül pedig képesek legyenek megismerni mások valóságértelmezését, illetve képesek legyenek a sajátjukkal összevetni, összehangolni vagy ütköztetni azt.

Nemcsak általánosságban, de az egyes műveltségterületek céljai között is megtalálható a vitakultúra fejlesztése. A magyar nyelv biztos ismerete, az anyanyelvi készségek birtoklása segíti – a NAT szerint is – a részvételt a társadalom közösségeiben, valamint meghatározó szerepe van a társadalom értékeinek létrehozásában, **megvitatás**ában, közössé tételében. Ez egybehangzik a közösségi vita célkitűzéseivel. De például a matematikai műveltség fejlesztése kapcsán is megjelenik az érveken alapuló vitakészség fejlesztése, és természetesen a filozófia oktatása során is elsődlegesnek kell tekinteni ezt a módszert.

A témakör

A foglalkozásterv egészségnapra készült. Az egészség szó értelmezéséhez nemcsak a biológiai egészség fogalma tartozik, hanem a lelki, mentális és emocionális, valamint a szociális egészség is. Ezek az aspektusok tették lehetővé, hogy az utóbbi értelmezéseknek megfelelően a diákok problémamegoldó képességének fejlesztésével foglalkoztam, célul tűzve ki azt, hogy a saját jövőjükért felelős döntésekre ösztönözzem őket.

Téma

A fentiek értelmében a lelki egészség egyik fontos része a képességek kibontakoztatása, törekvés az önmegvalósításra, újabb és újabb célok kitűzése és megvalósítása, rugalmasság, amikor változásra van szükség és koncentráció, amikor teljesítményre. Ennek a témának a feldolgozása történik a vita módszertanának segítségével.

A téma relevanciájának indoklása

„Beszélni nehéz” - Péchy Blankától, a színésznőtől, nyelvművelőtől, a Kazinczy-díj alapítójától származik a fenti – bizonyosan sokak számára közhelyesnek tűnő – mondat, mely évtizedekig rádióműsor címe is volt. Pedig azt gondolom, manapság fontosabb, súlyosabb a jelentése. A kor egyre több kihívást jelent az anyanyelvi oktatásban, hiszen sokoldalúan művelt, talpraesett, önképzésre alkalmas, jól kommunikáló embereket kíván. Ehhez képest azt olvashatjuk a statisztikákban, hogy egyre kevesebbet beszélnek a diákok az iskolában (is). A modern elektronikus kommunikáció bátrabbá teszi ugyan a fiatalokat, de ennek minőségéről is sokat cikkeznek nem csak szaklapok.

Az oktatásban tehát fontos minden olyan forma, ahol anyanyelvi igényességre, kulturált társalgásra lehet bírni az ifjúságot. A középiskola 10. évfolyamán a retorika tudományával is foglalkozunk a magyar nyelvtan tantárgy keretein belül, ez lehetőséget ad arra, hogy az érvelés alapfogalmaitól kezdve a vitával, illetve a szabályozott keretek között megvalósuló disputával is megismerkedjenek a diákok.

A vita módszerei pedig segítséget nyújtanak abban, hogy értő és értve figyelő felnőtteket neveljünk.

A téma is aktuális. A céltalanság, elsősorban a saját jövő tervezésében megjelenő motiválatlanság gyakran elhangzó kritika ennél a korosztálynál. Ennek dilemmáját állítottam a középpontba a foglalkozásterv elkészítésekor.

Nevelési célok meghatározása és indoklása

Önmagával harmóniában élő, saját sorsát tudatosan alakító fiatalok nevelése az elsődleges cél, olyan fiataloké, akik képesek magukért és környezetükért is felelősséget vállalni. Fontos cél emellett a közösségi vita terének kialakítása, a párbeszéd kezdeményezése és kialakítása a diákok között azzal a céllal, hogy a vitázó közösségek problémamegoldó technikája fejlődjön.

Alkalmazott oktatási módszerek és választásuk indoklása

Jégtörő feladatokkal kezdődik minden foglalkozás, ennek célja a diákok figyelmének témára fókuszálása mellett a tanórai foglalkozások utáni feszültségoldás, az oldott légkör megteremtése.

A témára hangolásban a tapasztalati tanulás módszereit választottam. A véleményvonal segítségével a témára közelítés mellett elkezdődhet a párbeszéd a diákok között, illetve az érvek megfogalmazásához szükséges nyelvi keretek is gyakoroltathatóak. A tapasztalati tanulás célja, hogy a résztvevők olyan élményekre tegyenek szert, melyek segítségével következtetéseket vonhatnak le.

A problémafa elkészítése során a diákok tudatosan elemeznek egy dilemmát, segít abban, hogy ennek a módszernek az elsajátításával más problémákat is fel tudjanak dolgozni.

A vita a szociális, verbális és a gondolkodási készségeket is fejleszti. A választott vitamódszer jól alkalmazható kezdő vitázók esetében is, hiszen a tanár facilitátori szerepe segítségével nem válik meder nélkülivé a vélemények ütköztetése, de segít abban, hogy a vita lényegét megismerhessék a diákok.

FOGLALKOZÁSI TERV

Foglalkozás: **Az ember sorsa csak attól függ, hogy ki hova született?!** **Évfolyam: 11.**	**Készítette: Demkóné Sinkovicz Andrea**
Az óra típusa: Vitafoglalkozás	**Módszerek: kooperatív módszerek, strukturálás, kérdezés, vita, játék**
Nagy gondolat: Egyetlen helyes gondolat megfordíthatja a sorsot. (Seneca)	
Eszközök: csomagoló papír, filctollak, gyurmaragasztó, szerepkártyák	
Felhasznált irodalom: Gondolkodjunk 3D-ben! A közösségi vita módszertana. Szerk: Takács Viktória. Demokratikus Ifjúságért Alapítvány, 2014. Kompasz kézikönyv http://www.ifjusagimunkakonyvtara.hu/reszletes_kompasz_kezikonyv_a_fiatalok_emberi_jogi_kepzesehez_84.html	

Célok: Önmagával harmóniában élő, saját sorsát tudatosan alakító fiatalok nevelése, olyan fiataloké, akik képesek magukért és környezetükért is felelősséget vállalni	
Felhasznált ismeretek	**Fejlesztendő készség, képesség**
A tanulók tapasztalatai	Kommunikációs készség, anyanyelvi kompetencia, kritikai gondolkodás, kooperativitás, szociális kompetenciák

Idő	**Tevékenység**	**Módszer, tartalom, instrukciók**	**Eszközök**	**Reflexiók, tapasztalatok**
5 perc	**A terem berendezése**	A sarkokban padok, ahol majd csoportban lehet dolgozni. A terem közepén a székek kört alakítva helyezkednek el. A diákok először körben ülnek. Önként jelentkezőtől haladunk.	Padok, székek	A teremválasztásnál célszerű figyelembe venni, hogy könnyen mozgatható székekkel és padokkal felszerelt termet válasszunk, ha ez lehetséges. A későbbiekben a diákok a padokat kevésbé, de a székeket többször át fogják helyezni.
15 perc	**Jégtörő játékok**	a) Mondj egy álomfoglalkozást, kapcsold a nevedhez! (Pl. Dani, a búvár; Ági, az űrhajós) b) *GOLLAM*	Padok, székek	A játékos feladatok előtt célszerű elmondani, hogy egy hagyományos iskolai órától eltérő módon, de a tanulási folyamattal kapcsolatos foglalkozásnak

		A székeket összevissza helyezzük el a teremben, egy szék üresen marad. A „Gollam” lassan elindul a terem egyik sarkából, és megpróbál leülni az üres székre. A többiek úgy akadályozhatják meg, ha átülnek arra a székre, amely felé a „Gollam” közeledik. A „Gollam” mindig az üres szék felé tart. Aki egyszer felállt a székéről, ugyanoda már nem ülhet vissza. A játék akkor ér véget, ha a „Gollam” leül.		lesznek a részesei a diákok, illetve érdemes ismertetni a témát. A feladat célja: a tanulók figyelmének a témára fókuszálása mellett feszültségoldás, a kellemes légkör megteremtése. a) A feladattal nemcsak a jégtörést indítjuk, de a vágyott, bár nagyon távoli célokkal a foglalkozás központi témáját is előkészítjük. A nevek megtanulására is van lehetőség abban az esetben, ha nem osztályról van szó. b) A játékvezető tanár az első „Gollam”, amennyiben a diákok nem ismerik a játékot. Az első néhány kör után megkérhetjük őket arra, hogy valaki irányítson a nevek kimondásával. Így heterogén csoport esetén a neveket is gyakorolják, illetve nő a csoporttá válás lehetősége is. Osztályközösségben is közösséget kovácsoló ereje van a sikeres irányításnak.

10 perc	**Témára hangolódás véleményvonallal**	A terem egyik sarkához kerül az **„egyetértek”,** a másikhoz a **„nem értek egyet”** felirat. Kérjük meg a résztvevőket, hogy saját álláspontjukat végiggondolva helyezkedjenek el a teremben aszerint, hogy egyetértenek-e az állítással, amit majd hallanak, vagy nem. Amennyiben kialakul a vonal, kérdezzük meg a diákokat, miért álltak oda. Az állítások: **Csak rajtam múlik, milyen felnőtt leszek.** **Tudom, hogy miben vagyok tehetséges.** **Az ember sorsa nem attól függ, hogy hová született.**	**„Egyetértek”** és **„Nem értek egyet”** felirat	A véleményvonal kialakítása előtt érdemes kis időt hagyni a gyerekeknek arra, hogy gondolkozzanak a döntésükön, illetve azt, hogy nem csak 0 és 100%-os vélemény lehet, állhatnak az egyikhez közelebb vagy távolabb is. Így alakul ki a vonal. De előfordul, hogy kezdetben egy helyre csoportosulnak, akkor célszerű nekünk, tanároknak is beállni, hogy legyen ellenpólus, és ezzel – jó érvvel alátámasztva - arra hívjuk fel a figyelmet, hogy sokféle nézőpontból lehet egy állítást szemlélni. Figyeljük az időkeretet. Ha nagyon sok a hozzászólás az egyik mondathoz, akkor ki is hagyhatunk egy-egy mondatot. A jó érvelési struktúra kialakítását segíthetjük mondatforma megadásával (a táblára is írjuk): Azt állítom, hogy … azért, mert …

15 perc	**A téma feldolgozása**	**Lépj egyet előre! – játék** Szerepkártyákat osztunk ki a diákok között. Kérjük őket arra, hogy képzeljék el a karaktert. Milyen a gyermekkora, hol él, milyen környezetben, milyen a családi élete, milyen tulajdonságokkal rendelkezhet? Kérjük a diákokat, hogy a terem egyik oldalán sorakozzanak fel egy vonalban. Az állításokat olvasunk fel! Aki a szerepkártyán megjelenő karakterre igaznak érzi az állítást, lépjen egyet előre. Amikor az első diákok a szemben lévő falhoz értek, illetve ha elfogytak az állítások, akkor álljunk meg, és beszéljük meg a tanulságokat. Ki miért érhetett célba hamarabb?	Szerepkártyák - minden kártyából kettőt készítünk (1. melléklet) Állítások – tanári példány (2. melléklet)	A megbeszélés során tisztázzuk, vannak olyan körülmények, amelyeken nem változtathatunk, de vannak olyan tényezők, melyek rajtunk múlnak. Érdekes lehet megvizsgálni, hogy az azonos kártyával rendelkező diákok miért állnak adott esetben különböző helyeken. Hallgassuk meg a véleményeket! Ha nehezen nyílnak meg a fiatalok a csoport előtt, akkor mindenképpen páros vitát alakítsunk ki az azonos szerepek között. Beszéljék meg párban, hogy az egyes kijelentéseknél hogyan döntöttek, mi az, ami miatt ugyanott állnak, vagy miért éppen máshol.
5 perc	**Reflexiós kör**	A diákok újra üljenek körbe, mint az elején. Kérjük őket arra, hogy mondják el, hogy érezték magukat, milyen gondolataik támadtak a feladatok közben.	Székek körben	Ne minősítsünk, csak kérdezzünk, és köszönjük meg a véleményt. Nagyon fontos, hogy lehet passzolni is. Kézjelek: Az egyetértés jele a nyitott tenyerek forgatása magunk előtt; ennek az ellenkezője a

		Ekkor megtaníthatjuk a vitában alkalmazható jeleket is, amennyiben a csoport még nem ismeri őket.		mellkas előtt keresztbe tett két kar; kérdést jelent a kinyújtott kar felfelé fordított tenyérrel; hozzászólást a kinyújtott mutatóujjal jelentkezés.
20 perc	**A vita előkészítése**	**Problémafa** Egy csomagolópapír közepére írjuk fel a problémát: **Céljaim elérése sokszor nehéz!** Tisztázzuk a csoporttal, hogy a probléma alá, a fa alsó részére kerülnek az okok. Tegyük fel a kérdést, miért nehéz elérni a céljaikat. Figyelmeztessük őket arra, hogy olyan okokat jelenítsenek meg mindenképpen, amelyek **tőlük függenek.** A válaszok gondolattérkép-szerű alakzatban kerüljenek fel a papírra. Az okok okaira is kérdezzünk rá.	Csomagolópapír, filctollak, gyurmaragasztó (3. mellékletben problémafa-verziók)	Azt fogjuk megtanítani a diákoknak, hogy hogyan vizsgáljanak meg egy dilemmát. Az előző feladatban eljutottunk arra a következtetésre, hogy a célok elérése külső körülmények mellett ugyan, de nagyban függhet a megfelelő attitűdön. Mégsem sikerül mindenkinek elérnie a céljait. Ez az a dilemma, amit körüljárunk a problémafa módszerével. <u>Közösen</u> dolgozhat a csoport, ilyenkor a foglalkozást vezető tanár írja a kiragasztott csomagolópapírra az ötleteket. <u>Csoportmunkában</u> is feldolgozhatjuk a kérdést. Ilyenkor valamilyen technikával csoportokat alakítunk ki. Ekkor is mondjuk el, mi kerüljön a csomagolópapír közepére, illetve azt, hogy az okok kerüljenek a probléma alá, majd a következmények

				a probléma fölé. Hagyjunk számunkra kb. 10 percet, melynek során megbeszélik a dilemma okait és következményeit, majd, ragasszuk gyurmaragasztóval a falra, hogy a szószóló által ismertetendő eredményt mindenki jól lássa. Közben járkáljunk, ha valamelyik csoport elakadt, akkor segítsük őket kreatív irányba billenni egy-egy jó kérdéssel.
20 perc	**Megoldási tervek készítése**	Miután az okokat feltártuk, gondolkodjunk a probléma megoldásáról! Ha a diákoknak vannak ötleteik, brain storminggal összegyűjthetjük őket a táblára. Miután megszülettek a megoldási ötletek arra, hogy hogyan lehet sikeres a cél elérése, a gátló tényezőket hogyan lehet a legjobb megoldással kiküszöbölni, a diákok alakítsanak csoportokat. A feladat az lesz, hogy gyűjtsenek érveket arra, hogy miért az általuk választott ötlet a legjobb. Segítsünk a csoportok munkáját	Csomagolópapír, filctoll az érvek rögzítéséhez; az előkészített feliratok, gyurmaragasztó	A csoportok lehetnek a korábban már kialakult csoportok, de spontán körök is formálódhatnak annak megfelelően, hogy ki melyik ötletet tartja a leginkább működőképesnek. Amennyiben a csoport kevésbé kreatív, kész megoldási ötletekkel állhatunk elő. (Az alábbiak ilyenek.) Ebben az esetben a diákok választhatnak, melyiket tudják elfogadni, hitelesen képviselni, így is kialakulhatnak a csoportok. A feliratokat helyezzük el a teremben gyurmaragasztóval, és kérjük a diákokat, álljanak az általuk leginkább elfogadható mellé.

		az érvek megfogalmazásában a korábbi sémával: **Azt állítom, hogy… ÁLLÍTÁS** **azért, mert… ÉRV** **tehát… MAGYARÁZAT**		**Napirend szükséges, hogy ne menjen el könnyen az időm!** **Együtt sokkal jobb tanulni! Kellenek a jó közösségek!** **Ami érdekel, azt könnyebben tanulom. Miben vagyok tehetséges? Ki kell derítenem!** **Szükségem van arra, hogy segítséget kapjak. Fejlesztő tanár, iskolapszichológus, osztályfőnök, egy jó tanár…**
5 perc	**Reflexiós kör**	A diákok újra üljenek körbe. Kérjük őket arra, hogy mondják el, milyen gondolataik támadtak, illetve mennyire érezték komfortosan magukat a feladatok közben.		Visszajelzést kapunk arról, hogy mennyire sikeres a foglalkozás. Azt is látjuk, milyen gondolatok foglalkoztatják a diákokat, ha szükséges, ki is nyithatjuk beszélgetéssé a kört.
40 perc	**Vita**	Miután a csapatok elkészültek az érvekkel, kezdődhet a vita. A vita menete:	Székek a vita formátumának megfelelő alakzatban	A 4. mellékletben az ábra a csapatok elhelyezkedését szemlélteti képviseleti vitaformátumban. Elöl ül a beszélő csapattag, a többiek akkor beszélhetnek, ha a beszélő vállának megérintése után megtörténik a helycsere.

		A vita első fordulója: a csapatok érvrendszerének ismertetése. Második forduló – dicsérő kör: a csapatok azt emelik ki, amit a többiek megoldási tervében jónak tartanak. Harmadik forduló – kritikus kör: a csapatok kritikát fogalmaznak meg a többiek megoldási tervével kapcsolatban. Negyedik forduló – kreatív kör: a csapatok az elhangzott kritikának megfelelően a tervet átdolgozzák, az új terv hangzik el.	4. mellékletben rajz az elhelyezkedésről	A formátum kezdő, bátortalanabb vitázók számára kifejezetten hatékony, hiszen az instrukciók vezetik őket. A dicsérő körrel az is tudatosul bennük, hogy a vita valódi célja a tanulás, az egymásra figyelés, az, hogy egy dilemmát minél több szempontból megvizsgálhassunk. Az utolsó kör lehetőséget nyújt a versenyszellem kibontakozására is.
5 perc	**Reflexiós kör**	A diákok üljenek újra körbe ismét. Kérjük meg őket arra, hogy mondják el, hogy mi volt a leghasznosabb számukra a vita során, mit tapasztaltak, mit tanultak.	Székek körben	A reflexiós kör után összegezzük azokat a jó gondolatokat, melyek megfogalmazódtak a diákokban.

Reflexió

A vita módszere a bemutatott foglalkozás kapcsán rejtett módon, de a hátrányos helyzet leküzdésére tesz kísérletet. Természetesen egyetlen foglalkozás nem elég, a módszer gyakorlása és a téma sokféle feldolgozása segíthet, elindíthat egy folyamatot.

A „vita" szó gyakran kelt ellenérzést mind a diákok, mind a gyakorló tanárok körében. Parttalan vitatkozást, néhány – egyébként is aktív – diák véleménynyilvánítását jelentheti, de ha a témában és a szakirodalomban elmerülünk, kipróbáljuk, gyakoroljuk, a tananyagokra alakítjuk, akkor sokkal élvezetesebbé, élményszerűbbé tehetjük vele a hagyományos ismeretközlő órákat. Természetesen nem helyettesíti a NAT-ban megjelenő tananyagtartalmak átadását igénylő órákat teljes egészében, de mindenképpen segít abban, hogy másképp gondolkodjunk a tanításról, illetve a tanári szerepekről. A vita bármely módon megjelenő alkalmazása a tanórán ugyanis egészen új tanári szerepeket is igényel. A tanár ezekben az esetekben nem ismeretközlő, sokkal inkább segítő.

A módszer minden eleme tehát nagyszerűen használható olyan dilemmák feldolgozására, melyek a tanórákon felmerülnek. Irodalmi művek problémafelvetésére, a probléma iránti érzékenység felkeltésére akár a véleményvonal és annak megbeszélése is remek lehetőség. A problémafa az okok, indítékok feltárására, egy irodalmi mű témahálózatának kidolgozására is használható, élvezetesebb, tapasztalati úton nyert élményekkel teli irodalomórákat eredményez – és erről nem érdemes vitát nyitni. ☺

MELLÉKLETEK

1. melléklet – szerepkártyák

Apukád külföldön dolgozik, ritkán jön haza. Anyukád egyedül nevel két testvéreddel együtt. Mindhárman fiúk vagytok, nehezen fogadjátok el az irányítást.	**Apukád külföldön dolgozik, ritkán jön haza. Anyukád egyedül nevel két testvéreddel együtt. Mindhárman fiúk vagytok, nehezen fogadjátok el az irányítást.**
A nyugdíjas nagyszüleiddel élsz, sokat kell segíteni nekik, hiszen már idősek. A ház körüli munkák egy ideje rád várnak.	**A nyugdíjas nagyszüleiddel élsz, sokat kell segíteni nekik, hiszen már idősek. A ház körüli munkák egy ideje rád várnak.**
Szüleid egy vállalkozás tulajdonosai. Sok alkalmazottjuk van. Ha felnősz, te veheted át a vállalkozást.	**Szüleid egy vállalkozás tulajdonosai. Sok alkalmazottjuk van. Ha felnősz, te veheted át a vállalkozást.**
Délutánonként diákmunkát végzel, hogy legyen zsebpénzed, így sokszor vagy fáradt.	**Délutánonként diákmunkát végzel, hogy legyen zsebpénzed, így sokszor vagy fáradt.**
Kollégista vagy, mert távol laktok az iskolától. A koliban 4-en vagytok egy szobában.	**Kollégista vagy, mert távol laktok az iskolától. A koliban 4-en vagytok egy szobában.**
Öten vagytok testvérek, a szüleitek mindent megtesznek azért, hogy boldog gyermekkorotok legyen.	**Öten vagytok testvérek, a szüleitek mindent megtesznek azért, hogy boldog gyermekkorotok legyen.**
Apukád vállalkozó, gyakran van távol, de mindig van elég pénzetek.	**Apukád vállalkozó, gyakran van távol, de mindig van elég pénzetek.**

A papád fogorvos, és a szüleid sok időt szánnak arra, hogy foglalkozzanak veled.	**A papád fogorvos, és a szüleid sok időt szánnak arra, hogy foglalkozzanak veled.**
A szüleid műszakolnak egy gyárban, sokszor vagy - akár éjjel is - egyedül.	**A szüleid műszakolnak egy gyárban, sokszor vagy - akár éjjel is - egyedül.**
Albérletben éltek egy kis szobában, anyukád egyedül nevel.	**Albérletben éltek egy kis szobában, anyukád egyedül nevel.**

2. melléklet – állítások

Külön szobában, otthoni könyvtár segítségével tudok készülni az órákra.

Különórákra járok.

Ha a barátaimnak problémái vannak, szívesen fordulnak hozzám, hogy elmondják.

Lecserélhetem az Ipodom, amikor csak szeretném.

A szüleim befizettek mindenféle nyelvvizsgára, hátha az első nem sikerül.

Tovább fogok tanulni.

Sok barátom van.

Szeretnek a többiek velem lógni, mert mindig jó ötleteim vannak.

Gyakran előfordul, hogy segítek azoknak, akik rászorulnak.

Általában készülök a témazárókra, felelésekre.

Felnőtt koromban olyan munkát fogok végezni, amiből jól lehet megélni.

Felnőtt koromban valószínűleg kiegyensúlyozott, felelősségtudatos ember leszek.

Célul tűztem ki, hogy megtanuljak jól egy nyelvet.

3. melléklet

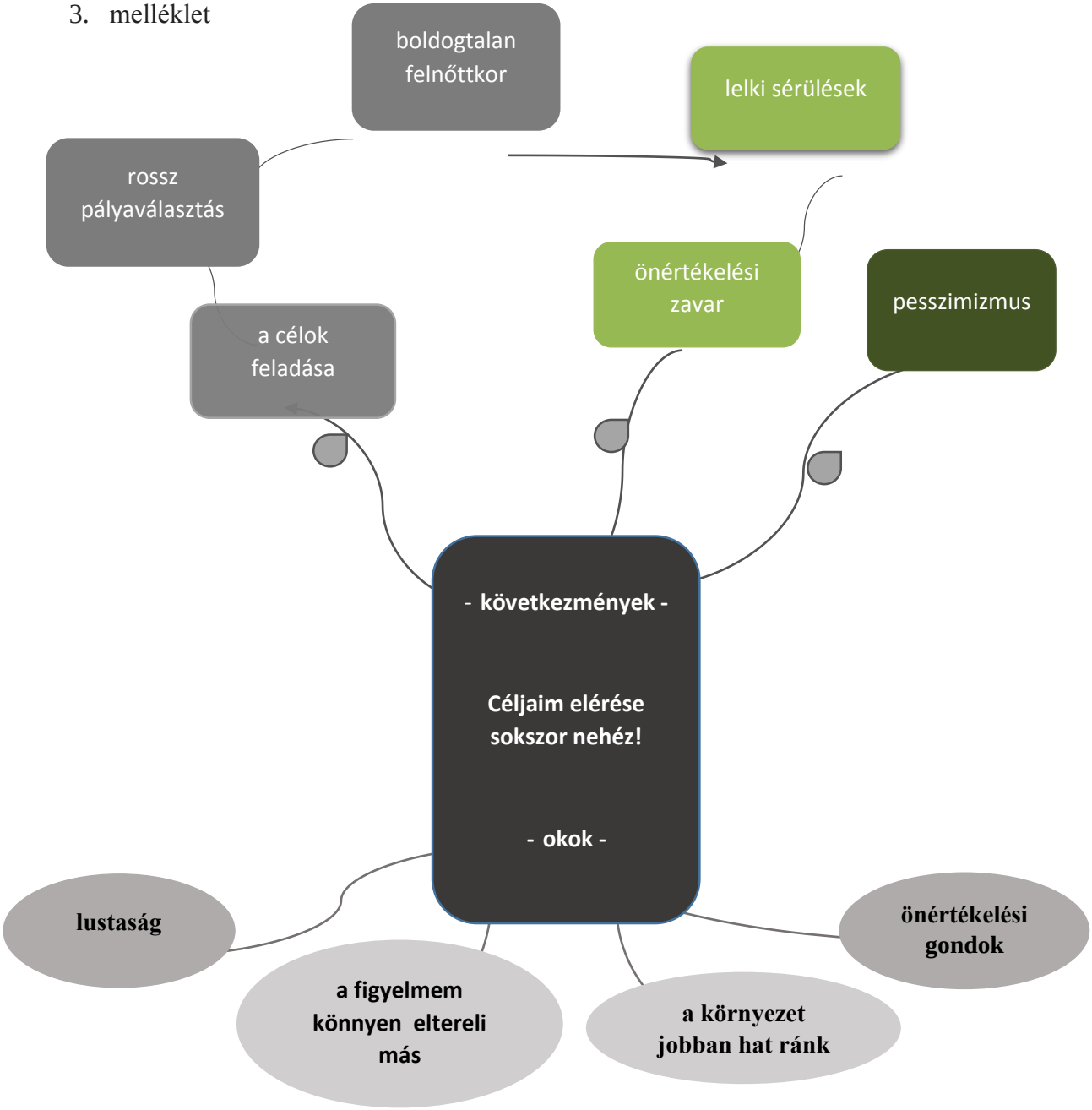
boldogtalan felnőttkor
lelki sérülések
rossz pályaválasztás
önértékelési zavar
pesszimizmus
a célok feladása
- következmények -
Céljaim elérése sokszor nehéz!
- okok -
lustaság
önértékelési gondok
a figyelmem könnyen eltereli más
a környezet jobban hat ránk

4. melléklet

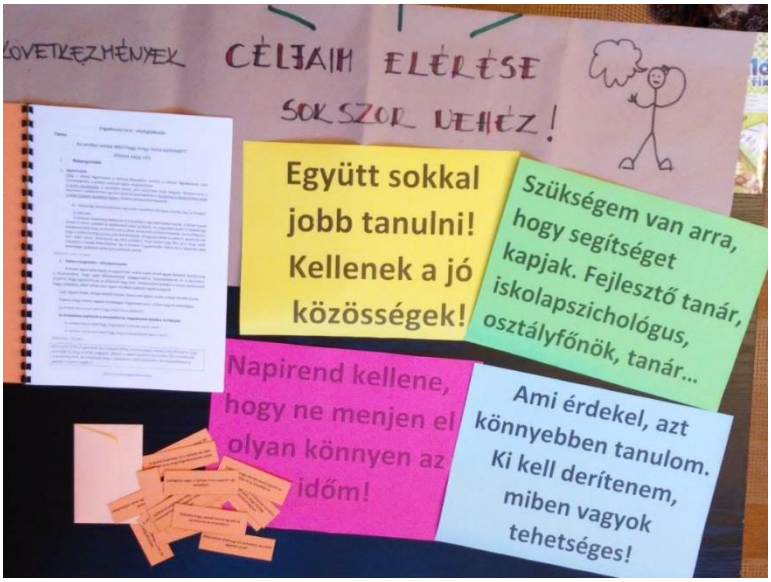
KÖVETKEZMÉNYEK
CÉLJAIM ELÉRÉSE
SOKSZOR NEHÉZ!
Együtt sokkal jobb tanulni! Kellenek a jó közösségek!
Szükségem van arra, hogy segítséget kapjak. Fejlesztő tanár, iskolapszichológus, osztályfőnök, tanár...
Napirend kellene, hogy ne menjen el olyan könnyen az időm!
Ami érdekel, azt könnyebben tanulom. Ki kell derítenem, miben vagyok tehetséges!

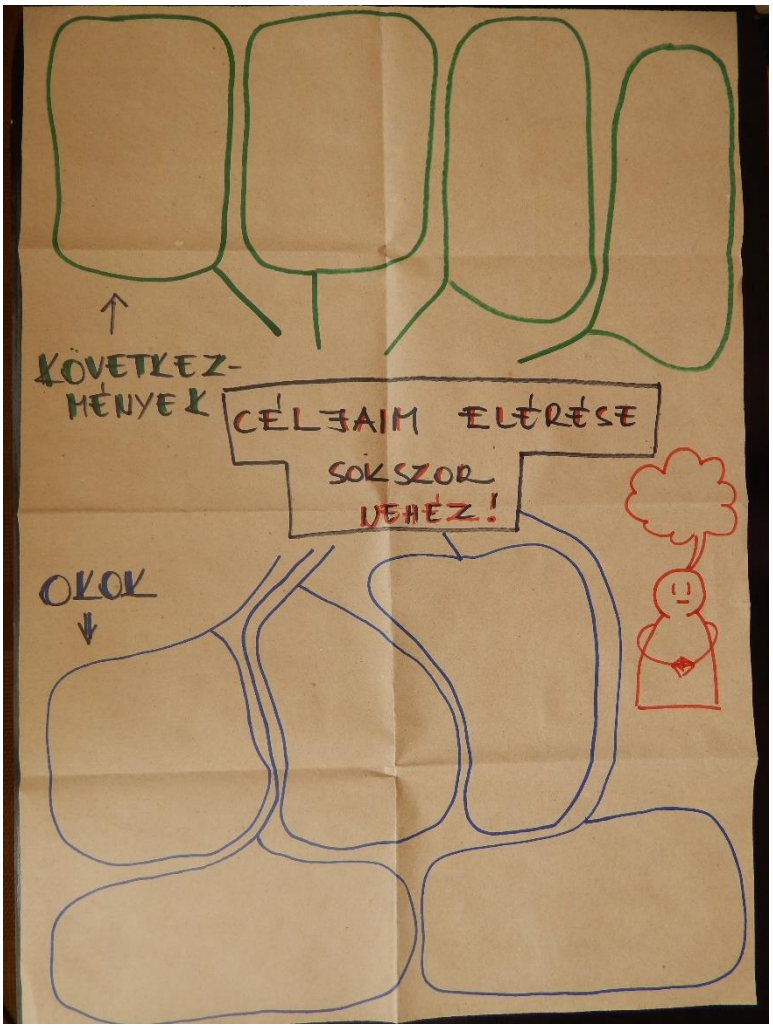
KÖVETKEZ-
MÉNYEK
CÉLJAIM ELÉRÉSE
SOKSZOR
NEHÉZ!
OKOK

FELHASZNÁLT IRODALOM

1. Gondolkodjunk 3D-ben! A közösségi vita módszertana. Szerk: Takács Viktória. Demokratikus Ifjúságért Alapítvány, 2014.

2. Kompasz kézikönyv http://www.ifjusagimunkakonyvtara.hu/reszletes_kompasz_kezikonyv_a_fiatalok_emberi_jogi_kepzesehez_84.html

PERJÉSINÉ KIS RITA: RADNÓTI LAIBIRINTUSA

PERJÉSINÉ KIS RITA: RADNÓTI LAIBIRINTUSA

REZÜMÉ

Pályamunkám, amelyben Radnóti Miklós élete és a II. világháború a fő téma, az előítéletekkel és a diszkriminációval szembeni nevelés elemeit tartalmazza. A dolgozat a tanórai, a tanórán kívüli tevékenységek és a szabadidős programok egymásra épülő ismereteiből épül föl.

KOMPETENCIÁK

A program alatt a digitális -, kulturális- vizuális-, szociális-, idegen nyelvi-, multi- és interkulturális kompetenciájuk, a médiakompetenciájuk is fejlődik. Kommunikációs készségük, együttműködési késségük, meghallgatási képességük, konfliktuskezelésük javul, szociális kompetenciájuk fejlődik. Tolerancia, türelem, a másság elismerése, az empátia fejlesztése is bővül. Kreatív gondolkodásuk, gondolkodási képességeik, rendszerező képességeik, szociális érzékenységük nő. Megfigyelőképességük, fantáziájuk fejlődik. A módszereknek köszönhetően a tanulás tanulását is elsajátítják. Idegen nyelvi kompetenciájuk szélesedik. Észrevétlenül tanulják meg az élethosszig tartó tanuláshoz szükséges alapvető készségeket.

IDŐKERET

Egymásra épülő négy év munkája magába foglal nemcsak 34 tanórát, hanem a tanórán kívüli tevékenységként múzeumlátogatást, könyvtárlátogatást, erdei iskolát, közösségépítő programokat is. Ez egészül még ki az informális nevelés lehetőségét magában rejtő városi rendezvényekkel és a korszerű közösségépítő portálok adta tudásgyarapítással.

CÉLCSOPORT

Az ismeretek feldolgozása ebben az oktatási formában 5-8. évfolyam számára ajánlott.

NAT kompatibilitás

A NAT követelményeit szem előtt tartva innovatív módon formális (magyar irodalom, történelem, hon- és népismeret, tánc és dráma, osztályfőnöki –etika), informális (közösségi oldalon létrehozott csoport, városi ünnepségek – Polgárok Tiszalökért rendezvényei) és non-formális (könyvtári – múzeumi foglakozás, erdei iskola, kerékpártúra, versenyek… stb.) tanulás alatt 4 éven keresztül dolgozzuk föl a gyerekekkel az általam választott témát. Holisztikus szemlélettel a világnézeti semlegességet, az egyetemes emberi civilizáció értékeit, az együttélés szabályainak betartását, az emberi méltóság és az emberi jogok tiszteletét, az erőszakmentességet, az önálló kritikai gondolkodást, a felelősségvállalást, a kritikus médiatudatosságot, felebaráti szeretet, konfliktuskezelést, demokráciára nevelést, a toleranciát, az empátiát, az ön –és társismeretet igyekszem fejleszteni élményszerű tanulási lehetőségeket nyújtó programokkal.

Témakör

Hatalmas anyagrészt felölelő témakört választottam, mely komplex módon fogja át az egyetemes emberi értékeket, mint pl. méltányosság, esélyegyenlőség, az emberi méltóság tiszteletben tartása, erkölcsi nevelés, állampolgári viselkedésminták. Radnóti Miklós élete és a II. világháború a fő téma, mely ugyan a 8. évfolyamon kerül feldolgozásra, de az előző évfolyamokon elsajátított ismeretek, készségek segítségével hatékonyabban tudják feldolgozni a témát.

Folyamatosan figyelemmel követem a szakirodalmakat, ezért igyekszem folyamatosan bővíteni, kiegészíteni a programot. Önreflexiót tartva a program sikerét figyelve, gyerekek reakcióit vizsgálva, ha szükséges a feldolgozandó anyagrészeket megváltoztatom.

Solvitur ambulando – Radnóti labirintusa				
Évf.	Formális	Idő	Non-formális	Informális
5.	**Történelem:** A kereszténység születése	1.ó.	**Könyvtár** Biblia	**Facebook** tanulmányok, esszék, cikkek, feladatok, megzenésített versek, honlapok belinkelése **Iskolai rádióműsor** **Ünnepi beszéd megtartása a Polgárok Tiszalökért Civil Szervezet felkérésére a városi ünnepségeken** -Hősök napi városi megemlékezés -A Don-kanyarban elesett katonák tiszteletére rendezett városi ünnepség
	Magyar irodalom Biblia	3.ó.		
	Osztályfőnöki: Lion-Quest: Jó döntés hat lépésben, Vállalom a felelősséget,	min. 2 ó.	**Helytörténeti Múzeum** Helytörténeti ismeretek	
	Drámafoglalkozások beépítve a tantárgyi órákba	folya-matos		
6.	**Drámafoglalkozások beépítve a tantárgyi órákba**	folya-matos	**Erdei iskola** A Tiszalöki Vízlépcső építését végző munkaszolgálatos foglyok beszámolói és a helyszín megtekintése	
	Osztályfőnöki: Lion-Quest: Hogyan kezeljük a csoportkényszert? A veszteségek elviselése	min. 2 ó.	**Tokaj-kerékpártúra**: A zsinagóga megtekintése	
7.	**Osztályfőnöki**: Bölcsesség, avagy őseink bölcsességétől a Facebook bölcsességéig	10 ó.	**Olvassuk át az éjszakát!** –országos rendezvénysorozatban a Radnóti művek megismertetése	
			Együtt Szaval a Nemzet	
8.	**Osztályfőnöki: Lion-Quest** Kritikusan gondolkodni - megfontoltan dönteni, Együtt könnyebb	2 ó.	**Terror Háza** - múzeumlátogatás	

	Történelem: A II. világháború témaköre	10ó.		
	Magyar irodalom: Radnóti Miklós élete és költészete	4 ó.	**Helytörténeti Múzeum:** A II. világháború régészeti leleteinek megtekintése	
	Diákönkormányzati rendezvények felső tagozaton (5-8. évf.)		**Infografikakészítő-verseny** a Holokauszt témakörében	

A téma relevanciájának indoklása

Engedjék meg, hogy személyes életeseményeimmel rávilágítsak arra, hogy miért érint érzékenyen a téma, miért kötődöm hozzá. Felmenőim tősgyökeres Tiszaeszláriak, én is ott töltöttem gyermekéveim egy részét. Anyai nagymamám dajkameséi az **1892-es tiszaeszlári vérvádról** és Solymosi Eszter eltűnéséről szóltak, melyek mélyen belém véső dtek. Nagyszülém, a zsidó családoknál eltöltött szolgálóévei alatt az őt ért élmények alapján, azt a következtetést vonta azonban le, hogy ezek a dajkamesék a babonás emberek félelmei. Az ő történeteit és tapasztalatait, a falubeli öregek elbeszéléseit meghallgatva, és a gyerekek körében készített felmérés eredményeit rendszerezve írtam meg a **szakdolgozat**omat, melynek témája e vérvád és per visszhangja akkor és 2000-ben volt.

Apai nagymamám **a második világháború alatti szenvedéseiről** beszélt rendszeresen. Éhezésekről, bujkálásokról a Tisza árterén épített bunkerekben és a pincékben, Bújtak és bújtattak. Bújtatták a zsidó szomszédjaikat, barátaikat. **A fronton átélt borzalmak**at nagyapáim fiatalként élték végig, ami számomra még ijesztőbbé tette gyermekként a történeteiket.

Ilyen emocionális alapokkal a tudatalattim meghatározta az érdeklődésemet, illetve a pályaválasztásomat. Nagyszüleim sírjához menve, a mementóul felállított **Solymosi Eszter síremlékére pillantva folyamatosan az előítéletekkel, diszkriminációval szembeni nevelés mellett teszem le a voksom, s minden alkalmat megragadok, hogy véleményemet hallathassam.**

Gyakorló pedagógusként és kisgyermekes anyaként fontosnak tartom, hogy a társadalmi együttélés közös értékei minden tanulóban kialakuljanak, hogy azok a destruktív társadalmi szerepek, melyek a közös jövőnket veszélyeztethetik, megszűnjenek.

Nevelési célok meghatározása és indoklása

„… vadócba rózsát oltok, hogy szebb legyen a föld!" –Mécs László művészien megfogalmazott gondolataival azonosulva, személyes viselkedésemmel példát mutatva a célom, hogy a 4 év alatt a foglalkozásaimon, a tanóráimon, a szabadidős programjaimon **bejárt szocializációs út** alatt valós képet kapjanak a tanulóim a világból, melyre építhetik majd további életüket/tanulmányaikat. **Közösségi magatartásuk befogadó és elfogadó legyen. Olyan értékrenddel és eszmékkel ismerkedjenek meg, amely magába foglalja a demokratikus politikai rendszert és a szélsőséges politikai nézetektől mentes legyen, mely későbbi**

életüknek alapjául szolgálhat. Képesek legyenek önvizsgálatot tartva a helyes világszemlélet kialakítására. Az erkölcsi dilemmák útvesztőiben a program alatt elsajátított értékek útmutatóul szolgáljanak, segítsék a helyes döntés meghozatalában őket.

Alkalmazott oktatási módszerek és választásuk indoklása

Már pályakezdőként elhatároztam, hogy utamból tanulva a **rációra, emócióra** egyaránt hatva fogom tanítványaimmal e témát megismertetni. **Érezni és dönteni** fogom megtanítani őket. Egyszerre fogom a **jobb és a bal agyféltekéjüket** dolgoztatni. A jobb agyféltekéjük emlékezni fog az érzésekre, az emlékekre, a bal pedig az adatokra. **Ezért találtam ki számukra a labirintus elven működő oktatási formát**. Olyan utazásra hívom tanítványaimat, mely személyiségfejlesztő. Életkori sajátosságaikat szem előtt tartva, az adott évfolyamon feldolgozandó tantárgyak ismereteit egybekapcsolva, majd tovább fűzve a következő évfolyam ismeretanyagával a foglalkozások alatt az információk mellett, érzéseket is kapnak a szeredásukba. A **tanórákon**, illetve **a tanórán kívüli tevékenységek** (kirándulás, múzeumlátogatás, városi ünnepség, web2-es alkalmazások) alkalmával egy szimbolikus zarándoklatot teszünk meg, s „Solvitur ambulando" megoldódik a probléma, a legvégére letisztulnak az érzéseik. A labirintusban folyamatosan döntési képességeiket, **érzelmi és értelmi intelligenciájukat** teszem próbára. A felmerülő problémák megoldása mellett lelkük megváltozik, mire a középpontba érnek. Sokszor **nemzedékről nemzedékre örökített élettapasztalatokat** illetve **önmagukat kell legyőzniük**, rossz bevésődéseket kell elhagyniuk, ám „újjászületve" térnek vissza onnan. **Egymásra épülő 4 év munkája** mire a labirintusukat bejárják … észrevétlenül.

A vizualizációval, az interaktív feladatokkal, az online feladatokkal, az önálló kutatómunkával (akár a virtuális faluban, akár a hagyományos kollektív memóriapalotákban), a frontális és csoport munkával, a beszélgetésekkel, önálló ismeretszerzéssel, a hagyományos (kézikönyv, lexikon, szótár,...) és modern ismerethordozók (adatbázisok, weboldalak) használatával, a dilemmavitákkal, a külső szakértők bevonásával, a drámapedagógia eszközeivel, a kooperatív módszerekkel, és a projektmódszerrel (egyéni és csoportprojekt) tudom leghatékonyabban átadni az ismereteket és az érzéseket a mostani Z generációnak minden platformon.

Tanári és tanulói reflexiók

A labirintust bejárva **a gyerekek véleményüket esszé formájában fogalmazták meg**. Ezekből a munkákból idéztem pár gondolatot.

„Most már teljesen más szemszögből látom ezt a történetet. Eddig nem fogtam föl, hogy min mentek keresztül az emberek ekkor. Nem képzeltem volna, hogy ilyen körülmények voltak!”

„Szerintem ez az időszak az emberiség egyik sötétfoltja. Voltak olyan filmkockák, amelyeket szívesen kitörölnék emlékezetemből, de köszönöm, hogy láthattam azokat is. Így felnőve, ha bármit tehetek az ellen, hogy ilyen még egyszer ne fordulhasson elő, gondolkodás nélkül megteszem majd azt.”

„Hiszem és remélem, hogy mindenki számára felfogható volt ez a kegyetlenség, és gyilkolás. A krematóriumban tett virtuális séta segített abban, hogy megértsem a borzalmakat átélt embereket. A roma és a zsidó holokauszt is felhívja a figyelmünket, hogy egymással elfogadóak és türelmesek legyünk. Tanuljuk ezt és változzunk, ha szükséges! Engem erre int.”

Eddig nem olvastam utána a zsidó vallásnak, szokásoknak. Elhittem, amit el akartak hitetni velem… Most, hogy beszéltünk róla az órákon, hogy a filmeket megnéztük, tudom, hogy hülyeség volt, hogy elítéltem őket. Szégyellem magam. Bárcsak mindenki venné a fáradtságot és utána olvasnának a dolgoknak!

Nekem a Dédim mesélt a szomszédjaikról, akik zsidók voltak. Azt mondta, ugyanolyan emberek voltak, mint mi. A filmen is ezt láttuk… de azt nem mesélte el, hogy mit csináltak velük a koncentrációs táborokba.

„A korábbi órákon, amikor a háborúról tanultunk nem igazán éreztem a súlyát az eseményeknek. A filmet megnézve, melynek néhány képkockája örökre megragadt az emlékezetemben, értettem meg igazán, hogy milyen döntési helyzetekbe kerültek akkor az emberek. Eszembe jutottak Schindler döntései. A film végén, abban a nehéz helyzetben is tudott választani a vagyona és az emberéletek között. Ki egyetlen lelket megment, az egész világot menti meg gondolat nemes cél és követendő példa.”

A program egyes részeit külön-külön már elvégeztem, kiértékeltem. Azonban az idén adatik meg az a lehetőség, hogy a 4 évet átölelő programot először be tudom fejezni. Eddig nagyobb részeket tudtam csak megvalósítani belőle.

A 2013-14-es tanévben ballagott diákjaimnál a 6. évfolyam anyagának egy része nem valósulhatott meg. Azonban a 8. évfolyamon a II. világháború és Radnóti költészetének feldolgozásakor igyekeztem a lehető legtöbb feladatot elvégezni, s így is életre szóló élményt szereztek a tanulóim. A véleményeik az ő tollaikból olvashatóak fentebb.

Kíváncsian várom a 4 évet lezáró eredményeket. A végzős osztályommal, a legoptimálisabb feltételekkel sikerült a program apró részleteit is elsajátíttatnom. Eddigi tapasztalataim azt mutatják, hogy jelentős személyiségfejlődésen estek át diákjaim.

Radnóti labirintusa

A tananyagok feldolgozásához használt feladatok egy részét a Mellékletben elhelyezett Feladatbankban lehet megtalálni. Mivel nagy mennyiségű anyagrészt ölel fel a téma, ezért csak a feladattípusokat mutatom be. Természetesen differenciálni lehet a feladatokkal. Egyaránt figyelembe vettem a felzárkóztatásra szoruló és tehetséges gyermekek képességeit is.

Az elvégzett és dokumentált feladatokról készült fotókat ugyancsak a Mellékletben elhelyezett Galériában lehet megtekinteni.

5. évfolyamon már belépnek a gyerekek a labirintusba, amikor történelem órákon a vallások kialakulását ismerik meg. Az irodalom tantárgy keretein belül a bibliai történetekkel foglakozunk. A **drámafoglalkozások** alkalmával a **belső hang** technikáját sajátítják el. Egyes szám első személyben egy történet szereplőjének a bőrébe bújva kell véleményt alkotniuk. A **nyílt végű** – és a **szituációs feladatok** (Ha módom nyílna, szívesen beszélnék… Amikor minden kerek az életemben, …., Amikor egyedül érzem magam, …, Ha 1945-ben lennék, …, Azt szeretem benned, …, Barátságtávirat) alkalmazásával, olyan eszközökkel ismerkednek meg, melyeket útjuk során folyamatosan tudnak használni.

Évközben folyamatosan kérem őket, hogy kísérjenek el a városi ünnepségeinkre, megemlékezéseinkre.(Erre a későbbiekben még kitérek.)

A könyvtári foglalkozás alkalmával nemcsak feleleveníthetik a könyvtári ismereteiket, hanem bővítik is a Biblia, mint irodalmi forrás megismerésével.

A Helytörténeti Múzeumban a nagyszüleink, dédszüleink világával ismerkedhetnek meg. Riportokat készíthetnek, fogalmazást írhatnak, hogy szeretnének e korban élni.

Megismerkedve a **Lions-Quest Egyszer mi is felnövünk Életvezetési programmal**, annak a témához illő anyagok egy részeit már 5. évfolyamon a szaktárgyi óráimhoz átdolgozva adaptálom; a mindenkori osztályommal pedig osztályfőnöki óráinkon egészében feldolgozom. Ezt a munkát folytatom a gyerekekkel felmenő rendszerben. A témaköröket **(Jó döntés hat lépésben, Vállalom a felelősséget, Hogyan kezeljük a csoportkényszert? A veszteségek elviselése, Kritikusan gondolkodni-megfontoltan dönteni, Együtt könnyebb)** így 4 tanítási évben beszéljük meg. Legelsőnek elsajátítják a T Á M A SZ problémamegoldó technikát.

Ezen az évfolyamon kapcsolódhatnak be iskolánk diákjai a Diákönkormányzat munkájába, ahol demokratikus keretek között jogaikat és kötelességeiket betartva szervezhetnek programokat

(egész iskolát megmozgató rendezvény, iskolaújság szerkesztése, iskolarádió működtetése), illetve képviselhetik érdekeiket, hallathatják hangjukat.

Ebben az életkorban még nem jellemző a tanulókra, hogy a közösségi oldalak regisztrált felhasználói legyenek, viszont az osztály közös honlapján meg lehet jeleníteni a számukra érdekes a témákhoz kapcsolható cikkeket, esszéket, tanulmányokat, megzenésített verseket.

6. évfolyamon az előző évfolyam ismereteire építve folytatjuk a barangolást a labirintusban. Tanórán kívüli tevékenységként egy **kerékpártúra** keretén belül elmegyünk **Tokaj**ba, ahol nemcsak a természeti szépségben gyönyörködve a hegyet másszuk meg, hanem megtekintjük a **helyi zsinagógát** is. A közösségépítés mellett a szakrális építmény jellegzetességeit is megfigyelik. Előzetesen kiadott szempontok alapján megbeszéljük az izraelita vallás főbb jellemzőit. A kíváncsiságukat felkeltve a további érdeklődésüknek eleget téve könyveket, honlapokat ajánlok nekik.

Ezen az évfolyamon iskolánk Pedagógiai programjában van beépítve az **Erdei iskola** programja, amely a Tiszalöki Vízlépcső szomszédságában lévő sportszállóban zajlik. A helyszínen ismerkednek meg a **Tiszalöki Vízerőmű** építésének történetével, a **munkaszolgálat**ok világával; **szemtanúk elbeszélései (Tiszalöki Hadifogolytábor 1-9.: amatőr videofelvétel)**- és Görbedi Miklós (iskolánk volt történelem szakos tanára) 1020 nap az őrtornyok fogságában c. könyve alapján. Igaz ezek az események már a világháborút követő években történtek, és nem izraelita vallású és német származású állt egymással szemben, de ez segíti megérteni a gyerekeknek a munkaszolgálatosok világát. Eddig minden alkalommal meghívtuk azt a helyi lakost (Tasnádi Frigyes), aki a tábor lakója volt anno. Az átélt borzalmak ellenére szívesen beszélgetett a gyerekekkel, mert feladatának tartotta, hogy okulva a múltból a ma nemzedéke ne kövesse el azokat a hibákat, amit ebben az időszakban elkövettek. Az ő történetei alapján még árnyaltabb kép alakult ki a gyerekekben. Sajnos tavaly májusban megnyugodott a lelke. Az utókorra hagyta ám azokat a videóriportokat, melyeket vele készítettek. Ezek intésül szolgálhatnak mindenkinek. Mementóul szolgálhat az épület, a helyszín, melyeket látva el tudják képzelni az ide látogatók, hogy milyen nehézségeket kellett elszenvedniük az építés során a kubikos munkát végző táborlakóknak.

7. évfolyamon az osztályfőnöki óra keretén belül az előítéletek nélküli bölcs döntésekről beszélgetünk. A **Barankovics Alapítvány** Így tanítom az etikát c. pályázatára e témakörben rendszereztem módszereimet és tapasztalataimat:

(http://barankovics.hu/_f/innovativ_modszertani_megoldasok_a_fiatalok_tarsadalmi_szerepekre_valo_felkesziteseben_bia_2015.pdf). Az előítéletekkel és diszkriminációval szembeni ismeretterjesztés, az ismeretek tükrében bölcs döntés és a toleráns multikulturális magatartás a projekt váza, természetesen a diákság érdeklődéséhez alakítva.

Az érzelmi alapozás folyamatába ezen az évfolyamon bevezettem az elmúlt két évben azt a két országos rendezvényt, melyen iskolánk felső tagozatos tanulóival mi is részt vettünk. Az egyik az **Átolvastuk az éjszakát!** a gyerekekkel az iskolában, s ekkor már Radnóti verseket is felolvastam nekik; a másik: részt vettünk Jordán Tamás irányításával az **Együtt Szaval a Nemzet** programban (a Mellékletben megtekinthető). Mind a két élmény meghatározó volt minden résztvevő számára!

Az erről készült fotókat, videókat már nemcsak az iskolai honlapra, hanem a tanulói csoport közösségi oldalára is fel tudjuk tölteni. Ezen az évfolyamon már a tanulók nagy része használja az internet adta szociális háló kínálta lehetőségeket.

Ezek után a **8. évfolyamon** tartalmakkal, adatokkal is fel kell tölteni a labirintust. Ekkor egy **délutáni szabadidős foglalkozás** keretében elsétálunk a **helyi zsidó temető**t megtekinteni. Ismét meglátogatjuk a **Helytörténeti Múzeum**unkat is. Ekkor a II. világháború korából való tárgyi bizonyítékokat tekintjük meg. Házi feladatként **a generációk közötti párbeszédet segítve** riportot kell készíteniük dédszüleikkel, nagyszüleikkel a II. világháború témakörében. Zárásként a tanév utolsó napjaiban elutazunk a **Terror Háza kiállításai**t megtekinteni.

A tavalyi tanévben a Holokauszt emlékév alkalmából **infografika készítő verseny**en (a Mellékletben megtekinthető) vehettek részt tanulóink. A **Lauder Iskola** diáksága által elkészített videó (Egy igaz ember) megtekintése után megbeszéltük azt. Az iskola honlapjára feltöltött pillanatképeket látva megerősödött bennük: ugyanolyan gyermekek ezen intézmény tanulói is, mint ők.

A folyamatos önreflexiónak köszönhetően már jó pár évvel ezelőtt rájöttem, hogy a direkt kioktató pedagógia hatástalan. Autodidakta módon és továbbképzésekre járva egyaránt képeztem magam, igyekeztem lépést tartani a kor módszertani és technikai követelményeivel.

Az információrobbanás következtében a mai Z generáció gondolkodásmódja, tanuláshoz való viszonya megváltozott. Ezt figyelembe véve a **netgeneráció igényeihez alakítva szervezem a tanítás-tanulás folyamatát**. Oktatási platformnak tekintem a tanórán kívül, a Facebookot is. Ezen végzett munkámat összegeztem és nyújtottam be a **Media Smart Hungary Oktatási Közhasznú Nonprofit Kft.** pályázatára, ahol a szakmai zsűri **második hellyel** tisztelt meg. A webkettő világában szocializálódott gyerekek számára szükséges a **többdimenziós megközelítés**. A tanulók iskolai munkaasztalán ma már nem Papír és Ceruza van, hanem Personal Computer található. Differenciálni és individuál pedagógiát kell alkalmazni az órákon.

Innovatív iskola lévén több nyertes pályázatnak köszönhetően az infokommunikációs eszközöket felhasználom munkám során. Az **interaktív tábla** mellett, a **tanulói laptopok**nak és az **internetkapcsolat**nak köszönhetően **számítógéppel támogatott online tanulói környezet**et is tudunk biztosítani nebulóinknak (a Mellékletben megtekinthető), melyet önálló munka vagy csoportmunka során is alkalmazhatnak a régi hagyományos „kollektív memóriapalotánk" tárgyai, a könyvek mellett.

A **digitális tolltartójuk** feltöltését az előző tanévben már nemcsak a szaktárgyi tanóráimon említve, hanem az Informatika tantárgy tanításának fejlesztése digitális tartalmak alkalmazása a gyakorlatban pályázati szakkör keretében is gazdagíthattam, mélyíthettem. Így eszközként a **wikipédia** használatával, az **online prezentációkészítő**vel (prezi.com), az **online fogalomkészítő**vel (bubble.us) és a számukra jól ismert youtube **videómegosztó** oldalt is használhatják a téma feldolgozásakor.

Szemléltetés során a **www.teachertube.com** oldalról is tekintettünk meg videókat. A Smart és az Active Inspire **táblaszoftverek** eszköztárából olyan feladatokat készítettem, amelyek bármely óra bármely pontján alkalmazhatóak voltak (pl.:anagramma, memóriajáték, keresztrejtvény, keresd a párját stb.). Ezek mellé különböző **online szerkesztőprogramok**kal készítettem feladatokat. A www.tagxedo.com oldallal szófelhőt-, a www.piktochart.com weboldallal infografikát-, a www.jigsawplanet.com oldalon mozaikot -, a www.mazegenerator.net segítségével labirintust készítettem. Ezeket nemcsak tanórákon, hanem a fiatalok életvilágával való kompatibilitást szem előtt tartva zárt online rendszerbe, a közösségi oldalra, a **Facebook**ra (a Mellékletben megtekinthető) is feltöltöttem. Felkerültek az üzenőfalra még a videómegosztó oldalakról megzenésített versek, filmek linkjei, tanulmányok, cikkek, esszék. A tudásépítés így közösen is megtörtént a hozzászólásaikkal.

Magyarázatkor a tematikus portálok nyújtottak széleskörű információkat. A www.mult-kor.hu, a www.holokausztmagyarorszagon.hu (Virtuális krematórium, Digitális anyag diákoknak- részletek a foglalkozásokból), a www.degob.hu, a www.hdke.hu, a www.bphm.hu, a www.emlekezem.hu, http://dia.osaarchivum.org/public/index.php?fs=1097&search=2&page=, a www.htkp.org www.eletmenete.hu, a www.sfi.usc.edu/international/hungarian, a www.ushmm.org, a www.centropa.org/hu, és a www.en.auschwitz.org/m. Ezen oldalakon járva számos audiovizuális tartalommal találkoztak a gyerekek, melyeket szintén fel tudtak használni. Differenciálni lehetett az idegen nyelvű honlapok olvasgatásának ajánlásával is.

A II. világháború története c. interaktív multimédiás cd tartalmából és a **Holokauszt Magyarországon dupla multimédiás oktatási cd** anyagai közül válogatva bővítettem ismereteiket. Felhasználtam még a **Szemtől szembe a történelemmel és önmagunkkal c. társadalomismereti szöveggyűjtemény** forrásaiból is részleteket.

Munkáltatáskor prezentációt, fogalomtérképet, infografikát, plakátot paint programmal, okostelefonnal készített videóriportot, irodalmi montázst, irodalmi karcolatot, novellát, lapbookot kérek a tanulóimtól.

S hogy ne essünk a digitális detoxikálóba órákon **beszélgetőkör**öket alakítunk, **források**at, irodalmi műveket elemzünk, egymás érzéseit hallgatjuk meg.

Időt szakítok arra, hogy meghallgassuk az előzetesen kiosztott filmek megtekintése után kialakult élményeiket pár percben. A filmek válogatott listáján a legrégebb megjelent **filmek** mellett a legújabb filmeket is ajánlom. A Porrajmos, A holokauszt szemei, A napfény íze, Schindler listája, Az élet szép, Sorstalanság, A zongorista, Sarah kulcsa, Anna Frank emlékezete… Természetesen ezeken kívül más filmélményekről is beszámolhatnak.

Tapasztalataim azt mutatják, hogy a **projektmódszer** keretén belül lehet igazán mélyen egy témát feldolgozni. Vallom, hogy a látom, hallom, csinálom tanulási stratégia a leghatásosabb, ezért, ha tehetem, produktumokat kérek egy-egy témakör végén a gyerekektől. Általában választhatnak, hogy a több héten át tartó projekt végére csoportonként egy prezentációt vagy **lapbookot** készítenek az órákon elhangzott és az általuk gyűjtött információkból, melyeket kreatív módon kell megjeleníteniük. A Melléklet egy ilyen lapbookot mutat be, mely könyvajánlás Radnótinak. A szögesdrótból kialakított név, az árvácska, az öröklét fenyőfája mind utalások. Kihajtogatva a Noteszben költészetét, a Nyugat folyóiratban megjelent írásaira térnek ki a tanulók. A Fanni név belsejében a felségével kapcsolatos információt láthatjuk. A

Radnóti –díj alatt a Radnóti hagyatékról, örökségről olvashatunk. A virágos képeslapban a műfordításairól informálódhatunk. A Naptárban versei tükrében mutatják be személyiségét. A magyar trikolor belsejében a történelmi eseményeket fedezhetjük föl. Mellette a filmkockákban a holokausztról szóló filmek listáját láthatjuk. A menóra talpában szót ejtenek Radnóti átkeresztelkedéséről. A törzsben és a gyertyákban a zsidó vallási szokásokat találhatjuk meg. A békegalamb alatt a Nobel békedíjas emberek névjegyeit láthatjuk. A ginko biloba fa levele alatt az Életmentőkről írnak.

Fontos feladat, hogy **az erkölcsi világ közvetítése mindig, mindenhol, minden órán és azon kívül is kötelező**. Az iskolai megemlékezéseink alkalmával r**ádióműsor**t készíthettem a holokauszt magyarországi áldozatainak emléknapja alkalmából 2013 áprilisában. Így nemcsak a nyolcadikosaink (akik kiemelten foglakoznak e témával), hanem a legkisebbek is szembesülhettek a témával.

Hangom nemcsak itt adatik meg, hogy hallathatom, hanem a városi ünnepségeinken is (a Mellékletben megtekinthető). A **Polgárok Tiszalökért Egyesület** számos alkalommal felkért már, hogy **ünnepi beszéd**emmel segítsem őket a megemlékezésben a Don-kanyarban elesett katonákra emlékezve, és a Hősök napi megemlékezésen. Áldozatokról, hősökről, tiszalöki emberekről, idegenekről vallási felekezettől függetlenül, róluk, akiket példaként kell a ma fiataljai elé állítani. Ezekre a megemlékezésekre felhívom a tanulóim figyelmét, s ha tehetik, kérem, hogy kísérjenek el. A nyolcadikosok a labirintusuk bejárása felé közeledve noszogatás nélkül, önként tartanak velem, míg a hetedikesektől távolabb áll a téma, ezért őket győzködni kell néha. Volt olyan tanuló is, aki elmondta, hogy, még nem dolgoztuk föl a nyolcadik évfolyamon a II. világháború témáját és Radnóti költészetét, addig nem értette igazán e rendezvényeknek a tartalmát.

A „zarándoklat" végén ismét az életkori sajátosságaikat szem előtt tartva, a nyelvükön szólok hozzájuk intésül. Meghallgatjuk Belga Világbéke c. számát. (http://www.youtube.com/watch?v=OlN8XI2hDso).

Összegzés

Folyamatosan önreflexiót tartva, kérdésként felmerül bennem mindig: Tényleg elegendő hatást adtam át nekik útjuk során? Mivel tudnék még esetleg az értelmükre és az érzelmükre hatni? Kutatom, keresem mindig az új lehetőségeket, módszereket, hogy új élményeket tudjak számukra nyújtani. Igyekszem őket felvértezni a legalapvetőbb egyetemes emberi értékekkel és érzésekkel, bízva abban, hogy oly erős bevéső dés történt, hogy sem a média, sem a barátok, sem más szélsőséges nézeteket valló csoportok nem tudják befolyásolni őket későbbi életük során, ha döntési helyzetbe kerülnek.

A gyerekek visszajelzéseiből kiderül, hogy észrevétlenül sajátítják el a program egyes elemeit. A program nemcsak teljes egészében, hanem egyes részei külön-külön is elvégezhetőek, ezért könnyen lehet adaptálni. Tervezem a program befejeztével rendszerezni tapasztalataimat.

Eddig felmerült kérdéseimre azonban a gyermekek folyamatosan válaszolnak cselekedeteikkel, válaszaikkal. A labirintusból kiérve, az érzelmi és értelmi utazás során az őket ért hatások következtében megváltozik a gondolkodásmódjuk. Más szemszögből is képesek véleményüket megfogalmazni. Határozottan tudnak állást foglalni a témában, belátják a döntéseik fontosságát és azok következményeit. Elhatárolódnak a szélsőséges nézetektől. Ítélet mondanak az emberi cselekedetekről. Érzékenyek e témában, s ennek köszönhetően párhuzamot tudnak vonni a mai társadalmi problémákkal.

Úgy igyekszem a labirintusukat feltölteni, hogy felnőve az adatokra, ha nem is emlékeznek majd, de az érzelmi emlékek ne hagyják őket rossz döntések felé sodorni!

Így nyugodt lelkiismerettel engedem őket ki az óráimról.

MELLÉKLET

1. Feladatbank

Lions-Quest életvezetési programból egy elsajátítandó feladat

T udatosan kérdezz!

Á llítsd egymással szembe a különböző álláspontokat!

M ost gondold végig!

A lkoss véleményt!,

Sz ívedre hallgass!

A gondolatfelhőben felsoroltak segítségével fogalmazd meg az alábbi helyzetben, hogyan cselekednél!

Tokaji utazás:

> Egy utazásszervezéssel foglalkozó munkahelynél dolgoztok. Betér hozzátok egy csoportvezető, hogy Tokajba szeretne utazni a csoportjával, kerékpárral. Segítsetek neki megtervezni az útvonalat! Állítsatok össze számukra egy olyan programtervet, melyben kitértek a város történelmi eseményeire, kulturális vonatkozásaira és természeti látnivalóira is. Kínáljatok fel neki egy gasztronómiai élményt tartalmazó (alkoholmentes) étkezést!

Reklámozd ezt a tokaji kirándulást (bármilyen felületen)!

Tiltakozz az antiszemitizmus ellen egy általad készített művészeti alkotással, amelyet egy használati tárgyon meg lehet jeleníteni! Pl. tervezz bélyeget, pólóra feliratot, bögrére képet, kulcstartót, hűtőmágnest… stb.

Készítsd el Anna Frank családfáját!

Írj cikket egy ifjúsági magazinnak, melynek műfaja lehet: riport, jegyzetet, karcolatot vagy novella!

Készíts gondolattérképet, keresztrejtvényt! (megadott témában)

Készíts egy általad kiválasztott Radnóti idézethez egy irodalmi montázst!

Palackposta készítése, mely tartalmazza Radnóti kéréseit a táborból.

Barátságtávirat készítése.

Küldj SMS-t Radnóti helyett feleségének! (megadott témában)

Tudósíts a frontról!

Készíts filmajánlót az általad megtekintett filmről!

Rajzold le, milyen selfieket készíthetett volna Radnóti?

Önálló verselemzés megadott szempontok alapján.

Készíts széljegyzetet, vázlatot, esszét! (a megadott témából)

Gyűjts közmondásokat a barátságról! (a megadott témából)

Írd át eszperente nyelvre egy általad tetszőlegesen választott Radnóti idézetet!

Életrajzi térkép készítése

Egérrágta szöveg kiegészítése (megadott témában)

Igazlátó tükör alkalmazása az önreflexióhoz

Annyi arcocskát színezz ki, amennyire igazak rád az állítások!

Sok új információt tudtam meg …….-ról/ről.	☺	☺	☺	☺	☺	☺
Tetszett a sokféle feladat.	☺	☺	☺	☺	☺	☺
Aktívan dolgoztam.	☺	☺	☺	☺	☺	☺
Igyekeztem segíteni a társaim munkáját.	☺	☺	☺	☺	☺	☺

Fejezd be a mondatot!

A játék számomra…

Számomra ez a feladat

Vallomások

Ha módom nyílna, szívesen beszélnék…

Amikor minden kerek az életemben,...

Amikor egyedül érzem magam…

Ha 1945-ben lennék,…

Azt szeretem benned,…

Örülnék, ha…

Arról álmodozom, hogy…

Nem szeretném, ha…

A barátaim számomra,…

Készítsd el Radnóti névjegykártyáját!

Állásinterjú a koncentrációs táborban. Miért jelentkeztél?

Játszd el a háborús bűnösök bírósági tárgyalását!

Írj védőbeszédet a háborús bűnösöknek!

Keresd meg a párját!

1. a bölcső ide-oda mozog	a) áfonya
2. pl. hóba süllyed	b) alkony
3. a térdén áll	c) anyóka
4. naplemente	d) bakterház
5. lassan folyó, folydogáló	e) csecsszopó
6. a katonák lakó-, gyakorló és tanuló területe	f) csorgó
7. mezei bogár, amely nagyokat ugrik	g) elsüpped
8. olyan eszköz, amellyel a távoli tárgyakat is közelinek látjuk	h) felleg
9. bizonyos madarak hangja	i) fütty
10. öreg néni	j) halk, visszafogott
11. A vasút mellett álló ház, amelyben a bakter lakik.	k) hempereg
12. egy nagytestű magyar kutyafajta	l) komondor
13. a földön fekve többször ide-oda fordul	m) laktanya
14. savanykás ízű erdei gyümölcs	n) látcső
15. hibát követ el (vallásos)	o) ring
16. kisbaba, csecsemő	p) szöcske
17. fojtott	q) térdepel
18. éjjel nem alszik, szándékosan ébren marad	r)vétkezik valamiben
19. nagy felhő, viharfelhő	s) virraszt

2. Galéria

A Holokauszt Emlékév tiszteletére rendezett infografika készítő verseny különdíjasának alkotása

II. VILÁGHÁBORÚ
ÁLDOZATAIÉRT
1941–1990
KINEK EGÉSZ EURÓPA FÖLDJE
REJTI SZÉTSZÓRT CSONTJAIT.
KINEK ÖSSZETÖRT HAMVAIT
NEM JELZI TENYÉRNYI JEL.
KINEK SZÜLŐFÖLDJÉN VETTE
EL ÉLETÉT AZ ISZTELEN HALÁL.
AZOKNAK EMLÉKÉT
ŐRZI EZ A HELY.
www.cziczer.fw.hu

TISZÁZÓK
www.cziczer.fw.hu

FELHASZNÁLT IRODALOM

1. 101 ötlet- hatékony tanulásszervezési módok http://jos.hu/down/9011/03_Irod.pdf; http://jos.hu/down/9011/07_Tort.pdf

2. Bánné Ancsa-Molnár Beáta-Hámoriné Hársch Ildikó-Hámori Péter: Rajt! 5. és 6., Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest

3. Belinszki József: Kreatív drámajátékok kicsiknek és nagyoknak, Suliszínház, Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Pedagógiai Intézet, Nyíregyháza 1997.

4. Bencze Erzsébet: Jobb leszek irodalomból! 8. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2008.

5. **Egy igaz ember** Lauder Iskola

6. Felsőfokon magyarul II. rész - MEK: http://mek.niif.hu/03300/03311/pdf/ff-2.pdf

7. **Görbedi Miklós: 1020 nap az őrtornyok árnyékában**, Tiszalöki Költségvetési Üzem, Tiszalök

8. Görbedi Miklós: Helytörténeti olvasókönyv, Tiszalöki Költségvetési Üzem, Tiszalök

9. Helmuth von Glasenapp: Az öt világvallás Gondolat-Tálentum, 1993.

10. http://dia.osaarchivum.org/public/index.php?fs=1097&search=2&page=

11. Kovács Zs. Katalin-Péterffy Balázs-Pukli István: Iránytű 5.

12. **Lion Quest** Egyszer mi is felnövünk Életvezetési program, Lions Clubs International, 2000.

13. Magyarország Alaptörvénye Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2012.

14. **NAT 2012.**: http://www.ofi.hu/sites/default/files/attachments/mk_nat_20121.pdf

15. Pál Ferenc Lehel: Jobb leszek történelemből! 5., 6., 8. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2008.

16. **Perjésiné Kiss Rita**: **Bölcsesség, avagy őseink bölcsességétől a Facebook bölcsességéig**: http://barankovics.hu/_f/innovativ_modszertani_megoldasok_a_fiatalok_tarsadalmi_szerepekre_valo_felkeszitesben_bia_2015.pdf

17. **Perjésiné Kiss Rita: Az én digitális világom avagy a Facebook az oktatás szolgálatában**, MediaSmart Hungary 2014.

18. **Perjésiné Kiss Rita: Szakdolgozat: A tiszaeszlári vérvád és per visszhangjai (1882-2000),** Nyíregyháza 2000.

19. **Szemtől szembe a történelemmel és önmagunkkal**, Társadalomismereti szöveggyűjtemény, Korona Nova Kiadó, Budapest, 1997.

20. Pálfi Erika: Tánc-és dráma 5. Apáczai Kiadó,

21. Tiszalöki Hadifogolytábor 1-9. amatőr videofelvétel

22. Varga Irén – Gönczi Károly .Pintér István: Önismereti játékok gyűjteménye Pedellus Tankönyvkiadó

23. www.bphm.hu

24. www.centropa.org/hu

25. www.degob.hu

26. www.eletmenete.hu

27. www.emlekezem.hu

28. www.en.auschwitz.org/m.

29. www.hdke.hu

30. www.holokausztmagyarorszagon.hu (Virtuális krematórium, Digitális anyag diákoknak- részletek a foglalkozásokból)

31. www.htkp.org

32. www.mult-kor.hu

33. www.sfi.usc.edu/international/hungarian

34. www.teachertube.com

35. www.ushmm.org

CSÁNYI JUDIT:
TANULÁSMÓDSZERTANI ESZKÖZÖK ALKALMAZÁSA A GYAKORLATBAN

CSÁNYI JUDIT: TANULÁSMÓDSZERTANI ESZKÖZÖK ALKALMAZÁSA A GYAKORLATBAN

REZÜMÉ

Tanulásmódszertani gyűjtemény, mely felhasználható tanítási órákon és tanítási órákon kívüli foglalkozásokon. Célja: az örömteli, sikeres tanulás megalapozása. Papíralapú és interaktív táblán, tableten használható ötletek is vannak benne. Kiválóan alkalmas készségfejlesztéshez.

CÉLCSOPORT

A tanulásmódszertani gyűjteményben található feladatok 5-10 éves korosztály számára tartalmaznak feladatokat. A módszerek életkornak megfelelő tartalommal töltve idősebb korosztály számára is használhatók.

IDŐKERET

Tananyagtól, a célcsoport életkorától függően lehet csak egy feladatot választani belőle, de kitöltheti a 45 perces foglalkozási keretet is.

FEJLESZTENDŐ KOMPETENCIÁK ÉS INDOKLÁSUK

Ahhoz, hogy tanítványaink felnőtt korukban sikeresek legyenek szükséges jó szókinccsel, beszédkészséggel rendelkezniük mind idegen nyelven, mind anyanyelvükön. A feladatok megoldása közben meg kell tanulniuk az együttműködést, a problémák megbeszélését, együttes megoldását. E mellett szükséges persze szükséges az is, hogy legyenek képesek az egyéni munkavégzésre is. A ma iskolapadokban ülő tanulók nemcsak papíralapon szeretnek dolgozni, hanem szívesen használják szabadidejükben az új eszközök-mint számítógép, interaktív tábla, tablet- adta lehetőségeket. Ugyanakkor meg kell őket tanítani arra, hogy hogyan is tudják ezeket az eszközöket a tudásuk bővítésébe, tanulásukba bevonni.

Ha nevelőként belépünk az osztályterembe legyen magunkkal szemben az az elvárás, hogy minden gyermeket képességei szerint segítsünk a legmagasabb tudásszint megszerzésében. Őrizzük meg az iskolába lépő gyermek magas motivációját minél tovább és adjunk nekik sok-sok sikerélményt! Csak így tudjuk őket újabb célok elérésére ösztönözni és boldog felnőtté nevelni!

I. BEVEZETŐ

NAT kompatibilitás

Az egyenlő bánásmóddal és esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismeretek és készségek fejlesztése

Témakör

Az eredményes tanulás segítése

Téma

Tanulásmódszertani eszközök alkalmazása a gyakorlatban

A téma relevanciájának indoklása

Iskolámban igen heterogén összetételű a diákság. Vannak köztük igen tehetségesek, mások részképesség-hiányokkal küzdenek vagy sajátos nevelési igényűek. Vannak igen jó anyagiak között élő családok, ugyanakkor szociokulturálisan hátrányos családok gyermekeit is tanítjuk. Minden gyermek számára a megfelelő módszert szeretném megtalálni, hogy jó alapokkal rendelkező tanulókká váljanak és minden család elégedett lehessen a nálunk kapott oktatással. Ez igen nehéz és összetett feladat. Az évek alatt folyamatosan alakultak ki azok a módszerek, eszközök és eljárások, melyekkel azért teszek, hogy az egyéni bánásmód elve megvalósuljon, igazi adaptív oktatási környezet jöjjön létre.

Nevelési célok meghatározása és indoklása

Minden magyar gyermeknek joga és törvényben előírt lehetősége, hogy egyéni képességeinek megfelelő oktatásban részesüljön. Ezért figyelni kell az iskolába érkező gyermekek képességeinek, készségeinek megismerésére, tanulási nehézségeik feltárására, mivel csak így kaphatnak megfelelő pedagógiai segítséget. A tehetséggondozás és a felzárkóztatás az egyéni képességek figyelembe vételével valósulhat meg. Ismerni kell a tanuló szociokulturális hátterét és neki megfelelő pedagógiai módszereket kell választani a tanulásban való sikerek érdekében. Életkori sajátosságok figyelembevételével és sok-sok szeretettel, játékkal foglalkozzunk tanítványainkkal! Csak ez hozhat eredményt.

Fejlesztendő kompetenciák

Anyanyelvi kompetenciák: beszédkészség, beszédbátorság fejlesztése, szókincsbővítés

Társas kompetenciák: kommunikációs készségek, együttműködés, önállóság fejlesztése

Digitális kompetencia: kognitív készségek- információkezelés, rendszerezés, feldolgozás, kreativitás

Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőkészség: Az elkészített gondolattérképek, írásbeli feladatok szép kivitelűek legyenek!

Hatékony, önálló tanulás: Sokféle módszer használatával, az életkori sajátosságok figyelembe vételével, változatos segédeszközök használatával tegyünk a hátránykompenzációért és a tehetséggondozásért, az esélyegyenlőségért. Alkalmazzuk az egyéni bánásmód eszközeit!

Erkölcsi kompetenciák: tolerancia, közösségi szellem, empátia

Alkalmazott oktatási módszerek és választásuk indoklása

Az egész életen át tartó tanuláshoz szükség van a megfelelő képességek/készségek fejlesztésére. Az iskola feladata nem csak a tanítás és a nevelés. Véleményem szerint a tanulás szempontjából kell megközelíteni az iskolai feladatokat. Képessé kell tennünk tanítványainkat arra, hogy későbbi életük során is tudjanak majd új ismereteket elsajátítani. Ehhez gyermekkorban meg kell tanulniuk a megfelelő módszereket. Egy nagyon régóta ismert és tudott dolgot emelnék ki: ez pedig a gyermekek sokfélesége. Ezért ahhoz, hogy sikeresen taníthassunk

– szükség van a személyes kapcsolatra, az oktatás személyessé tételére,

– képesség/készségfejlesztésre

– egy fogalom/tantárgy sokoldalú megközelítésére

Nagy László már az 1900-s években felhívta a figyelmet arra, hogy a gyermekmegfigyeléseknél fontosabb dolog nincs. Figyeljük meg őket a különböző tevékenységek közben, és támogassuk őket abban, hogy megtalálják saját érdeklődési körüket, erősségüket. Ehhez igyekezzünk az adott csoporthoz lelkialkatában közelálló pedagógust választani. A gyermek életkori sajátosságaihoz alkalmazkodó elvárásokat támasszunk. /értelmi, érzelmi, testi, szociális érettség fontossága!/

Gardner óta azt is tudjuk, hogy az intelligencia az agy különböző területein összpontosul, mely területek egymással kapcsolatban vannak és megfelelő környezetben jól fejleszthetők. A dolgunk tehát az, hogy ezt észrevegyük, és nekik megfelelő módszerekkel fejlesszük őket. „Akkor tanulunk a leghatékonyabban, amikor az új információt intelligenciánk mind a hét része érzékeli, és mindegyik a maga módján segít azt feldolgozni, értelmezni, elraktározni. „(dr. Pusztai) Nincs egységes módszertana annak, hogy hogyan kell nevelni a jövőre a mai gyerekeket, de ötleteket, módszereket adhatunk ehhez egymásnak, így leszünk egyre eredményesebb pedagógusok. Nem szabad félni attól, hogy egymástól tanulhatunk, sőt egyre inkább fontossá válnak a belső képzések, a kezdő kollégák mentorálása, a folyamatos összedolgozás az oktatás különböző szintjein dolgozók között. A módszertanunk minden elemét használnunk kell - s a különböző intelligenciaterületeket megmozgató feladatokat érdemes váltogatni. Nem szabad teljesen elutasítani a frontális oktatást sem: megfelelő helyen az a legjobb- csak ne legyen kizárólagos és legyen interaktív!

Használjuk ki azt a tényt is, hogy lehetetlen nem kommunikálni, lehetetlen nem tanulni: mindig minden helyzetben példaként állunk tanítványaink előtt viselkedésben, beszédben, tettekben, így mindig, minden helyzetben és helyszínen lehet tanulni. Kerüljön előtérbe 2 fontos szempont:

– a kevesebb néha több

– nem a MIT? hanem a HOGYAN? a fontosabb

Egyetlen gyerekről sem szabad lemondani, mindenkit önmagához mérten segíteni kell a fejlődésben. Kiemelném a figyelem fejlesztését, mely terület a tanuláshoz elengedhetetlen és a mai gyerekeknél ezen a téren igen sok probléma adódik - nehezen tudnak elmélyülni, összpontosítani, tartósan figyelni egy dologra. A ma iskolapadjaiban ülő diákokat szokás a „Z" generáció tagjaiként is megnevezni - náluk az információ feldolgozása más már, mint a korábbi gyermekeknél. Sok képre, vizuális információra van szükségük, hogy könnyebben tanuljanak. Ehhez nagyszerű eszköz a számítógép, tablet, interaktív tábla. Szívesen vonom be én is az oktatásba ezeket és tanítom meg nekik, hogyan lehet általuk hatékonyabban tanulni.

A heterogén összetételű osztályokban különösen nagy jelentősége van annak, hogy a módszerek sokféleségét ismerjük és alkalmazzuk. Tudjuk, hogy az ismeret akkor lesz maradandó, ha élmény kapcsolódik a megszerzéséhez, ezért különösen fontos az érzékszervek bevonása ebbe a folyamatba. Így pl.

látás/képek, rajzok, sok illusztráció, vizualizáció, képzelet szerepe, pókábra készítés/

hallás/ zenei aláfestés, megzenésítés, dallamtalálás szöveghez, felolvasás-fontosak a hangsúlyok, vers megzenésítése…/

mozgás /ritmusjátékok, drámajáték, mozdulatok szerepe az ismeret rögzítésében/

Azt sem szabad elfelejteni, hogy ezek a tevékenységek igazán akkor hozzák meg az eredményüket, hogy ha további ismétlésre, gyakorlásra kerül sor a tanév során.

Páros vagy csoportmunkában is dolgozhatnak a gyerekek: fontos, hogy játékként éljék meg ezeket az alkalmakat. A kooperatív technikák mellett szívesen alkalmazom a heterogén csoport munka egyik különleges módját: Komplex Instrukciós Program (KIP), melyet a hejőkeresztúri modellből ismertem meg. Ennek során a gyerekek megtanulnak együttműködni, szabályokat betartani, azt, hogy minden társam értékes valamiben, lehet és kell is egymásnak segíteni és a közös tudásunk mindig több, mint az egyéni. Ha sikerül felkelteni a gyermekben a vágyat a tudás megszerzéséhez, ha kellően motivált a velünk való együttműködésre, akkor lesz képes a hatékony és gyors tanulásra. Az érzelmi kapocs nevelő és tanítvány között elengedhetetlen az eredményes tanításhoz.

Olyan módszerek gyűjteményét készítettem el, melyet 26 év tanítási tapasztalattal a hátam mögött nagyon eredményesnek találtam, a napi oktató-nevelő munkát jól segítik. A hagyományos módszereket és az újításokat ötvözöm óráimon.

Tanári és tanulói reflexiók:

"Egyetlen módja van, hogy nagyszerű munkát végezz: ha imádod, amit csinálsz." Steve Jobs

Tanulásmódszertan alkalmazása, tanítása a napi gyakorlatban

Megvalósulás formái lehetnek:

- minden tanítási órán az adott tantárgy sikeres elsajátítása érdekében választott legalkalmasabb módszerrel már 1. osztálytól kezdve
- délutáni foglalkozáson: tanulásmódszertani szakkör formájában
- napközis foglalkozás keretében a délutáni tanulás során kap a gyermek segítő technikákat az egyéni tanulásához
- tehetségsáv keretében bevezető óraként, hogy az adott tehetségterületen kiválasztott tanulók a legeredményesebben dolgozhassanak majd a választott tudományterületen, ill. a fellépő hiányaik pótlását segítsük (pl. matematikai tehetség, akinek a kommunikáció területén vannak hiányai, kapjon segítséget a kommunikációs technikák alkalmazásával, drámajátékokkal, szituációs helyzetek megoldásával - így ha ez a területe javul, a matematika területén elért eredményeit is jobban tudja majd bemutatni, előadni)
- külön tanítási óra keretében, pl. heti 1 tanulásmódszertani tanórán az 5. osztályos gyermek megtanulhatja a felső tagozatos új tantárgyak tanulásához szükséges technikákat

Ha van lehetőség külön tantárgyi órát tartani tanulásmódszertanból vagy foglalkozást szervezni, akkor ezeket a tevékenységeket javaslom:

Az 1. évfolyam számára javasolt többféle légző gyakorlat, mozgásos feladatok, frissítőgyakorlatok, relaxáció, figyelem, memóriafejlesztés, vizualizáció, szókincsfejlesztő gyakorlat, élőbeszéd gördülékenységének gyakoroltatása, bábozás, mondókázás, gondolkodtató gyakorlat, esetleg táblajáték, labdás ügyességi feladat használata.

Az alsós órák felépítésére javaslat (2. osztálytól):

Érdemes több tevékenységet váltogatni, így az érdeklődésüket könnyebb megtartani. Természetesen az adott tehetségsávhoz (tantárgyhoz) jobban kapcsolódó feladatokat kell választani a nevelő legjobb belátása szerint.

1. óra

Beszélgető-körrel indulhat: Miért tanulunk? Te hogyan szoktál otthon tanulni? Helyes tanulási szokások megbeszélése.

Csendgyakorlat.

Memória gyakorlat

Élőbeszéd fejlesztését szolgáló gyakorlat.

Olvasási technika fejlesztése.

Záró játék pl. ritmusgyakorlat

2. óra

Frissítő, relaxációs gyakorlat

Figyelemfejlesztő gyakorlat.

Szókincsfejlesztés

Pókábra készítés közösen.

Záró játék

3. óra

Figyelmi gyakorlat

Memória gyakorlat

Olvasási készség fejlesztése

Vizualizációs feladat

Jegyzetelés gyakorlása

Záró játék

4. óra

Vers, memoriter, mondókázás

Figyelemfejlesztés

Jegyzetelés folytatása

Ábrák szerepe a szövegben (fastruktúra, táblázat)

Gondolkodtató feladat

Záró beszélgető-kör: Mit tanultál? Hasznosak voltak-e számodra ezek a tevékenységek? Hogy érezted magad?

Eszközök: papíralapú feladatlapok, IKT alkalmazások, interaktív tábla, tablet, egyéb eszközök, játékok, társasjátékok, melyekkel tanulhatnak

II. A PÁLYÁZAT ANYAGÁNAK BEMUTATÁSA

A XXI. századi pedagógusnak ismernie és tudnia kell használni a tanításában a technikát és minél sokszínűbbnek kell lennie módszertanilag, hogy eredményesen tudjon tanítani. Az iskola ne az unalom helye legyen! Úgy gondolom, hogy a tanítónak nem a tanítás, hanem a **tanulás** szempontjából kell megközelíteni az oktatást: segíteni kell minden eszközzel a különböző képességű gyerekek számára a legtökéletesebb elsajátítást! A tanulásmódszertan fontosságát első perctől fogva felismertem-először a képességek/készségek fejlesztésével, majd pedig a különböző tanulási technikák megtanításával vezetem be diákjaimat a tudás megszerzésébe. Azok a módszerek, melyek a diszlexiások számára javasoltak, megfigyeléseim szerint minden gyermeknek nagyon hatékonyak lehetnek. A képek, szemléltetés szerepe a tanításban igen nagy.

Az óvodáskortól kezdve alkalmasak az IKT eszközök a sokoldalú gondolkodás fejlesztésére.

Androidos tableteken a következő játékokat játszottuk nagy sikerrel nagy csoportos óvodásokkal iskola-előkészítő foglalkozás keretében:

- betűírós (Writing wizard)-írásmozgás koordináció, finommozgás fejlesztés
- Hidden Jr Free Snow White (nagy képen a kis képrészletet kerestük) vizuális alak-háttér megkülönböztetés (olvasás előkészítés)
- Labyrinth2 (juttasd a golyót a lyukba) írásmozgás koordináció, finommozgás fejlesztés
- Jingle the brass (2 kép között keresd az eltérést) vizuális differenciáló képesség (olvasás előkészítés)
- Kids University (vizuális sorrend, memória, logika, számolás… óvodai matematikai gondolkodást fejlesztő)

(Az említett alkalmazások ingyenesen letölthetők a Play Áruházból.)

Pókábra (gondolattérkép készítés): 1. osztályos kortól nagyon jól bevált módszer.

Az iskola, a tanítás feladata, hogy rendszert adjon a gyereknek, így el tudja helyezni a meglévő ismeretei közé az újat. Ehhez kell segítséget adnunk a gyermek számára.

Érdemes tehát először bármit is tanítunk neki feltérképezni azt, hogy milyen eddigi ismeretei vannak az adott dologról. Nézzünk egy példát: Először bármit mondhatnak a gyerekek, ami a bagolyról az eszükbe jut. Aztán elkezdjük rendszerezni ábrába, főfogalmak közé (életmód, jellemzői, fajtái, élettere, szimbólumok, asszociációk, irodalom…), majd ezeket tovább szűkítjük, pl. csoportmunkában egyik csoport csak az életmódjáról, másik csak az életteréről stb. gyűjti össze az ismereteket, míg eljutunk oda, ami annak az órának a feladata, amit meg szeretnénk a bagolyról vele taníttatni. Ehhez használhatunk csoportmunkát, egyéb könyveket, számítógépet, tanári magyarázatot, bármit, a lényeg, hogy élményszerű legyen a gyerek számára. Aktívan kapcsoljuk be az ismertszerzésbe. A rögzítésnek egyik legjobb eszköze a gondolattérkép vagy pókábra.

A jó pókábra készítés szabályai: a lapot fekvő helyzetbe tegyük magunk elé. Középre kerül az adott fogalom, amit megmagyarázunk. Nagy nyomtatott betűkkel érdemes írni (így képként menti az ismeretet az agy), hogy jól olvasható legyen ill. a gyengébb íráskészségű gyermek is jól megbirkózik vele. Kevés szöveg, inkább csak szavak és rajzok legyenek benne. Használhatunk különböző színeket - kiemelve bizonyos dolgokat, lehet betűméretet is változtatni, vastagabb és vékonyabb vonalakat, alá-fölérendeltségi viszonyokat is tudunk így érzékeltetni. Tegyük egyedivé saját magunk számára!

Érdemes egy külön füzetben gyűjteni az adott tantárgyhoz kapcsolódó kész pókábrákat, ezzel könnyíteni lehet a témazáró dolgozatok előtti összefoglaló ismétlést is majd.

Az internetes gondolattérkép készítő oldal linkje: https://bubbl.us/

Készülhet többféle céllal:

- fürtábra (amit egy dologról gondolok, amit egy dologról tudok eddig, minden rajta lehet)
- fogalmi térkép (1 jó megoldás van, mindennek rajta kell lenni, pl. tulajdonnév rendszerezve a fajtái, példákkal)
- gondolkodástérkép (ez egy vázlat, aminek sok jó megoldása van, pl. versfeldolgozáshoz, feleléstervhez használhatom, számít a sorrend is, rendszerezi a tanultakat)

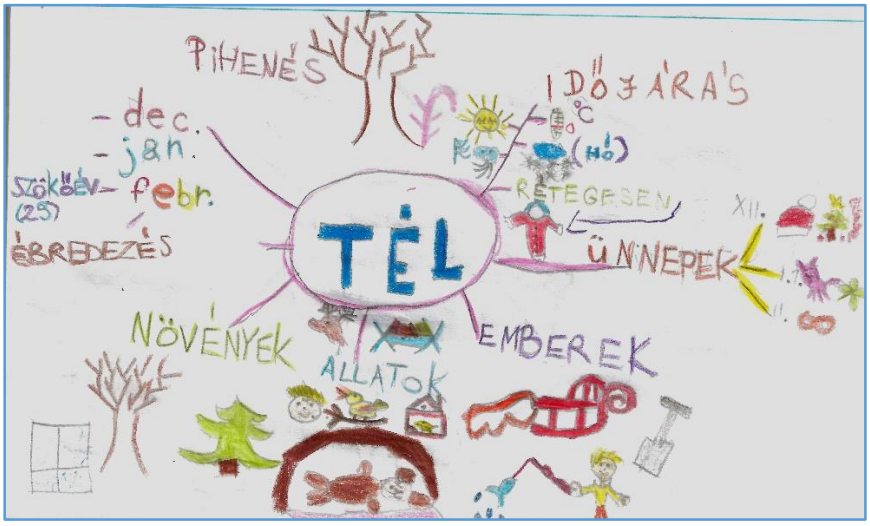

Melléklet: 1-4. sz. melléklet. (A mellékletben látható képeket 2. osztályos gyermekek rajzolták, ill. nagyobbak számítógéppel is készíthetik.)

Vizualizáció: egy adott szó rajzos értelmezése is sokszor segítheti a megértést. Lehet pl. készíteni egy olvasmány szavaihoz szómagyarázatot rajzosan is.

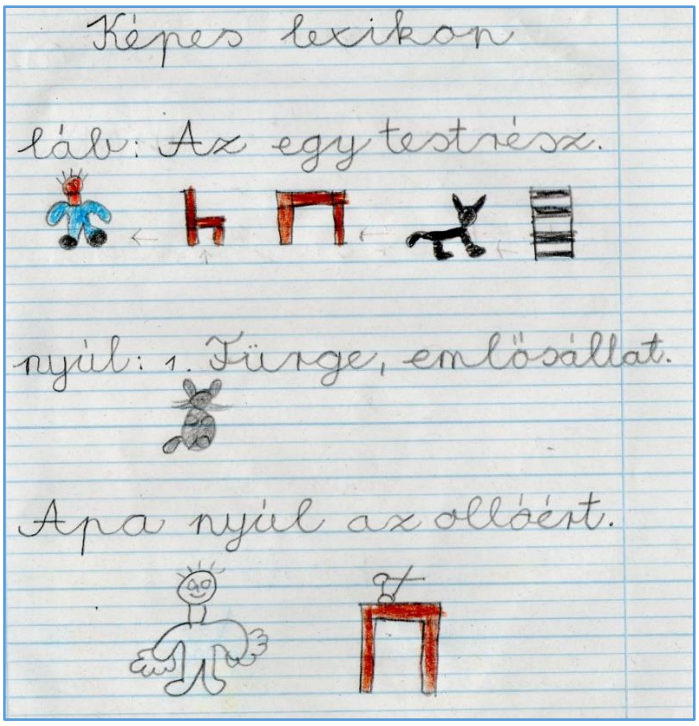

Melléklet: 5-6. sz. melléklet.

Amit egy gyerek le tud rajzolni, azt már meg is értette, és meg is jegyzi általa könnyebben.

Pl. csak képekkel, rajzosan a következő fogalmak lettek megjelenítve: sarjad, kökény, Tejút, léghajó, szkafander, szivárvány, láva, Föld bolygó.

Melléklet: 7. sz. melléklet.

Kulcsszavak kigyűjtése: rajzosan is ábrázolva- ezek is segítik a lényeg kiemelését, tartalommondást.

Melléklet: 8. sz. melléklet.

Képregény készítés: Mese felbontása képekre, melynek segítségével könnyen tud majd tartalmat mesélni a tanuló. Nagyobbak esetében készülhet számítógéppel is: képregény készítő oldal elérhetősége: http://www.kepregenygyar.hu

Melléklet: 9. sz. melléklet.

Kisfilm készítés: MovieMaker programot szoktam használni, mert ez egy nagyon egyszerű felhasználású eszköz és igen látványos dolgokat lehet vele készíteni: az adott témát jól szemléltető képeket gyűjtök össze internetről és megfelelő zenei aláfestéssel megnézve kiváló motiváció lehet az óra elején.

Melléklet: 10. sz. melléklet: https://www.youtube.com/watch?v=H9aHtEyOLMk

11.sz. melléklet: https://www.youtube.com/watch?v=ehsQTmUtrew

Puzzle készítés: Interaktív táblán használom ezt az oldalt: http://www.jigsawplanet.com

Az általam kiválasztott saját képet erre az oldalra feltöltöm és pillanatok alatt puzzle-ként használhatom - óra eleji motivációs feladatként kiváló. Ebből a játékból kiindulva nagyobb kedvvel dolgoznak.

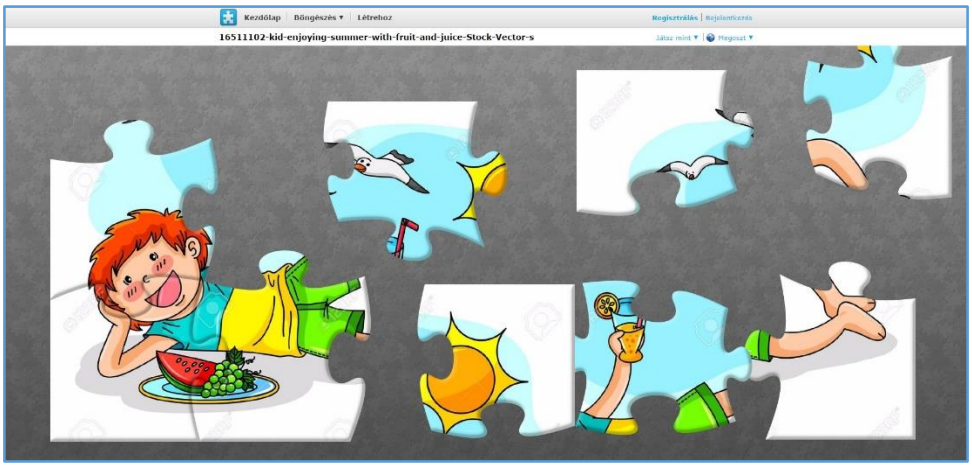

Melléklet: 12. sz. melléklet.

AutoCollage: adott téma képeiből egy ingyenes program segítségével poszter készíthető, mely nagyon motiváló lehet szókincsfejlesztéshez-interaktív táblán kivetíthető.

Melléklet: 13. sz. melléklet.

Mozaik kép: Anyák napjára készítettem az osztályom fényképeiből. Ahogy említettem már korábban az érzelmi nevelés fontossága, a jó kapcsolat nagyon fontos az eredményes tanításhoz, ezért került ide ez az alkalmazás is. Az AndreaMosaic programot használtam hozzá.

Melléklet: 14. sz. melléklet.

Olvasási készség, fogalmazás, helyesírási készség alapozásához jó eszközök

Szófelhő: mely ingyenesen elérhető felületen készülhet- a szavak, melyekből áll, az olvasmányhoz kapcsolódóak lehetnek, a felhő formáját a tanító kiválaszthatja - így teljesen az adott tananyaghoz illeszkedő lesz. Kedvvel olvassák a gyerekek a képből kiemelkedő szavakat. Interaktív felületen a szó kiemelkedő, mozgó lesz, közvetlen átléphetünk a szóról szómagyarázat bemutató oldalra is.

Az oldal, ahol készíthető ez az alkalmazás: http://www.tagxedo.com

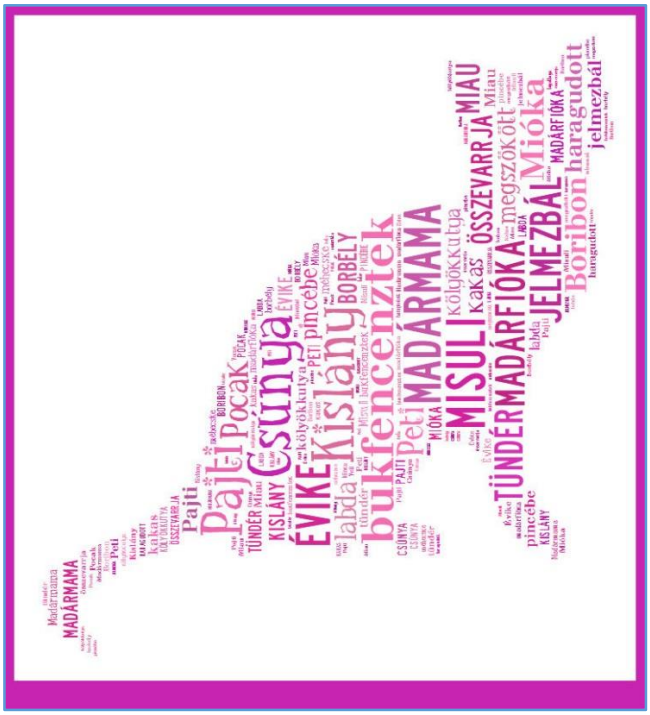

Melléklet: 15-16. sz. melléklet.

OKOSKOCKA/storykocka: A PIL akadémia kapcsán, a http://www.tanarblog.hu-n olvastam először erről a játékról. Nagyon megtetszett. Kiváló szókincsfejlesztéshez, szövegalkotás tanításához, nyelvtani kifejezések mélyítéséhez. Nagyon motiváló a gyerekek számára, ha nem egy feladatlapon kell dolgozniuk, hanem egy játékeszközből indul a munka.

Tavaszi szünetben szorgalmi feladat volt a gyerekeknek 3cm-s oldalú kockákat gyártani- oldalukra egy-egy egyszerű kis rajzot készíteni.(szülői segítséggel el is készültek a kockák, a rajzokat a gyerekek tették rá) Így készült sok kis kocka, s játszhattunk velük magyar órán. Interaktív táblán is készíthetők ilyen kockák (Notebook programom van hozzá), de az is nagy élmény, ha a kezükben foghatják egymás kis kockáit.

Felhasználási ötletek:

- Páronként kaptak 1 db kockát a gyerekek-a kocka 6 oldalán lévő kisképeket kellett 1 történetbe befoglalni. Nem volt muszáj egyforma történetet írniuk, de segíthették egymás munkáját, ha megakadtak. Hihetetlen aranyos és sokrétű munkák születtek!

- 2 kockát választottam ki és azok 1-1 oldaláról indul a történet, aztán másik 2 kocka 1-1 oldalán lévő képeivel folytattuk… észre se vették és megtanultak fogalmazást írni!
- A kapott kockákról szógyűjtési feladatok is adhatók: a látott 6 képet nevezd meg, majd mindegyik mellé próbálj másik kifejezést is gyűjteni! vagy szinonima-kereső játék vagy: ellentétes kifejezést írjon mellé vagy szószerkezetet írj a képről (pl. milyen? +mi?)
- Mondatfajtákra írjon példát, minden oldalról másfélét (kijelentő, kérdő, felkiáltó, felszólító, óhajtó)

A játékoknak se vége se hossza, csak a tanári kreativitáson múlik, hogy mire használjuk fel az eszközt. Idegen nyelv tanításához is jó.

Tanítóként mindig az új lehetőségek megismerésén, kipróbálásán és alkalmazásán fáradozom.

Komplex módszerek, melyek a tehetséggondozás és a közösségépítés eszközei is:

Drámajáték: 2. osztályosok számára dolgoztam ki a Rémusz bácsi meséi alapján egy hosszú projektet, melynek során együtt olvassuk el a történeteket-olvasás közben sokszor megállva, megbeszélve az olvasottakat, szükség esetén szómagyarázatot tartva, majd közösen fel is dolgozzuk őket: sok-sok játékos feladaton keresztül. Heti 1 órában így dolgozunk. Több éve alkalmazott módszerem, ez, mert mire a tanév végére érünk, és feldolgozzuk az összes történetet nagyon sok eredmény születik:

- Örömteli együttlétek során jó élmény kapcsolódik az olvasáshoz, így szívesen olvasnak más könyveket is.
- Fejlődik hangos, kifejező olvasásuk és szövegértésük.
- Sok új szót tanulnak meg, amiket alkalmaznak is szívesen.
- Önállósodnak, megtanulnak egymásnak segíteni, gyakran egymástól is tanulnak.
- Fejlődik szóbeli kifejezőkészségük és ez által az írásbeli is.
- Tanító és gyerekek kapcsolata közvetlenebb, sokkal jobb lesz.
- Az osztályban tanító másik pedagógusok is szívesen kapcsolódnak be a projektbe.
- Más területen is hasznosítható tudásra tesznek szert.
- Kreatívabbak, merészebbek lesznek.
- Fejlődik gondolkodásuk/problémamegoldó képességük.
- A feladatok megoldása közben kiemelkedő gyerekek (tehetség ígéretek…) további lehetőségeket kaphatnak ezután, hogy tovább fejlődhessenek.
- A szociokulturálisan hátrányos helyzetű tanulók különösen sokat fejlődnek a drámajátékoknak köszönhetően beszédbátorságban, kifejezésmódban, lényeglátásban, társas készségeikben.

3. évfolyamon a magyar történelem eseményeinek élményszerű tanítása mondákon, meséken keresztül: lehetőséget adok kiselőadások tartására, gyűjtőmunka készítésére, rajzolásra, szituációs, improvizációs játékokra, érvelésre.

Öndifferenciálás: Órai feladatok során vagy számonkérésnél is lehetőséget szoktam adni arra, hogy a gyermek válasszon magának feladatot. Nagyon fontosnak tartom és jelzésértékűnek is, hogy egy gyermek milyen feladatot választ magának akár játék során, akár dolgozatírásnál. Mutatja számomra az ő érettségi szintjét, gondolkodási képességeinek fejlettségét, hiszen olyan feladatot fog választani a felkínáltakból, melyekkel már meg tud birkózni.

SAKKPALOTA program (Polgár Judit): 2. éve használom ezt a komplex tehetséggondozó programot. Jelenleg 2. osztályosok a tanítványaim. Hihetetlen nagy jelentőségét abban látom, hogy segít a gyermekek motivációjának megőrzésében, szeretnek általa iskolába járni, tanulni! Megtanítja őket kreatívan gondolkodni. Szívesen játszanak együtt, szeretik egymást - kiválóan segíti a közösségépítés folyamatát is. A feladatokat úgy állították össze, hogy játékosan van mód a tantárgyi gyakorlásra is - magyar, matematika ismereteket - a sakk által. Minden tantárgy során használjuk - kézműves tevékenységek, mozgás, ének, környezetismeret. Megtanulnak ugyan a gyerekek sakkozni is, de nem ez a fő cél. Aki szívesen mélyül el a sakkban, annak van lehetősége szakkörön ezt megtenni.

A módszer akkreditált képzés keretében könnyen elsajátítható, alkalmazható.
http://www.sakkpalota.hu

Melléklet: 17. sz. melléklet.

Otthoni tanuláshoz:

Változatos, színes, nem csak papíralapú gyakorlásra adjunk teret, tanítsunk játékosan, játékkal! Szoktam ajánlani a szülőknek olyan elérhető gyakorló helyeket, programokat, melyekkel az otthoni gyakorlást segíthetik, élményszerűbbé tehetik.

Erre néhány példa *asztali számítógépre, laptopra*:

http://www.varazsbetu.hu

http://www.gyakorolj.hu

http://www.egyszervolt.hu

https://www.matekmindenkinek.hu/matek_2

http://www.szulovilag.hu/oktatu/

Tabletre matematika-szorzótábla, alapműveletek gyakorlásához:

https://play.google.com/store/apps/details?id=hu.ttszoft.szorzotabla

https://play.google.com/store/apps/details?id=com.mathduel2playersgame.mathgame&hl=en

Hogy milyen iskolában szeretnék tanítani?

Olyan iskolában, amit jellemeznek a következők:

- személy/gyermekközpontú oktatás,
- a gyermek életkori szükségleteinek megfelelő, egyéni bánásmód,
- kölcsönös tisztelet, szeretet jellemez,
- természet közeliség,
- heterogén osztályok,
- élményközpontú, cselekvéses tanítás,
- szöveges értékelés,
- konstruktív ismeretszerzés,
- nyílt végű feladatok adása,
- a kreatív gondolkodás fejlesztése,
- együttműködés (tanár-tanár, tanár-szülő. tanár-gyerek megfelelő kommunikációja),
- szülők bevonása az oktatásba, megfelelő kommunikáció velük,
- pályakezdő kollégák mentorálása,
- belső képzések fontossága,
- differenciált tananyag, projektek alkalmazása.

Ezért teszek, tettem és tenni fogok a jövőben nap, mint nap.

S végül egy idézet, mely szintén nagyon jól kifejezi a pedagógiai munkám vezérelvét:

„Mindenkit úgy fogadunk el, ahogy van…és segítünk egymásnak.”

I. Melléklet:

Oktatási segédanyagok:

1.sz. Melléklet

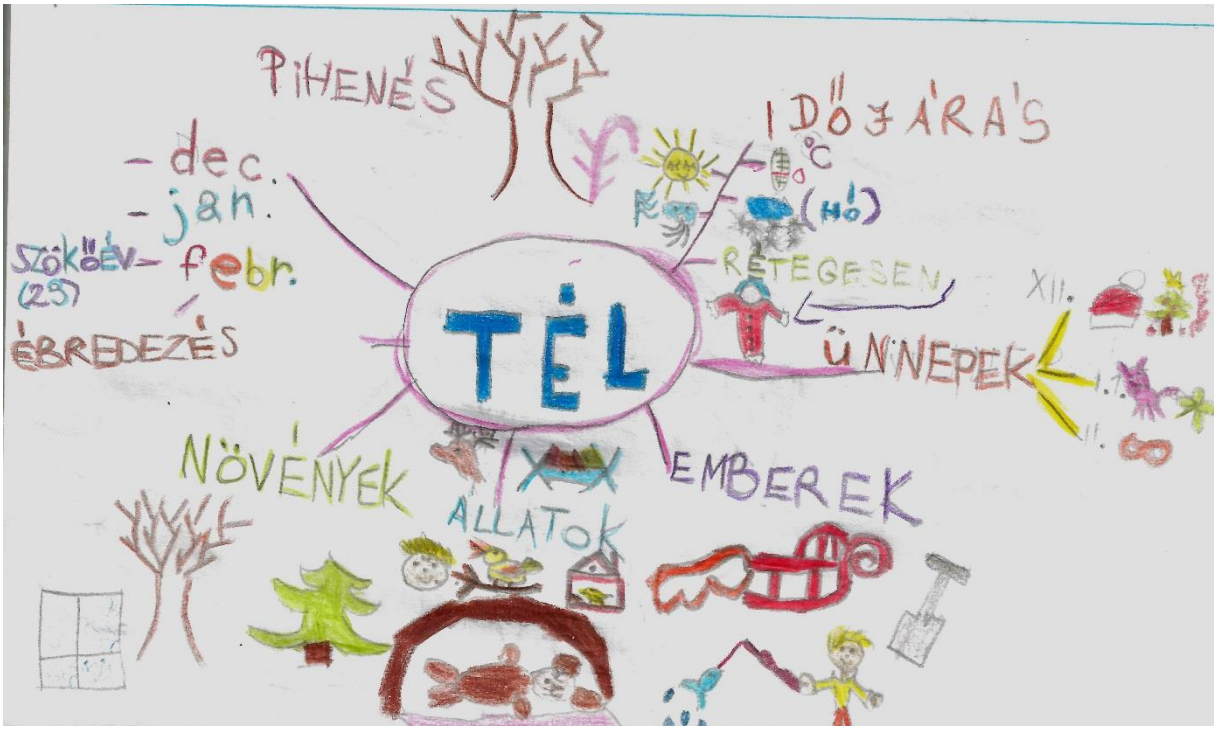

2. sz. melléklet

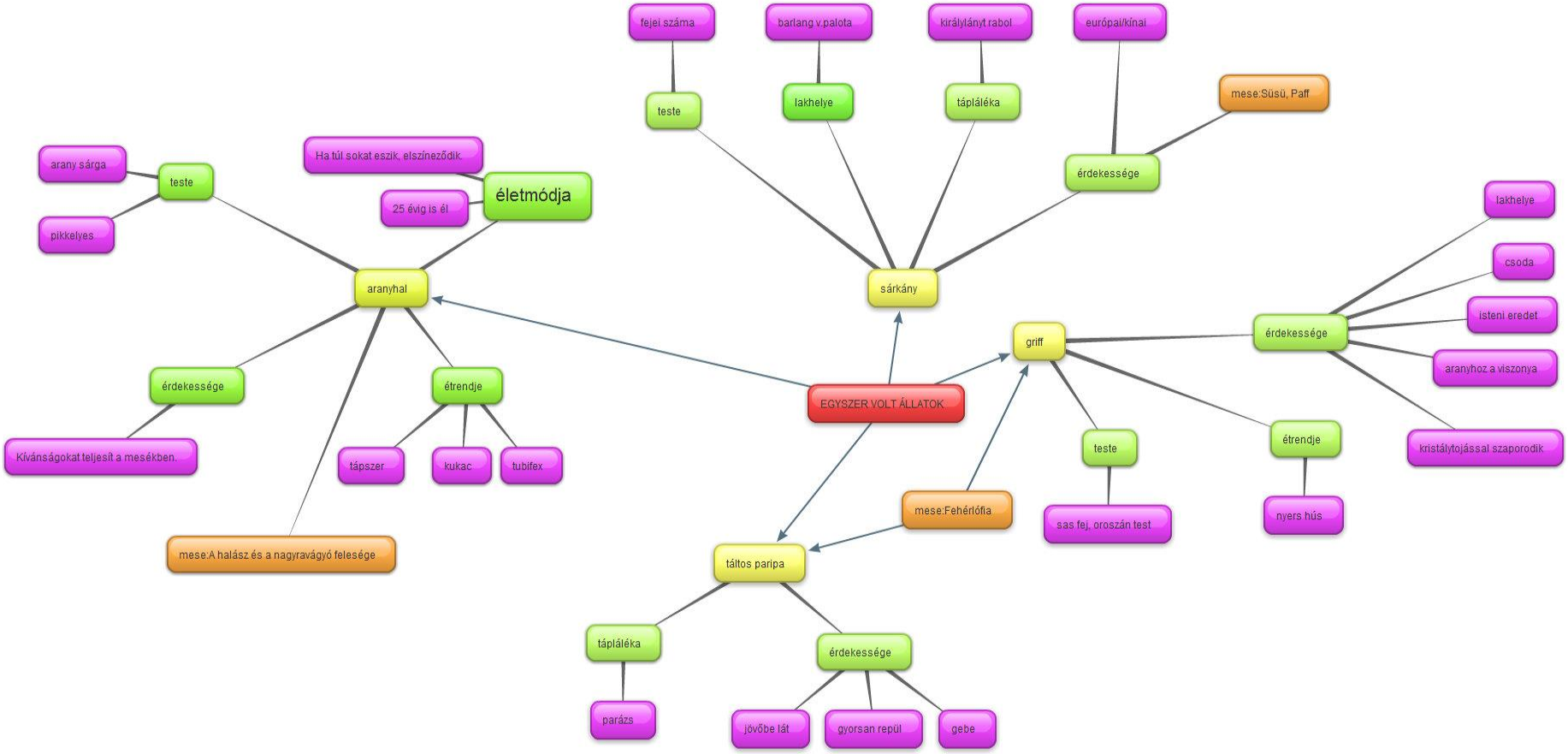

3. sz. melléklet

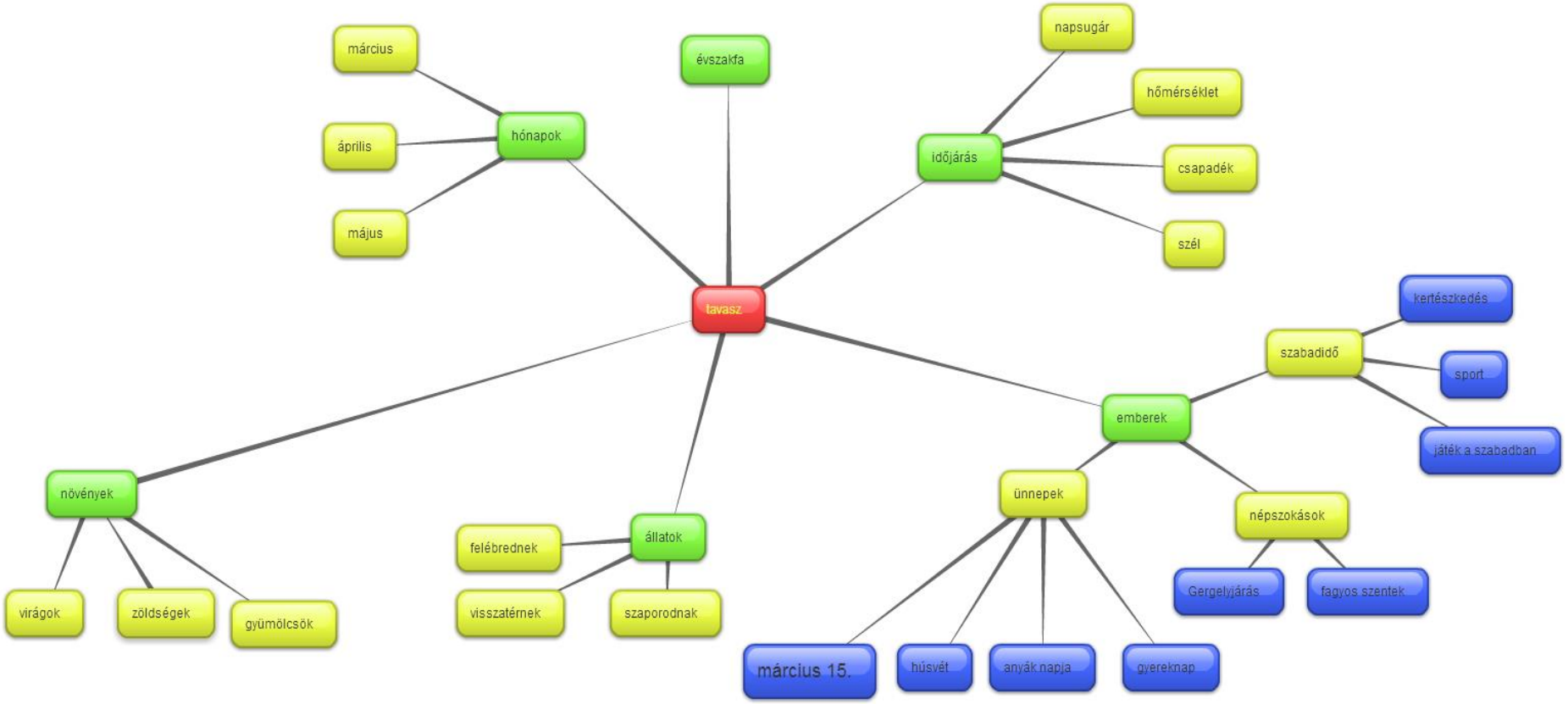

4. sz. melléklet

5. sz. melléklet

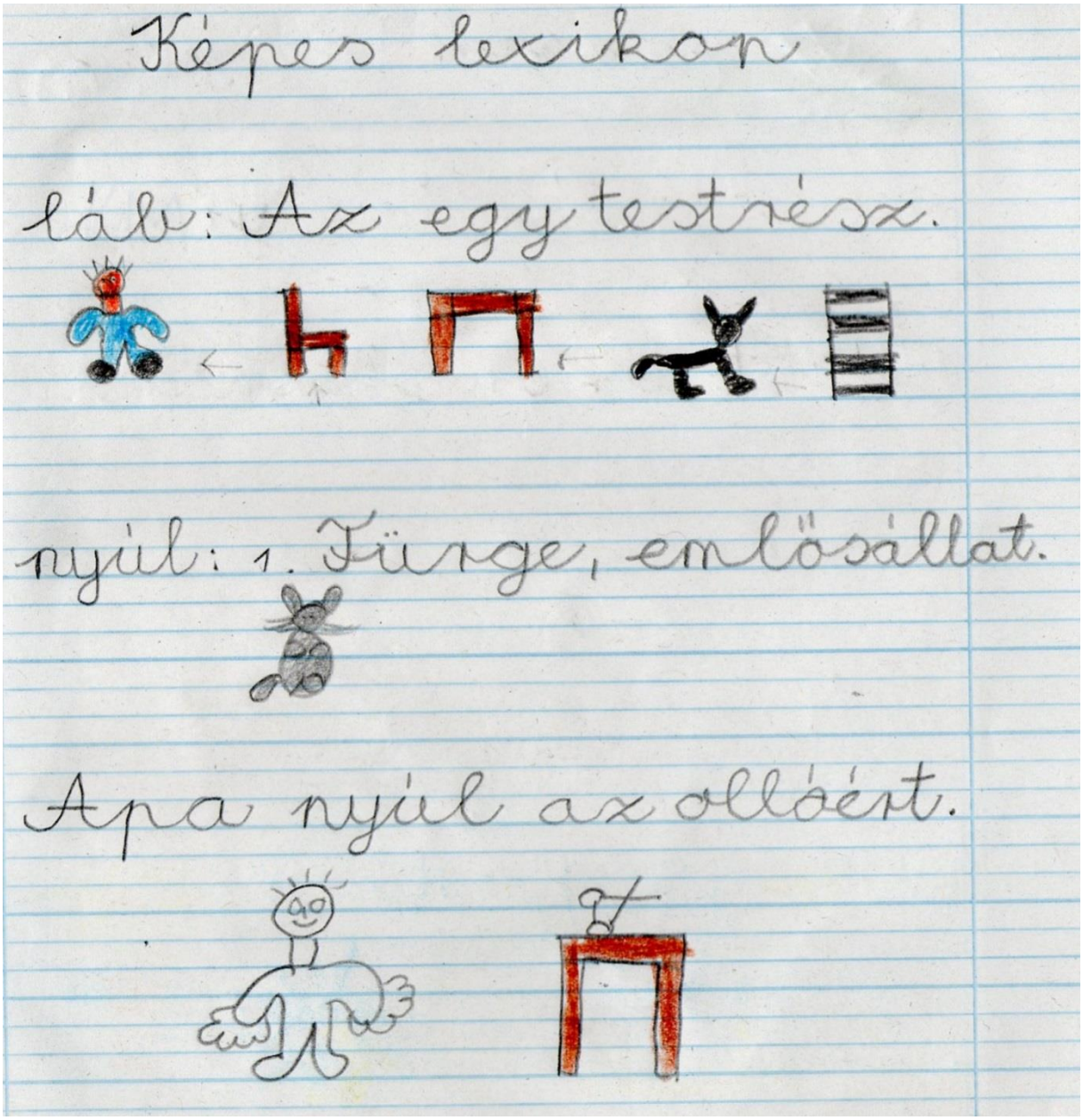

6. sz. melléklet

7. sz. melléklet

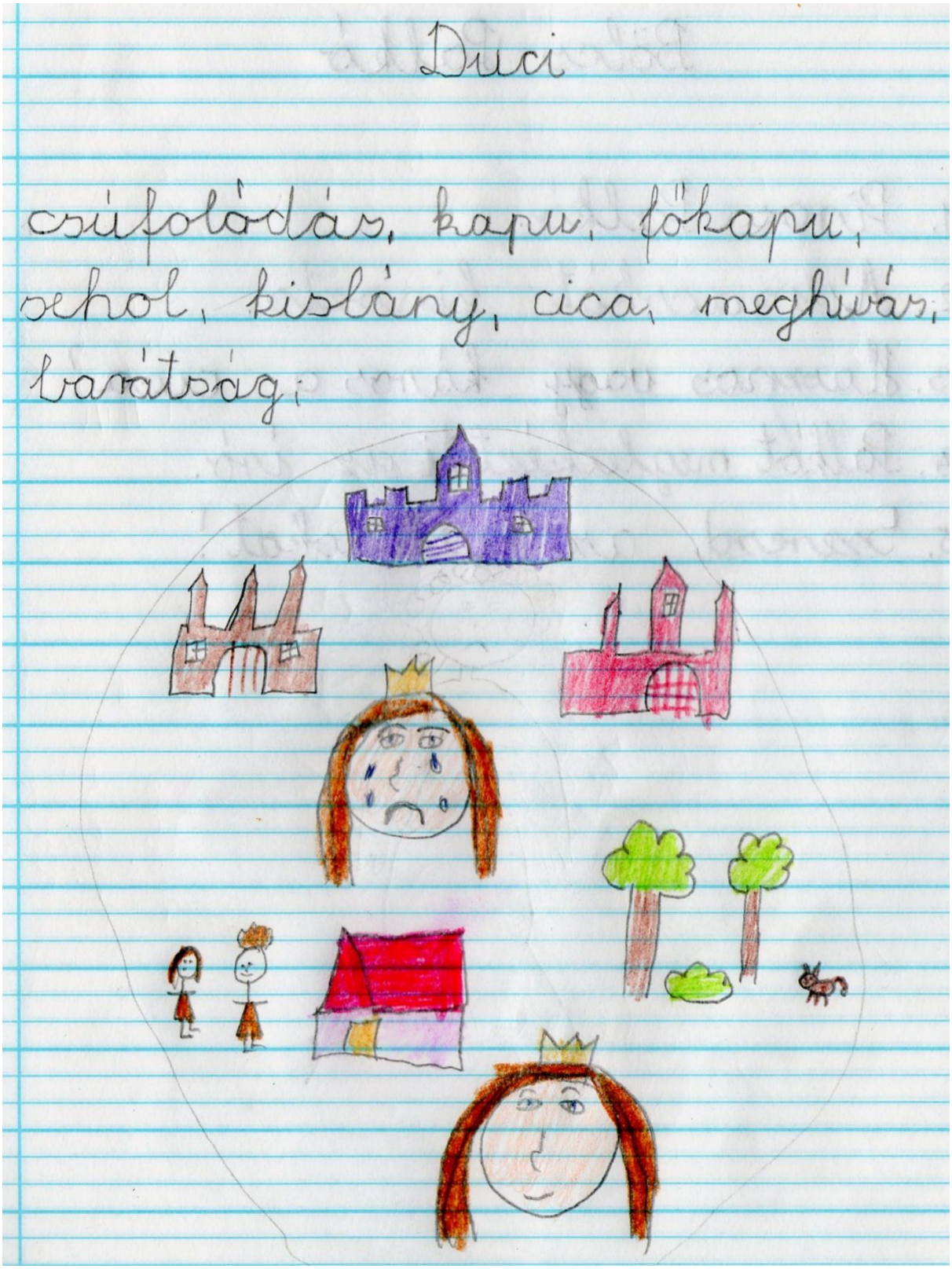

8. sz. melléklet

9.sz. Melléklet

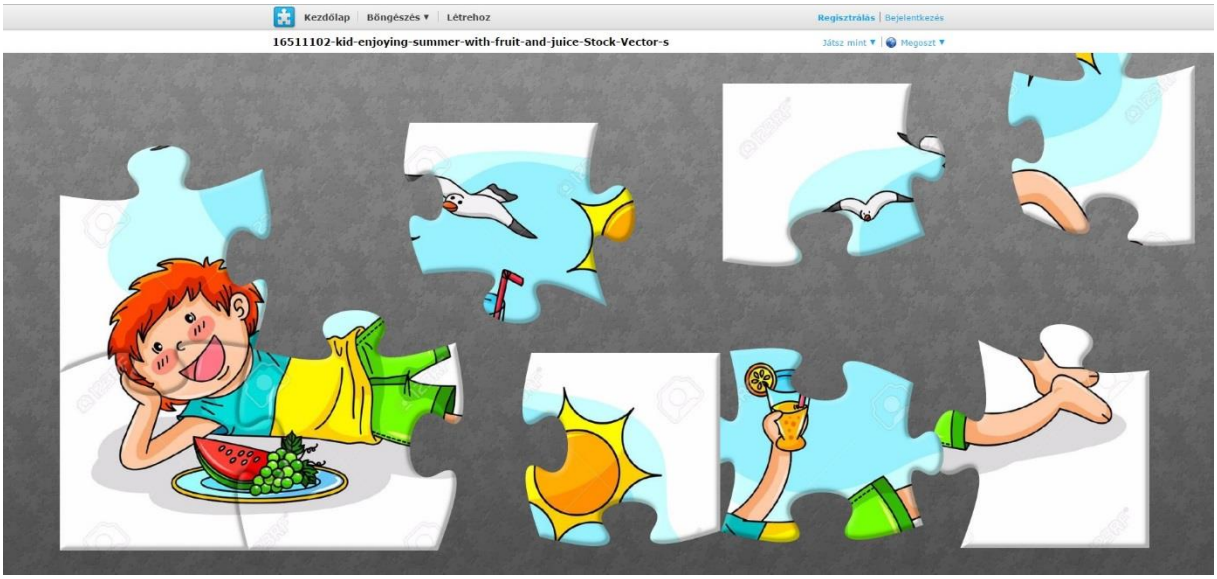

12. sz. melléklet

13. sz. melléklet

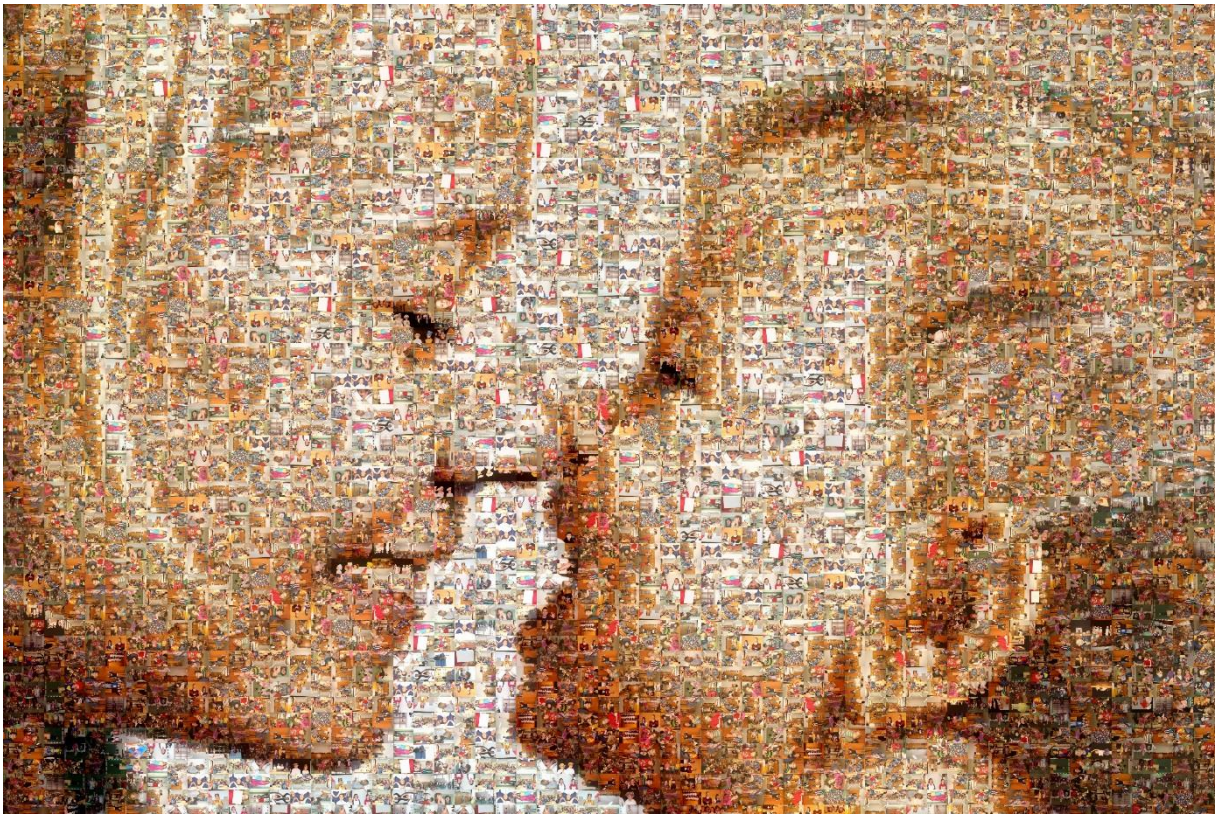

14. sz. melléklet

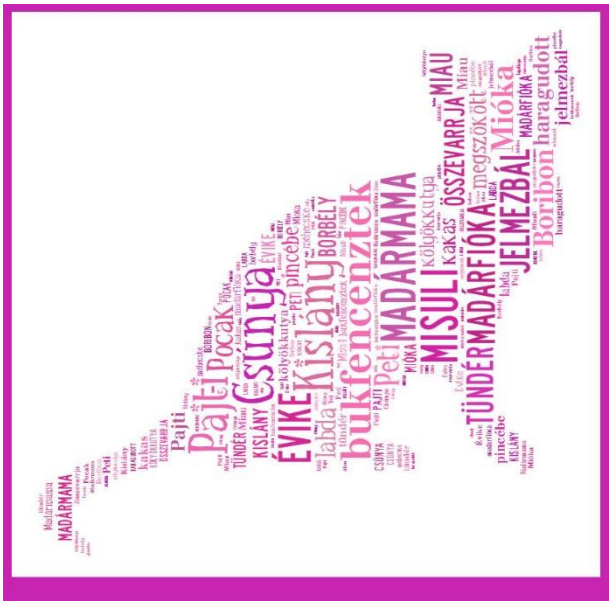

15. sz. melléklet

16. sz. melléklet

17. sz. melléklet

FELHASZNÁLT IRODALOM:

1. FELADATGYŰJTEMÉNY: A tanulási képesség fejlesztéséhez kisiskolásoknak, OKI PTK Bp.2000
2. Gyarmathy Éva: Hátrányban az előny, MATEHETSZ, 2010.
3. Kristen Nicholson-Nelson: Többszörös intelligencia, Szabad Iskolákért Alapítvány, 2007.
4. McKinsey jelentés megállapításaiból
5. Mező Ferenc- Mező K. –Mező L.D.: Tanulógép mf. (általános és középiskolás részére) K+F Stúdió Kft, 2010.
6. Rosta Katalin (szerk.): Taníts meg engem! - fejlesztő program logopédiai óvodák számára Logopédiai Kiadó Bp, 2004.
7. Szászné Csikós Klára-Varga Katalin: Segítőkészség, Ecpec Könyvek, Ec-Pec Alapítvány
8. Szivák Judit előadásai
9. Oroszlány Péter: Tanulásmódszertan

Linkek:

1. Gyarmathy Éva a gondolattérképekről: http://www.diszlexia.hu/
2. Tanárblog: 21. századi tanár-cikk sorozat http://www.tanarblog.hu
3. Érdemes meghallgatni ezeket a gondolatokat Domján Lászlótól, a tanulásról:
   - http://www.youtube.com/watch?v=K4y6SWF6SPw&feature=relmfu
   - http://www.youtube.com/watch?v=gzBFuLpugn0&feature=relmfu
   - http://www.youtube.com/watch?v=m29tpar3_VQ&feature=relmfu
4. dr. Pusztai Éva tanulásmódszertan tréner
   - http://tanulasmodszertan.blog.hu/2010/03/02/hofeherke_es_a_het_intelligencia_1

Jól használható eszközök:

1. Adorján Katalin (Meixner Alapítvány kiadványa) Szövegértést fejlesztő borítékos feladatok 3-4. osztály számára, de felső tagozatosoknak is kihívást jelentő feladatok vannak benne, és egyéni munkavégzést is lehetővé tesz.

2. 1. évfolyam számára pedig a miniLÜK sorozat készleteit javaslom használni:
    - Figyelemfejlesztő gyakorlatok
    - Szemrevaló fejtörők
    - Betűkóstolgató1.
    - Betűkóstolgató 2.
    - Szógalopp
    - Olvassuk és meg is értjük!(1-2. évfolyamnak)
3. 3-4. évfolyamtól szókincsfejlesztéshez: Activity társasjáték, Betűtorony, Scrabble, Tick Tack bumm, de játszható eszköz nélkül pl. Ország, város… is

A foglalkozásokon jól használható eszközök:

- Okoskocka http://okoskocka.hu/tanitoknak
- Hangtörténeti CD készlet (1-2.évfolyamnak), 3-4. évfolyamnak: hangszerek hangjának felismeréséhez hanganyag (hallási figyelem fejlesztéséhez nagyon jó)
- Logico készletek - gondolkodásfejlesztéséhez.
- Tappancs (1-2. évf.) és Tudorka (3-4. évf.) újság kompetenciás feladataiból is lehet válogatni a gyerekek részére igen jókat.
- www.pedagogusvilag.hu
- 1-6. évfolyam: Varázsbetű programcsalád fejlesztő feladatai

Internetes gyűjtemények:

- Gellai Illés: www.youtube.com/watch?v=SwXievsuLVY
- Szeverényiné Ujhelyi Irma: http://anyahajosegit.blogspot.hu/
- http://sucika67.blogspot.hu/2014/09/az-alaklatas-alakallandosag.html
- http://www.literacyportal.eu/hu/hasznos-eszkoezoek.html
- http://tananyagpiac.hu/

Így tanítom…

Kötetünk szerzői

NAGY KATALIN

A pécsi Ciszterci Nevelési Központ magyartanára, ezenkívül osztályfőnökként, az iskolai színjátszó csoport vezetőjeként és különböző kulturális programok szervezőjeként is tevékenykedik. A munkáját hivatásnak tekinti, célja, hogy ne csak oktasson, hanem neveljen is. Irodalomtanárként arra törekszik, hogy diákjai az irodalmi művek által ne csak a tananyagot sajátítsák el, hanem az életben való boldoguláshoz is segítséget kapjanak. A szakmai megújulás elkötelezett híve, keresi az új, hatékony tanítási – tanulási lehetőségeket. Publikációi többek között a Tanító és a Magyartanítás c. folyóiratban jelentek meg. Hiszi, hogy a tanítás és a nevelés tanár és diák kölcsönös bizalmán alapszik, mindez lehetővé teszi, hogy együttműködve folyamatosan tanuljanak egymástól.

AZ ISKOLA RÖVID BEMUTATÁSA

A Ciszterci Nevelési Központ épülete Pécs belvárosának szívében egy óvodának, egy általános és zeneiskolának, valamint egy középiskolai leánykollégiumnak ad otthont. Az oktatási intézmény a Zirci Ciszterci Apátság fenntartásában működik. A négy tagintézményt a szoros együttműködés jellemzi: a keresztény értékrend átadása, a magas színvonalon folyó nevelés és oktatás mellett közös cél a hitben való folyamatos megerősödés segítése, mely új utakat nyit meg előttünk: „Tiszta szívet teremts bennem Istenem, és az erős lelket újítsd meg bennem!” (Zsolt. 51, 12).

KÁNTOR PÉTER

A Tatabányai Árpád Gimnázium 34 éves magyar nyelv és irodalom szakos tanára. Intézményében a diákönkormányzatot, illetve a Rákóczi Szövetség ifjúsági csoportját vezeti.

AZ ISKOLA RÖVID BEMUTATÁSA

Munkahelye, a Tatabányai Árpád Gimnázium évek óta szerepel középiskolák TOP 100-as listáján. Jelenleg Komárom-Esztergom megye 2. az ország 93. legjobb középfokú intézményeként tartják számon. Az iskola a négy és hat évfolyamos képzések keretében kiemelt figyelmet fordít a személyiségfejlesztésre, a tehetséggondozásra és a felzárkóztatásra.

HÉRING MÓNIKA

Diplomáját a nyíregyházi Bessenyei György Tanárképző Főiskolán szerezte tanító és matematika tanári szakon. Legfőbb feladataként a gyerekek fejlesztését fogalmazza meg minden olyan területen, amelyet szolgálhat ez a tevékenység. Napjainkban a tanító, a tanár szerepe is módosult, kibővült. Feladatának tartja a tanulási folyamat átgondolását, a megfelelő módszerek kiválasztását, az eszközök biztosítását, a munka szervezését és szükséges mértékű irányítását, segítését. Óráin szívesen alkalmazza a kooperatív csoportmunkát, a projekt pedagógiát és a drámapedagógiát. Jelenleg egy miskolci köznevelési típusú sportiskolában tanít, amely ősztől veszi fel Gyarmati Dezső nevét. Az iskola a jól tanuló és jól sportoló diákok nevelését és oktatását tűzte ki feladatul.

SÖLÉTORMOS OTTÓ

13 éve a pedagógusi pályán lévő informatika tanár. 2005-ben szerzett számítástechnika-technika tanári diplomát a Berzsenyi Dániel Főiskolán. A diploma megszerzése után Esztergomban a Balassa Bálint Gazdasági Szakközépiskola és Szakiskolában tanított, majd az Árpád-házi Szent Erzsébet Középiskola, Óvoda és Általános Iskolában helyezkedett el. Az informatika tantárgy tanítása mellett jelenleg az ELTE hallgatójaként mesterképzésen vesz részt.

AZ ISKOLA RÖVID BEMUTATÁSA

Az Árpád-házi Szent Erzsébet Középiskola, Óvoda és Általános Iskola Esztergom városának nagy múltú intézménye. 1930-as alapítása óta biztosítja a környék ifjúságának képzését. 2001-ben került újra egyházi fenntartás alá. Az addig csak középiskolaként funkcionáló intézmény szolgáltatásaiban kibővült. Ma már az óvodás, általános iskolás és középiskolás korosztály képzését is biztosítja, komoly figyelmet fordítva vallási és erkölcsi nevelésükre.

BARACS NÓRA

Történelem és társadalomismeret tanár a pécsi Széchenyi István Gimnáziumban. Részt vett a helyi pedagógiai program kidolgozásában, az intézmény nyelvi előkészítő osztálya számára heti 3 órás hon- ember és társadalomismeret programot dolgozott ki. Közigazgatási és társadalomtudományi szakirányon szerzett pedagógus szakvizsgával rendelkezik, valamint elvégezte a közép- és emelt szintű érettségi vizsgáztató pedagógus-továbbképzési programot, több digitális tananyagfejlesztési képzést. 1994-2002 között Pécs város önkormányzata oktatási bizottságában volt szakértő. Bekapcsolódott az OKI ember-és társadalomismeret, etikai tananyagfejlesztő programjába, a projektérettségi követelményeinek kidolgozásába, a Sulinova kompetenciafejlesztő tananyagfejlesztésébe.

Több továbbképzésen, szakmai tanulmányúton vett részt, melyek közül a legfontosabbak: a Yad Vashemben Jeruzsálemben tartott 100 órás tanfolyam, luxemburgi tanulmányút az EU oktatási helyzetéről, kétszer a berlini Wannsee Konferenzhaus programja, a Centropa nyári egyeteme Berlinben, a TTE konferenciái, Demokratikus Ifjúságért Alapítvány disputaképzési programjai, Sulinet nyári egyeteme. Diákjaival az Euroschola versenyen való jó szereplésüknek köszönhetően eljutottak Strasbourgba az Európa Parlamentbe. Rendszeresen szervez a Rákóczi Szövetségen keresztül diákutazásokat a határon túli magyarokhoz. Több OKI, HDKE vagy az EMMI által kiírt pályázaton indult sikerrel. Baracs Nóra a Barankovics István Alapítvány „*Így tanítom 3.0*” pályázatára benyújtott „*Veled együtt!*” projektjével pályadíjat nyert.

KÁRPÁTI-KLADIVA KRISZTINA

19 éves pedagógusi gyakorlattal rendelkező magyar nyelv és irodalom szakos középiskolai tanár, osztályfőnök, a pedagógiai-szakmai ellenőrzés és pedagógusminősítés területen közoktatási szakértő, egyetemi hallgatók mentora. A tehetséggondozás, a kooperatív módszerek és technikák gyakorlati alkalmazója, módszertani modell kidolgozója, az egyenlő bánásmód, a szolidaritás erkölcsi és szellemi értékeinek közvetítője, az iskolai közösségi szolgálat iskolai bevezetésének, működtetésének támogatója, ötletadója. Tanári mottója:*„Mondd és elfelejtik, mutasd meg, és emlékeznek, vond be őket és megtanulják.”/ Konfucius /*

AZ ISKOLA RÖVID BEMUTATÁSA

Munkahelye a Budapest VI. Kerületi Szinyei Merse Pál Gimnázium. Az oktatási intézményben nappali képzésben öt és négy évfolyamos gimnáziumi osztályok működnek. Az intézmény küldetésnyilatkozata szerint: „A köznevelés közszolgálat, amelynek egészét a tudás, az igazságosság, a rend, a szabadság, a méltányosság, a szolidaritás erkölcsi és szellemi értékei, az egyenlő bánásmód, valamint a fenntartható fejlődésre és az egészséges életmódra nevelés határozza meg.”

BAGLYOS NATÁLIA

12 éves pedagógusi gyakorlattal rendelkező matematika-német szakos középiskolai tanár a Sztehlo Gábor Evangélikus Gimnáziumban. 2011-ben részt vett az izraeli Yad Vashem Intézet magyar nyelvű tanároknak szervezett továbbképzésén. Diákjainak rendszeresen szervez sétákat a budapesti zsidó negyedbe, együttműködik számos alapítvánnyal és iskolájukba rendszeresen meghív holokauszt túlélőket, hogy diákjai ne csak a történelemkönyvekből és a múzeumok falairól ismerhessék meg, hogy mi történt a zsidókkal a háború alatt.

AZ ISKOLA RÖVID BEMUTATÁSA

A Sztehlo Gábor Evangélikus Óvoda, Általános Iskola és Gimnázium az evangélikus oktatási intézmények sorát gazdagítja Budapest 18. kerületében. Az intézmény célja, hogy

- diákjait teljes és kiegyensúlyozott keresztyén emberré nevelje,
- akik képesek felelősséget vállalni önmagukért és másokért;
- akik képesek távlati célokért dolgozni és tanulni;
- akik nem hátrálnak meg az új kihívásoktól.

Az iskola névadója Sztehlo Gábor, aki egy evangélikus lelkészként 1944 márciusától kezdve az akkori püspök megbízásából elkezdte az árva gyermekek szervezett mentését. 1944 karácsonyáig 32 otthonban szervezte meg a gyermekek elhelyezését és ellátását a svájci Vöröskereszt támogatásával. Ezért a tevékenységéért kapta meg 1972-ben a Világ Igaza címet.

CSÉPLEŐ CECÍLIA

Az esztergomi Árpád-házi Szent Erzsébet Középiskola, Óvoda és Általános Iskola magyar nyelv és irodalom, és katolikus hittan szakos tanára, aki mentortanári szakvizsgával rendelkezik. Munkahelyén – ahol a nyolcosztályos gimnáziumi képzés mellett a négyosztályos, és nyelvi előkészítő képzés is folyik - az osztályfőnöki és szaktanári feladatok mellett, az iskolai média szervezésében is aktívan tevékenykedik: iskolaújságot, évkönyvet és honlapot szerkeszt. 10 évig az intézmény lelki életért felelős személyeként, a hitoktatásért, lelkigyakorlatok szervezéséért felelt, 2014-től pedig az iskolai közösségi szolgálatának koordináló tanára lett. Tanári mottója: „Hiszek a Szeretet végső győzelmében" (Böjte Csaba) A Katolikus Pedagógiai Továbbképző Intézet Pedagóguspályázatán, és a Magyar Irodalomtörténeti Társaság Tanári Tagozatán pedagógiai-irodalmi munkájáért többször is díjazásban részesült. Iskolájának, a Szent Erzsébet Középiskola pedagógiai programjában idézett mottóval azonosulva végzi nevelő-oktató munkáját immár 16. éve: „Tehetünk-e – éppen most, jelenkorunk erkölcsi közegében – jobb és nagyobb szolgálatot a köznek, mint azt, hogy neveljük és oktatjuk az ifjúságot." (Cicero: De divinatione II. könyv)

PÁLL MAGDUS

Filozófia-történelem-etika Arany Katedra díjas tanár. Szakmai pályafutása egyik legfontosabb eredményét 2002-ben érte el, amikor a „Mit és hogyan tanítok a biztonságpolitikáról, a NATO-ról, honvédelemről” országos pályázaton, melyet a Magyar Történelmi Társulat és a Honvédelmi Minisztérium hirdetett meg, I. helyezést ért el.

2003-ban a Honvédelemi Minisztérium kitüntetésében részesült.

2003-ban a jeruzsálemi Yad Vashem és az Oktatási Minisztérium által meghirdetett tanulmányút egyik kedvezményezettje volt. 2004 áprilisában a HDKE megnyitása után az Auschwitz Album kiállítás bemutatásában tevékenykedett.

Módszertani fejlesztései több helyen is megjelentek.

AZ ISKOLA RÖVID BEMUTATÁSA

A Jaschik Álmos Művészeti Szakközépiskolában tanít, ahol 1912 óta folyik nevelés és oktatás. A korábbi kézműves iskola arculata a 80-as években változott meg. 2007-től a Dekoratőr Iskola összeolvadásával a Jaschik Álmos Művészeti Szakközépiskola még magasabb szintű művészeti szakképzés helyszínévé vált.

Az iskola több évtizedes története arra kötelezi az itt tanító pedagógusokat, hogy komolyan vegyék a következő Weöres Sándor-i gondolatokat: *„az egyetlen igazi tanulás a lényünkben szunnyadó tudásnak tevékennyé ébresztése”*.

MARTIN JÁNOSNÉ

Magyar-történelem szakos általános iskolai tanár. 38 évből 25 évig a dunaújvárosi Vasvári Pál Általános Iskolában tanított. Szaktanár és osztályfőnöki tevékenysége mellett igazgató-helyettesként, munkaközösség-vezetőként, minőségügyi csoportvezetőként, városi szakmai vezetőként érte el eredményeit. Mérés-értékelési szakértő, tantárgygondozó szaktanácsadó.

A Tempus Közalapítvány pályázati projektjeinek vezetője volt. Innovatív tevékenységéért megkapta a Magyar Köztársaság Ezüst Érdemkeresztjét.

AZ ISKOLA RÖVID BEMUTATÁSA

A projektmunka helyszíne a dunaújvárosi Vasvári Pál Általános Iskola. Sporttagozatos iskola. Sportiskolai kerettanterv szerint folyik az oktatás a Nemzeti Utánpótlás-nevelési Intézet támogatásával. Eredményes az idegen nyelv oktatása, a végzősök 10%-a alapfokú nyelvvizsgát tesz. Ebben szerepe van a Comenius programnak, amely a nemzetközi projektekkel jelentős motiváció. Az intézmény tagja az Egészséges Iskolákért Hálózatnak, hogy a gyerekeknek az egészséges életmód az életük része legyen.

"A béke vagy te, Sport!
a népeket egymáshoz fűző szép szalag:
és testvérré lesznek mind általad,
önuralomban, rendben és erőben.
Mert önbecsülést tanulnak az ifjak
tőled, s más népek jellemét is
éppúgy
megértik és nagyra tartják, hogyha te
tanítod őket túlszárnyalni egymást:
mert versenyed a béke versenye”

Pierre de Coubertin

DEMKÓNÉ SINKOVICZ ANDREA

Mindig fontosnak tartotta azt a munkát, amit tehetséggondozás és fejlesztés területén végez. Híve az alternatív oktatási módszereknek, így ismerkedett meg a vitakultúra-fejlesztés lehetőségeivel is. Kezdetben autodidakta módon fedezte fel ezt a területet, majd a versenyvitára készítésen keresztül eljutott a közösségi vita módszertanának elsajátításáig.

Tanári mottója: *A pedagógusnak új művészetet kell megtanulnia, azt, hogy a gyermek segítőtársa és vezetője legyen, és elvezesse őt azokhoz az eszközökhöz, amelyekre akkori fejlődése fokán szükség van. (Maria Montessori)*

AZ ISKOLA RÖVID BEMUTATÁSA

Munkahelye Bács-Kiskun megyében található, a Kiskunhalasi Vári Szabó István Szakközépiskola, Szakiskola és Kollégium. Az intézményben egészségügyi, szociális, szépészeti, építőipari, kereskedelmi, vendéglátóipari és rendészeti ágazatban folyik képzés.

Az iskola mottója: *Az iskola arra való, hogy az ember meg tanuljon tanulni, hogy felébredjen tudásvágya, megismerje a jól végzett munka örömét, megízlelje az alkotás izgalmát, meg tanulja szeretni, amit csinál, és megtalálja azt a munkát, amit szeretni fog*."

PERJÉSINÉ KIS RITA

14 éves oktatási gyakorlattal rendelkező pedagógus. Munkahelyén magyar nyelv és irodalmat, történelmet és etikát tanít. Módszertani kultúráját autodidakta módon folyamatosan fejleszti, mivel meggyőződése, hogy az innovatív iskola és a megváltozott érdeklődésű tanulók igénylik, hogy a tananyagok feldolgozása újszerű keretek között történjen. Munkahelye a Tiszalöki Kossuth Lajos Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola, ahová a településről és vonzáskörzetéből érkeznek tanulók. Tekintettel arra, hogy a mélyszegénységből érkező, halmozottan hátrányos gyermekek mellett az érzelmileg sérült, anyaotthonos és a jó szociokulturális környezetből érkező diákok egyaránt megtalálhatók az oktatási intézményben, az iskolának egyaránt feladata a tehetséggondozás és a felzárkóztatás is.

CSÁNYI JUDIT

Csányi Judit, tanító, tehetségfejlesztő szaktanácsadó, szakvizsgázott pedagógus. Munkaközösség-vezetőként és tanító szaktanácsadóként is tevékenykedik. Szívügye az oktatás, a magas színvonalú, gyermekközpontú tanítás. Óráin az élmény, a cselekedtetés a vezérfonal. Az érzelmi intelligencia fejlesztése mellett a logikus gondolkodásra, probléma megoldásra ösztönzés alapvető fontosságú. Célja: értelem és érzelem együttes nevelése.

26. éve dolgozik, Orosházán él. Férje és 2 lánya segíti munkájában

AZ ISKOLA RÖVID BEMUTATÁSA

Az Orosházi Vörösmarty Mihály Általános Iskola KLIK által fenntartott, több, mint 100 éves intézmény. Tagozatai: ének-zene, informatika. Az itt tanító pedagógusközösség a hagyományok ápolása mellett mindig törekszik a kreatív megoldásokra. Az iskola mottója: *„Az iskola célja, hogy megtaníttassa velünk, hogyan kell tanulni, hogy felkeltse a tudás iránti étvágyunkat, hogy megtanítson bennünket a jól végzett munka örömére és az alkotás izgalmára, hogy megtanítson szeretni, amit csinálunk, és hogy segítsen megtalálni azt, amit szeretünk csinálni.”*

Ez a kötet a creative commons 2.5 Magyarország Licence feltételeinek megfelelően használható!

creative commons

Nevezd meg! – Ne add el! – Ne változtasd! 2.5. Magyarország (CC BY-NC-ND 2.5 HU)

A mű bármilyen módon vagy formában szabadon megosztható, másolható, terjeszthető a licence feltételeinek betartásával.

Nevezd meg!	You must give appropriate credit, provide a link to the license, and indicate if changes were made. You may do so in any reasonable manner, but not in any way that suggests the licensor endorses you or your use.
Ne add el!	You may not use the material for commercial purposes.
Ne változtasd!	If you remix, transform, or build upon the material, you may not distribute the modified material.

A **licence** közérthető nyelvi változata, (mely nem helyettesíti az eredetit).

Ez az egyszerűsített változat a licenc néhány kulcsfontosságú részét emeli ki. Ez jogi szempontból nem számít szerződésnek és nincs kötelező ereje. A licenccel érintett mű használata előtt gondosan tanulmányozd a teljes licenc-szöveg tartalmát.

A Creative Commons nem ügyvédi iroda és nem végez jogi szolgáltatásokat. Ezen egyszerűsített szöveg vagy a teljes licenc terjesztése, bemutatása vagy arra való hivatkozás nem keletkeztet ügyvéd-kliens vagy bármilyen egyéb kapcsolatot.

BY NC ND

TANÁRI KEREKASZTAL

BARANKOVICS ISTVÁN ALAPÍTVÁNY
2015